

[Formanden]

De pågældende har søgt om orlov i henhold til forretningsordenens § 42, stk. 3, litra a, jfr. stk. 5, på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv.

Hvis ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at der meddeles de pågældende orlov som ansøgt fra og med den 9. oktober 1986, og at stedfortræderne indkaldes som midlertidige medlemmer. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) *Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse:*

Forhandling

Annelise Gotfredsen (KF):

Som ordfører for udvalget til valgs prøvelse skal jeg tillade mig at gøre indstilling dels om godkendelsen af stedfortræder som ordinært medlem i stedet for Brusvang, der afgik ved døden den 11. september d.å., dels om godkendelse af stedfortrædere som midlertidige medlemmer i anledning af, at Tinget nu har vedtaget at meddele orlov til 5 medlemmer.

Brusvang var valgt i Frederiksborg amtskreds, og 1. stedfortræder for Centrum-Demokraterne i denne amtskreds, overassistent *Addi Andersen*, har i skrivelse af 19. september d.å. meddelt, at hun er villig til at overtage det fra den 12. september 1986 ledige mandat.

Fru *Ritt Bjerregaard* er valgt i Fyns amtskreds, og i anledning af hendes orlov indkaldes 1. stedfortræder for Socialdemokratiet i denne amtskreds, forbundsformand *Jørgen Eiberg*.

Fru *Hanne Severinsen* er valgt i Ringkøbing amtskreds, og i anledning af hendes orlov indkaldes 1. stedfortræder for Venstre i denne amtskreds, landskonsulent *Anders Poulsen*.

Fru *Birthe Hansen* er valgt i Storstrøms amtskreds, og i anledning af hendes orlov indkaldes 1. stedfortræder for Socialistisk Folkeparti i denne amtskreds, lektor *Grethe Larsen*.

Hr. *Bollmann* er valgt i Vejle amtskreds, og i anledning af hans orlov indkaldes 1. stedfortræder for Centrum-Demokraterne i denne amtskreds, sekretær *Sonja Albrink*.

Fru *Inger Stilling Pedersen* er valgt i Århus amtskreds, og i anledning af hendes orlov indkaldes 1. stedfortræder for Kristeligt Folkeparti i denne amtskreds, plejehjemsleder *Kristian R. Kristensen*.

Udvalget til valgs prøvelse har i et møde i dag behandlet disse sager, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende:

Indstilling

I. Som ordinært medlem af Folketinget godkendes overassistent *Addi Andersen* fra og med den 12. september 1986 at regne.

II. Som midlertidige medlemmer af Folketinget fra og med den 9. oktober 1986 godkendes:

1. Forbundsformand *Jørgen Eiberg*.
2. Landskonsulent *Anders Poulsen*.
3. Lektor *Grethe Larsen*.
4. Sekretær *Sonja Albrink*.
5. Plejehjemsleder *Kristian R. Kristensen*.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 148 stemmer.

Den sidste sag på dagsordenen var:

3) *Forhandling om redegørelse nr. R 1:*

Statsministerens redegørelse ved Folketingets åbning.

(Redegørelsen givet 7/10 86).

Formanden:

Taletiden for ordførere er 20 minutter i første omgang og 10 minutter i anden omgang, for andre medlemmer 10 minutter i første omgang og 5 minutter i anden omgang.

Forhandling

Svend Auken (S):

Jeg vil gerne starte med at sige, at når vi ikke i den socialdemokratiske folketingsgruppe er så begejstrede for statsministerens åbningstale, er det såmænd ikke, fordi den var ukristelig lang og ukristelig kedelig; det er der åbningstaler før denne, der har været.

[Svend Auken]

Det var sådan set heller ikke, fordi den var gennemsyret af statsministerens selvros. Jeg tror simpelt hen ikke, at statsministeren kan sige 5 ord i sammenhæng uden at rose sig selv og sin regering for alt det, man mener er gået godt, og give andre mennesker skylden for alt det, der ikke er gået så godt. Man kan måske i det hele taget spørge, om det er nogen særlig klædelig vane, mange politikere, også uden for regeringspartierne, har, aldrig nogen sinde at ville indrømme, at noget ikke går så godt, og at det er ens eget ansvar. Nej, statsministeren sagde i sin tale, at regeringens politik var perfekt, altid gik strålende, og de få ting, der ikke gik så godt, var, som jeg sagde før, andres skyld.

Tag bare underskuddet på betalingsbalancen! Når underskuddet fra det første regeringsår er vokset fra 11 mia. kr. til knap 33 mia. kr. i år, så er det den tidligere regerings skyld! Det er altså dens skyld, at underskuddet er vokset år for år! For nu at lægge op til et godt eksempel vil jeg sige, at Socialdemokratiet tager gerne ansvaret for de første 11 mia. kr., dem, der var et direkte resultat af vores politik, men så synes vi også, at statsministeren burde tage ansvaret for den kraftige vækst, der har været fra de 11 til de 28 og nu til de 33 mia. kr.

Når man lytter til statsministeren, får man undertiden det indtryk, at disse store underskudstal nærmest er det bedste bevis for, hvor succesrig regeringens politik har været, og at de mange indgreb – overenskomstindgreb, julepakke, påskepakke, pinsepakke, kartoffelkur osv. – kun er en understregning af, at det, der er regeringens største problem, er at fordøje virkningerne af dens egen succes.

Nej, når vi var kritisk indstillet over for statsministerens tale, var det, fordi vi mente, at den manglede både perspektiv og holdning. Hele den internationale udvikling med militær spænding, oprustning, undertrykkelse, gældskrise, ufred, uret, apartheid osv. blev ikke berørt, bortset fra at statsministeren gav befolkningen den overraskende melding, at han og hans regering betragtede det som noget positivt, at der var aftalt et møde mellem Gorbatjov og Reagan i Reykjavik. Der var ikke et ord i statsministerens tale om det for Danmark så vitale økonomiske samarbejde. Der var heller ikke plads i statsministerens tale til omtale af de dybe sociale og

menneskelige problemer, som kløver vores samfund. Ikke et ord til de arbejdsløse – og der er jo stadig væk henvend en ¼ million arbejdsløse mennesker i dette land, der ikke har fået reguleret deres dagpenge med andet end 2 pct. siden efteråret 1982. Det samme kan siges om dem på sygedagpenge, efterlønsmodtagere osv. Der var heller ikke mange ord om de mange familier, der bliver klemmt hårdt, fordi deres unges muligheder er blevet forringet. Er man fattig, bliver man usynlig i det borgerlige verdensbillede, så forsvinder man ud af synskredsen: vi ønsker kun at trykke tilfredse hænder, vi ønsker ikke at høre mere vrøvl!

Åbningstalen var også kemisk rensset for ethvert tilløb til reformtænkning og til visioner. Jeg tvivler sådan set ikke på, at statsministeren har visioner og ønsker om reformer. Man husker, at da regeringen kom til i sin tid, gik den med brask og bram ind for, at væsentlige dele af den offentlige sektor skulle lægges væk fra den offentlige sektor og ud til private, den såkaldte privatisering. Statsministeren er imidlertid blevet klogere og ved, at i dag er det en død sild. Det at angribe velfærdssamfundet er politisk selvmord.

Men så er fantasirigdommen altså desværre også brugt op. Der var intet oplæg til demokratireform, til pensionsreform, til tryghedsreform i statsministerens åbningstale.

Og om de store problemer vedrørende miljø, som virkelig er store i vort samfund, fik vi helt uforpligtende udtalelser om, at regeringen – og det takker vi for – er tilhænger af sund kost, mindre affald og rent drikkevand. Tænk, hvis statsministeren havde sagt det modsatte, at man var tilhænger af usund mad, mere affald og snavset drikkevand!

Derefter sagde statsministeren, at det var jo en af de gratis reformer, dette med miljøet, samtidig med at befolkningen i fjernsynet fik et levende vidnesbyrd om, hvor alvorligt miljøproblemerne truer det danske samfund ved, at nu stadig større dele også af Kattegat af biologerne er blevet erklæret for dødt område.

Om uddannelse, kultur osv. får vi at vide – og det takker jeg endnu en gang for – at regeringen er tilhænger af kundskaber, kvalitet, værdier og kulturel forankring. Men ikke noget om hvordan!

Det kan være, at regeringen har mere i ærmet end det, der fremgår af åbningstalen,

[Svend Auken]

men det er alligevel slående i betragtning af, f.eks. hvor store problemerne er på det miljømæssige område, at man så har så lidt at sige til befolkningen, og det er overraskende, at man vil bruge netop miljøområdet som eksempel på, at her står vi over for de gratis reformer, når alle og enhver ved, at hvis vi for alvor skal få bugt med de store miljøproblemer, der truer det danske samfund som en række andre samfund, så kræver det en radikal omlægning af produktions- og levemønstret i det danske samfund.

Jeg takker statsministeren for, at man på et enkelt punkt har sluppet virkeligheden ind i åbningstalen. Det gælder spørgsmålet om den økonomiske udvikling. Nu forstod vi, at det ikke kun var Socialdemokratiet og den tidligere socialdemokratiske regerings skyld, at vi havde problemer, men at vi havde nogle kedelige rekorder i Danmark. Vi har den laveste opsparing og den højeste udlandsgæld pr. indbygger i noget vestligt land. Det er nok statsministerens beskedenhed, der har gjort, at han ikke også har nævnt den tredje rekord: at vi har Vestens højeste skattetryk pr. indbygger.

Men desværre er dette nedslående billede ikke fuldkomment. Hvad er det, der er sket under 4 år med økonomisk opsving? Vores udlandsgæld er blevet næsten fordoblet. Konkurrenceevnen er alvorligt forringet. Skattetrykket og realrenten sætter rekord. Eksporten er desværre gået fuldstændig i stå. Væksten i produktiviteten er stagnerende. Virksomhederne mister markedsandele. Industriens ordrebeholdninger er ved at være tomme. Forskningsmæssigt og teknologisk halter vi langt bagefter.

Vi kan selvfølgelig glæde os over, at forbruget for den bedst stillede del af befolkningen er steget meget kraftigt, og at det også har haft en gunstig virkning på statsfinanserne, men det er unægtelig sket på bekostning af betalingsbalancen og den sociale retfærdighed herhjemme.

Vores påstand er fortsat, at Danmark ikke udnyttede den chance, vi fik med økonomisk opsving, hverken til at rette op på balanceproblemerne i vores økonomi eller til at skabe social retfærdighed og løse menneskelige problemer.

Ja men så beskæftigelsen da, er den ikke steget under den nuværende regering? Jo, og det er vi alle glade for, men tallet 210.000 er

hevet ud af den lyseblå luft. Ingen ved i praksis, hvor meget beskæftigelsen er steget herhjemme, og det har sin simple forklaring i, at regeringen har sparet beskæftigelsesstatistikken væk. Tilbage har man en ATP-statistik, som nu i øvrigt ikke siger 210.000, men kun 185.000, og som alle ved normalt overvurderer konjunkturopsving, så det realistiske tal snarere er 140.000–150.000 flere i arbejde. Det er også dejligt, at vi har fået et fald i arbejdsløsheden, siden regeringen trådte til, på ca. 30.000, men det, der ikke er så godt, er, at det er sket på bekostning af en voldsom vækst i det, vi skylder til udlandet, og at billedet desværre er ved at vende, således at arbejdsløsheden igen er i vækst. I øjeblikket stiger arbejdsløsheden med gennemsnitligt 2.000 om måneden. Regeringens egne forudsigelser er en arbejdsløshedsvækst til næste år på op imod 20.000. Det kan desværre vise sig at være en for optimistisk vurdering. Det er en arbejdsløshed, der først og fremmest rammer kvinderne, som i dag har $\frac{3}{4}$ af arbejdsløsheden, og som man hidtil ingenting har gjort for; tværtimod har de attentater, man har lavet på den offentlige sektor, forringet kvindernes stilling i samfundet. Men det er også en vækst i arbejdsløsheden, som i stigende grad omfatter mændene.

Hvad har regeringens svar været? Efter vor opfattelse svage og skæve. Vi mener helt enkelt, ikke for at foregribe den debat, vi skal have i morgen, at kartoffelkuren er noget juks.

Jeg har det helt modsat statsministeren. Statsministeren siger, at det kan være, man ikke bryder sig om overskriften, men at når man stifter bekendtskab med indholdet, kan man ikke andet end komme til at elske kartoffelkuren.

Jeg har det lige omvendt. Jeg kunne egentlig meget godt lide overskriften om indgreb over for det kreditfinansierede forbrug, som jo har været en akilleshæl i vores økonomiske udvikling. Mit problem var, at jeg satte mig ind i indholdet og dér fandt ud af, at man på forhånd havde taget den væsentligste del af baggrunden for det kreditfinansierede forbrug ud og alene satsede på den låntagning, som lønmodtagerne har i vort samfund. Man har bevidst taget alt, hvad der hedder belåning af kapitalgevinster ud. Tilbage er de, der bliver ramt, og det er den unge familie med 2 børn i lejlighed, som har haft tillid

[Svend Auken]

nok til statsministerens optimisme til at være så tosset at købe sig en ny bil på kredit. De bliver ramt, og de alene bliver, frygter vi, ramt.

Indkomstpoltikken, som man har gjort til hovedhjørnestenen i sin økonomiske politik, er desværre også brudt sammen. Vi advarede i sin tid imod overenskomstindgrebet i foråret 1982. Vi sagde, at de urealistisk lave rammer på 2 og 1½ pct. ville blive sprængt, og at man ville lægge gift for fremtidige løsnings på arbejdsmarkedet. Vi fik desværre ret.

Lønudviklingen inden for LO-området har været på 5-6 pct. pr. overenskomstår, for de højere lønnede funktionærer mellem 8 og 9 pct. og for de selvstændige erhvervsdrivende endnu højere. Overenskomstindgrebet virkede imod sin hensigt, det skabte ny uret. Det virkede imod sin hensigt ved, at det svækkede konkurrenceevnen; væksten i produktiviteten i det danske samfund er desværre gået i stå. Og det virkede uretfærdigt, fordi det alene kom til at omfatte de offentligt ansatte og de lavtlønnede på fast løn inden for den private sektor. De fik mindre end halvdelen af den lønudvikling, der var i samfundet som helhed, og derfor er de offentligt ansatte og disse grupper inden for den private sektor naturligvis hårme og stiller store krav til de kommende forhandlinger på arbejdsmarkedet. Vi tror, det vil lægge gift for en løsning af arbejdsmarkedets problemer.

Så er der endelig regeringens svar vedrørende erhvervspolitikken, og her vil jeg gerne sige – og det er en kompliment til den nye industriminister – at vi synes i hvert fald, ordvalget er blevet bedre, når regeringen udtaler sig. Væk er al snakken om, at man ikke længere skal have selektive ordninger i erhvervspolitikken, men at man alene skal have generelle forbedringer ad skattevejen osv. Der har vel aldrig været så meget selektivitet i et erhvervspolitisk oplæg som i det, industriministeren har præsteret med statsministerens åbningstale i år, og som vi har set i den industriministerielle redegørelse. Der er masser af selektive ordninger, gode ideer og smukke ord. Det eneste, der mangler, er penge. Et par hundrede millioner kroner mere om året er der afsat. Disse 200 mill. kr. forslår jo som en skrædder et varmt sted, og hvad har man gjort for at løse de store problemer, der er for bestemte landsdele? Hvad har man gjort for at afbøde virkningerne af

de omfattende virksomhedslukninger, der trods al den megen snak om optimisme og opsving stadig finder sted? Hvad har man gjort i Nakskov f.eks.? Ikke en krone er sat af! Ikke en plan er udformet! Ikke en idé er der kommet fra regeringens side! Nej, industriministeren og arbejdsministeren tog til Nakskov og bærede den lokale befolkning med deres tilstedeværelse i 2 timer og sagde, at skulle de selv have nogle ideer til at klare deres egne enorme problemer, ville man da altid give sig tid til at lytte til sådanne forslag. Ikke noget krav til ØK, der tjente mere end 400 mill. kr. på værftet det sidste år og er ved at lukke værftet, om at være med til en lokal indsats! Det samme må man frygte vil ske i forbindelse med Ålborg Værfts situation.

Socialdemokratiet vil i den kommende folketingssamling sætte ind på 9 felter.

Vi vil på det udenrigspolitiske område forstærke indsatsen for en øget dansk medvirken til fredsinitiativer, bl.a. totalt prøvestop for atomprøvesprængninger. Vi ønsker en aftale om nedbringelse af Euromissiler, forbud mod kemiske våben og bremsning af det vanvittige projekt, der hedder SDI. Vi ønsker en selvstændig dansk positiv indsats for skabelse af en atomvåbenfri zone.

Vi ønsker også at medvirke til en modernisering af dansk forsvar. Vi har for længst lagt vort eget forslag frem. Det er blevet modtaget med megen modstand af generalerne og forsvarsministeren, men til dato har vi ikke set én konstruktiv tanke eller idé fra regeringens side på dette område.

Vi mener, at Danmark skal gå forrest, når det gælder om at løse ulandenes problemer, ikke mindst med gældsstiftelse. Vi mener, at Danmark skal forstærke sin indsats for effektive internationale sanktioner imod Sydafrika og sit arbejde for at hjælpe de undertrykte befolkninger de steder i verden, hvor stormagter anfægter deres ret til selvbestemmelse, og det, hvad enten det sker i Nicaragua, eller det sker i Afghanistan.

Vi ønsker også i EF-politikken at medvirke til at fremme den økonomiske udvikling og en mere effektiv vestlig indsats imod miljøproblemerne. Vi ønsker dette samarbejde i Europa åbent for andre lande, ikke mindst for de nordiske lande, og vi har i en omfattende handlingsplan givet en række konkrete bud på, hvordan dette kan gøres.

[Svend Auken]

Vi mener for det tredje, at det vigtigste arbejdsfelt i den hjemlige politik er indsatsen imod de sociale skævheder. Vi vil holde regeringen fast på løftet om ophævelse af karensgdagen. Vi ønsker en regulering af dagpenge og efterlønsatsen med 10 pct. Vi ønsker at fjerne den laveste efterlønsats, og vi ønsker at fjerne den trussel mod de langtidsledige, som lovbestemmelserne om de 70 og de 55 pct.s arbejdsløshedssatser betyder. Vi håber, vi kan få de radikale med på dette område. I dag ved vi jo, at den store plan for de langtidsledige blev en fiasko. Den blev ikke, som hr. Ole Vig Jensen i sin tid sagde det, 1980ernes reform. Den blev 1980ernes fiasko, både menneskeligt og arbejdsmarkedspolitisk set. Disse forslag er allerede til behandling i Folketinget, og vi har lagt dem frem på en sådan måde, at de er statsfinansielt neutrale.

Det fjerde område er indsatsen imod arbejdsløsheden. Vi har lagt forslag frem om ungdomsarbejdsløshed og kommunernes indsats. Vi ønsker en forstærket indsats, når det gælder kvindernes arbejdsløshed. Vi ønsker ikke at svække byggeriets beskæftigelse, sådan som regeringen har lagt op til. Tværtimod frygter vi en byggekrisse, og derfor stiller vi forslag om flere penge til byfornyelse og til øgede almennyttige byggekvaliteter.

På erhvervspolitikens område vil vi i forbindelse med Folketingets behandling af industriministerens redegørelse komme med et omfattende aktionsprogram til styrkelse af forskningen, produktudviklingen og eksportindsatsen i det danske samfund, og vi vil finansiere det ved at omlægge fra den passive erhvervsstøtte til en aktiv støtte for virksomhederne.

Vi vil også tage den gode idé, som regeringen oprindeligt havde om et halvoffentligt eller halvprivat ventureselskab, op og sige, at hvis regeringen mangler ryggrad over for industriministerens tidligere arbejdsgivere i Industrirådet, så vil vi gerne supplere den med denne ryggrad. En god idé skal ikke drukne på grund af organisationsleder-konservatisme og snæversyn – for nu at citere statsministeren.

Vi ønsker en pensionsreform, der gavner dem, der ikke har andet at leve af end deres folkepension, og som giver mulighed for dem, som i dag ikke har nogen pensionsordning, i en almen arbejdsmarkedspension. Vi ønsker at kæmpe for den nedsatte arbejdstid

i stedet for for det stigende privatforbrug, som vi alligevel ikke har råd til herhjemme. Det er både menneskeligt og beskæftigelsesmæssigt en bedre løsning. Vi har lagt op til en demokratireform, og vi vil gerne samarbejde om skabelse af en egentlig tryghedsreform i det danske samfund. Vi holder fast ved de 5 principper fra beretningen i sommer sammen med Det Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti og vil gerne i dag spørge Det Radikale Venstres ordfører – oven på de lidt overraskende meldinger som svar på statsministerens forslag om lidt tantiemeordninger på skattebegunstiget grundlag rundt omkring i erhvervslivet – om hr. Estrup på Det Radikale Venstres vegne mener, at man stadig væk fastholder disse principper.

Vi lægger endelig, som det niende, op til at styrke indsatsen vedrørende miljø- og kulturpolitikken. Jeg har allerede gjort nogle bemærkninger om det. Jeg mener, at dette måske er det allermest væsentlige for os som mennesker. Det handler om, hvad vi vil med vores tilværelse, hvad rammerne skal være om vort menneskeliv.

Jeg skal slutte med at sige, at disse 9 hovedområder vil være de vigtigste for Socialdemokratiet i det kommende år. Vi vil søge indflydelse i samarbejde med andre partier, ikke mindst Socialistisk Folkeparti, og vi vil, som vi plejer at gøre det, uanset om vi desværre ofte får lidt nedslående svar, appellere til de radikale om at opgive deres ulyksalige faderbinding til statsministeren og hans konservative regering. Vi mener, at denne forbindelse mellem radikalisme og konservatisme er omgængelse imod naturen. Med regeringen gør vi os ingen illusioner om et samarbejde. Vi indrømmer, at vi har lavet gode ting som skattereformer, aftalerne om Storebælt osv., men om de store samfundsproblemer, der nu er i horisonten, og som presser os herhjemme, har regeringen og vi så forskellige ideer, at vi ikke tror på et samarbejde. Alligevel vil jeg vove at appellere til Folketingets borgerlige flertal om i det mindste på ét område sammen med os at gøre en positiv indsats. Det gælder naturligvis om at fjerne det overgreb, der er sket på kommunerne ved strafafgiften, som har givet kraftigt stigende skattetryk og sociale nedskæringer ude i kommunerne, og om at ophæve det midlertidige bygge- og anlægsstop. Derfor

[Svend Auken]

skal jeg som afslutning på mit indlæg fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget pålægger regeringen omgående at fjerne strafafgiften på kommunernes merudgifter. Derved bliver der mulighed for at undgå skattechok og sociale nedskæringer.

Samtidig pålægger Folketinget regeringen at ophæve bygge- og anlægsstoppet for stat, amter og kommuner. Derved undgår man at blokere for samfundsnyttige investeringer i energi, arbejdsmiljø, sygehuse, plejehjem og daginstitutioner.

Herefter går Tinget over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 1).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Hr. Svend Auken talte om sociale problemer og om sociale nedskæringer, og han sagde, at der skulle foretages en social genopretning. På almindeligt dansk betyder »genoprette«, at man vil tilbage til den situation, der var for; det vil sige, at hr. Svend Auken mener, man skal tilbage til situationen, som den var for 4 år siden, da hr. Anker Jørgensen var statsminister. Det er en stor opgave, han påtager sig, for det betyder, at hr. Svend Auken skal nedlægge 210.000 job. Det kan ikke gøres på én dag, men lad os sige, at han får 3 år til det. Så betyder det, at der skal nedlægges 275 job hver eneste dag i 3 år, når man tager alle arbejdsdagene med. Det er flere, end der er forsamlet i dette Folketing i øjeblikket. Hvis man skal genoprette situationen, betyder det også, at barselorloven skal reduceres med 12 uger; så er vi nede på niveauet fra for 4 år siden. Det betyder, at fripladsgrænserne i daginstitutionerne skal sænkes med 55.000 kr., så er vi nede på de 80.000 kr., hvor det var i hr. Svend Aukens tid. Antallet af langtidsledige skal øges med 50 pct., så er vi på niveauet, som det var for 4 år siden. Og endelig skal vi altså fratage de mennesker, der tidligere var på laveste invalidepension, 20.000 kr. om året, så er de også

»genoprettet« til det niveau, de lå på for 4 år siden.

Jo, det skal nok blive godt i Danmark, hvis hr. Svend Auken kommer til magten og får genoprettet den sociale situation!

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Hvor er sammenhængen i den tale, vi lige har hørt fra hr. Svend Auken, og i hele den socialdemokratiske politik? Man kritiserer det høje skattetryk, samtidig med at man kræver øgede offentlige udgifter, men det kan være, at man ikke har i sinde at opretholde balancen på statens finanser; man vil blot her også stifte gæld.

Hr. Svend Auken siger, at det er det internationale opsving, der har givet den øgede beskæftigelse herhjemme, og det alene. Hvordan vil han da forklare, at ledigheden er faldet mere i Danmark end i de lande, vi normalt sammenligner os med? Nå jo, siger hr. Svend Auken så, det er sket på bekostning af betalingsbalancen. Jamen ville Socialdemokratiet virkelig have foretrukket, at regeringen havde prioriteret betalingsbalancen over beskæftigelsesøkonomien?

(Kort bemærkning).

Anker Jørgensen (S):

Det skal kun være en kort bemærkning til hr. Helge Adam Møller.

Nej, genopretningen set fra et socialdemokratisk synspunkt er at reducere underskuddet på betalingsbalancen til det, det var i det sidste år, altså fra de 32 mia. kr., det vil blive, til 11. Med andre ord: de enorme forringelser i betalingsbalancesituationen skal fjernes, vi skal genskabe situationen, som den på det punkt var på det tidspunkt, da denne regering med store løfter kom til. Genopretning er altså også, at den enorme udlandsgæld på 253 mia. kr. reduceres til det, som dengang blev sagt var noget frygteligt, nemlig ca. 135 mia. kr. Det er genopretning, hr. Helge Adam Møller!

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Man må sige, at jo flere korte bemærkninger, der kommer heroppe, jo flere korte be-

[Pia Kjærsgaard]

mærkninger får jeg faktisk lyst til at komme med.

Jeg vil starte med hr. Anker Jørgensen. Jeg synes ikke, det er noget at prale med 11 mia. kr. i betalingsbalanceunderskud, ærlig talt, hr. Anker Jørgensen! 32 mia. kr. er heller ikke noget at prale med, men jeg synes ikke, at man skal gå op og sige, at det kun skal være 11 mia. kr., når vi mageligt kunne bringe det ned til nulpunktet, hvad vi gerne skulle, måske endda have et overskud.

Til hr. Helge Adam Møller vil jeg sige, at der var mange gode bemærkninger, men den med barselorloven synes jeg godt hr. Helge Adam Møller kunne have undladt. Jeg synes ikke, det er noget at prale af for et konservativt parti, at man har forlænget barselorloven. Er det ikke erhvervsvirksomhederne, man gerne vil gøre noget for? Tror hr. Helge Adam Møller, at erhvervsvirksomhederne er glade for den ordening, som de borgelige har været med til at vedtage?

Hr. Tørnæs skulle lytte lidt mere til cheføkonom Torben Nielsen, som var i TV-Avisen i går. Han talte om besparelser på det offentlige overforbrug og skattelettelser. Det var faktisk ren fremskridtssnak, men det betyder åbenbart mere for Venstre at have nogle i hovedbestyrelsen end dem, der kommer ind og får pladserne i Folketinget.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Hr. Tørnæs havde, synes jeg, det rimelige spørgsmål til mig, hvordan man kunne undgå at sætte skatterne op, hvis man ville bruge penge på nye opgaver, f.eks. på det sociale område. Regeringen har jo hidtil præsteret det kunststykke at skære ned samtidig med, at skattetrykket gik op, så jeg kan godt forstå, at hr. Tørnæs mener, opgaven er vanskelig.

Vores bud er ikke øgede offentlige udgifter som patentmedicin. Vor medicin er, at man bruger de offentlige udgifter, man i forvejen har, på en socialt og industrielt mere rigtig måde. Derfor har vi, da vi fremlagde forslagene – som ikke havde overskriften »social genopretning«, men »indsats mod sociale skævheder« – anvist finansiering heraf. Vi har sagt, at samtidig med, at disse ting bliver gennemført, ophæver vi det tilskud på 2½ mia. kr., der i dag gives til arbejdsgiverne i

dette samfund. Når der er knappe midler, vil vi hellere bruge pengene på de socialt dårligt stillede end på en generel erhvervsstøtteordning.

Så spørger hr. Tørnæs, om det er det internationale opsvings skyld alene, at vi har fået en kraftig vækst i beskæftigelsen. Nej, det har jeg heller ikke beskt. Jeg mener, at det fald i produktiviteten, der har været, og den meget voldsomme vækst i vores udlandsgæld, der er sket, har betydet meget for beskæftigelsen. Vi prioriterer ikke betalingsbalancen over beskæftigelsen. Vi siger, at udfordringen, opgaven, for os er på samme tid at nedbringe underskuddet på betalingsbalancen og antallet af arbejdsløse i samfundet.

Det undrede mig, at der var et enkelt ord, der ikke var med i den eksprestogsfartlignende opremsning, hr. Helge Adam Møller kom med. Det er dér, hvor regeringen følger vore ideer, og hvor vi jo kunne blive enige. Det var regeringen, der indførte karenssdagen i sin tid. Man måtte erkende, at det var en rigtig skidt idé, og derfor er den nu taget ud igen. Det synes jeg hr. Helge Adam Møller burde have rost sig af i stedet.

Grethe Fenger Møller (KF):

Socialdemokratiets leder, hr. Anker Jørgensen, udtalte efter statsministerens åbningstale, at der i dag er flere mennesker, der føler sig utrygge, end for 4 år siden. Jeg har svært ved at forestille mig, at den danske befolkning i dag kan føle sig mere utryg, end den gjorde i sommeren 1982. Ja, det skulle da lige være ved tanken om, at vi ved et uheld skulle få en ny socialdemokratisk regering, støttet af SF på den ene eller den anden måde.

Må jeg minde om, at det i disse dage er ét år og én måned siden, Socialdemokratiet under store fanfarer offentliggjorde det såkaldte regeringsprogram »Danmark for hele folket«. Det er ikke andet end en række voldsomt udgiftskrævende forslag, som slægter SFs forslag meget på.

I det forhenværende regeringsparti har man tilsyneladende ikke ret meget fantasi. Man har i hvert fald ikke fantasi til at finde på andet end en politik, der forringer erhvervslivets produktionsvilkår, og som forøger det offentlige udgiftstryk. Og hvad Socialdemokratiet alene ikke kan finde på af ud-

[Grethe Fenger Møller]

giftskrævende forslag, kan SF. Ingen skal tro, at det bliver nogen fornøjelse at være dansker under en eventuel S-SF-regering, og det ved befolkningen, og det kan naturligvis give anledning til en vis følelse af utryghed. Måske er det denne følelse af utryghed, som hr. Anker Jørgensen mener at kunne spore i befolkningen.

Firkløverregeringen har i de sidste fire år sikret borgerne den tryghed, som den tidligere regering ødelagde. Tilbagegang og stagnation er vendt til vækst og fremgang. Regeringens økonomiske politik har gjort det muligt at sikre og udbygge befolkningens velfærd.

Når oppositionen, som hr. Svend Auken netop har gjort det, forsøger at tegne et skræmmebillede af udviklingen i dansk økonomi, er det alene udtryk for taktik. Socialdemokratiet forsøger at forbigå alle de resultater, der er opnået de sidste fire år.

Når man hører Socialdemokratiets kritik, skulle man tro, at der faktisk ikke er sket ret meget med arbejdsløsheden, men situationen er den omvendte: arbejdsløsheden er faldet med 66.000 siden 1982. Der har aldrig været så mange i arbejde i Danmark som nu. Der er faktisk skabt 210.000 nye arbejdspladser. Det er lykkedes os at nedbringe arbejdsløsheden. Det har man ikke kunnet i det øvrige Europa.

De unge får særlig gavn af den gode beskæftigelsesudvikling. Tænk på, hvordan det var i 1982! Da så situationen håbløs ud for de unge, uanset hvor ivrige de var efter at komme i gang. Mange forældre var med rette bekymrede for, hvilken fremtid der ventede deres børn. I dag er situationen helt anderledes: ungdomsarbejdsløsheden er blevet nedbragt drastisk, og mens hver femte ung under 25 år i EF er uden arbejde, er det kun hver tiende i Danmark. De forbedrede beskæftigelsesvilkår giver de unge muligheder for en bedre start på tilværelsen.

Socialdemokratiet gav op i 1982, fordi man havde mistet kontrollen over det danske husholdningsbudget, det, vi også kalder statsfinanserne. De brugte 3 kr., hver gang de tjente 2 kr. Firkløverregeringen har vendt denne udvikling. Regeringen har sat tæring efter næring og skabt næring til tæring. Derfor er der nu overskud på vores husholdningsbudget, men det er også nødvendigt, for vi skal jo betale den tidligere regerings gæld

tilbage, så gælden ikke bliver et byrdefuldt åg for de kommende generationer.

Investeringerne er vokset kraftigt. Investeringerne i dansk erhvervsliv er i 1986 mængdemæssigt 80 pct. større end i 1983. I EF-landene set under ét har investeringsfremgangen i samme periode kun været på 30 pct., og der er nu immervæk stor forskel på 80 pct. og 30 pct. Under Socialdemokratiet var investeringerne meget små.

Men jeg indrømmer, at den kraftige økonomiske aktivitet også har skabt vanskeligheder. Ønsket om at skabe ligevægt på betalingsbalancen har måttet udskydes nogle år, og det er der selvfølgelig en fornuftig forklaring på: når borgerne og virksomhederne tror på fremtiden, stiger særlig investeringerne, men naturligvis også forbruget.

Årsagen til, at der er et betalingsbalanceproblem, skal ikke alene søges i fremgangen i investeringerne og i forbruget. Rent faktisk ville vi ikke have haft noget underskud over for udlandet, hvis ikke der havde været udlandsgæld i september 1982, men det var der nu, 154 mia. kr. Den nuværende regering har naturligvis måttet leve med at skulle betale renter af den gamle gæld. Anderledes kan det ikke være.

Socialdemokratiet har i længere tid og også her i dag forsøgt at gøre betalingsbalancen til en folkesag. Det undrer mig meget, hvorfor man ikke gjorde det, dengang man selv havde ansvaret for den økonomiske politik. Socialdemokratiet forsøger at få det til at lyde, som om betalingsbalanceunderskuddet er noget, firkløverregeringen som en eller anden anden tryllekunstner har trukket op af hatten.

Sådan forholder det sig jo ikke, for rent faktisk har Danmark siden 1963 haft et betalingsbalanceunderskud. Vi erkender, at det er et alvorligt problem, og at den økonomiske politik må justeres, opsparringen skal øges. Det kræver indgreb af stor styrke at ændre opsparingsvanerne. Hvad der er afgørende, er, at regeringen ikke ønsker at ændre skatetrykket for på den måde at øge den offentlige opsparring. Den eneste mulighed er at øge den private opsparring. Dette skal ikke ske ved tvang, men sådan at det virkelig kan betale sig at spare op.

Hvad ville der ske, hvis regeringen lod fem og syv være lige? Jo, det generelle renteniveau ville stige med måske 4-5 pct. Det

[Grethe Fenger Møller]

ville dæmpe forbruget, men også investeringerne, og en generel rentestigning på 4-5 pct. ville være gift for beskæftigelsen. Tusindvis af mennesker ville blive sendt ud i arbejdsløshed igen, og samtidig måtte skatte trykket uden tvivl hæves. Dette ville være stik imod Det Konservative Folkepartis og også imod regeringens intentioner, men er det det, Socialdemokratiet ønsker sig, og som man fremfører her i dag?

Nu bliver det private forbrug dæmpet, fordi det bliver dyrere at låne, men hvad der er afgørende, er, at når det drejer sig om investeringer, bliver renten ikke berørt. Tværtimod falder den. Den stærke investerings- og beskæftigelsesvækst kan opretholdes. Dette er vigtigt, for dermed kan vi medvirke til at mindske underskuddet på betalingsbalancen, dermed kan vi være med til at sikre, at forudsætningerne for et varigt opsving styrkes.

Mange mennesker føler, at diskussionen om økonomi er noget kedeligt noget og noget ganske trættende. Hvad skal vi bruge det til? Men det er nu engang en forudsætning for, at vi kan skabe den tryghed i samfundet, som vi ønsker os. Vi ønsker et trygt samfund, det har de sidste fire år klart dokumenteret.

For Det Konservative Folkeparti er det øget tryghed, når antallet af kontanthjælpsmodtagere er faldet med 23 pct., og når antallet af personer, der modtager varig hjælp, er reduceret med 43 pct. Det er også ensbetydende med øget tryghed, når det under denne regering er lykkedes at gennemføre en række sociale forbedringer. Her har hr. Svend Auken totalt uret, for hvad har vi fået igennem? En førtidspensionsreform, forhøjede fripladsgrænser, udvidet barselorlov, forbedring af hjælpen til enlige forsørgere, og delpension.

Det er øget tryghed, når ungdomsarbejdsløsheden er faldet med mere end 22.000 og antallet af langtidsledige med en tredjedel. Det er tryghed, når man kan gå på arbejde og vide, at virksomheden ikke er på konkurrencens rand, og at arbejdsløsheden ikke lurer lige om hjørnet.

Personalet og ressourcerne på vore sygehuse er forøget under den nuværende regering. Der er kommet 11 pct. flere læger og 10 pct. flere sygeplejersker på sygehusene. Ressourcerne er forøget med 4 pct. i faste priser, og regeringen har udvidet amternes økonomiske rammer, så ventetider kan blive ned-

bragt. Ventetider er uacceptable for Det Konservative Folkeparti.

Vi giver ikke op på halvvejen, men fremlægger den nødvendige økonomiske politik, så trygheden kan fastholdes og udbygges. Trygheden skal udbygges overalt. Trygheden skal også fremmes gennem en større indsats for at bekæmpe kriminalitet og vold. Politistyrken skal udvides, og volds- og kriminalitetssager behandles hurtigere i vort retssystem.

Vi skal også have forureningen væk. Vi skal have bedre mulighed for overskudsdeling. Vi skal også have en bedre tilrettelæggelse af arbejdstiden, gøre den mere fleksibel til gavn for bl.a. børnefamilierne. Kvindearbejdsløsheden er i dag uacceptabelt stor. Den skal væk. Vi skal have et holdningsskift, det er helt afgørende.

I de sidste fire år har vi set et tøbrud for det. Nu tør den enkelte tro på fremtiden. Det lyssyn må for alt i verden ikke ødelægges. Det skal nemlig være fundamentet for det frie og trygge samfund, vi alle ønsker os.

Der er ikke noget alternativ til firkløverregeringen. Jeg ved godt, at Socialdemokratiet prøver at fremstå som et alternativ. De har også prøvet at formulere deres politik under overskriften »Danmark for hele folket«, og SF er også kommet med et program. Hos Socialdemokratiet og også hos SF hobes det ene mere udgiftskrævende og erhvervsfjendske forslag oven på det andet.

Socialdemokratiet har ikke – læg mærke til det – turdet sætte tal på deres forslag. Det forstår jeg sådan set godt, for gennemføres deres planer, ville de offentlige udgifter stige således, at hele den økonomiske udvikling bliver kvalt.

Det socialdemokratiske udgiftskatalog svarer kun til ⅓ af det program, SF har fremlagt. SFs program kender vi jo, fordi vi lige har fået beregninger lavet på det i Budgetdepartementet. Resultatet blev jo spændende: dansk økonomi vil gå lige i afgrunden, prisstigninger på 16 pct., skattestigninger, faldende investeringer, stigende ledighed – alt sammen interessante resultater – uoverstigelig utryghed og usikkerhed, dansk økonomi kastes ud i kaos. SFs økonomiske politik er overbudenes overbud.

Så kommer jeg til noget, som er interessant, tror jeg, ikke blot for Folketinget, men for hele den danske befolkning. Det er

[Grethe Fenger Møller]

spørgsmålet, om den socialistiske sommerromance skal udvikles til et langvarigt parforhold. Alt tyder på det, selv om Socialdemokratiets finanspolitiske ordfører, hr. Camre, har sagt, at SFs økonomiske politik vil føre til det modsatte af hensigten og endda føre til økonomisk selvmord.

Men hr. Anker Jørgensen og hr. Svend Auken ønsker et S-SF-samarbejde. Vi må jo tro på, at de socialdemokratiske ledere er realister og mener det, de siger, og så ved de vel også, at Socialdemokratiet i fuld udstrækning eller næsten fuld udstrækning må acceptere og følge SFs økonomiske politik.

Det er lidt svært i disse år at forstå, hvor Socialdemokratiet egentlig vil hen. Det er da også interessant at iagttage, hvor få deltagere i den lidt mere seriøse offentlige debat der direkte udtrykker tro på, at Socialdemokratiets leder, hr. Anker Jørgensen, bliver lederen af den næste regering.

Firkloverregeringen har holdninger: der skal være plads for den enkelte borger og plads for den enkelte familie. Gæld og inflation har gjort det svært for den enkelte at tage ansvaret for sin egen lykke og trivsel. Konservativ kulturpolitik sigter mod et samfund, hvor alt ikke blot drejer sig om teknik og økonomi. Vi holder af den arv, vi har fået. Vi glemmer ikke de værdier, der er i dansk litteratur, kunst, film og teater, og vil gerne videreudvikle dem.

I sidste folketingssamling afgjordes vort forhold til EF. Nu skal EF-samarbejdet styrkes. Det er jeg glad for.

Jeg er også glad for, at mange undersøgelser viser, at danskerne ønsker, at vi skal være med i NATO. Jeg tror, at spørgsmålet om NATO bliver en af denne samlings største enkeltsager, og det er helt afgørende. Et lille land som vort har ikke råd til at få sin indflydelse indskrænket på grund af intern uegnethed. I Norge er det lykkedes at få en slags overenskomst mellem de partier, der er tilhængere af NATO. Lad os håbe, at det samme sker i Danmark. Lad os alle arbejde for det.

Forudsætningen for et nyt forsvarsforlig i Danmark er, at der blandt vore allierede ikke kan være tvivl om vor fortsatte loyalitet over for NATO. Det er glædeligt, at der i den danske befolkning er bred enighed om, at vi skal have et forsvar, der kan leve op til de

forpligtelser, vi har som fulgdyldigt medlem af NATO.

Det Konservative Folkeparti har i de sidste fire år medvirket til at gennemføre mange store ændringer i det danske samfund. Vi har vor fulde optimisme, handlekraft og sammenhold i behold og ønsker et bredt samarbejde om at sikre Danmarks beståen og fremtid.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Regeringspartiernes politik er efterhånden reduceret til et ord, der kan staves med fire bogstaver, nemlig pral.

Den konservative ordfører stod heroppe og sagde, at regeringspartierne havde sat tæring efter næring. Det er lige præcis det modsatte, regeringspartierne har gjort: de har forhøjet skattetrykket, givet os julepakke, givet os påskepakke. De har ladet den 18. alm. vurdering køre igennem, hvilket er ensbetydende med, at endnu flere mennesker bliver plyndret fra hus og hjem. Ikke et ord i regeringens lovpakke! Og så hører man gud hjælpe mig, at den konservative ordfører står her og siger, at de har sat tæring efter næring. Det er pral det hele. Regeringen er gået i stå.

Derfor vil jeg godt sige allerede ved starten af denne debat, at det da er meget godt, at vi ikke har haft folketingsvalg, at regeringen har fået lov til at have så lang en periode. Men efterhånden er vi derhenne, hvor der ikke er den mindste forskel at se på den politik, vi oplevede under Anker Jørgensen, og den, vi ser i dag, bortset fra at regeringspartierne er bedre til at prale, end de andre var. Det er den eneste forskel.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg tror, at Folketinget burde overveje en ændring af grundloven, så vi kan få udsat tidspunktet for denne åbningsdebat. I alt fald er det et tilbagevendende problem, at fru Grethe Fenger Møller har for kort tid til at forberede sig.

Jeg har denne gang hæftet mig ved, at det gik ud over SF. Fru Grethe Fenger Møller fremhævede en masse beregninger, som står på side 10 i et notat fra Budgetdepartemen-

[Jes Lunde]

tet, men hun nåede ikke frem til side 13 i samme notat, hvor der er beregninger over SFs økonomiske politik baseret på SFs egne forudsætninger.

De viser, at vi kan få ligevægt på betalingsbalancen faktisk allerede i 1990 efter Budgetdepartementets vurdering og fastholde den i 1995, at vi kan få nedbragt arbejdsløsheden til 5½ pct. i 1990 og til 2¼ pct. i 1995. Det synes vi selv er nogle overordentlig smukke resultater.

Det, at det er baseret på SFs egne forudsætninger, betyder, at Budgetdepartementet her har lagt SFs egen politik i hele dens fulde konsekvens til grund for sine beregninger. De har sagt: o.k., SF siger, at de vil styre den offentlige sektor sådan og sådan. Det tror vi på, og så giver det de og de resultater. Vi har sagt, at vi vil gøre det og det på arbejdsmarkedet. Det tror Budgetdepartementet på, og så vil det give de og de resultater.

Det er rigtigt, at Budgetdepartementet derudover til støtte for fru Grethe Fenger Møller har lavet et regnestykke, hvor de har bombet disse forudsætninger i stykker og i stedet for indlagt nogle rent teoretiske forudsætninger, f.eks. 20 pct. årlige timelønstigninger og den slags wild west i den offentlige sektor, som ligger langt ud over, hvad SF foreslår. I denne sammenhæng er det klart, at man kan sprænge et regnestykke i stumper og stykker. Til gengæld er det stjerneklart for alle, at det er et rent politisk regnestykke, og at det ærlige regnestykke giver et ordentligt resultat for os.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Fru Grethe Fenger Møller mente ikke, at der fandtes noget alternativ til venstre for den regering, der er nu. Det var ikke nogen særlig overraskende udtalelse fra den konservative ordførers side.

Det, der var interessant, var, at fru Grethe Fenger Møller samtidig afviste klart og tydeligt, at et samarbejde hen over midten kunne være et alternativ. Det var det interessante, og på det punkt er jeg ganske enig med fru Grethe Fenger Møller. Alternativet til den nuværende regering kan aldrig blive, må aldrig blive, et samarbejde hen over midten med det parti, fru Grethe Fenger Møller tilhører, og øvrige regeringspartier.

På det punkt er vi altså enige. Vi er enige i, at alternativet består i det politiske venstre, at der må ske en klar deling i dansk politik mellem det politiske højre, som tromler frem med sine forslag i dag, og det politiske venstre. Der er vi altså enige.

Jeg tror, det er godt for den politiske debat, hvis vi endnu mere klart kan tage det udgangspunkt: det politiske højre over for det politiske venstre. Så vil det også stå klart, at fru Grethe Fenger Møller ikke har ret i, at der ikke fremstår noget alternativ. Der ville fremstå et alternativ – det håber jeg i hvert fald – også et troværdigt alternativ. De forslag, der foreligger, om forøget selskabsbeskatning, om afvikling af rentefradrag osv., kan grundlægge et troværdigt alternativ til statsministerens politik. Jeg ser, at statsministeren nikker.

Det er det, der bør være det væsentlige og hovedskillelinjen i den debat, vi skal have her i dag, og den har fru Grethe Fenger Møller med sit indlæg bidraget til kan foregå på et mere klart grundlag.

(Kort bemærkning).

Grethe Fenger Møller (KF):

Jeg burde have tre korte bemærkninger nu.

Hr. Dohrmann har ikke forstået noget af det hele. Det, det drejer sig om, er, at der på det finanslovsforslag, finansministeren har fremsat, for første gang er overskud på statsfinanserne. Det har socialdemokratiske regeringer ikke kunnet præstere.

At hr. Dohrmann ikke kan se, at der er skabt 210.000 nye arbejdspladser, at inflationen er gået ned, og at renten er halveret, må være hr. Dohrmanns og Fremskridtspartiets problem.

Hr. Jes Lunde siger, at vi skulle have mere tid til åbningsdebatten. Jeg mener, at vi måske skulle have mere taletid, fordi der er så mange ting, man gerne ville berøre. SFs forslag er jo gennearbejdet, og jeg mener, at de forslag, SF har lagt frem, er totalt urealistiske, hvis man er økonomisk ansvarlig.

Det kan da være, at man kan nå de resultater ud fra SFs egne forudsætninger, men det, det er beregnet på i Budgetdepartementet, er ADAM-modellen, som bliver brugt i alle sammenhænge. Der er ikke tale om en eller anden form for diskrimination over for

[Grethe Fenger Møller]

SF. Det er helt klart, at det, SF har fremlagt, ikke kan løse problemerne. Det er totalt urealistisk og enormt udgiftskrævende.

Det er klart, at der kan være et alternativ til den borgerlige regering, et S-SF-samarbejde, men der er ikke noget realistisk alternativ, hvis det, man ønsker sig i det danske samfund, er tryghed i form af stigende investeringer, stigende beskæftigelse, mulighed for at skabe sociale forbedringer. Det skaber man nu engang kun, hvis økonomien fungerer godt. Det er meget flot at stå og tale om, at nu skal man gøre ditten og nu skal man gøre datten. Men hvis ikke man har orden i samfundsøkonomien, så går den ikke. Det er den oprydningsopgave, vi er i gang med at få løst, og som jeg synes vi er kommet temmelig langt med.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg vil godt have lov til at sige til fru Grethe Fenger Møller, at jeg føler mig umådelig beroliget over det resultat, det delfiske orakel herhjemme, som man kalder Budgetdepartementet, og dets computere er nået frem til. Jeg ville have følt mig yderst foruroeligt, hvis Budgetdepartementet havde sagt: den er mægtig, SFs plan er det mest fremragende, vi overhovedet har set – for Budgetdepartementet har verdensrekord i fejlagtige prognoser.

Jeg står her med Budgetdepartementets forudsigelser vedrørende betalingsbalancen i de sidste 3 år. For 1984 forudsagde Budgetdepartementet i januar 1984, at underskuddet ville blive på 12 mia. kr. Det blev på 17,7 mia. kr. O.k., det var kun en fejlregning på 50 pct. For 1985 forudså man ved årets indgang – tallet er fra december 1984 – at underskuddet på betalingsbalancen ville blive på 14 mia. kr. Det blev på 28 mia. kr. Det var en fejlregning på 100 pct.

For 1986 forudsagde man i december 1985 – jeg kan også være uelskværdig og tage det første tal, der forelå, det er fra begyndelsen af 1985, da sagde man: i 1986 får vi et underskud på kun 12,5 mia. kr. Men ved årets begyndelse sagde man: vi får et underskud på 16 mia. kr., og det bliver efter alt at dømme på mellem 30 og 32 mia. kr. Fejlmargenen er nu på over 100 pct.

Som sagt ville jeg have været dybt foruroeligt, hvis Budgetdepartementet havde sagt, at SFs plan var i orden, for så var det efter alt at dømme gået, ligesom det er gået med Departementets forudsigelser vedrørende betalingsbalancen. Det er en pinlig sag for Budgetdepartementet.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

For nogle år siden var der en klog konservativ mand, der sagde, at pengene lå bedst i borgernes lommer. Når fru Grethe Fenger Møller står heroppe og siger, at jeg ikke har forstået noget som helst, så må jeg desværre give fru Grethe Fenger Møller ret i det. Jeg kan kun få den opfattelse, for det er en fuldbyrdet kendsgerning, at konservativ politik i dag er at plyndre folk mest muligt rent skattemæssigt.

Når fru Grethe Fenger Møller nu står og praler af finansloven, så er det da rigtig, at tallene ser lidt pænere ud, end de gjorde for nogle år siden, men hvorfor gør de det? Det gør de, fordi staten opkræver nogle beløb i skatter, nogle ublu skatter, som end ikke skatteplyndringsparti nr. 1, Socialdemokratiet, har præsteret mage til. Derfor: det, der har pyntet lidt på tallene i bl.a. finansloven, er, at regeringen fortsætter med sin plyndringspolitik over for de folk, der vil bestille noget og spare lidt op.

Når fru Grethe Fenger Møller nu igen skal op med en kort bemærkning, kunne jeg godt tænke mig at spørge, hvorfor Det Konservative Folkeparti protesterer mod de indsigelser, der er kommet fra bl.a. radikal side mod nu at pålægge ældre lån en afgift, således at man altså nu også i Det Konservative Folkeparti går ind for at lovgive med tilbagevirkende kraft. Det synes jeg det var langt mere interessant at diskutere i stedet for sådan nogle luftkasteller som, hvordan man gerne så det hele om 10 eller 15 år.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Fru Grethe Fenger Møller skal roses for, at hun har læst Socialdemokratiets regeringsprogram »Danmark for hele folket«. Hvis forståelsen var lige så god som fliden, ville

[Svend Auken]

der være tale om en dobbelt ros. Desværre står forståelsen ikke mål med fliden. Fru Grethe Fenger Møller har ikke forstået, hvad der står i det program.

Der står netop i det program, at spillerummet for udgiftskrævende reformer i de kommende år vil være meget snævert, og derfor er der behov for nytænkning og for at gøre tingene på en anden måde, nye former for samarbejde i stedet for det konfliktmønster, vi hidtil har set.

Vi siger også, at spillerummet, som jo især bestemmes af det store underskud på betalingsbalancen, ikke er blevet mindre i det forløbne år. I år har vi et underskud på 32,5 mia. kr. samtidig med, at vi har fået foræren- de 15 mia. kr. udefra i form af fald i oliepriser.

Derfor er situationen meget vanskelig for os. Men der er naturligvis et klart alternativ med hensyn til holdninger, med hensyn til ideer, med hensyn til reformer.

Fru Grethe Fenger Møller mener, at alt går fint i dansk økonomi, oprydningsarbejdet skrider frem, man har virkelig fået skovlen under problemerne osv., og hun siger, at jeg tegner et alt for mørkt billede af situationen. Så vil jeg gerne høre fru Grethe Fenger Møller sige, hvor jeg har sagt noget forkert, når jeg siger, at udlandsgælden under denne regering næsten er blevet fordoblet, at konkurrenceevnen er blevet alvorligt forringet, at skattetrykket og realrenten har sat rekord, at eksporten i år er gået helt i stå, at væksten i produktiviteten stagnerer, at virksomhederne mister markedsandele, at ordrebeholdningerne i industrien er ved at være tømt, at vi forskningsmæssigt og teknologisk halter langt bagefter, og at arbejdsløsheden igen er stigende.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg vil gerne trække mine bemærkninger fra før tilbage. Jeg er ikke længere af den opfattelse, at fru Grethe Fenger Møller er nået til side 10 i notatet, hun kan umuligt overhovedet have haft det i hænderne.

Når fru Grethe Fenger Møller siger: jamen tingene skal jo beregnes på ADAM, og så går det skidt, så er det jo ganske enkelt usandt. Begge regnestykker, som Budgetdepartementet har begået, er lavet på præcis

samme model, ADAM-modellen, som vi kender så godt herinde. Præcis denne model er de lavet på. Den eneste forskel består i, at Budgetdepartementet i det ene eksempel har pillet ved forudsætningerne og har forudsat, at timelønnen stiger med 20 pct. om året, og at der bliver vild vækst i den offentlige sektor; og så går det selvfølgelig galt, det tror jeg alle ville kunne have gættet på forhånd. I det andet regneeksempel, hvor de også på ADAM-modellen bruger SFs egne forudsætninger om, hvordan disse ting skal udvikle sig, går det faktisk godt.

(Kort bemærkning).

Grethe Fenger Møller (KF):

Hr. Jes Lunde siger, at jeg ikke forstår noget, og at jeg heller ikke har læst noget, og han tror ikke engang på ADAM. Det vil sige, hr. Jes Lunde tror åbenbart kun på sig selv.

Vi andre har altså regnet på, at SFs forslag vil koste noget i retning af 75 mia. kr. plus de påvirkninger, der bliver af konkurrenceevnen, ved at vi skal have en nedsat arbejdstid med fuld lønkomensation. Det vil give nogle meget store problemer.

Til hr. Svend Auken vil jeg gerne sige: jamen hvor er Socialdemokratiet henne? Som jeg sagde før: Socialdemokratiets forslag »Danmark for hele folket« er jo ikke helt så omfattende som SFs. Det er to tredjedele, men det koster immervæk nogle penge. Hvordan vil Socialdemokratiet skaffe de penge, og hvordan vil Socialdemokratiet gøre dette og bevare konkurrenceevnen og styrke eksporten, som hr. Svend Auken åbenbart også lægger så afgørende vægt på, hvis man samtidig går ind for en nedsat arbejdstid på 35 timer med fuld lønkomensation? Tror hr. Svend Auken, at det forbedrer konkurrenceevnen? Tror hr. Svend Auken, at det forbedrer vores eksportmuligheder?

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

For hver gang fru Grethe Fenger Møller går på talerstolen, søger hun at udsprede nye tåger for at lægge et røgslør over, at de konservative ikke har nogen kritik at komme med.

Det sidste, vi fik at vide, var, at nu ville SF jo nedsætte arbejdstiden med fuld løn-

[Jes Lunde]

kompensation til 35 timer. Jeg må spørge: hvor står det? Vi har sagt adskillige gange, at det, vi foreslår, er en solidarisk lønkompensation. Vi havde en debat om det, en holmgang, fru Grethe Fenger Møller og jeg, for et år siden her fra talerstolen, men det har åbenbart ikke hjulpet noget som helst.

Så siger fru Grethe Fenger Møller, at der er lavet et regnestykke, der viser, at udgifterne ved vores politik bliver 75 mia. kr. Det er da i al fald ikke Budgetdepartementet, der har lavet det, så meget kan jeg da sige. Det må være den konservative tankegang, der har konstrueret det tal, og det må vi så have en specifikation af.

Til sidst vil jeg gerne sige, at ADAM-modellen jo er sagesløs i denne diskussion. ADAM er en edb-model med nogle økonomiske sammenhænge i det danske samfund, og den fungerer sådan set neutralt. Det helt afgørende, når man betjener sig af sådan en edb-maskine, er, hvilke forudsætninger man putter i den. Det er dér, det afgørende slag står, og når man piller ved forudsætningerne og lægger ting ind, som er fuldstændig urealistiske og uden sammenhæng med SFs politik, kan man få de politiske resultater, man vil have. Er man derimod ærlig og bygger på de forudsætninger, der er i vores politik, så får man et resultat, der siger: ligevægt på betalingsbalancen, fuld beskæftigelse og overskud på statsfinanserne med SFs økonomiske politik.

Formanden:

Jeg har endnu fire indskrevet til korte bemærkninger, så nu nærmer vi os afslutningen af afklaringen af fru Grethe Fenger Møllers indlæg.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg forstod, at fru Grethe Fenger Møller ikke anfægtede de tal, som altså desværre også er sandfærdige, omkring vores forringede konkurrencesituation osv., væksten i arbejdsløsheden, rekordstort underskud på betalingsbalancen osv.

Fru Grethe Fenger Møller stillede mig et spørgsmål. Hun spurgte mig: er det ikke overbudspolitik at gå ind for en nedsættelse af den ugentlige arbejdstid til 35 timer? Mit svar er, at det efter min opfattelse ikke er

overbudspolitik under de forudsætninger, vi har stillet op i vores program. Vi mener tværtimod, at det er fornuftigt at tage en nedsættelse af arbejdstiden frem for en forøgelse af forbruget.

Under den borgerlige regering har man sat forbruget i vejret og ikke gjort noget ved arbejdstiden – eller kun 1 time har man gjort ved arbejdstiden. Hvad er resultatet blevet? Voldsomt stigende underskud på betalingsbalancen. Både menneskeligt set og økonomisk set havde det været klogere, hvis man havde taget nedsættelsen af arbejdstiden.

Hvis ikke fru Grethe Fenger Møller sad i den konservative folketingsgruppe, men var det, som fru Grethe Fenger Møller var, før hun var så heldig at komme ind i den konservative folketingsgruppe, ville hun jo have været fuldstændig enig med mig. Det var jo et kvindesynspunkt, som blev ført frem med meget stor styrke, at det er bedre for familierne at tage en nedsættelse af arbejdstiden frem for et stigende forbrug, man ikke har råd til.

Og så endelig konkurrenceevnen. Fra 1979 og frem til 1982 skete der en forbedring af vores konkurrenceevne med 17 pct. Siden 1983 og til nu er der sket en tilsvarende forværring af konkurrenceevnen, og det gør jo, at jeg desværre har ret – jeg ville da ønske, at fru Grethe Fenger Møller havde ret – når jeg siger, vi har brugt de gode år til at forbruge alle vores ressourcer, til at bruge det, der var i laderne, i stedet for at bygge op med henblik på de dårlige år, der kan komme bagefter. Det gør selvfølgelig, at arven efter denne regering også økonomisk set bliver bitter.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Selvfølgelig skal der være både fuld personalekompensation og fuld lønkompensation, når arbejdstiden skal nedsættes til 35 timer, hvad vi forhåbentlig kommer igennem med ved førstkommande overenskomst. Det er slet ikke det, der er problemet.

Hvis fru Grethe Fenger Møller ville studere den samlede vifte af udspil, som VS, SF og Socialdemokratiet har fremlagt, så ligger der deri så rigeligt et indgreb, at det vil være i stand til både at finansiere den sociale genopretning og endog gøre en lille smule ved

[Albrechtsen]

betalingsbalancen, hvad denne regering jo har vist sig at være aldeles ude af stand til. Det er en lang vifte – det er indgreb over for selskabsbeskatningen, det er indgreb over for formuegevinsterne, det er rentefradragene. Nu er der åbnet for, at rentefradragsreformen kan komme i gang, ikke på den kluntede og forkludrede måde, som regeringen har forestillet sig med denne afgift, som virker helt forfejlet – det vil jeg vende tilbage til i debatten – men en virkelig rentefradragsreform.

Nu er det jo fastslået, at skatteforliget ikke blokerer for noget sådant. Jamen så ligger løsningen jo også i alternativet. Fru Grethe Fenger Møller skal ikke bekymre sig om, at vi andre ikke vil være i stand til at finde frem til de skatteindtægter, som vil være nødvendige for at grundlægge et alternativ. Denne regerings politik på det område er gennemprøvet, den virker ikke. Alternativet skal vi nok få sat sammen, det forudsætter kun, at VS, SF og Socialdemokratiet sætter sig sammen og får lagt de forslag ved siden af hinanden, som vi hver især har. Så skal der nok være et klart alternativ.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg er glad for, at jeg fik den korte bemærkning før fru Grethe Fenger Møller, for jeg vil gerne rykke fru Grethe Fenger Møller for et svar. Hr. Dohrmann spurgte, hvordan det gik med loven med tilbagevirkende kraft. Jeg kan forstå, at man fører forhandlinger med Det Radikale Venstre. Det er et dårligt lovforslag, regeringen er kommet med, men det er endnu dårligere, når det er med tilbagevirkende kraft.

Så vil jeg godt minde om, at det ikke er første gang, en regering fremsætter eller stemmer for et lovforslag med tilbagevirkende kraft. Der var et lovforslag i december 1984 om aktiesalg til holdingselskaber. Det stemte faktisk samtlige Folketingets partier for undtagen Fremskridtspartiet, og det var vitterlig en lov med tilbagevirkende kraft.

Så jeg forstår egentlig ikke den store forargelse, der nu er over dette forslag, for regeringen har gjort det før og vil nok også gøre det igen i fremtiden. Det er simpelt hen krænkende for retsbevidstheden.

Formanden:

Fru Grethe Fenger Møller slutter de korte bemærkninger i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Grethe Fenger Møller (KF):

Nu har vi jo haft en interessant drøftelse af, hvad ADAM kan, og hvad ADAM ikke kan. Der er mange, der har interesseret sig for, hvad jeg mener, men jeg har stor respekt for Folketingets formand, så derfor er det ikke muligt på korte bemærkninger at svare på alt, og derfor skal hr. Svend Auken heller ikke tro, at jeg er enig i alt det, han siger.

Men jeg kunne godt tænke mig at spørge hr. Svend Auken, for vi skal jo også komme frem til noget, der er sagligt: hvad mener hr. Svend Auken egentlig om de udtalelser, som hr. Camre er kommet med om, at SFs økonomiske program er økonomisk selvmord? Er hr. Svend Auken enig, eller er han uenig? Vil man støtte de forslag, og vil man, som hr. Albrechtsen har været inde på nu, også arbejde videre, så et sådant samarbejde eventuelt også skal omfatte VS? Jeg synes, at både Folketinget og befolkningen har krav på at få at vide, hvor Socialdemokratiet befinder sig. Jeg tror, det interesserer mange af os, og hvis man skal til at vælge, om man skal have en fortsættelse af firkloverregeringen eller man skal have et S-SF-samarbejde op at stå, er det jo også meget spændende for os at vide, hvad det alternativ går ud på.

Hvor langt går Socialdemokratiet? Er Socialdemokratiets ledere enige i SFs økonomiske program, eller er Socialdemokratiets ledere enige i de betragtninger, som hr. Camre har fremsat?

Tørnæs (V):

Hr. Albrechtsen har jo med prisværdig klarhed redegjort for det politiske alternativs politik: 35 timer med fuld lønkompensation, op med erhvervsbeskatningen, ned med det private initiativ. Her er virkelig noget for Socialdemokratiet at tage stilling til.

Da regeringen tiltrådte for nu godt 4 år siden, var de højt prioriterede opgaver at bekæmpe den voldsomt stigende arbejdsløshed og at afskaffe det stadig stigende og velfærdstruende underskud på statens finanser. Begge dele er sket i den forløbne periode.

[Tørnæs]

For første gang i mange år oplever vi nu overskud på statens regnskab. Arbejdsløsheden, der var stadig stigende under den tidligere, socialdemokratiske regering, er nu den laveste i mange år, og den er fortsat faldende, arbejdsløsheden, der for få år siden var det store problem. Mange talte om risikoen for, at en hel generation ville blive tabt på grund af, at mange unge ikke kunne finde beskæftigelse efter endt uddannelse. Det kraftige fald i ledigheden generelt og ikke mindst i ungdomsledigheden er så meget mere markant, som det er sket i en periode, hvor ungdomsledigheden har været stigende i de lande, vi normalt sammenligner os med.

Fra at være i en situation, hvor det var nødvendigt at pålægge amter og kommuner at igangsætte beskæftigelsesprojekter for langtidsledige, er vi nu i den situation, at der flere steder simpelt hen ikke er langtidsledige til disse beskæftigelsesprojekter, og heldigvis da.

Når ledigheden er faldet så stærkt især blandt de unge, skyldes det også, at flere og flere indser nødvendigheden af at søge uddannelser med mulighed for varig beskæftigelse. Det stiller naturligvis krav om, at der fortsat sker overflytninger af ressourcer til uddannelser, hvor der i fremtiden vil være gode beskæftigelsesmuligheder.

Men den stigende økonomiske aktivitet og den stigende beskæftigelse har også givet anledning til en forbrugsstigning, som eksporten ikke har kunnet holde trit med. Det er naturligvis uholdbart i længden. Det er derfor nødvendigt med en justering af den økonomiske politik, således at der sker en afdæmpning af det stærkt stigende privatforbrug.

Hovedtemaet – større opsparring og mindre gældsætning – er i bund og grund sund liberal politik. Alt for længe har det efter vores opfattelse været for fordelagtigt at stifte gæld. Den grundidé, at man skal have tjent pengene, før man bruger dem, er et godt venstreprincip.

Forslagene om at fremme opsparringen er en appel til ændret adfærd. Vi ved jo i virkeligheden godt, hvilken økonomisk handlefrihed det giver at have præsteret en vis opsparring inden forbrug.

Det skal også ses i lyset af, at større opsparring er en grundlæggende forudsætning for at sænke det alt for høje skattetryk. Ven-

stre vil have skattetrykket sænket. Derfor vil vi også skabe forudsætningerne for det – også ved at begrænse stigningerne i privatforbruget.

Til trods for de klagesange, der allerede har lydt, i visse tilfælde inden lovforslagene var kendt, er vi overbeviste om, at der i befolkningen generelt er forståelse for, at der indføres begrænsninger i det lånefinansierede privatforbrug. Det er da også fra mange sider kommet til udtryk i debatten i sommerens løb. Vi er derfor tilfredse med, at der nu fra regeringens side fremsættes forslag om sådanne begrænsninger samt andre foranstaltninger, der modvirker gældsætningen, samtidig med at der indføres yderligere incitamentter til opsparringen.

Netop begunstigede opsparingsformer til boligformål og til uddannelse er særdeles vigtige. Fremtidens stadig stigende krav til øget uddannelse stiller også krav til forbedring af økonomiske vilkår for de studerende. Første trin, forbedring af statens uddannelsesstøtte, er allerede gennemført. Nu følges det op med forbedrede muligheder for at spare op til uddannelse. Det er et første skridt til at ligestille investeringer i uddannelse med anden erhvervsinvestering.

Men vigtigst er opsparingsbehovet for pensionsopsparinger. Vi må og skal have udlynet de meget store forskelle, som fremtidige pensionister ellers vil komme til at opleve. Det er derfor vigtigt, at der gennemføres foranstaltninger, således at fordelene ved at spare op til pensionsordninger fremtræder klart for alle. Etablering af pensionsordninger kunne således indgå som et naturligt element i forhandlingerne mellem parterne på arbejdsmarkedet.

Vigtigt er det imidlertid, at de justeringer, der må indføres af hensyn til betalingsbalancen, sker på en sådan måde, at vi ikke slår det økonomiske opsving i stykker og ej heller ødelægger den stigende beskæftigelse. Beskæftigeshensynet skal fortsat prioriteres højt. Det er derfor vigtigt, at der sammen med de forbrugsbegrænsende foranstaltninger også iværksættes en indsats for øget produktion og eksport.

Med hensyn til eksportfremme gælder det naturligvis først og fremmest, at omkostningsniveauet skal holdes i ave. Men det gælder også i høj grad om, at der investeres mere i individuelle og specialiserede uddan-

[Tørnæs]

nelser, således at den nødvendige kvalificerede arbejdskraft er til rådighed. Det må også gøres mere attraktivt at være eksportsælger. Afgørende er det, at vi ser erhvervslivet i et bredere perspektiv, hvor vi anerkender nødvendigheden af, at erhvervslivet har mulighed for at tjene penge til nyinvesteringer til øget produktion og beskæftigelse.

Vi har i lang tid taget det som en naturlig selvfølge, at såvel industri- som landbrugs- og fiskerieksport fortsat kunne udvise en stigende kurve. Men vi må erkende, at traditionelle danske produkter møder en stadig stærkere konkurrence på verdensmarkedet. Det gælder således om, at vi er i stand til fortsat at forny os, fortsat at produktudvikle – en fællesopgave for stat og erhvervsliv.

Der gøres i dag et utrolig stort og prisværdigt arbejde fra mange virksomheders og branchers side for at fastholde og øge eksporten. Det gælder ikke mindst i den store gruppe af små og mellemstore virksomheder, hvor det på grund af begrænsede ressourcer er særlig vanskeligt at fastholde og opdyrke nye eksportmarkeder.

Desværre oplever vi forstat, at dansk erhvervsliv udsættes for urimeligt diskriminerende handelshindringer på mange markeder. Vi vil forstærke indsatsen for, at disse barrierer nedbrydes.

En af de vigtigste begivenheder i det kommende år er overenskomstfornyelserne. Den stramme indkomspolitik har allerede vist sin berettigelse, vist, at den har kunnet bremse reallønsfaldet og i virkeligheden på mange områder føre til reallønsstigninger. Vi vil derfor indtrængende appellere til arbejdsmarkedets parter om, at den stramme indkomspolitik videreføres.

Fra Venstres side vil vi gerne opmuntre til, at der på mange flere virksomheder oprettes frivillige overskudsdelingsordninger, ikke alene af økonomiske grunde, men også for at styrke samarbejdet, samhørigheden og forståelsen for virksomhedens problemer. En nærmere tilknytning mellem ledelse og medarbejdere vil uden tvivl på mange virksomheder kunne medvirke til at forbedre hele arbejdsklimaet. Vi vil derfor medvirke til lovinitiativer, der er med til at rydde hindringer af vejen for sådanne ordninger og således motivere til øget udbredelse.

Men de ordninger, man kan forhandle sig frem til, skal selvsagt være ordninger, der

passer ind i den enkelte virksomheds struktur. Det er afgørende, at OD-ordningerne ikke bliver en belastning for virksomheden, men i stedet bliver et styrkende element. Det skal være frivillige ordninger med personlig ejendomsret for den enkelte medarbejder.

Et af dette årtis største problemer kan blive den stadig stigende flygtningestrøm. Vi skal ustandselig holde os for øje de forpligtelser, vi har både folkeretligt og humanitært til at tage imod de flygtninge, der virkelig er forfulgt og på flugt fra deres fædreland. Men farligt er det, og farligt bliver det, hvis vi ikke tør se i øjnene, at nogle af dem, der søger hertil, måske reelt ikke er forfulgte, men blot søger hertil af andre grunde. Hvis vi afstår fra at tage stilling til det, ikke tør diskutere det af frygt for at blive hængt ud som racister, så er der ingen tvivl om, at flygtningeproblemet meget vel kan vokse os over hovedet.

Vi kan nemlig ikke og skal ikke lukke øjnene for de problemer, integration af tusinder af mennesker med en helt anden kultur betyder for de lokale samfund. Vi kan ikke og vi skal ikke føre en flygtningepolitik, der er uden bred folkelig opbakning og forståelse.

Den nuværende tilstand på flygtningområdet er aldeles uholdbar, og derfor må udlændingeloven hurtigst muligt laves om, både af hensyn til flygtningene og af hensyn til samfundet.

En meget kedelig udvikling er den tendens, vi i den senere tid har oplevet med den stadig stigende og stadig grovere vold. Frygten for at blive offer for grov vold er stærkt stigende i befolkningen. Mange, især ældre og børn, kan efterhånden ikke risikere at færdes alene i mange byområder uden ustandselig at frygte at blive udsat for overfald. Derfor føler mange sig med rette utrygge og bange. Det er, som om retssikkerheden er i skred.

Det er en udvikling, vi i Venstre ikke vil acceptere. Vi skal have stoppet denne selvbestaltede magtudøvelse. Der er et klart behov for at styrke og udbygge nærpolitiet. En hurtig retsforfølgning og varetægtsfængsling, når der er tale om grovere voldstilfælde, er absolut påkrævet. Men vi må også se nærmere på årsagerne – hvad det er, der har foranlediget øget vold og hærværk – vi må simpelt hen have taget fat om ondets rod.

[Tørnæs]

Den stigende vold kan anskues som et udtryk for en mentalitetsændring i store dele af samfundet. Det kan være en konsekvens af behandlersamfundets umyndiggørelse. Har vi i virkeligheden i alt for lang tid været uvillige til at give de unge et ansvar? Har vi i overdreven iver og forståelse ikke villet tage stilling og tydeligt fortælle, hvad der er ret og uret?

Under alle omstændigheder bekæmpes problemet hverken med medlidenhed, ligestyldighed eller såkaldt passiv forståelse. Nej, der må og skal gøres en aktiv og målrettet indsats. Børn og unge skal opdrages med bevidstheden om, at problemer ikke kan løses med vold eller anden kriminalitet, og voksne kan ikke bare vende ryggen til andres voldelige adfærd.

Skal vi gøre os håb om at ændre voldsmentaliteten, er det helt centralt, at vi fratager de kriminelle muligheden for at terrorisere andre til tavshed. Vi må genskabe muligheden for, at der i specielle tilfælde også kan vidnes anonymt, hvis det er nødvendigt for at beskytte vidnerne personlige sikkerhed.

Vi skal sikre os, at samfundets sanktionsmidler over for kriminelle er tilstrækkelige. Vi har alle et fælles ansvar for, at vi kan færdes i trygge og sunde omgivelser.

Vi vil også tilskynde til øget hensyntagen til miljøet, således at vi ikke ødelægger vore egne og fremtidige generationers livsvilkår. Ingen tvivl om, at et godt miljø er en høj prioriteret livskvalitet for langt de fleste. Det gælder ikke mindst for den unge generation, og heldigvis er vi da i den situation, at den teknologiske udvikling og miljøhensynet på en lang række områder går hånd i hånd. Øget produktion betyder ikke nødvendigvis øget miljøbelastning; snarere tværtimod er det i dag muligt med den teknologiske udvikling at øge produktion og beskæftigelse samtidig med, at der tages vidtgående miljøhensyn.

Den teknologiske udvikling er på langt de fleste områder miljøvenlig. Forudsætningen er imidlertid, at det bliver muligt for erhvervslivet at disponere over indtjeningen, således at der kan foretages de nødvendige miljøinvesteringer. Det gælder såvel for landbruget som for industrien.

De strenge krav, vi ønsker at stille til såvel miljø som arbejdsmiljø, kan meget vel på lidt længere sigt åbne nye eksportmuligheder. I

den forbindelse stiller vi store forventninger til etableringen af det frie indre marked i EF. Ingen tvivl om, at det vil kunne medvirke til at give ikke mindst dansk erhvervsliv og eksport øgede muligheder.

Vi har med tilfredshed observeret, at der er en vis afspænding på vej stormagterne imellem. Ingen tvivl om, at også Danmark kan spille en aktiv rolle for at fremme afspænding og fred, men efter vores opfattelse kan vi kun meningsfyldt spille den rolle som loyal og fuldgyldig partner i den vestlige forsvarsalliance, og vi ønsker et dansk forsvar, der kan leve op til de forpligtelser. Som lille nation har vi ingen reelle muligheder for indflydelse, hvis vi reducerer os selv til en ubetydelig fodnotation, som i virkeligheden ingen tager hensyn til.

Vi vil gerne kvittere for, at statsministeren så klart har præciseret i åbningstalen, hvor grænsen går for Danmarks sikkerhedspolitik, således at ingen her i landet eller i udlandet, for så vidt hverken i Øst eller i Vest, skal være i tvivl om, at Danmark er og fortsat ønsker at vedblive med at være et i enhver henseende fuldgyldigt medlem af NATO.

For Venstre er det afgørende, at den politiske kurs, der ved firkløverregeringens tiltræden blev lagt, fastholdes. De næste generationer skal ikke trælbindes af en gæld, vi har skabt ved overforbrug. Derfor skal gældsætningen af det danske samfund stoppes. En sund samfundsøkonomi er forudsætningen for større økonomisk frihed til den enkelte, hvilket igen betyder større frihed i valg af uddannelse, beskæftigelse og den hele livsform. Vi ønsker at fremme det personlige initiativ og virkelysten. Det skal simpelt hen kunne betale sig at gøre en ekstra indsats. Også derfor er det så vigtigt at skabe forudsætninger for, at skattetrykket kan sænkes.

For Venstre er det afgørende, at det enkelte menneske får mulighed for at udvikle de evner og dyrke de interesser, han eller hun måtte have. Vi ved godt, at vi hverken kan eller skal lovgive om livsværdier og holdninger, men vi vil værne om og udvikle de værdier, der ligger i et stærkt fællesskab i familien og i det nære samfund. Vi ønsker at forene den personlige frihed med ansvar over for samfundsfællesskabet.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Tørnæs, at jeg synes, det var godt, at hr. Tørnæs talte om andre ting end økonomi og talte om holdninger osv. Jeg prøvede også i mit eget indlæg at gøre dette, og det tror jeg er vigtigt at vi gør, at vi altså prøver at diskutere nogle andre spørgsmål også.

Men desværre kom hr. Tørnæs jo også til at sige noget om økonomien, og det var, så vidt jeg kunne høre, forkert fra ende til anden. Bare tag ét udsagn: hr. Tørnæs siger, at vi har en fortsat faldende arbejdsløshed. Det er desværre ikke sandt. Vi har en stigende arbejdsløshed, og min prognose – og jeg tror ikke, den ligger langt fra regeringens prognose – er, at venter man 1 år til og fortsætter den nuværende økonomiske politik i Danmark, så vil der være nøjagtig den samme arbejdsløshed efter 5 år med internationalt opsving under en borgerlig regering, som der var, da den borgerlige regering tiltrådte.

Når vi ser på spørgsmålet om eksporten og handelsbalancen, må vi jo desværre erkende, at det går den gale vej. Jeg citerer her overskriften fra 29. august 1986 i Børsens Nyhedsmagasin, Politisk Ugebrev, hvor de skriver om handelsbalancen: »Forbedringer fra før 1982 ved at være spist op«. Og så går man over til at tale om, hvordan konkurrenceevnen er blevet forringet, hvordan opsparringen er blevet forringet osv. i vort samfund.

Det er en fælles udfordring. Jeg siger ikke, at det er den borgerlige regerings skyld, alt det, der er gået galt i det danske samfund, men de borgerlige politikere prøver at give befolkningen et rosenrødt billede af, hvordan det ser ud i dansk økonomi, som ikke svarer til virkeligheden, og jeg tror ikke, at man får nogen virkelig fremgang, før man igen tør sige sandheden til mennesket i dette land: at det går skidt, at vi er et forkælet land, som har behandlet den chance, vi fik, skidt.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Når man tænker på, at der lever mellem 15 og 23 millioner flygtninge i verden, og at kun de 850.000 heraf lever i det rige Vesteuropa, mens de andre befinder sig i de aller-allerfattigste lande i verden – i Asien, Afrika og Mellemamerika – så er det ubehageligt at

høre hr. Tørnæs stå her og udfolde sig om, hvor frygteligt et problem det er for Danmark, at der er kommet nogle tusinde, at vi har modtaget nogle tusinde flygtninge i de senere år.

Men det, der kalder mig herop, er det, hr. Tørnæs sagde i starten af den del af hans tale, der handlede om flygtninge. Hr. Tørnæs sagde nemlig, at vi ikke skal give asyl til dem, der ikke er reelt forfulgte.

Så vil jeg godt spørge hr. Tørnæs, som jo sammen med alle andre partier i Folketinget undtagen Fremskridtspartiet har stemt for den danske udlændingelov: har hr. Tørnæs ikke tillid til, at Direktoratet for Udlændinge og Flygtningenævnet behandler asylansøgningerne så reelt, at de, der får asyl, er dem, der faktisk er forfulgte? Det er jo den tillid, vi andre har til udlændingeloven, og jeg synes, det er pinligt at høre den politiske ordfører for et af de partier, der står bag udlændingeloven, stå her og sige, at han ikke tror, det er dem, der får asyl.

Med hensyn til de andre ting, hr. Tørnæs sagde om flygtninge, vil jeg gemme kommentarerne til i morgen, hvor vi jo får regeringens forslag til ændring af udlændingeloven til første behandling.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Da jeg hørte statsministeren i forgårs tale om den voldsomme vold i vores samfund, var jeg naturligvis helt overbevist om, at statsministeren talte om det eneste rigtig store voldsproblem, vi har, som medførte omkring 800 dræbte i fjor og 12.000–14.000 tilskadekomne, og jeg gik op i gruppen og glædede mig over, at der nu omsider blev taget fat på det problem, som der har været et så afslappet forhold til. Folk mente, at jeg havde misforstået statsministeren. Det kan jeg ikke tro.

Men nu hørte jeg hr. Tørnæs komme ind på det samme emne igen, og jeg vil godt spørge hr. Tørnæs, om det er trafikvolden og -voldskriminaliteten, der er tale om, eller om det er gadevolden.

Gadevolden synes jeg er et problem, men det er jo mikroskopisk i sammenligning med det andet. Det får en vis stigning af, at mange siger, det skræmmer folk, altså at der er mange, der er bange for at gå på gaden. Det

[Margrete Auken]

har hr. Tørnæs ret i, men der er ikke særlig store chancer for, at der sker dem noget ved overfald. Derimod er chancen for, at de bliver kørt over, betragtelig.

Jeg synes, at det er meget fint, hvis det er det voldsproblem, som hr. Tørnæs og statsministeren taler om; vi trænger i allerhøjeste grad til en holdningsændring. Mere politi, sagde hr. Tørnæs. Fint, siger jeg, især hvis de gør noget ved det. Strengere straffe, siger hr. Tørnæs. Mægtigt, jeg skal være den første til at stemme for strengere straffe for forbrydelserne og kriminaliteten i trafikken.

Jeg er meget glad for, at hr. Tørnæs og statsministeren tager fat på problemet, og jeg nægter at tro, at der kan være tale om andre problemer end det, der koster op imod 800 dræbte og 12.000-14.000 tilskadekomne på et år.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Det var hr. Tørnæs' indlæg vedrørende volden, der forundrede mig noget. Det er jo ikke noget, der pludselig er sket. Der har været tale om en stadig stigning i volden de senere år, og det var jo grunden til, at mit parti i 1984 forelagde en samlet handlingsplan om bekæmpelse af volden, en plan, der indebar forebyggende skridt, bedre fritidsfaciliteter for unge, sanering af værtshusmiljøer, en virkelig dybtgående undersøgelse af voldens årsager, men også andre foranstaltninger, et styrket politi, domstole, der hurtigere kunne behandle sagerne, en mere effektiv indsats også fra politiets side osv. Det forslag blev vedtaget af et stort set enigt Folketing, også af partiet Venstre.

Siden har vi prøvet at få udmøntet dette forslag, men det har været komplet umuligt at få regeringspartierne med. Utallige forsøg har der været gjort, men så snart det kostede blot en enkelt krone, har man sagt nej. Alkoholmisbrugsbekæmpelsen tror jeg man har sat 200.000-300.000 kr. af til ekstra i de seneste 2-3 år, og det er jo ingen som helst ting. Vi foreslog en ændring i finansloven for 1985, en styrkelse af politiet og kontorpersonalet. Regeringspartierne stemte imod.

Anonyme vidner, nævner hr. Tørnæs. Vi er enige om, at vidner skal beskyttes, men jeg vil gerne spørge hr. Tørnæs, når hr. Tørnæs ønsker at vende tilbage til den tidligere rets-

tilstand: har man i dette land i noget tilfælde overhovedet nogen sinde anvendt anonyme vidner i en voldssag? Og kan hr. Tørnæs nævne bare ét land, hvor man anvender anonyme vidner?

Jeg synes, det er beklageligt, at man bruger volden og den stigning, der har været i den – og den er for stor, og den skal bekæmpes – til at slå sig op på en sag, hvor man hidtil har ydet en utrolig negativ og passiv indsats. Det beklager jeg, men hvis hr. Tørnæs' udtalelser er udtryk for, at regeringspartierne nu også vil være med til at gøre en effektiv indsats, så hilser jeg det meget velkommen og ser frem til samarbejdet omkring det.

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Jeg tror, alle erkender, at efterspørgslen efter arbejdskraft i dag er større end nogen sinde, og at der er flere i beskæftigelse end tidligere. De sidste tal, vi har, viser da også, at den sæsonkorrigerede ledighed er faldet med 3.000 fra juli til august. Det synes jeg der er grund til at være tilfreds med. Hvis så hr. Svend Auken kan sige: nu stiger ledigheden formentlig igen på grund af, at vi nu går mod vintermånederne, så synes jeg, det er at forvrænge problemstillingen.

Jeg synes, der er grund til fortsat at styrke og videreføre den politik, der har betydet, at så mange har kunnet finde beskæftigelse. Jeg synes ikke, der er nogen grund til at vende tilbage til tidligere tiders tilstande, hvor devalueringer og andre ting i virkeligheden betød svækket konkurrenceevne og vigende beskæftigelse på lidt længere sigt.

Lad mig så henvende mig til fru Ebba Strange, der nævnte flygtningeproblemet. Vi erkender fuldt ud vores forpligtelse til at tage os af reelle flygtninge, mennesker, der er forfulgte, men vi har jo i en vis udstrækning haft et kapacitetsproblem med hensyn til behandlingen af de sager, forstået på den måde, at nogle, der måske ikke var reelle flygtninge, da de kom hertil, på grund af det ophold og den tid, det har taget, inden de kunne behandles, i virkeligheden er blevet det.

Vi tror, der er behov for en ganske kraftig opstramning både af hensyn til flygtningene og af hensyn til samfundet.

[Tørnæs]

Til fru Margrete Auken og hr. Ole Espersen: jamen jeg har ikke sagt, at den stigende vold er noget, der er kommet pludseligt. Jeg understregede oven i købet, at det kunne betragtes som et skred i mentaliteten – en mentalitetsændring. Vi mener, det er nødvendigt, at der tages skridt til, at ingen skal terroriseres til tavshed. Det mener vi også er en forudsætning for, at man effektivt kan bekæmpe specielt den grovere vold.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Det er to af de spørgsmål, der blev stillet til mit partis politiske ordfører, hr. Tørnæs, der bringer mig på talerstolen. Jeg synes, at hr. Tørnæs helt klart har tilbagevist den anklage, som lå i fru Ebba Stranges korte bemærkning om flygtningene og asylsøgerne. Vi har i øjeblikket et ganske stort antal asylansøgere, som afventer den videre behandling ved Flygtningenævnet, og jeg er helt enig i den betragtning, som hr. Tørnæs fremsatte om, at vores system er spændt til bristepunktet i en sådan grad, at vi risikerer at producere rigtige flygtninge. Folk står i køen så længe og risikerer at stå så længe i køen, at vi, når vi omsider når frem til at give dem en forsvarlig behandling, har skabt større problemer for dem, end de havde, da de rejste fra deres eget land. Det er ud fra den betragtning, at vi naturligvis står bag det forslag til ændring af udlændingeloven, som justitsministeren har fremsat, og som vi i detaljer, er jeg sikker på, i morgen får lejlighed til at debattere her i folketingsalen.

Dernæst en bemærkning til hr. Ole Espersen: det er sikkert rigtigt, at der indtil nu ikke har været ført anonyme vidner i voldssager – jeg læste også den kronik, som hr. Ole Espersen havde i Berlingske Tidende, jeg tror, det var i går, derom – men det kan jo være, at der er vidner, som slet ikke kommer frem af frygt for netop de overgreb, som de kan risikere. Og jeg synes i hvert fald, at det er en forkert vedtagelse, som med Socialdemokratiets stemmer kom igennem her i folketingsalen, om et absolut forbud mod anonym vidneførsel og om den regel, at vidnelister nu skal fremsendes til anklagede personer på forhånd, og jeg håber meget, at hr. Ole Espersen og hans parti vil være med til

at rette den fejltagelse, som dér blev begået af Folketingets flertal.

Det er endvidere forkert, når hr. Ole Espersen siger, at vi ikke har været med til at gennemføre den folketingsbeslutning, som er vedtaget her om en generel indsats mod volden. Der er naturligvis sat mange ting i værk af justitsministeren, og andre ting er undervejs.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg overvejer i øjeblikket længden af frokostpausen. Hr. Svend Auken for en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det er altså ikke rigtigt, hvad hr. Tørnæs har sagt om, at arbejdsløsheden i øjeblikket er faldende. Den er stigende, og regeringen forudser selv, at den til næste år, ikke til næste vinter, men i gennemsnit for 1986, vil ligge 20.000 over 1985, og jeg tror desværre, det er en lidt for optimistisk vurdering.

Dernæst siger hr. Tørnæs, at vi må undgå gældsstiftelse af hensyn til vores børn og børnebørn, og det er jeg fuldstændig enig med hr. Tørnæs i. Men desværre er gælden altså steget pr. dansker med 22.000 kr. til udlandet i de sidste fire år. Det vil sige, at gælden for en far, mor og to børn er vokset med 88.000 kr. på fire år, og det var fire år, hvor det gik godt, og hvor vi gerne skulle have haft lagt lidt til side. Så desværre går det altså ikke så heldigt.

Endelig vil jeg gerne sige følgende til hr. Tørnæs og hr. Bjørn Elmquist: Socialdemokratiet ønsker at fastholde en meget høj profil i forholdet til flygtningespørgsmålet. Vi erkender, at apparatet i øjeblikket er meget stærkt belastet, og at der derfor nok i hvert fald i en overgangsperiode er brug for visse justeringer. Men et af problemerne – og det kommer vi ikke uden om – er, at en række kommuner ikke gør noget for at afhjælpe dette problem, og det er oftest de rigeste kommuner i dette land. Hørsholm Kommune har ikke taget én eneste flygtning, men praler samtidig af, at dens skattetryk er det laveste. Gentofte Kommune – det er vel halvdelen af regeringen, der bor i den kommune – har taget 22 flygtninge i alt. Så når vi nu taler om justering, er det vel også for at få en me-

[Svend Auken]

re retfærdig fordeling af den medmenneskelige byrde, som flygtningeproblemet påfører os, det danske samfund, og som den bør påføre det danske samfund i fremtiden.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Jeg lagde mærke til, at hr. Tørnæs kom ind på arbejdsløsheden, som jo begynder at stige igen, og så siger hr. Tørnæs, at dette skyldes, at vi nu nærmer os vinteren. Jeg synes, hr. Tørnæs skulle holde sig for god til at benytte den slags fiffigheder over for Folketinget. Selvfølgelig er der en sæsonforskel i arbejdsløsheden, men realiteten er jo, at Det Økonomiske Sekretariat for to dage siden har sendt os en oversigt, hvoraf det fremgår – og det må jo være regeringens egen opfattelse, når det kommer fra Det Økonomiske Sekretariat – at man må skønne, at ledigheden vil gå op med 15.000–20.000 personer fra i år til næste år. Det er realiteten, og det skal hr. Tørnæs ikke gøre til noget med, at det nu er ved at blive vinter, og at der så nok kommer lidt flere arbejdsløse. Jeg vil bede hr. Tørnæs komme op og præcisere, at det var en fejltagelse. Realiteten er, at det, man kalder »det sæsonkorrigerede niveau for ledigheden«, faktisk er på vej op.

Endvidere vil jeg bede hr. Tørnæs bekræfte følgende: den omstændighed, at man foretager nogle voldsomme indgreb over for byggeriet, som også vil få virkninger for andre sektorer, fordi byggeriet jo er med til at skabe en efterspørgsel også på andre områder, betyder, at det tal for væksten i arbejdsløsheden, som fremgår af det omtalte notat, sandsynligvis, som hr. Svend Auken også nævnte det, er temmelig meget undervurderet, altså at den politik, man har lagt op til, i virkeligheden vil gøre det endnu værre.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Naturligvis har hr. Tørnæs ret i, at vidner ikke skal kunne terroriseres til tavshed; det går jeg ud fra der ikke er nogen politisk uenighed om i dette Folketing. Der er også strenge straffe både for at true vidner og naturligvis for at realisere truslerne, og sådan skal det også være – helt klart. Der er også regler om beskyttelse af vidner, og det skal

der også være – ganske naturligt. Der er ingen strid mellem os på de punkter.

Men det, jeg ikke forstår, er det utrolig vage eller intetsigende svar, som hr. Tørnæs gav mig, da jeg spurgte, hvorfor regeringen ikke ville være med til at realisere det handlingsprogram imod volden, som regeringspartierne selv stemte for i 1984. Jeg spurgte meget præcist: hvorfor stemte regeringspartierne imod den styrkelse af politiet, som vi foreslog på finansloven for 1985? Det stemte man imod sammen med Det Radikale Venstre. Vi har foreslået en styrkelse af domstolene – det gjorde vi i 1984 – nu ser jeg, at der kommer et forslag i 1987 om 15 flere dommerfuldmægtige, og det er udmærket, men det er altså 3 år senere.

Derfor er mit spørgsmål igen: hvorfor har man undladt at sætte midler og ressourcer af til blot at gennemføre halvdelen af det program, som man selv var med til at vedtage? Havde man gjort det, havde det vidnet om en seriøs indsats mod volden, men jeg håber, at Venstres ordførers udtalelser i dag er udtryk for, at man nu gerne vil være med til at gøre noget, både når det drejer sig om årsager og om den mere direkte bekæmpelse af volden.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Både fru Grethe Fenger Møller og hr. Tørnæs sagde, at der ville være et overskud på statens finanser for 1986. Hvor ved man det fra? Mig bekendt er 1986 ikke gået endnu. Er det ikke en forkert formulering, ligesom man troede, at betalingsbalanceunderskuddet ville være ude af verden i 1988? Hvorfor sælger man altid skindet, før bjørnen er skudt? Jeg synes, det er uærligt, og jeg synes, det er hyklerisk.

Dernæst vil jeg gerne sige til hr. Svend Auken, til hr. Bjørn Elmquist og hr. Tørnæs, der var oppe at undskylde den milde stramning, vi nu skal have af flygtningeloven, over for SF, at det er der såmænd ingen grund til. Der er ikke nogen grund til at hælde vand ud af ørerne og sige: vi bliver nødt til at gøre det. Alle partier herinde er faktisk klar over, at vi er nødt til at gøre noget, så man behøver ikke stå og være brødebetynt over, at man nu har taget sig sammen under et vældigt pres fra regeringspartierne og de social-

[Pia Kjærsgaard]

demokratiske vælgere til at gøre noget på flygtningeområdet, men den debat kan vi forhåbentlig også tage i morgen.

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Det er korrekt, som hr. Svend Auken siger, at gælden er steget. Hr. Svend Auken glemmer imidlertid en af de væsentlige årsager til det, nemlig den gældsbyrde, som blev overladt til den nuværende regering, og renter og renters rente af den. Men det ændrer ikke ved det faktum, at beskæftigelsen er steget og fortsat er stigende. Det skal også være et svar til fru Pia Kjærsgaard. Jeg har også læst rapporten, og deri er der også den forudsætning for beregningerne, at der vil komme 30.000 mere ind på arbejdsmarkedet, og at der altså til trods for, som hr. Svend Auken har redegjort for, svækkede internationale konjunkturer alligevel vil være tale om en stadig stigende beskæftigelse her i landet.

Så spørger fru Pia Kjærsgaard, hvorfor man sælger skindet, før bjørnen er skudt. Det er rigtigt, at skønnet med hensyn til vurderingen af finansunderskuddet og dets afvikling faktisk har været for pessimistisk – det er jo faktisk gået hurtigere end vurderet, beregnet og forudset. Derfor er der ingen grund til at betvivle, at det overskud, som forudses, vil være der – ja, at det måske oven i købet kan blive større.

Det samme gælder i og for sig, når vi taler om beskæftigelsen. Selv om vi har stor respekt for de beregninger, der foretages over det, har det alligevel vist sig, at beskæftigelsen er steget mere, end det er blevet forudset.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Jeg synes, man hverken skal skyde bjørnen før eller efter, at skindet er solgt.

Først en bemærkning til hr. Svend Auken om flygtningene og kommunerne. Jeg hæftede mig ved, at hr. Svend Auken talte om Hørsholm og Gentofte. Jeg har set, hvor mange flygtninge de to kommuner har modtaget, men jeg har også set, hvordan socialdemokratisk styrede kommuner andre steder i landet, men også omkring København, har forholdt sig til placering af flygtningene. Jeg husker navnlig Hvidovre, men der kan også

nævnes andre kommuner; det skal jeg dog undlade.

Men det kan føre mig til en videre overvejelse, som vi måske skal blande ind i det. Private organisationer med Flygtningehjælpen i spidsen har ydet et stort arbejde på det her område, men måske var det rigtigere, om det var en offentlig instans, som kunne gå ind i det. Jeg forstår, at man i Sverige har en ordning, hvor det kan pålægges kommuner af en statslig instans at modtage et antal flygtninge. Hvis det er Flygtningehjælpen, der skal rundt og bede om det hver gang, er det straks sværere, men jeg synes, det ville være forkert, om det billede blev stående tilbage, som hr. Svend Auken måske ubevidst tegnede, at det især var kommuner, som var styret af bestemte partier, som havde været afvisende over for at modtage flygtninge i Danmark.

Til hr. Ole Espersen: jeg forstår ikke, hvad hr. Ole Espersen hentyder til, når han giver indtryk af, at vi fra regeringspartierne side skulle have stemt imod en styrkelse af politiet. Der er også i 1987 på finansloven afsat så mange midler, at der også i 1987 vil være tale om et større antal politifolk, end der har været før. Og det er en udvikling, der først er blevet sat i gang efter, at denne regering kom til i 1982.

Det er muligt, at hr. Ole Espersen har HK-personalet i tankerne, når han taler om dette her, og det er rigtigt, at der i de seneste år på grund af rationalisering har været visse indskrænkninger på HK-personalets område, men som det også fremgik af statsministerens åbningstale i forgårs, er man fra regeringens og regeringspartierne side indstillet på også at overveje spørgsmålet om de HK-ansattes antal i politiets tjeneste. Men vi har aldrig stemt imod, at der skulle være flere politifolk.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Perioden med korte bemærkninger er meget nær sin afslutning.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Det skal også dreje sig om flygtninge. Jeg synes, det er både rystende og uværdigt, når flygtningedebatten kommer til at dreje sig om, hvem der er i stand til mest effektivt

[Tinning]

at hænge hvem ud for ikke at ville tage flygtninge. Det er klart, at det er dybt rystende, at man ude i Gentofte mener at kunne tage imod, jeg troede, det var 20, jeg kan nu forstå, det er 22 flygtninge – som om man ikke derude skulle have i det mindste en smule kræfter til at påtage sig sin del af opgaven.

Jeg synes, det var en god idé, der kom til udtryk i hr. Bjørn Elmquists indlæg, da han talte om, at man måske skulle have en offentlig instans, der kan lave en fordelingsnøgle til kommunerne. Pudsigt nok er det en idé, som var indeholdt i et forslag fra VS for mere end et år siden. Vi vil naturligvis ikke insistere på, hvem der kom først og sådan noget, men jeg er enig i, at det ville være godt i stedet for disse slagsmål at sige: Folketinget må have mulighed for at lave en fordeling, såfremt man ikke kan forhandle sig frem til noget rimeligt. Og det siger sig selv, at det ikke er rimeligt, at en så relativt velstående kommune som Gentofte kun kan tage 22 flygtninge. Det er klart, at det kan være svært at bede flygtninge tage ophold i en kommune, hvor de ikke er særlig velkomne, ligesom det vel kan være svært at bede flygtninge tage ophold i en kommune, hvorfra det halve af regeringens ministre kommer. Men det må være problemer, som kan løses.

Hr. Tørnæs talte om den pukkel af ansøgninger, som gør, at en række mennesker efterhånden har opholdt sig så længe her i landet, at de ender med at skulle blive her i stedet for at kunne være blevet afvist. Jeg synes, det er rigtigt at pege på den ansøgningspukkel som et problem.

Det forholder sig heldigvis også sådan, at VS har stillet et forslag til løsning. Den ene løsning er selvfølgelig justitsministerens, som er utrolig grov og kynisk, og som vi kan tale om i morgen, den anden løsning er at sige: vi afvikler den pukkel én gang for alle ved, at folk, der har indleveret en ansøgning for mere end 3 måneder siden, får ja, medmindre ansøgningen er åbenbart grundløs. Det ville være den rigtige måde at gøre det på, og så ved vi jo fra de seneste måneders erfaringer, at det er muligt at følge med i øvrigt.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg kan forstå på hr. Tørnæs, at man i regeringen kun retter sig efter og kun tror på, hvad de gode økonomer siger, de, der er optimistiske og følger regeringens linje. De, der siger bl.a., at kartoffelkuren ikke nytter noget som helst, dem skubber man bare ud. Det er sådan set nok det, meget af debatten burde gå på i dag, men dem gider man altså ikke lytte efter – kun regeringens egne økonomer, der siger, at tallene nok skal være gode, og at vi nok skal få det overskud, som regeringen har kradset ind igennem øgede skatter og afgifter. For det er jo vitterlig det, der er sket. Det er jo ikke besparelser – jeg vil igen henholde mig til Torben Nielsens udtalelser i TV-Avisen i går, som jeg klart kunne bifalde – på det offentlige overforbrug, regeringen har gennemført for at få ligevægt, som jeg tror det muligvis bliver, på statens finanser, nej, man har simpelt hen sagt til borgerne: nu har I værsgo at betale regningen for alle de udgifter, vi har skrevet ud til jer. Det er det, man har gjort, og det synes jeg ikke en borgerlig regering kan være bekendt.

I flygtningedebatten, som jeg mener vi stadig væk har til gode til i morgen, kan jeg forstå, at man fra borgerligt hold er indstillet på, at storebror staten skal bestemme, hvilke kommuner der skal tage flygtninge.

Jeg ved også, at Venstres boligminister – Venstre, det liberale parti – skrev i et brev til kommunerne, at flygtningene skulle først i boligkøen. Jamen hvad er det da for noget? Jeg kan ikke se den borgerlige, den liberale ideologi i mange af de ting, som den borgerlige regering fremkommer med.

Endelig vil jeg give hr. Tinning helt ret på ét punkt: det er kun 20 flygtninge, Gentofte kommune har modtaget.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det er også to bemærkninger om flygtningeproblemet.

Den ene er, at det synes at være en udbredt misforståelse blandt borgerlige ordførere, at det er udlændingeloven, der har skabt flygtningeproblemet. Det turde være forkert. Udlændingeloven er en del af det beskedne bidrag, vi i Danmark yder til at afhjælpe verdens store og stadig voksende flygtningeproblem. Det er ikke sådan, at flygtningeproblemet forsvinder, fordi man her i landet

[Svend Auken]

skulle finde ud af, at man ikke ville tage flere flygtninge, fordi man mener, man ikke har velstand nok til, at man kan dele med andre.

Den anden bemærkning, jeg vil gøre, angår, hvilke kommuner der tager hvad. Min pointe var ikke, om det var borgerligt styrede kommuner eller ikke borgerligt styrede kommuner. Min pointe var, at de rigeste kommuner i dette land eller rettere sagt de kommuner, hvor de rigeste mennesker i dette land bor, er dem, der tager aller-allerfærrest flygtninge. Jeg ved ikke, hvad Hvidovres borgmester har sagt om flygtningeproblemet, men jeg ved, at der er flere asylsøgere i Hvidovre kommune, end der er i alle velhaveromegnskommunerne omkring København tilsammen. Og så kan man da ikke overraskes over, at folk siger: jamen hvordan kan det være, at det kun er disse kommuner helt nede i bunden af indkomstskalaen, der skal tage deres del, hvorimod velhaverkommunerne Hørsholm, Gentofte, og hvad de hedder alle sammen, skal slippe fuldstændig fri? Det synes jeg er vigtigt at få sagt her.

Når vi medvirker i diskussionen om udlændingeloven, er det kun for at få løst nogle praktiske problemer og for at få tingene mere ligeligt fordelt, ikke fordi vi ønsker at deltage i den almindelige hetz mod og mistænkeliggørelse af flygtningene.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg er glad over, at hr. Tørnæs interesserer sig for bekæmpelse af vold og hærværk. Det, jeg beklagede, var, at man tilsyneladende gør sig til af noget nu, som man hidtil ikke har gjort noget ved.

Det er også et svar til hr. Bjørn Elmquist. Jeg sagde, at regeringspartierne stemte imod en styrkelse af politiet, som vi foreslog på finansloven for 1985, og det er en kendsgerning. Det var HK-personalet, og når den socialdemokratiske regering og ikke den konservative i 1981 tog initiativet til en stærk udvidelse af politiet, var det selvfølgelig forudsat, at den udvidelse skulle suppleres med en udvidelse af kontorpersonalet. Det står direkte i den beslutning fra 25. marts, som jeg henviste til. Men det har man ikke ønsket at leve op til. Der er noget, der tyder på, at man vil gøre det nu, og det er vi tilfredse med.

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Først til fru Pia Kjærsgaard: der er ikke længere et offentligt overforbrug, der er balance i regnskabet, og vi agter at fortsætte og videreføre den stramme udgiftspolitik. Det, der har været tale om, er jo, at privatforbruget har udvist en voldsom stigning.

Hr. Svend Auken synes alene at fokusere på flygtningeproblemet som et økonomisk problem – hvad der er råd til. Vi ser flygtningeproblemet i et langt videre og bredere perspektiv. Det er, som det fremgik af mit indlæg, også et spørgsmål om de vanskeligheder, der opstår ude i lokalsamfundene ved integration af tusinder af mennesker med en helt anden kulturel baggrund. Det er i lige så høj grad et element, der skal tages i betragtning i flygtningespørgsmål.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.45.

Mødet udsat kl. 12.13

Mødet genoptaget kl. 13.45

Forhandlingen genoptoges.

Gert Petersen (SF):

Desværre tillader tiden ikke at gå ret meget ind på de udenrigspolitiske betragtninger i åbningstalen, og derfor vil jeg nøjes med at udtrykke håbet om et fortsat samarbejde i det flertal, der har manifesteret en klar modstand mod atomoprustning og styrkepolitik. Selv om vi ser forskelligt på mangt og meget – og det gør vi jo – har vi kunnet enes herom, og det bør vi blive ved med. Uanset hvad man måtte mene om allianceforholdene, er det indlysende, at intet land, heller ikke Danmark, kan bidrage til at få begrænset oprustningen, formindsket atomtruslen og fremmet afspændingen uden en kritisk holdning til super- og stormagter, både USA og Sovjetunionen. Skal man arbejde på dette, hjælper det ikke at udvise en superloyalitet over for den ene supermagt, USA, sådan som den nuværende regering gør det.

Men herefter må jeg vende mig til de mange og store problemer, som plager det

[Gert Petersen]

danske samfund og det danske folk. I sin åbningstale skøjtede statsministeren let hen over mange af disse problemer, også over det interessante forhold, at forskellige kredse i hans egen lejr er bange for, at han skal slække for meget på de ideologiske principper.

Kritikken går bl.a. på den ændring af erhvervspolitikken, som der nu lægges op til. I 1982 afviste statsministeren enhver antydning af statslig styring gennem selektive tilskudsordninger, og nu vil han have, at staten skal gå ind og støtte det, han kalder risikobetonde projekter. Det lugter af snigende socialisering, har Industrirådets vicedirektør sagt, og man må nok sige, det er en skrap anklage mod en konservativ statsminister.

De liberalistiske dogmatikere skal dog ikke være så bange. I hovedsagen fastholder regeringen principperne: den sociale omfordeling fra de svageste grupper til de velaflagte, omfordelingen fra løn til profit. I 1981 udgjorde lønandelen 67 pct. af indkomstmassen i den private sektor, i 1986 formodentlig kun 54 pct. På årsbasis er der flyttet 35-40 mia. kr. fra løn til profit. Denne linje skal nok blive fastholdt af regeringen.

Også på andre områder er ideologien klar nok. Den voksende vold og kriminalitet skal bekæmpes med skærpede sanktioner, siger statsministeren. Men årsagen til, at det går galt, skal bare undersøges. Den tanke, at man kan og bør og skal sætte ind med en forebyggende socialindsats, er åbenbart fremmed for konservatismens ideologi. Måske fordi det koster penge.

Åbningstalens afsnit om flygtningene er lige så beskæmmende. Her drejer det sig om mennesker i den dybeste nød. Men hvad drejer det sig om for statsministeren? At forhindre, at for mange af dem søger tilflugt hos os.

Eller tag uddannelsesafsnittet. Nu er der åbenbart noget i vejen med folkeskolens formålsparagraf. Og den vil man til at korrigere. Man noterer sig de fine ord i åbningstalen om »kundskaber, kvalitet, værdier og kulturel forandring«, men ikke et ord om opdragelse til demokrati, til selvstændighed, til kritisk holdning. Jeg tror ikke, det er tilfældigt.

Så er der miljøpolitik. I maj oplyste regeringen, at den ville afsætte 1,4 mia. kr. til udvikling af teknologi. Og nu siger man så, at man vil iværksætte et 3-årigt udviklings-

program for renere teknologi til sølle 50 mill. kr., hvis det overhovedet kommer så langt. Hvis der var mening i det, øremærkede man 1/3 af de halvanden milliard kroner, der skal bruges til udvikling af teknologi, til udvikling af miljøvenlig teknologi og miljøteknologi. Det gør man altså ikke.

Statsministeren har ikke svigtet sin ideologiske grundholdning. Det kan han godt få vores attest på. Han er bare smartere end nogen af sine dogmatiske kritikere. Han indser, at markedskræfterne ikke opfører sig som forventet, og at den del af befolkningen, som er blevet forgyldt af regeringen, heller ikke har opført sig, som den skulle ifølge den liberalistiske lærebog. Den siger nemlig, at når de rige bliver rigere, sparer de mere op, men det har de altså ikke gjort. De har ikke læst lærebogen. Tværtimod.

For nogle år siden havde Danmark faktisk et overskud i privat opsparing, men det er blevet vendt til et rekordstort underskud i takt med den dramatiske forbedring af kapitalisternes økonomiske vilkår. Tilsvarende er forbrugskvoten gået stejlt i vejret, selv om regeringen havde fastsat meget snævre rammer for almindelige menneskers forbrug. Men forbrugsekspllosionen skyldes heller ikke dem. Den skyldes de lag, som regeringen selv har forgyldt. Som sagt: efter lærebogen skulle de spare op af deres forøgede midler, men de har gjort det modsatte: de har brugt mere.

Stik imod alle regeringens beregninger har Danmark derfor mere ondt i betalingsbalancen end nogen sinde tidligere. Men, siger regeringen, det skyldes, at arbejdsløsheden er faldet, og at der er brugt valuta til øgede investeringer.

Må jeg minde om, at arbejdsløsheden faktisk i dag er på niveau med 1981-82, og dengang var vi alle, inklusive den nuværende statsminister, enige om, at den var alt, alt for høj – katastrofalt høj – og det er endda karakteristisk og i den henseende endnu værre end dengang, at op mod 1/4 af de arbejdsløse er kvinder.

Så er der det med investeringerne. I 1985 blev der faktisk investeret en masse i industrien, og der blev ansat 7 pct. flere beskæftigede, men industriproduktionen voksede kun med 4 pct., og det rejser spørgsmålet, synes jeg, om den dramatiske stigning i profitterne har gjort kapitalisterne kåde og sløsedede, så

[Gert Petersen]

de fejlinvestorer i stort omfang. De udeblevne resultater kunne tyde på det og tyde på, at den liberalistiske dyrkelse af kapitalens frihed er et blålys.

Bevares, regeringen kan indvende, at den dog aldrig har været en slave af liberalismen, for når det drejer sig om lønfastsættelsen, så har den ikke tillid til kræfternes frie spil, så vil den diktere, og den gør det i den offentlige sektor med held; i den private har det vist sig sværere, men så er der jo sådan en mulighed som et offentligt byggestop, som man nu har grebet til.

Selvfølgelig er lønnen en omkostning på linje med andre omkostninger, og den må indgå i helheden, når denne skal vurderes. Men ingen kan med rette påstå, at vore aktuelle vanskeligheder med betalingsbalancen skyldes lønudviklingen. Ifølge OECD er danske arbejdere siden 1982 faktisk for hvert år blevet 1,3 pct. billigere i konkurrenceforholdet. Danmark har faktisk for de sidste fire år vestlig rekord i relativ lønnedgang. Alligevel klarede eksporten sig ekstremt dårligt i 1985, og i år er der slet ikke tale om nogen stigning: vi mister andele på vigtige eksportmarkeder.

Sagen er, at mange andre faktorer end netop lønnen afgør konkurrenceevnen. Nogle lande klarer sig faktisk dårligt i lønkonkurrencen, men vældig godt i eksportkonkurrencen. For konkurrenceevnen bestemmes også af arbejdets tilrettelæggelse, af produktiviteten, af kvaliteten, præcision i afleveringer, salgsarbejde, og på disse områder svigter det privatkapitalistiske erhvervsliv herhjemme helt åbenbart.

Derfor er regeringen tvunget til at slække på dogmet om de frie markeds kræfters vel-signelse; derfor vil man nu have staten ind som motor. Men kapitalisterne kan sove trygt: det er ikke en lussing, statsministeren vil give dem, det er en håndsrekning, og denne hjælpende hånd indgår de nok ikke, selv om de altså som Industrirådets vicedirektør ikke kan lide det.

Men de ulykker, som de har forvoldt, er der nogle helt andre der må undgælde for. Det ordnes gennem højtidspakkerne ved jul og påske, og når vi har for få højtider, så mobiliserer man også den gamle kartoffelferie. Disse pakker har vendt den tunge ende nedad. Umiddelbart kunne kartoffelkuren måske se fornuftig ud: endelig griber regerin-

gen ind mod det lånefinansierede forbrug, men hvordan? Ser vi på et af de vigtigste initiativer, ja, så kender vi regeringen igen. Den lønmotager, der bor til leje og har et lån, er uhjælpeligt hjemfalden til strafrenten, mens de erhvervsdrivende og de, der har lån i eget hus, ikke risikerer strafrente. Altså: den velhavende del af befolkningen er igen privilegeret og virkningen på overforbruget yderst tvivlsom.

Vi har nu levet med 4 års lærestykke i denne renlivede kapitalistiske klassepolitik, og hvad har det så ført til? Ja, det har ført til, at en overordentlig stor del af befolkningen har måttet yde store og tyngende ofre. Hvad har den haft ud af det? Der er sket en massiv flytning fra løn til profit, Danmark er blevet mere forgældet end nogen sinde, produktiviteten er dalende, eksporten svigter, Danmark taber markedsandele, de velhavende lag belaster balancen med overforbrug, og erhvervslivet fører en tvivlsom investeringspolitik. Det er, hvad hundredtusinder, som har måttet ofre, som har måttet lide afsavn, har fået for deres afsavn. Det er et vidnesbyrd om den liberalistiske politiks fallit.

Derfor er der i befolkningen en voksende interesse for et alternativ til denne politik – et alternativ, som ikke alene må bygge på et andet flertal, men også på de stik modsatte principper, og derfor, må jeg sige, kan det heller ikke indvarsle nogen ny harmoni. Statsministerens politik skyldes ikke – det vil jeg gerne give mit ord for – at han er et ondt menneske. Han fører den politik, han må føre, når et udeligt privatkapitalistisk erhvervsliv skal fredes. Det er det, der er sagen, og derfor må den alternative politik afblæse denne fredning. Den må udspringe af en socialistisk grundholdning.

Dermed tænker jeg ikke på en dogmatisk socialistisk politik. Virkeligheden er så kompliceret og foranderlig, at dogmer og opskrifter fra forrige århundrede kun kan virke lamnende, men inspirationen må være socialistisk, grundlaget solidarisk. En samfundsstyring må afløse markeds kræfternes blinde spil – igen uden dogmatik. For os drejer det sig ikke om at afskaffe markeds kræfterne, men om at tæmme dem og om at demokratisere produktionen, ikke om at dele ud til højre og venstre, men om at sikre et bedre liv for de mange gennem demokratiske og kvalitative reformer og gennem en social omfordeling,

[Gert Petersen]

der fornægter den hidtidige fordeling, om at opprioritere de fælles goder frem for egoismens drøm om at være sin egen lykkes smed. Det sidste mål, dette at opprioritere de fælles goder, er ikke alene til gavn for de mange, men såmænd også for samfundet som helhed, og som Budgetdepartementet skriver:

»En omlægning fra privat til offentligt forbrug har en selvstændig gunstig indvirkning på betalingsbalancen.«

Den kloge bemærkning finder vi i en ellers mærkværdig redegørelse fra departementet om SFs økonomiske politik. Man erkender godt nok, at arbejdsløsheden ud fra de forudsætninger, SF har stillet op, næsten kan halveres på fire år og afskaffes på otte år og underskuddet på betalingsbalancen bringes ud af verden lige så hurtigt, men så tager man en forfærdelig masse forbehold, som vi har hørt om allerede i dag, og som jeg skal komme tilbage til.

Men hvad er det da for et alternativ, som vi stiller op? Det er ikke en rundhåndet uddelingspolitik. Det er en omfordelingspolitik bl.a. med forkortelse af arbejdstiden som noget meget centralt. Det er en politik for demokratisering med økonomisk demokrati og arbejdspladsdemokrati, en styringspolitik af investeringerne, hvorved markedskræfterne tæmmes, og det hele med det sigte over en periode at bringe orden i økonomien og sikre en ægte medindflydelse og en retfærdig social fordeling af byrder og goder.

Så er det, at Budgetdepartementet jamrer: jamen SFs forudsætninger kan ikke holde, lønningerne vil eksplodere, stigningen i det offentlige forbrug vil eksplodere osv. Og det hører man altså fra det samme departement, der, som jeg tidligere har været inde på, formodentlig har sat verdensrekord i fejlagtige forudsigelser om betalingsbalancen.

Det kan heller ikke undre, at departementet ikke engang er i stand til at læse indenad, men at det tillægger SF synspunkter, man skal lede forgæves efter i vores økonomiske program, og at det erklærer sig ude af stand til at vurdere noget så vigtigt som de positive følger af SFs forslag vedrørende miljø- og ressourcepolitikken, vedrørende økonomisk demokrati og arbejdspladsdemokrati, vedrørende princippet om, at kapitalen skal forpligtes til at investere – det sidste en afgørende del af styringen af kapitalmarkedet.

Heroverfor var det forfriskende at høre reaktionen fra direktøren for Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Åge Munk. Denne kendte socialdemokrat sagde, at rådet har foretaget en samlet vurdering, der viser, at SFs økonomiske politik hænger rimeligt sammen og stort set opfylder de økonomiske forudsætninger.

Om Budgetdepartementet havde han dette at sige: »Mit gæt er, at de har opereret med de værst tænkelige muligheder, og det er mistænkeligt for en undersøgelse, der burde være uvildig.« En meget alvorlig anklage at rette mod disse embedsmænd. Han kalder departementets indsats for et stykke politisk arbejde og ikke ærlig snak. Vi deler direktør Åge Munks opfattelse, men nuvel, ministeren skulle jo underskrive dette skrift fra departementet, og man kan vel ikke forvente, at han kan forestille sig, at der kan føres en politik, som er et virkeligt alternativ til den nuværende, som bygger på solidaritet i stedet for på ulighed og utryghed, og som kan føre til reelle resultater i stedet for til den fallit, som vi nu så længe har levet med.

Vi erkender fra SFs side, at der er mange gode grunde til at rette økonomien op. Det er bl.a. regeringens ansvar, at økonomien har det så slet, som den har det, og principielt er vi skam ikke imod, at der foretages indgreb for at rette økonomien op, men vi anser det for helt afgørende vigtigt, at indgrebet har det rette fordelingspolitiske indhold.

Vi vil naturligvis stemme for den af Socialdemokratiet foreslåede dagsorden, men vi synes, at der også bør siges noget om fordelingspolitikken, og jeg skal derfor på SFs vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget pålægger regeringen at udforme sit kommende økonomiske indgreb (»kartoffelkuren«) sådan, at det kun bliver betalt af den økonomisk bedst stillede fjerdedel af befolkningen.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 2).

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår ligeledes i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Maisted (V):

Hr. Jes Lundes og også hr. Gert Petersens indlæg fik mig selvfølgelig til at læse det notat, der er givet til finansudvalget om SFs politik, og jeg må karakterisere SFs politik som den rene svindel; for at man, som hr. Jes Lunde fremfører, mangler at lave en beregning på SFs forudsætninger, passer ganske enkelt ikke. Man har netop i tabel 1 på side 10 et af de forbehold, man har for SFs egne beregninger, og det viser eksempelvis, at man har en forbrugerprisstigning på 15,6 pct. om året fra 1987 til 1990 og en stigning på 13,0 pct. fra 1991 til 1995. Derudover har man fremhævet, at SFs økonomiske politik mangler tidsprofil.

Allerede det første år ville man, hvis man virkelig var så tåbelig, at man ville gennemføre SFs økonomiske politik, have en stigning i de offentlige udgifter på 30 mia. kr. Man har gjort sig den ulejlighed at argumentere hver eneste detalje af SFs politik igennem og fremvise disse tal, og så siger hr. Jes Lunde: jamen det er ikke på vores betingelser! Nej, det er der da ikke noget at sige til, for hr. Jes Lunde kunne jo lige så godt have forudsat, at der faldt 50 mia. kr. ned i lommen på Danmark på et år, det kunne være lige så glimrende en forudsætning som den, han har fremsat, men selv om man tog bare en smule af det, som hr. Jes Lunde siger, til indtægt, ville man opdage, at reallønnen faldt med 0,9 pct. om året. Der er ingen sammenhæng i SFs økonomiske politik i nogen henseende.

Man siger eksempelvis på side 9 i bemærkningerne til SFs eget program, at i SFs program peges ikke på udgiftspolitiske initiativer til neutralisering af denne underliggende opdrift i de offentlige udgifter, og man fortsætter, at hvis man virkelig fulgte denne politik, ville man have et skattetryk i år 2001 på 67 pct. Derefter belyser man selvfølgelig, hvad det ville betyde for det danske samfund, hvis man kom op i nærheden af et sådant skattetryk; det er urealistisk i enhver henseende, og jeg er ærlig talt skuffet over, at hr. Jes Lunde, som er økonom, vil være bekendt at føre som argument, at man ikke har gennemanalyseret SFs program. Det har man til fulde, og jeg ville ønske, at befolk-

ningen fik dette notat til gennemlæsning, så de kunne se, hvad SFs politik indebar.

(Kort bemærkning).

Grethe Fenger Møller (KF):

Jeg har med stor interesse lyttet til hr. Gert Petersens indlæg. Det er jo klart, at på et tidspunkt, hvor man drøfter et eventuelt alternativ til den nuværende regering, er det spændende at høre, hvad SFs politiske ordfører har at sige.

Jeg mener stadig væk, at det økonomiske program, som SF har lagt frem, er et dyrt program, og hvis man tager med, at arbejdstiden skal nedsættes med solidarisk lønkomensation til 35 timer, og at man skal have afspadsering, mener jeg nu, at det giver en udgiftsstigning på 35 mia. kr.

Men det, der interesserer mig, er selvfølgelig at få uddybet det, hr. Gert Petersen sagde om den voksende interesse for et alternativ baseret på andre principper. Det må jo være SF, især i samarbejde med Socialdemokratiet, og da er der jo en forskel. Jeg vil gerne spørge hr. Anker Jørgensen: hvor er Socialdemokratiet i dag? Er Socialdemokratiet enig, som jeg tidligere spurgte om, med hr. Camre i, at hvis man følger SFs program, er det økonomisk selvmord? Og i B.T. i dag udtaler formanden for Dansk Metal, Georg Poulsen, at SFs økonomiske politik er vanvittig og uden hold i virkeligheden.

Hvor står Socialdemokratiet i dag? Er Socialdemokratiet enig med hr. Camre og hr. Georg Poulsen, eller er Socialdemokratiet mere enig med hr. Gert Petersen? Jeg tror, alle i Folketinget ønsker et svar – og et svar her og nu.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Når hr. Maisted karakteriserer SFs økonomiske politik som svindel, kan det selvfølgelig påkalde sig en vis interesse, for her taler jo en ekspert. Jeg husker, hvordan hr. Maisted for cirka et års tid siden foreslog, at vi kunne suspendere underskuddet på betalingsbalance og statsbudget ved at udstede folkeaktier. Forslaget fik en meget unådig skæbne her i folketingssalen, og jeg er da spændt på, om det bliver genfremsat i hans nuværende partimedlemskab. Jeg tvivler.

[Jes Lunde]

Jeg må altså fastholde tålmodigt endnu en gang over for de mange, som nu forsøger at fremdrage notatet her, at der kun er to punkter, hvor Budgetdepartementet har indvendinger imod SFs politik.

Det ene er spørgsmålet om lønudviklingen, hvor de siger, at hvis ikke man kan holde lønudviklingen på et afdæmpet niveau, går det galt. Det går galt, hvis lønningerne i stedet for eksploderer og stiger 20 pct. om året, og det er vi enige med Budgetdepartementet i. Selvfølgelig går det så galt. Det er bare ikke SFs politik.

Det andet punkt, hvor de har indvendinger, drejer sig om udgifterne inden for den offentlige sektor. De siger her, at det går galt, hvis man lægger hele reformpolitikken oven i den naturlige opdrift, der er i de offentlige udgifter på 3 pct.; så kan det ikke holde. Man er nødt til at styre den offentlige sektor for at gennemføre reformpolitikken. Også her er vi i SF fuldstændig enige. Selvfølgelig er vi nødt til at styre den offentlige sektor, og det har vi faktisk også til hensigt at gøre.

Derfor må vi fastholde, at Budgetdepartementets forudsætninger er ren politik og ikke har noget med vores politik at gøre. Holder man sig til at analysere tingene ud fra vores egen politik og ud fra de målsætninger, vi har, opnår vi de positive resultater, som Budgetdepartementet skriver under på.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Det, som sker, er, at Budgetdepartementet indlægger nogle totalt subjektive forudsætninger, som de er kommet frem til, ikke ved store økonomiske, dybtgående overvejelser, men ved det berømte slag på tasken, måske ved en samtale med ministeren, det kan være, det er ham, der har slået på tasken, hvad ved jeg? De siger altså, at SFs program, hvis man går ud fra deres egne forudsætninger: 2 pct.s stigning i de offentlige budgetter og en kraftigere stigning i de offentlige investeringer, godt kan holde, men det tror vi bare ikke på, derfor sætter vi vore egne forudsætninger ind, det giver en meget stærkere stigning i de offentlige budgetter, og det giver en lønekspllosion, som SF naturligvis ikke har regnet med. Man kan ikke forestille sig, at når lønarbejderne får et flertal herinde og et styre, som for alvor sigter mod reformer, der

styrker lønarbejdernes indflydelse, styrker deres arbejdsmiljø, styrker miljøet i det hele taget, og som forbedrer vilkårene for de dårligst stillede i samfundet, vil de kvittere for det og udvise den samarbejdsånd, ikke over for det borgerlige mindretal, som det vil være til den tid, men over for et arbejderflertal, som naturligvis er forudsætningen for, at en sådan økonomisk reformpolitik kan køres igennem. Men undskyld, det kan vi altså godt forestille os, og derfor er vi helt overbevist om, at det program, vi har lagt frem, er realistisk. Det er – det erkendes også af Budgetdepartementet – realistisk ud fra sine egne forudsætninger. Det, som man så ikke vil tro fra Budgetdepartementets side – og hr. Maistad skal naturligvis også have lov til ikke at tro det – er, at disse forudsætninger ikke kan holde, fordi folk vil reagere på en anden måde, end vi regner med. Men vi er politisk helt overbevist om, at med et andet styre, et andet sigte og et andet flertal vil der fra arbejderklassens og lønarbejdernes side i det hele taget også være en samarbejdsvilje, som gør, at vi kan komme igennem med de reformperspektiver og de sociale genopretningsperspektiver, som er nødvendige. Den vilje kan det borgerlige flertal ikke forvente, og det er det, man nok skal tage med i betragtning.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Så har vi igen fået lidt liv i sommerens søslange, som hed en S-SF-regering eller en borgerlig regering.

Jeg er egentlig glad for fru Grethe Fenger Møllers udtalelser heroppe, for de virkede på mig, som om de konservative ved fru Grethe Fenger Møller gerne ville vide, hvor Socialdemokratiet egentlig står. Hvad vil Socialdemokratiet? Det får mig til at tænke på en anden idé, der var fremme i sommerens løb, men som ikke har været diskuteret så meget, som den nok burde have været, og det var den konservative gruppeformand, hr. Knud Østergaard, som kom med den idé i et interview, at der jo også var mulighed for en socialdemokratisk-konservativ regering. Det har ikke rigtig været berørt, men det kunne da være derfor, fru Grethe Fenger Møller gerne vil vide, hvor Socialdemokratiet egentlig står. Vil man lave et regeringsamarbejde sammen

[Pia Kjærsgaard]

med Socialdemokratiet, eller hvad vil man egentlig?

(Kort bemærkning).

Maisted (V):

Man kan jo fremstille de forudsætninger, man har lyst til, hr. Jes Lunde, men lad os nu lige prøve at tage det fra en ende af.

Driftsudgifter:

Nedsættelse af arbejdstiden 9,7 mia. kr. Betalt frihed til uddannelse 1 mia. kr. Udgiftsløft 4,8 mia. kr. Serviceforbedring 1,6 mia. kr. Karensdagsafskaffelsen 1 mia. kr. Driftsudgifter i alt 18,1 mia. kr.

Det sociale område:

Fjernelse af varighedsbegrænsning af kontanthjælp 325 mill. kr. Opregulering af sygedagpenge 459 mill. kr. Opregulering af efterløn og dagpenge ca. 1,7 mia. kr. Fjernelse af diverse indgreb på A-dagpengeområdet 700 mill. kr. Fjernelse af cirkulæret om nedsat kontanthjælp til unge 125 mill. kr. Forbedring af pensioner til pensionister uden indkomst ud over pensionen godt 1 mia. kr.

Uddannelsesområdet:

Bedring af uddannelsesstøtten godt 1 mia. kr. Betalt frihed til uddannelse 575 mill. kr.

Boligområdet:

Forøgelse af almennyttigt boligbyggeri 450 mill. kr.

I alt godt 7,8 mia. kr.

Anlæg, udbygning 1,8 mia. kr.

I alt ca. 30 mia. kr. på ét år – ét år! Det er det første år. (*Protester fra salen*). Jamen det står her, og det er forudsætningen for deres egen beregning. Jeg ved godt, at hr. Gert Petersen ikke ved meget om økonomi, men det står altså her sort på hvidt, at det er konsekvensen allerede af SFs økonomiske politik det første år.

Hvor skulle pengene komme fra? Jeg håber, at hr. Jes Lunde er tryllekunstner og kan skaffe Danmark noget i retning af 50 mia. kr. til dækning af det, han tænker på at gennemføre, men kendsgerningen er, at hvis man virkelig fulgte det her, så faldt realindkomsten for lønmodtagerne i de første 4-5 år med 0,9 pct. Det vil hr. Jes Lunde vel heller ikke benægte. Det er jo hans egne forudsætninger.

Alt i alt er det en sørgelig ting, at hr. Jes Lunde, som er økonom, vil være bekendt at fremlægge et så urealistisk program bare for

at købe vælgere. Den går ikke, hr. Jes Lunde!

Albrechtsen (VS):

Inden det hele nu drukner i dette regneeksempel, synes jeg, det er værd at vende tilbage til det, som vi faktisk nåede frem til at konstatere i formiddags, i forlængelse af, hvad fru Grethe Fenger Møller sagde dengang. Vi fik da fastslået, at et samarbejde hen over midten ikke kan blive alternativet til den nuværende højrekoalition. Der findes som alternativ kun et samarbejde til venstre, dvs. mellem Socialdemokratiet, SF og VS. Så vidt var vi enige, og deraf følger også den indlysende konklusion, at så må SF, Socialdemokratiet og VS selvfølgelig også blive enige om et udspil, også et troværdigt udspil, og det er det, der skal arbejdes på.

Så siger de borgerlige ordførere på striben, at så foreligger der nogle beregninger, der viser, at et forslag, som SF indtil videre er kommet med, er der nogle problemer i. For det første tror jeg, de problemer er vildt overdrevne, men for det andet er det jo ikke sådan, at det alene bliver SFs forslag, der kommer til at indgå. Socialdemokratiet har lagt ud med »Danmark for hele Folket«. VS kommer med et udspil, og det hele skal sammenarbejdes og diskuteres, og så vil der være rigeligt med skattereformlforslag til at finansiere de udgifter til social genopretning, som vi peger på. Der vil være tale om øget selskabsbeskatning, om rentefradragsreform, om indgreb over for f.eks. dyre biler. Der vil være nok af forslag til, at der kan opstilles et troværdigt alternativ, der kan finansiere den sociale genopretning. Det behøver fru Grethe Fenger Møller slet ikke at være bekymret for. Det alternativ skal vi nok få opstillet.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg skylder fru Grethe Fenger Møller et svar på hendes spørgsmål om, hvad Socialdemokratiet mener om Socialistisk Folkepartis økonomiske program.

Jeg vil kun sige, at vi mener, der er sket betydelige fremskridt i SFs økonomiske tænkemåde, at ting, som tidligere var tabu, i dag er ting, man åbent diskuterer, f.eks. indkomstpoltik, og det synes vi selvfølgelig er positivt.

[Svend Auken]

Jeg vil sige – og tror, det dækker partiets holdning – at vi er enige i, om jeg så må sige, strukturen og tendensen i de forslag, der lægges frem. Det, der er problemet, er, hvor meget man doserer de enkelte instrumenter med, og det er dér, vi har vore tvivl. En så kraftig vækst i de offentlige udgifter, som der lægges op til, kan godt lade sig gøre på papiret, og det er jo også dokumenteret, som man har sagt det, men det kræver en meget kraftig forøgelse af skattetrykket for den almindelige mellemindkomstfamilie, og vi sætter naturligvis et spørgsmålstegn ved, om det er muligt i praksis at gennemføre det.

Man kan nævne andre ting, men jeg vil gerne sige, at i henseende til overbud er det såmænd ikke værre end det, Det Konservative Folkeparti præsterede, da det var i opposition.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Somme tider kunne man godt ønske at have to hoveder at tage sig til. Da jeg hørte hr. Maisted fortælle, at alle disse udmærkede ting – hr. Maisted skal have tak for oplæsningen, så slap jeg for det – skulle gennemføres på ét år, ønskede jeg at have 20 hoveder at tage mig til, og jeg havde svært ved ikke at falde ned fra stolen. Hvem i alverdens riger og lande har påstået, at det skal gennemføres på ét år? Det er muligt, Budgetdepartementet har, det er så til skam for Budgetdepartementet, for der står i det materiale, som vi har fået tilsendt – og nu citerer jeg: »køreplan med to 4-årige faser«. Efter min regnebog – men jeg har heller ikke kunnet blive ansat i Budgetdepartementet – er 2 gange 4 8, altså 8 år. Og der står udtrykkeligt, at i den første fase, den første 4-årige periode, vil vi prioritere – jeg citerer:

»... en social genopretning, en nedsættelse af arbejdstiden til 35 timer, en miljø- og ressourcebesparende investerings- og strukturpolitik, en forbedring af folkepensionstillægget, en kraftig indsats på miljøområdet, en markant uddannelsesaktivitet, en demokratisk ØD-reform, en påbegyndelse af en BFU-reform«.

Og i anden faste, næste 4-årige periode »udbygge og uddybe dette«.

Det er sandheden om den sag, og det er dybt beklageligt, at Budgetdepartementet

åbenbart har fordrejet sandheden sådan, at det også er gået galt for hr. Maisted – der skal måske ikke så meget til, så o.k.

Men under alle omstændigheder er der tale om en 2 gange 4-årig periode, hr. Maisted, og derfor vil jeg også sige til fru Grethe Fenger Møller, at jeg er helt overbevist om, at det skal SF og Socialdemokratiet nok kunne enes om. Afstanden, når det drejer sig om, hvad der skal gennemføres, er ikke stor. Så kan der være diskussion om tempoet, men vi har ikke anslået et totalt utopisk tempo. Så, fru Grethe Fenger Møller, jeg er næsten ked af det på fruens vegne, men jeg er helt overbevist om, at der er gode udsigter til, at Socialdemokratiet og SF kan blive enige om hovedlinjerne og dermed om et alternativ til det dårlige styre, som vi oplever i dag.

(Kort bemærkning).

Grethe Fenger Møller (KF):

Hr. Gert Petersen skal såmænd ikke være så bekymret for, om han gør mig ked af det. Det gør han ikke. Jeg synes, det er godt, når man kan få oplysninger på bordet. Jeg synes, det er værre, når vi ikke kan få at vide, hvad det er, partierne går og tænker på.

Så vil jeg gerne sige tak til hr. Svend Auken, for jeg bemærkede jo, at da jeg stillede spørgsmålet om, hvor Socialdemokratiet stod, gik hr. Anker Jørgensen ud af folketingsalen, og så er der da grund til at rette en tak til hr. Svend Auken, som dog i det mindste kom herop og forsøgte at give et svar.

Men hr. Svend Auken gav ikke et fyldestgørende svar. Han sagde, at der var betydelige fremskridt i SFs program i forhold til, hvad man tidligere har set fra SFs side, men at der var problemer.

Nu er det vel sådan, at det ikke bare er mig, men også den øvrige del af Folketinget og befolkningen, der er nysgerrig. SF lægger altså op til, at vi skal have stigninger i de offentlige udgifter på 75 mia kr., alt iberegnet. Tror hr. Svend Auken, at en sådan stigning i de offentlige udgifter, en nedsættelse af arbejdstiden til 35 timer med lønkompenstation og en genindførelse af dyrtidsreguleringen vil forbedre konkurrenceevnen, forbedre investeringerne og løse betalingsbalancproblemet?

[Grethe Fenger Møller]

Det afgørende er imidlertid, hvor stor hr. Svend Auken nu synes at forskellen er mellem hans partis opfattelse og SFs opfattelse. De betragtninger, som hr. Camre og Georg Poulsen tidligere er kommet med, er de yt, er de ikke in i Socialdemokratiet mere eller hvad? Jeg synes stadig væk, at vi har brug for flere og klare svar fra Socialdemokratiet, og jeg regner med, at de kommer i løbet af dagen, men tak for det første.

(Kort bemærkning).

Knud Østergaard (KF):

Det er fru Pia Kjærsgaards bemærkninger, der får mig til for tredje gang i de sidste 4 år at tage ordet her i salen. De drejede sig om mit forhold til Socialdemokratiet. Jeg vil gerne om dette parti sige, at jeg har haft nogle af mine bedste politiske aftaler og bedste politiske oplevelser med dette parti, og jeg vil gøre alt for, at dette parti – hvis jeg har indflydelse derpå – kan blive, hvor det har været i 20–30 år. Det har haft en enorm indflydelse på udviklingen i det danske samfund, som hele landet og også mit parti kan beundre det for og være tjent med. Men det er ikke ensbetydende med, at vi i dag er rede – og så langt frem, som jeg kan se, kan være rede – til noget regeringssamarbejde med Socialdemokratiet.

På den anden side vil jeg sige, at jeg har mærket mig Fremskridtspartiets form og adfærd her i tinget, hvor man næsten til stadighed har appelleret til det dårligste i mennesket, og hvis man fra fru Pia Kjærsgaards side taler om regeringsmulighederne, ville det være mere naturligt, at der var et regeringssamarbejde mellem VS og Fremskridtspartiet end mellem Socialdemokratiet og Det Konservative Folkeparti.

(Kort bemærkning).

Maisted (V):

Jeg vil lige sige til hr. Gert Petersen, at han må mangle evne til at læse indenad. I denne sammenhæng bliver jeg jo nødt til at henholde mig til de eksperter, der har lavet en oversigt over det økonomiske program, SF har fremlagt, og ikke et tilfældigt stilet hæfte, som hr. Gert Petersen måske har skrevet.

Der står i bilag 2: Oversigt over 1 års merudgifter ved SFs forslag, og det giver 30 mia

kr. Så enkelt er det, hr. Gert Petersen. Der er hverken hoved eller hale på SFs økonomiske politik.

Jeg kunne såmænd også godt læse op om de forudsætninger, SF selv har opstillet. I fodnoterne står der: tag lige og læs bilag 1, og tag lige og konstater, at det giver et forrygende underskud på betalingsbalancen. Det er noget, man abstraherer fra hos SF. Man siger: det eksisterer ikke efter vores program, så det er lige meget, hvor meget økonomerne beregner det til. Vi har hr. Jes Lunde, og hr. Jes Lunde er en økonom, der betydeligt overgår Budgetdepartementets økonomer, for de kan hverken regne, skrive eller læse.

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Efter hr. Gert Petersens indlæg stod det ikke klart for mig, hvad det var for heroiske forudsætninger, han satte op for SF-planens og dermed det alternative flertals muligheder. Skulle det forstås sådan, at forudsætningen er den, at hr. Gert Petersen antager, at det er nemmere at acceptere løntilbagegang under et arbejderflertal end reallønsfremgang under firkloverregeringen? Man må vel sige, at hr. Svend Auken var nok så realistisk, idet han erkender, at det, der her er foreslået, giver anledning til et voldsomt stigende skattetryk, og da hr. Svend Auken jo tidligere i dag har udtalt overordentlig stor bekymring for det skattetryk, vi allerede har, og som vi forhåbentlig kan blive enige om at der skal skaffes forudsætninger for at sænke, hvori består da Socialdemokratiets mulighed for at deltage i det flertal? Er det nemmere for Socialdemokratiet at acceptere et voksende skattetryk sammen med SF, VS og eventuelt DKP, end det er at arbejde for et faldende skattetryk sammen med firkloverregeringen?

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Så fik vi nogle løfter fra hr. Knud Østergaard. Jeg ved ikke rigtig, hvor meget man skal lægge i løfter fra den konservative gruppeformands side. Jeg kunne godt tænke mig at kræve lidt dokumentation fra hr. Knud Østergaard for, hvor Fremskridtspartiet har vist menneskeforagt. Jeg synes faktisk, det var barske ord, og jeg synes også, det var

[Pia Kjærsgaard]

falske og hykleriske ord, som jeg i hvert fald på ingen måde kan tilslutte mig.

Nu skal hr. Knud Østergaard ikke tro, at dette er det konservative gruppeværelse; det er faktisk Danmarks Folketing, vi er forsamllet i i øjeblikket, og jeg vil på ingen måde sige andet, end hvad jeg har læst i et interview, hr. Knud Østergaard har givet Ekstra Bladet, men jeg har ikke set noget dementi. I interviewet lagde hr. Knud Østergaard meget op til et samarbejde med Socialdemokratiet, og så må jeg tage det for pålydende.

Hr. Knud Østergaard havde også vældig travlt med, før han lagde afstand, formelt i hvert fald, til Socialdemokratiet, at rose sig af det gode samarbejde, der har været mellem regeringen og Socialdemokratiet.

Det var faktisk det, jeg bed mest mærke i, og det, jeg er mest ked af. Men løfter i en folketingsal eller før et valg eller mellem to valg er blevet givet så mange gange, også fra den borgerlige regerings side, så jeg tror ikke et øjeblik på den sidste bemærkning, der kom fra hr. Knud Østergaard om, at et samarbejde mellem de konservative og Socialdemokratiet var noget, der ikke kunne tænkes. Det er i hvert fald andre tanker, hr. Knud Østergaard har givet udtryk for i sommerens løb.

Svend Auken (S):

Jeg tror ikke, man skal bekymre sig så meget om, hvad indholdet bliver af den alternative politik, der vil blive ført. Jeg tror, man kan være sikker på, at det, der vil være kendetegnet, vil være en indsats over for de sociale skævheder i samfundet, det vil være nedsettelse af arbejdstid fremfor et privatforbrug, der ikke er råd til, det vil være en betydelig mere aktiv uddannelses-, forsknings- og teknologisk indsats, det vil være en større satsning på miljøinvesteringer, og det vil endelig være den dynamiske erhvervs politik, som vi har så hårdt brug for. Det vil være hovedpunkterne i den politik, der er et alternativ til den nuværende regerings.

Så er spørgsmålet selvfølgelig, hvor stort spillerummet bliver for eksempelvis stigninger i det offentlige udgifter. Det afhænger jo af, hvornår vi kommer til, det afhænger af, hvor dårligt økonomien udvikler sig indtil da. Det betalingsbalanceunderskud, der i øjeblikket vokser og vokser, er jo også en trus-

sel i hvert fald mod de kortsigtede reformers størrelse, men jeg anser det ikke for at være noget afgørende problem; i tendensen er der jo parallelitet.

Så vil jeg gerne sige hr. Knud Østergaard tak for hans bemærkninger, ikke om Socialdemokratiet, selv om jeg selvfølgelig er klar over, at de var velmente. Nej, det, jeg var glad for at hr. Knud Østergaard sagde, var, hvad han sagde om Fremskridtspartiet. Det er lang tid siden, der er blevet talt så klart i Folketinget til det yderste højre, som hr. Knud Østergaard netop gjorde det, og det er politisk interessant, fordi det, der meget vel kan blive det sandsynlige udfald af et valg, er enten en socialdemokratisk ledet regering eller en socialdemokratisk-SF-regering på den ene side og på den anden side en fortsættelse af firkloverregeringen, der skal støtte sig både på Det Radikale Venstre og på Fremskridtspartiet. Der har ikke været et opinionstal siden sidste valg, der har vist, at det nuværende flertal i Folketinget blev bevaret, altså firkloveret plus Det Radikale Venstre, og det vil sige, at man under alle omstændigheder, hvis man overhovedet skal fæste lid til disse opinionsundersøgelser – jeg håber en gang imellem ikke, at de er helt korrekte – vil være afhængig af Fremskridtspartiet til en fortsættelse af den borgerlige politik. Jeg synes, det i den situation er flot af hr. Knud Østergaard at sige tingene så hårdt og så præcist til Fremskridtspartiet, som tilfældet er, nemlig at Fremskridtspartiet har gjort det til sin kunst i Folketinget kun at appellere til menneskets laveste instinkter. Og så må jeg selvfølgelig gå ud fra som givet, at på en sådan opfordring og appel til folks laveste instinkter kan der selvfølgelig ikke føres borgerlig politik.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg har 4 indtegnet for korte bemærkninger, og jeg vil prøve på at lade det stå ved de 4, hvorefter vi går tilbage til talerrækken.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Det glæder mig på sin vis, at de borgerlige ordførere nu er begyndt at tale om tryllekunstnere og om at hive 75 mia kr. ud af den blå luft uden at fortælle, over hvilken årrække, hvornår og hvordan man er kommet frem

[Jes Lunde]

til det tal osv., for det kunne jo tyde på, at det er småt med argumenter.

Det samme gør sig gældende, når hr. Maisted nu siger, at vi ikke skal vifte med et tilfældigt stilehæfte. Dette såkaldte tilfældige stilehæfte er faktisk SFs økonomiske program, og det var jo dog det, der skulle være grundlaget for analysen i Budgetdepartementet; men når man ikke vil lægge vægt på, hvad der står i selve grundlaget for den analyse, man har lavet i Budgetdepartementet, kan man jo ikke føre en diskussion heroppe, så bliver det umuligt at tale sammen.

Vi må fastholde, at Budgetdepartementet faktisk på en række punkter har taget fejl af tidsprofilen i SFs politik. De har lagt op til gennemførelse af nogle ting hurtigere, end vi har lagt op til; f.eks. nedsætter de arbejdstiden til en 6 timers arbejdsdag i 1991. Det er der ikke belæg for i SFs økonomiske program, og det er selvfølgelig noget, som afgørende påvirker de regnestykker, de får lavet. Men o.k., selv med disse fejltagelser, selv når Budgetdepartementet har slået skæve, siger de altså, at programmet med dets egne forudsætninger hænger sammen, selv da konkluderer de, at hvis vi kan holde en afdæmpet lønudvikling, og hvis vi kan styre den offentlige sektor, får vi vores gode resultater. Selv med de skæve, de har slået, er vi forholdsvis optimistiske over for disse regnestykker.

Hr. Tørnæs spurgte så, om vi virkelig troede, at lønmodtagerne ville acceptere det, og dertil er kun at sige, at de forudsætninger, der gælder for løndannelsen, er jo markant forskellige, når der er et arbejderflertal, og når der er en borgerlig regering.

Det er da klart, at hvis en lønmodtager skal gå ned i løn, mens profitterne og overforbruget hos de velhavende stiger, vil han eller hun protestere, men hvis alternativet er en nedsættelse af arbejdstiden, en bedring af arbejdsmiljøet, en mere socialt retfærdig fordeling af goderne her i samfundet, ØD, osv., osv., så stiller situationen sig jo fuldstændig anderledes, og det er det, som Budgetdepartementet ikke har villet tage højde for, men det gør vi, og vi gør det fortrøstningsfuldt.

(Kort bemærkning).

Grethe Fengler Møller (KF):

Hr. Svend Auken sagde, at vi ikke skal bekymre os om indholdet af, hvad S og SF kan blive enige om, og så nævnte han en lang række positive ting. Men det, vi mangler, er svar på, hvad de økonomiske konsekvenser er. Hvordan vil man finansiere alt dette? Hvordan vil det påvirke de offentlige udgifter? Hvad med beskæftigelsen? Hvad med skattetrykket? Hvad med betalingsbalancen?

Jeg synes stadig væk, at spørgsmålet om, hvor Socialdemokratiet vil hen, er yderst relevant. Jeg synes ikke, vi har fået det klarlagt endnu, men nu er hr. Camre, som er Socialdemokratiets finanspolitiske ordfører, til stede i salen, og for at få belyst spørgsmålet om, hvor Socialdemokratiet vil hen, vil jeg gerne spørge ham, om han er enig med hr. Svend Auken i, at det program, som SF har fremlagt, er et betydeligt fremskridt, eller han fastholder sine tidligere betragtninger om, at SFs program er økonomisk selvmord, og om han eventuelt skulle være enig med hr. Georg Poulsen, der har udtalt, at han betragter SFs økonomiske politik som vanvittig og uden hold i virkeligheden. Hvad mener hr. Camre?

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Først til hr. Maisted: Når jeg fór op på talerstolen tidligere, var det, fordi hr. Maisted sagde, at disse 30 mia. kr. vil SF bruge på ét år, og det er der ikke noget som helst belæg for at sige. Jeg tror ikke engang, der er belæg for det i Budgetdepartementets analyse. Jeg har måske gjort dem uret, for jeg tror ikke engang, der er belæg for det dér. Og hvis hr. Maisted har holdt en tale, vil han vel egentlig også foretrække, at det er talen og ikke referatet, der bliver kritiseret. Det er ikke mig, der har skrevet SFs økonomiske program, det er en række økonomer, SFs hovedbestyrelse osv., og der står intet om, at disse penge skal bruges på ét år, men at de skal bruges over 8 år. Det er altså en kendsgerning, vi må holde os til.

Men Budgetdepartementet har desværre begået nogle fejl. F.eks. læser jeg på side 2 i det særlige afsnit, der hedder »Udgiftspolitiske konsekvenser« – jeg citerer:

»Det er forudsat, at arbejdstidsnedsættelsen medfører $\frac{3}{5}$ merbeskæftigelseseffekt i den

[Gert Petersen]

offentlige sektor, og at der ydes fuld lønkom-
pensation.«

Det må hr. Maisted selvfølgelig gå ud fra er rigtigt, når nu det står der, men det er faktisk ikke rigtigt, for det, der står i SFs økonomiske program, er, at der skal ydes solidarisk lønkom-
pensation, hvilket er noget andet, det er LOs model. Derfor må jeg også skuffe de herrer i Budgetdepartementet; de får ikke fuld lønkom-
pensation, hvis vores plan slår igennem, for vi er tilhængere af en solidarisk lønkom-
pensation, og det vil igen sige, at det ikke kommer til at koste så meget.

Og så til hr. Tørnæs: Det er da klart, at der vil være nogle, som går tilbage i indtægt enten ad skattevejen eller direkte ad indtægtsvejen, hvis de reformer, vi taler om, skal gennemføres. Vi har sagt mange gange, at disse reformer må betales. De er nødvendige. Det er nødvendigt med en social genopretning. Det er nødvendigt med en større retfærdighed. Det er nødvendigt med betalt frihed til uddannelse, at man tager fat på reformer osv., og det koster noget. Disse midler må hentes hos den bedst stillede, skal vi sige fjerdedel af befolkningen. Det er et klart svar, hr. Tørnæs, og det er SFs politik.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

En gang imellem kan man være helt ked af at blande sig i debatten mellem de konservative og Socialdemokratiet og mellem SF og Venstres to ordførere, hr. Maisted og hr. Tørnæs, men jeg gør alligevel et forsøg.

Det er jo sådan, når man diskuterer regeringsdannelse, at der er adskilligt flere meningsmålinger, der i sommerens løb netop har vist et flertal, hvor Fremskridtspartiet var tungen på vægtskålen, end meningsmålinger til fordel for det meget omdiskuterede flertal, der aldrig reelt har været for en S-SF-regering.

Og så må jeg sige, at når man taler om lave instinkter, så synes jeg ærlig talt, det gælder medlemmer af Folketinget, der står heroppe i dag – det være sig hr. Svend Auken eller hr. Knud Østergaard – og taler om, at man ikke vil være i stue med Fremskridtspartiet, for det er jo i realiteten det, man gør. Det var Det Radikale Venstre, der sagde det forud for sidste valg, men nu har epidemien åbenbart bredt sig til andre dele i denne sal,

og det synes jeg faktisk ikke man kan være bekendt. Det rammer såmænd ikke så meget os, der sidder her i Folketinget, for vi er vant til lidt af hvert, men det rammer i allerhøjeste grad de ca. 120.000 vælgere, som Fremskridtspartiet fik ved sidste valg, og som vi åbenbart fastholder, hvad hver evig eneste meningsmåling i den sidste tid har vist.

Det er simpelt hen foragt for folkestyret, man giver udtryk for heroppefra. Jeg kan godt skamme mig en smule, det må jeg indrømme, men det er nok, fordi jeg er et relativt nyt medlem af dette høje parlament. Jeg synes, det er under al kritik – ganske enkelt.

(Kort bemærkning).

Maisted (V):

Hr. Gert Petersen tager fejl. Der er netop lavet to tidsprofiler ved belysningen af SFs politik; ikke desto mindre laver man altså beregningen på første års udgifter, 1987, hvis ulykken skulle ske. Men man har taget hensyn til tidsprofilen, og det giver 30 mia. kr. i ekstra offentlige udgifter.

Jeg kan godt forstå, at hr. Gert Petersen ikke har været med til at lave SFs økonomiske program, det fremgår tydeligt af det, han siger. Men hvis man nu forestillede sig, at det gik så galt, at man fik SFs økonomiske politik og man havde en skatteprocent på 67 i år 2010, så skriver man: »En så kraftig vækst i skattetrykket vil betyde, at de disponible realindkomster og dermed forbrugsmulighederne næsten ikke vil stige i de kommende årtier. Samtidig ville et skattetryk på 60–70 procent give anledning til øgede problemer med skattetænkning, sort økonomi og negative virkninger på arbejdstilbuddet. Disse negative virkninger på økonomien vil naturligvis blive forværret, hvis SFs mange nye udgiftkrævende reformer, således som det er anført ovenfor, indebærer en stigningstakt i de offentlige udgifter, der er væsentlig større end 2 pct. om året.«

Så siger hr. Jes Lunde: vores forudsætninger tager man slet ikke hensyn til. Men der skal jo være lidt rimelighed i det hele. Selvfølgelig vil Budgetdepartementets økonomer tage hensyn til hr. Jes Lunde, hvis han kommer og siger, at 2 og 2 er 4, men når han kommer og siger, at 2 og 2 er 5, er der ikke noget at sige til, at Budgetdepartementets økonomer gør vrøvl og anfører, at det regne-

[Maisted]

stykke ikke holder. Det er i al sin enkelthed det, der sker, og så viser man altså, hvilke katastrofer det danske samfund bliver udsat for.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg har med intens interesse og gennem meget lang tid lyttet til den diskussion, der her har udfoldet sig, og især et par af de betragtninger, som hr. Gert Petersen fremsatte, interesserer mig.

Jo, siger hr. Gert Petersen, hvis først vi får et flertal af S og SF, vil mennesker begynde at opføre sig anderledes, så vil de acceptere en ganske anden måde at indrette verden på. Det er interessant, det er historisk interessant, for det skete faktisk ikke fra 1966 til 1968 eller fra 1971 til 1973, men lad nu det ligge.

Det, der er interessant, er hr. Gert Petersens, skal vi sige principielle udvikling, for den form for tænkning, at der pludselig opstår en holdningsændring i befolkningen, fordi det politiske flertal skifter herinde, kan vist kun ideologisk betegnes som den rene og skinbarlige positivisme. Jeg tror, en god marxist ville vende sig i sin grav ved den slags betragtninger. Men lad det nu ligge. Jeg hører gerne hr. Gert Petersens eget principielle syn på problemstillingen.

De første uger af folketingssamlingen vil jo komme til at dreje sig om indgreb over for det lånefinansierede forbrug, og det skal jeg nok komme tilbage til. Men det indgreb er jo kun en lille del af arbejdet i samlingen, og jeg vil først beskæftige mig med Det Radikale Venstres holdning til en række af de vigtigste problemer.

Vi har i Det Radikale Venstre den opfattelse, at forbedring og udvikling af vore uddannelser er centralt for livskvaliteten og for en fremtidig velfærd i det danske samfund. Vi vil stille egne forslag til forbedring i folkeskolen. Vi vil stille forslag om forbedring af de studerendes økonomiske forhold. Vi har fremlagt forslag om, hvorledes gymnasiet kan reformeres og forbedres. Vi ønsker de faglige uddannelser revideret på en måde, så man bruger de bedste træk fra mesterlæren og EFG. Vi vil stille forslag om forsøgslovgivning om bedre uddannelsesstilbud for den alt for store gruppe af unge, der forlader folke-

skolen uden motivering for videre uddannelse.

Vi vil arbejde for den videre udvikling af 10 punkts programmet for voksenundervisning og folkeoplysning ud fra den helt sikre overbevisning, at udvikling på dette område er af fundamental betydning. Vi vil arbejde for en almen styrkelse af grundforskningen, også den anvendte forskning, og vi vil interessere os overordentlig meget for regeringens udspil på dette område.

Når loven om uddannelsesstilbud kommer til revision, vil vi især interessere os for at forbedre de ældre arbejdstageres situation, og vi vil fremsætte lovforslag om støtte til økologisk landbrug.

Vi ønsker i denne samling gennemført princippet om retsbestemte ydelser i den sociale lovgivning. Det giver det enkelte menneske større værdighed i forhold til myndighederne, og der frigøres kræfter til det socialpolitiske arbejde.

Vi vil arbejde for bedre regler for ungdomsløn for de unge under bilstandsloven. Vi er særskilt interesseret i denne lovgivning, fordi man her tager skridt på vejen henimod borgerløn, hvor retsbestemte ydelser erstatter skøn og sagsbehandling.

Vi noterer os, at finansministeren bebuder udspil om pension, også for den tredjedel af de offentlige ansatte, der ikke har pensionsordninger.

I pensionsdebatten vil vi gøre det aldeles klart, at vi modsætter os et hvert forslag, også det, der er kommet fra LO, om at gøre folkepensionen indkomstbestemt. Folkepensionen skal i pensionspolitikken være en grundydelse, alle kan regne med. Vi synes, det er vigtigt, at Folketinget i denne samling får lagt en plan for afvikling af pensionisternes samspilsproblemer. De nuværende regler er urimelige.

Vi har set og noteret med interesse, at statsministeren nu taler om, at det vil være positivt, hvis der overalt i virksomhederne er overskudsdeling og medejendomsret. Det, statsministeren videre taler om, er ikke blot bonusordninger, som jeg tror hr. Svend Auken var inde på, for statsministeren siger i sin tale: derigennem kan lønmodtagernes medejendomsret til og interesse i egen virksomhed styrkes. Vi synes, der er bevægelse her i statsministerens, i regeringens synspunkter. Nu savner vi konkrete forslag til,

[Niels Helveg Petersen]

hvordan de gode formål kan nås, og hvis regeringen kommer i bekneb, står vores forslag til rådighed.

Hr. Svend Auken spurgte til Det Radikale Venstres holdning til overskudsdeling, om vi stod ved principenheden om fem punkter fra foråret. Svaret er ja. Jeg synes, hr. Svend Auken skulle interessere sig lidt mere for, at SFs formand, hr. Gert Petersen, klart har taget afstand fra at gennemføre dette, medmindre det alene var Socialdemokratiet og SF, der skulle gøre det.

Folketinget skal i denne samling revidere loven om Danmarks Radio. Vi lægger i Det Radikale Venstre stor vægt på at få en bedre styrelse af Danmarks Radio end den nuværende, som er utidssvarende og uegnet til, at Danmarks Radio kan tage konkurrencen op, når monopollet brydes.

Vi bemærker med beklagelse, at statsministeren næsten ikke omtalte Danmarks politik i FN. Vi tillægger fortsat Danmarks indsats her den største betydning, og vi vil understrege, at den danske regering på alle måder, i alle internationale organisationer, skal gøre sit yderste for at bidrage til internationale aftaler om våbenkontrol og nedrustning, stop for atomprøvesprængninger – og tillidskabende foranstaltninger i Øst-Vest-forholdet, f.eks. Norden som atomvåbenfri zone.

Det er glædeligt, at Reagan og Gorbatsjov mødes i Island. Verden har brug for samtale mellem lederne fra Øst og Vest, og verden har brug for resultater af samtalerne. Statsministeren skal senere i år til Sovjet for at føre samtaler med de sovjetiske ledere. Forhåbentlig kan samtalerne være et bidrag i den rigtige retning.

Vi kan ikke i Det Radikale Venstre lade være med at undre os over, at vor egen deltagelse i en fredskonference i København kalder på så stærke negative følelser både til højre og i Socialdemokratiet. Samtalen, dialogen, hvor man siger sin mening, er nødvendig på alle niveauer, på statschefniveau, men også på et bredere folkeligt niveau.

Lad mig så herefter vende mig til kartoflerne.

Det Radikale Venstre anerkender sigtet med regeringens forslag, det er rigtigt. Vi har selv til jul og påske efterlyst indgreb over for det lånefinansierede forbrug, det er jo ikke så indviklet at forstå hvorfor: forbruget er for stort, opsparingen for lille. Sådan har det

været i mange år, og det er en væsentlig forklaring på betalingsbalanceunderskuddet. Ofte har vi forsøgt at bremse forbruget ved at lægge skatter og afgifter på varer. Hvis vi i stedet kunne øge opsparingen, ville resultatet også blive forbrugsbegrænsning, men uden stigende priser og uden skade for beskæftigelsen. Tværtimod, med større opsparing og mindre forbrug ville beskæftigelsen og investeringerne få det bedre.

I alt for mange år har dansk skattelovgivning virket imod opsparing og tilskyndet til forbrug. Det har kunnet betale sig at stifte gæld. Det har i lange perioder desværre været dumt ikke at stifte gæld. Det gør skattereforment omsider op med, og regeringens udspil forstærker og fremskynder virkningen heraf. Det forslag, der har størst betydning, er forslaget om, at lån i fast ejendom skal være blandingslån, bestå både af serielån og annuitetslån. Det er et godt forslag. Nettoydelsen for en huskøber bliver højere, opsparingen større, og dermed trykkes husenes pris, alt andet lige.

I den offentlige debat er der ikke, så vidt jeg har set det, fremkommet lodige argumenter imod denne tankegang, men den har jo nogle konsekvenser. Når man strammer reglerne for huskredit, er man også nødt til at stramme reglerne for anden form for kredit. Det vil være absurd alene at stramme realkredit og f.eks. lade stå til over for bilkredit. Så jog man jo kreditten derover. Altså er man nødt til at gribe bredt ind.

Det indgreb, regeringen foreslår over for afbetalingshandelen, over for de rentefrie konti, kravet om 4 pct. stempelafgift af lånedokumenter osv., skal der heller ikke lyde kritik af fra radikal side.

Det vanskeligste af forslagene er forslaget om en særlig afgift på de renter af forbrugslån, man trækker fra på sin selvangivelse. Har man f.eks. 50.000 kr. i forbrugslån – det er heldigvis langt fra alle, der har det, men lad os nu sige det – så betaler man ca. 6.000 kr. i rente. Dem trækker man fra. Så koster de 6.000 kr. i virkeligheden kun det halve. Man betaler altså i dag ca. 3.000 kr. i renter for at have et forbrugslån på 50.000 kr.

Efter forslaget lægges der nu en 20 pct. afgift på rentebeløbet. 20 pct. af 6.000 kr. er 1.200 kr. Efter forslaget vil situationen altså være den, at man i stedet for 3.000 kr. skal betale 4.200 kr. om året for et forbrugslån på

[Niels Helveg Petersen]

50.000 kr. Så langt, så godt; det lyder jo ikke så forskrækkende.

Men der er i forslaget nogle åbenlyse problemer. Der er problemer med at sondre mellem boliglån, der ikke belægges med afgift, og almindelige forbrugslån. Grænserne kan være nok så vanskelige at drage. Låner man penge til indskud i andelsbolig, er det ifølge forslaget ikke et boliglån, men et forbrugslån. Det er ikke rimeligt. Og der kan vise sig andre eksempler af tilsvarende karakter på boligområdet.

I forslaget sondres der ikke mellem privat og erhvervs-mæssig gæld. Man anvender i stedet for skattereformens regler, og det princip overfører man så, kan man sige, til alle selvstændige. Men hvilke problemer rejser det? Det er et af de spørgsmål, der skal dyrkes.

I forslaget lægges der afgift på forbrugrenter i 1987. Spørgsmålet er: hvorfor har regeringen valgt denne løsning frem for en løsning, der alene lægger afgift på renter af fremtidigt forbrug?

Jeg har nævnt nogle af hovedproblemerne i regeringsforslaget, og disse og andre vigtige spørgsmål skal nærmere afdækkes under udvalgsarbejdet.

Jeg vil slutte med nogle principielle betragtninger over byrdefordelingen ved indgreb af denne type. Hvem er det egentlig, der rammes? Det er ikke huskøberen. Han skal betale større afdrag i starten, men dels vil det trykke huspriserne, dels er afdrag jo ikke penge, der går tabt, men en formueforøgelse for den enkelte.

Dem, forslagene rammer, er ejendommeligt nok dem, der låner meget. Man skulle næsten tro, det var overflødigt at sige noget så banalt, men det er det ikke, når man har fulgt debatten. Hvem låner, og hvem låner ikke? Ja, lad os tage de sidste først. I denne gruppe vil vi typisk finde lavtlønnede, efterlønsmodtagere, pensionister, dagpengemodtagere, bistandsklienter. Typisk låner de meget lidt, og de rammes derfor heller ikke af indgreb over for lånefinansieret forbrug. Fra denne talerstol er det igennem årene gang på gang blevet påvist, at det lige netop er disse grupper, der blev snydt med et skattesystem, der præmierede låntagning. Når det så går den anden vej, er det selvfølgelig rigtigt at sige, at denne gruppe ikke bliver ramt.

De studerende bliver ikke ramt, for studielån er undtaget. Og så er der en anden gruppe, der heller ikke rammes af dette. Det er dem, der sparer pengene op, før de køber. De rammes selvfølgelig ikke, men det, man ønsker, er jo netop også, at der bliver flere af den slags, så opsparingen kan stige. Det er i øvrigt en gruppe, der i årevis er blevet snydt af skattesystemet.

De, der låner noget af betydning, er typisk mennesker med høje indkomster. Det er denne gruppe, der skal ændre adfærd, og det er i øvrigt dem, der ville blive ramt, hvis man intet foretog sig og renten steg.

Ramt bliver også en særlig gruppe: de, der har udnyttet skattelovgivning på den måde, at de har lånt større beløb i bank eller sparekasse for at købe værdipapirer i håb om at score en let gevinst. De bliver ramt, men det er vel ikke så galt. Det kunne være en god hensigt.

Det Radikale Venstre går til udvalgsarbejdet med respekt for sigtet i regeringens forslag, med klar sympati for ændringen i belåningsreglerne med hensyn til fast ejendom og for indgreb over for kreditkøb og med en række uafklarede spørgsmål vedrørende afgiften på forbrugrenter.

Hr. Svend Auken harcelerede over Det Radikale Venstres samarbejde med regeringen, og jeg har såmænd spekuleret på, om jeg skulle svare hr. Svend Auken, for den diskussion har vi haft før. Jeg nænner næsten ikke at gøre det, for svaret er egentlig alt for brutalt for hr. Svend Auken og hans parti. Svaret er, som vi oplever det i Det Radikale Venstre, at der intet brugbart alternativ er.

Så må jeg gøre et par bemærkninger om SFs økonomiske politik ud over dem, jeg har gjort.

Nu hører vi fra hr. Gert Petersen: jamen alle de løfter, vi har stillet op, de milliardløfter, vi har stillet op, det er skam ikke noget, der skal gennemføres hurtigt. Det er noget med 2 gange 4 år. For enden af 8 år kan det være, at man er igennem bunken. Så synes jeg, hr. Gert Petersen, at SF skylder svar på: hvordan vil man prioritere? Hvem skal snydes? Hvem skal have først? Og hvem skal have efter 8 år? Var det ikke meget rimeligt, når nu man har en lang liste af forbedringer, så at begynde at stille det op? Hvem skulle f.eks. have i år 1, hvem i år 2, i år 3? Det er

[Niels Helveg Petersen]

ikke noget urimeligt krav, når man som her bare siger, at alle disse milliarder skal fordeles over 2 gange 4 år. Hvad så? Hvilke løfter er det, man ikke vil holde i starten?

Og så endelig det helt store og gode spørgsmål: hvis man nedsætter arbejdstiden så kraftigt, som der her er tale om, og i øvrigt ekspanderer de offentlige anlægsbudgetter og offentlige udgifter, hvordan vil man så leve op til den forudsætning, at det private forbrug, det vil sige lønningerne, næsten ikke må stige? Med mit kendskab til det danske arbejdsmarked har jeg næsten ikke fantasi til at forestille mig, hvilke brutale indkomstopolitiske håndgreb man skulle betjene sig af for at få denne forudsætning til at gå i opfyldelse.

Hvilke indkomstopolitiske løsninger, tvangsmodeller er det, hr. Gert Petersen og hr. Jes Lunde har i lommen for at få den forudsætning til også at være gældende? Den er jo, som hr. Jes Lunde har sagt det, og som hr. Gert Petersen har sagt det, aldeles afgørende for, om regnestykkerne hænger sammen.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Hr. Niels Helveg Petersen siger, at årsagen til, at Det Radikale Venstre har bundet sig til den borgerlige side i salen og den konservative side i salen, er, at der ikke er noget brugbart alternativ.

Det er selvfølgelig, som hr. Niels Helveg Petersen siger, en knusende dom over os andre. Vi dukkede os jo også, da ordene lød. Spørgsmålet til hr. Niels Helveg Petersen er imidlertid, hvilken af de radikale mærkesager der overhovedet kan gennemføres alene med den nuværende regering og formentlig i et samarbejde med Fremskridtspartiet, hvilket er den eneste måde, man kan fastholde det borgerlige flertal efter et valg på.

Skattereformen, som man tidligere talte om, kunne jo kun lade sig gøre, fordi socialdemokratiet gik med, det ved enhver. Det har hr. Niels Helveg Petersen aldrig lagt skjul på. Men hvad med alle de fremtidige mærkesager, f.eks. demokratiseringen af økonomien? Skal det laves med den regering, som har sagt nej til en obligatorisk ordning, har sagt nej til en ændring af ejendomsretten, har sagt nej til en fælles forvaltning af mid-

lerne ude i virksomhederne, de principper, som Det Radikale Venstre, Socialdemokratiet og SF har været fælles om? Er det med den nuværende regering plus Fremskridtspartiet, man skal gennemføre det, der skal gennemføres på uddannelsesområdet og på miljøområdet? Eller er det med den nuværende regering og Fremskridtspartiet, man skal gennemføre de ting, man ønsker på udenrigspolitikens område, sikkerhedspolitikens område, markedspolitikens område osv.?

Svaret på disse spørgsmål er naturligvis nej. Alle disse mærkesager, som er værdifulde for Det Radikale Venstre, som de er værdifulde for andre reformvenlige kræfter i vort samfund, gennemføres kun, hvis venstresiden i det danske Folketing er tilstrækkelig stærk til, at den kan bære dem igennem.

Derfor kan vi ikke komme uden om at måtte fastholde det synspunkt, at Det Radikale Venstres forbindelse, radikalismens forbindelse med konservatismen over en længere periode, og nu øjensynlig også støttet af Fremskridtspartiet, er omgængelse mod naturen.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Jeg vil godt først sige til orientering for hr. Svend Auken, at det folketingsvalg, som vil give Fremskridtspartiet den afgørende indflydelse, ikke er afholdt endnu.

Hvorfor jeg egentlig kom herop, var for at sige, at det lyder jo vældig pænt og smukt, når hr. Niels Helveg Petersen taler om større opsparingsvilje. Meget af det, hr. Niels Helveg Petersen siger i så henseende, er da rigtigt. Men der er bare noget selvmodsigende ved det, for Det Radikale Venstre har hver eneste gang, der er foretaget et indgreb, medvirket til at fratage folket lysten til at spare mest muligt op. Jeg tænker her på f.eks. beskattningen af pensionskasserne. Ja »beskatning« er næsten for mildt et udtryk, for det er regulært tyveri, der er tale om. Det er så absolut ikke noget, som animerer folk til at spare op.

Jeg vil også godt spørge hr. Niels Helveg Petersen, hvordan han egentlig definerer udtrykket »opsparing«. For mig lød det, som om hr. Niels Helveg Petersen mener, at det blot er at sætte penge i banken. Men folk

[Dohrmann]

sparer jo op på vidt forskellige måder. Nogle betaler f.eks. deres gæld ud.

Jeg husker udmærket, hvad den radikale ordfører, hr. Bernhard Baunsgaard, sagde til Fremskridtspartiets forslag om at neutralisere virkningen af den 18. alm. vurdering. Hr. Bernhard Baunsgaard brugte ca. 15 sekunder, og han sluttede med at sige, at forslaget aldrig burde have været fremsat. Jeg vil spørge Det Radikale Venstre, for jeg kan forstå på regeringspartierne udtalelser, efter at vurderingerne er udsendt, at de gerne vil medvirke til i hvert fald at mildne det, om Det Radikale Venstre har den samme indstilling, for så er der jo et komfortabelt flertal her i folketings salen for at gennemføre det.

Så længe man ikke vil medvirke til den slags ting, men vil fortsætte med at plyndre folk med lejeværdi, formueskatter og stigende grundskatter, skal man holde op med at tale om »større opsparring« og lign., for man fratager simpelt hen folk lysten til at gøre det.

Jes Lunde (SF):

Hr. Niels Helveg Petersen stillede et af de spørgsmål, som er umulige at besvare. Der blev spurgt: hvem skal snydes i SFs økonomiske politik? Der er ikke nogen af de grupper, vi har lovet forbedringer, der skal snydes. Men det er klart, at det tempo, vi gennemfører forbedringerne i, kommer til at afhænge af de økonomiske muligheder. Anderledes er det jo ikke.

Det er også derfor, vi er meget bekymrede over, at den borgerlige regering i øjeblikket gældsætter os med den fart, den gør, fordi den gør det stadig sværere for os, og selvfølgelig justeres vores økonomiske politik under hensyntagen til, hvordan disse ting udvikler sig.

Vi har jo nu Budgetdepartementets ord for, at det kan lade sig gøre at gennemføre tingene i et meget hårdt tempo, hvis man kan styre lønudviklingen for den offentlige sektor. Der kommer vi til det andet punkt i hr. Niels Helveg Petersens spørgsmål: hvordan vil vi styre lønudviklingen?

Det, der er SFs udspil, er, at vi udarbejder en social og økonomisk helhedsplan, hvor vi fastlægger, hvilken reformpolitik vi vil gennemføre: arbejdstidsnedsættelse, genopretning, ØD osv., og så tager vi en snak med

arbejdsmarkedets parter på den baggrund og siger: sådan og sådan ligger det, vi gennemfører de ting, hvad vil I så være med til på lønområdet? Og vi fortæller selvfølgelig også, hvad vi mener det handler om, hvor det kan lade sig gøre at lægge lønudviklingen.

Hvis man kommer i en sådan situation, at det ikke holder – og det er da et tankeeksperiment, man kan gøre sig – så påvirker det selvfølgelig tempoet for reformpolitikken. Anderledes er det ikke. Vil lønmodtagerne ikke medvirke til en afdæmpet lønudvikling, lader de lønudviklingen eksplodere, så påvirker det tempoet for arbejdstidsnedsættelse, social genopretning osv.

Det er et valg, lønmodtagerne står i, lige så vel som vi står i det valg, hvor vi spiller ud med at prioritere de andre ting fremfor en hurtig lønudvikling. Det er vores udspil. Så tager vi en forhandling om det ad frivillighedens vej og satser selvfølgelig mest muligt på at få opprioriteret reformpolitikken på bekostning af forbrugsudviklingen, for det er vores politik, og det er den, vi håber på og regner med at vi kan vinde gehør for.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Hr. Dohrmann mener, at beskatning af private pensionsopsparingsordninger er rent tyveri. Det er en meget besynderlig betragtning. Det, der er sagen, er, at det er fuldstændig urimeligt, at vi alle sammen – også folk, som kun har folkepension og ATP – skal være med til at betale de enorme fradrag, man i øjeblikket har på selvangivelsen til opsparing i private pensionskasser og private pensionsordninger. Det er dybt asocialt, og de fradrag taget i betragtning er der da ingen, der kan komme og påstå, at det skulle være tyveri at skærpe beskatningen af pensionskasserne.

Der er også det problem i dag, at pensionskassernes aktieindtægter ikke er omfattet af beskatningen. Først har man altså et fradrag for de penge, man indbetaler til private, usolidariske pensionsordninger, og dernæst har kasserne frihed til at spekulere på aktiemarkedet ubeskattet.

Der er så sandelig grund til at kigge på, hvordan vi får afskaffet sådanne skatteprivilegier også for pensionskassernes vedkommende. Det er sådanne indgreb, der går til

[Albrechtsen]

roden af problemerne. Det er sådanne indgreb, vi aldrig nogen sinde vil kunne se forslag til fra den borgerlige regerings side. Det er sådanne indgreb, som et alternativ også her i folketingssalen kunne tage fat på.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Til hr. Dohrmann meget kort: ved sidste valg sagde Fremskridtspartiet til vælgerne: nu skal I styrke Fremskridtspartiet på bekostning af Det Radikale Venstere, så vi får mere at skulle have sagt. Det gjorde vælgerne faktisk ikke – og det ville også være dumt af vælgerne at gøre det.

Til hr. Svend Auken vil jeg bare sige, at han befinder sig hele tiden på den anden side af en valgdag, og det er jo egentlig ikke det, det drejer sig om. Selvfølgelig er både SF og Socialdemokratiet aldeles, vil jeg sige, nødvendige og udmærkede partier at arbejde sammen med her i folketingssalen, og det gør vi jo uge ud og uge ind i det praktiske, daglige arbejde. Det er ikke det, der er problemet. Jeg talte om et alternativ på regeringsplan, og det er det, der ikke rigtig er til at få øje på.

Til hr. Jes Lunde kunne jeg næsten have lyst til at sige, at efterhånden som hr. Jes Lunde bliver presset på sine forudsætninger, ikke bare de himmelske, men de reelle, så begynder hr. Jes Lunde at tale mere og mere som en bekymret finansminister: ja, det må jo gennemføres i takt med, at man kan få råd til det, og så må vi tage en snak om det, og hvis ikke lønmodtagerne vil forstå alvoren i det her, så må vi jo lade være med at gennemføre tingene.

Det lød egentlig, som om hr. Jes Lunde var i skarp træning.

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg synes, at jeg også denne gang må gøre det, selv om det kan være lidt ubehageligt at skulle gentage det, nemlig at udtale min ros og min anerkendelse til regeringen. Jeg ved, det kan blive lidt ensformigt, men det er, som om der er nogle i offentligheden, der har følt det, som om der ikke var grund til at gøre det, og derfor vil jeg for en sikkerheds skyld gøre det.

Alle vi, der har den store glæde og fornøjelse at blive ringet op af pressefolk og

spurgt om forskellige ting, ved, at der er ét spørgsmål, der altid ligger bag ved alle andre spørgsmål, og det er: kunne du ikke lige sige noget, vi kunne bruge til at fastslå, at nu er der splittelse i regeringen?

Det kunne man sagtens, men man kan altså også lade være, fordi man ved, hvad netop enighed i regeringen har betydet for denne regering. Det er det, der har givet hovedparten af styrken. Der er i dag intet tegn på i nogen af de fire partier, at deres trang til at leve op til denne enighedsforpligtelse er mindre end før, absolut ikke. Det er regeringens første store aktiv.

Det andet punkt er, at oppositionen har forregnet sig. Gang på gang har det været muligt her i Folketinget at fremskaffe et flertal, som har tvunget denne regering til at acceptere eller gå ind for ting, som man absolut var uenig i. Det er utvivlsomt hver gang for nogle oppositionsfolks vedkommende sket med den baggrund, at I må vel efterhånden kunne gøre regeringspartierne vælgere så lede og kede af det, at de ikke gider stemme på de partier mere. Den forudsætning har slået fejl.

Det er svært for folk at forstå, at det ikke er den siddende regering, der bestemmer. Det er Folketingets flertal, der bestemmer. Hvor tit har jeg ikke selv mødt spørgsmålet: I sidder jo i regeringen, hvorfor gør I ikke . . .? Og så må man til at forklare: 93 mandater i Folketinget er et flertal, og disse 93 mandater vil i en række vigtige spørgsmål noget andet, end regeringen ville, hvis den havde de 93 mandater. Det er ikke lige nemt at forklare, men det er altså øjensynlig trængt igennem vort vælgerkorps bag ved regeringen, men de fire regeringspartier har ikke svigtet.

Det sidste, som jeg før har fremhævet, er – det er vi jo i hvert fald overbevist om efter debatten i dag – at der absolut intet alternativ er til den regering, der sidder nu, absolut intet.

Hr. Albrechtsen har så tit sagt noget venligt til mig, og jeg skal også af den grund kvittere ved at sige noget venligt til ham. Han har i dag sagt det eneste, der virkelig var at sige i debatten om SFs – hvad vi nu skal kalde det, jeg er ikke klar over, hvad man egentlig skal kalde det, men lad os nu få et fælles oplæg, siger hr. Albrechtsen. Ja men det er helt rigtigt. Lad os se dette fælles

[Erhard Jakobsen]

oplæg fra Socialdemokratiet, SF og VS. Lad os se det. Jeg kan sige på forhånd, at kan man præstere det, så er det de fire regeringspartiers bedste valgoplæg. Derom kan der ikke være nogen som helst tvivl.

Lad os endelig få det, det var helt rigtigt, hr. Albrechtsen, hold fast ved det. Men pas nu på, I har fået alle med, for der er jo også DKP, og der er også Preben Møller Hansen. Specielt hvis man regner med, at man under en arbejderregering vil have ro på arbejdspladsen, bliver man da vist nødt til at sikre sig DKPs støtte også, for jeg har indtrykket af, at når folk har stået og hylet og skreget og belejret Folketinget, så har DKP været hovedarrangør af foretagendet. Det er næsten det eneste, DKP kan.

Jeg indrømmer, at jeg bliver mere og mere af den overbevisning, at ud fra human og historisk interesse burde man vel egentlig balsamere nogle kommunister, når de dør, så folk i fremtiden kunne se, hvordan sådan nogle så ud. Jeg tror ikke, de har mange års fremtid for sig, men her kan de komme til at spille en rolle.

Jeg mener også, at hr. Svend Auken bidrog meget til afklaring, hvad hr. Svend Auken absolut skal have tak for. Han satte nemlig spørgsmålstegn ved noget af det væsentligste ved det hele, og det var der andre talere der var inde på, nemlig: hvor meget af det, vi har lovet folk i festtaler, er vi faktisk i stand til at få råd til? Det var det, hr. Svend Auken sagde: det er da det, vi må bestemme. Ja men så er det program værdiløst, det er der ingen vælgere der gider rende efter, når det kommer til stykket.

Det, der er sagen, er, hvor meget vi har råd til at gennemføre, hvis vi får flertal, af alt det, vi har gået og lovet folk. Jeg tror, at Budgetdepartementet, der har siddet og regnet, har været alt for mådeholdent. Hvis det skulle lægge alle SFs og VS' og Socialdemokratiets løfter sammen og så lave program ud fra det, du godeste Gud, så er det mange flere milliarder kroner, der skal bruges i den forbindelse.

Må jeg i øvrigt sige, at jeg var meget glad for at konstatere i hr. Svend Aukens tale – som jeg af rejsemæssige grunde ikke kunne høre, men har læst – at der denne gang var meget lidt om det her med regeringens asociale holdning. Jeg håber, det er, fordi signalet er gået ind hos Socialdemokratiet.

Denne regering har et inderligt ønske, at det lykkes at bringe den interne økonomi på plads, for det er den, det drejer sig om, det er statsunderskuddet; sociale ordninger koster i almindelighed ikke udenlandsk valuta. Man kan ikke lave sociale ordninger og sociale ordninger og så ikke have mod til at kræve skatterne op, sådan at man år for år har underskud. Den situation er man nu i. Så er det, regeringen kommer nu med en fremstrakt hånd og siger, der er forskellige ting, vi godt kunne tænke os at gennemføre.

Jeg vil spørge hr. Svend Auken: hvis hr. Svend Auken reelt overvejer de ting, regeringen her omtaler, og sammenligner det med de luftige betragtninger, man kører frem med fra SFs side, mon der så ikke er større samarbejdsmuligheder ved at henvende sig til regeringspartierne og sige: vi kunne måske lave noget socialt i fællesskab? Jeg har en eller anden forestilling om, at dette måske kunne komme til at spille en stor rolle til foråret.

Statsministeren sagde, at der skal indkaldes til trepartsforhandlinger, og jeg ved da godt, at her deltager Socialdemokratiet ikke officielt, men jeg ved også, at mange socialdemokrater har en meget afgørende indflydelse på, hvad den ene af parterne vil sige. Nu har man tidligere haft den idé, at man kunne bruge skattelettelse som gulerod: hvis I vil lade være med at kræve så meget, så skal I få skattelettelse. Den har ikke altid virket og ikke særlig godt.

Man kunne måske som gulerod stille op: kunne vi snakke os til rette om nogle sociale forbedringer, sådan at arbejdsmarkedets parter i deres overvejelser havde dette, at med et vist mådehold kan de komme igennem med virkelig sociale forbedringer for dem, der har det allerdårligst. Altså det nytter ikke noget at drømme om at give 800.000 mennesker mere og en million mennesker mere, for det bliver for lidt. Men hvis vi fandt de 70.000-80.000 mennesker her i landet, som er allerfattigst, som har det allerværst, så kunne man hjælpe dem, så det battede noget. Også samspilsproblemerne, som jeg tror alle partier er enige om, må man kigge på.

Jeg tror, at der mellem Socialdemokratiet og regeringspartierne er større mulighed for samarbejde på de her punkter end med SFs luftige betragtninger, som jeg mener der er sagt mere end rigeligt om i dag.

[Erhard Jakobsen]

Hr. Svend Auken brugte til gengæld meget tid på valutaunderskuddet. Det kan jeg godt forstå, for dér er hr. Svend Auken jo ekspert fra før i tiden, det ved jeg da, og det ved jeg, for det er Centrum-Demokraterne også. Vi har nemlig været i den situation – det skal vi ikke beklage os over – at CD har spillet den ubehagelige rolle, at vi blev skældt lige så meget ud for den socialdemokratiske regerings underskud, som vi nu bliver skældt ud for denne regerings underskud. Og vi forsvarer det med de samme ord. Præcis det samme, vi sagde dengang, er vi i stand til at sige i dag. Det er ikke – sagde vi dengang – statens og kommunernes forbrug, der bevirker underskuddet på betalingsbalancen. Det var vores ene punkt. Det andet var: det er næsten umuligt på samme tid at formindske arbejdsløshed og valutaunderskud. Jeg tror, udviklingen har vist, at vi har haft ret på begge punkter.

Regeringen – det tror jeg vi alle, der har med regeringen at gøre, mere eller mindre må erkende – har begået én fejl, men også kun én. Kald det overliberal tro eller liberal overtro, kald det, hvad man vil, men i hvert fald var vi så optimistiske, at vi troede, at hvis vi skaffede den store forbedring i den interne økonomi, så ville det smitte af også på økonomien udadtil. Det troede vi på. Det er forkert, og det burde vi måske nok have erkendt. Mens det, takket være radikal støtte, har været muligt for regeringen at føre den politik indadtil, som skar statens udgifter ned og begrænsede kommunernes, har regeringen, uanset om vi havde nok så meget støtte, ikke haft mulighed for at nedbringe borgernes forbrug, og det er det, der skaber underskuddet.

Jeg vil vove at påstå, at ingen anden regering kunne have gjort mere i den retning, end denne regering har gjort, og ingen anden regering ville have vovet at gøre så meget, som denne regering har gjort. Jeg vil også vove at påstå, at der er ingen regering i verden, der har bekæmpet valutaunderskuddet bedre, end det er sket her i Danmark. Ikke ét land vil kunne komme og fortælle os: I skal bare gøre sådan eller sådan – for så vil jeg sige: ja men det gjorde vi i 1964, det gjorde vi i 1968, det gjorde vi i 1975. Vi har gjort det alt sammen.

Der er nogle midler tilbage, men dem må vi ikke bruge. Ja, det er en momsforhøjelse.

Der er ikke tvivl om, at det er effektivt, men en momsforhøjelse med de kommende lønforhandlinger til foråret kan enhver se vanskeligheden ved. Og så er der ikke flertal for det i Folketinget, så allerede af den grund.

Devaluering – fordele og ulemper ufortalt – ja men det må vi ikke, ikke i kraft af EF, men vi har ved aftale med andre lande forpligtet os til ikke at ændre ved valutaen uden at aftale det med dem i forvejen, og vi får ikke lov til det. Derfor har vi faktisk ikke nogen andre muligheder end dem, denne regering har benyttet sig af.

Skyld eller ikke skyld – vi afviste dengang, at det var den socialdemokratiske regerings skyld, at der var valutaunderskud. Vi må på samme måde bestemt afvise, at det er denne regerings skyld. Forklaringer er ikke undskyldninger, men forklaringer. 150.000 mere i arbejde eller 200.000 mere i arbejde, det skal jeg ikke afgøre, men enhver kan sige sig selv, hvad det betyder i øget forbrug. Når man tænker på, at af hver hundredkroneseddel, der bliver brugt, kan man regne med, at de 35 kr. går til udenlandsk valuta, så kan man da sige sig selv, at det har en mærkbar virkning.

En lønstigning på 4-5 pct. i stedet for 2 pct. har naturligvis ikke været uden betydning i den forbindelse. Jeg siger det ikke med malice over for organisationerne, men alene fordi man da ikke kan beskyldte regeringen for, at man ikke fulgte det, der var regeringens politik på dette område.

Gælden har også været omtalt, den spiller jo en meget, meget stor rolle, og her mener jeg, hr. Svend Auken og andre ikke kan have helt ret i at henvise til de gunstige forhold i omverdenen. Bortset fra, at vores gæld kan være faldet på grund af dollarkursen på det seneste, bortset fra det med olien, som jo kun delvis er en fordel, for nu sælger vi også olie, så er tilbage intet andet, tværtimod, verdenshandelen er ikke forøget, verdensproduktionen er ikke forøget, verdenskonsumtionen er ikke forøget. Danmark har haft vældig mulighed for at producere mere, men vi har ikke kunnet sælge det, ikke fordi vi ikke var konkurrencedygtige, men de andre har ikke pengene til at købe det for.

Her vil jeg sige til regeringen, at nu tror jeg, tiden er inde, hvor Danmark løfter sin stemme i EF. Andre har allerede gjort det. Jeg ved, at kommissær Henning Christopher-

[Erhard Jakobsen]

sen har sagt, at nu må Vesttyskland tage sig sammen og føre en anden politik. I 1985 havde Vesttyskland en stigning i arbejdsløsheden, det kan de overhovedet ikke være bekendt. De kører med en for høj rente, de kører med en alt for tilbageholdende politik. Det har selvfølgelig virkning på andre lande, men det har først og fremmest virkning på Danmark.

Jeg mener, at Danmark med det gode kort på hånden, at vi ved folkeafstemningen sagde ja til et samarbejde, kan komme til EF, ikke som tiggere, for vi har gjort mere end noget andet land i EF for at begrænse, få ordnet vore valutaforhold, ikke bare i vores egen interesse. Vesttyskland skal ikke komme som den gode, glade giver. Vesttyskland skal erkende, at hvis ikke man ændrer sin økonomiske politik og fjerner sig fra det at have overskud hvert år i sin samhandel med andre lande, så kommer Vesttyskland i samme situation som Japan, at andre lande til sidst siger: nu må det holde op, nu må vi tvinge jer til at gøre noget. Her mener jeg EF er det rette forum, for i den pakke, vi dengang vedtog mellem de mange, var jo også det, at valutapolitikken i landene skal koordineres.

Må jeg så lige sige et par bemærkninger om skattetryk. Jeg tror, der er nogle, der har fået noget galt i halsen. Jeg så til min glæde, at skatteministeren netop pegede på det for nylig. Nogle af de mennesker, der har fået et større skattetryk, er sandelig ikke at ynke, for de har valgt det selv. Det er deres betydeligt øgede forbrug af forskellige ting, der har gjort, at de er kommet til at betale væsentligt mere end før. Det kan da ikke kaldes et tryk. Det er et forkert udtryk.

Endnu værre mener jeg det er, at man ser helt bort fra den kendsgerning, at en meget stor del af befolkningen – jeg tør ikke sige halvdelen – i løbet af et liv får mere fra det offentlige, end de nogen sinde når at betale. Det kan vel heller ikke direkte kaldes et tryk, der udøves på den måde.

Altså, hele den måde at betragte skatter på ensidigt som en ulykke, som noget ubehageligt. Ja, det er det, når man skal af med det, men man glemmer vel den taknemlighed, man på den anden side skulle vise for, at alt, hvad folk kan komme til at betale for i andre lande, får de gratis i vort land, og det er baggrunden for skattetrykket.

Skattelettelse ville være en dejlig ting generelt. Som også alle har sagt det, kan det først komme, når vi har valutasituationen i orden.

Jeg mener, at den 18. alm. vurdering har gjort det åbenlyst for alle, at det er en forkert måde at opkræve skatter på. Det er ikke vurderingsmændene, der er noget i vejen med, de gør et dygtigt stykke arbejde rundt omkring, men det er helt meningsløst at lade folk betale skat i forhold til, hvor dyr en grund de tilfældigvis bor på. Det er ikke rimeligt, og det er ikke rimeligt, at folk i København i visse kvarterer kan komme op på 12.000–18.000 kr., som de skal betale ved siden af, hvad de ellers betaler, ganske almindelige mennesker. Det er ikke rimeligt, og man burde forlade disse forældede georgistiske ideer, som vi kan skrive 1870 på sammen med Henry George, det er vel dér, de hører hjemme, men sandelig ikke i 1970 og slet ikke i 1990.

Jeg ville meget gerne, at denne debat må slutte med, at SF snakker videre om, hvad de mener med deres program, men at vi andre ser bort fra det og siger: er tiden ikke inde til, at Socialdemokratiet og regeringspartierne finder frem til, at nu er der nogle ting, som begge parter skylder store befolkningsgrupper? Her må man se bort fra taktiske fordele. Her må man alene se på, at her er der noget, vi i hvert fald kan enes om, og herregud, vi skal jo have valg inden for et års tid, så lad vælgerne stemme om os til den tid.

I mellemtiden synes jeg det ville være smukt, om vi på det sociale område kunne lave en hel del ting, som der nu er nogle penge til og i hvert fald penge til i 1987-88, og hvor der øjensynlig er vilje. Det synes jeg ville være langt bedre at tage frem til realistisk debat, end hvad en S-SF-regering engang – det ske meget, meget sent – måtte kunne få mulighed for at lave.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg vil gerne sige hr. Erhard Jakobsen tak for hans tale og tak for spørgsmålet til os.

Jeg er enig i, at hr. Erhard Jakobsen i modsætning til mange andre debattører altid har prøvet at udtale sig realistisk om begrænsningerne for den økonomiske politik.

[Svend Auken]

Mange mennesker har det jo med at tale om det her, som om der gaves en eller anden mirakelkur, og det har vel ikke mindst været den regering, hr. Erhard Jakobsen har rost så meget, der har benyttet sig af den slags mirakelopskrifter.

I dag er vores situation desværre til trods for gunstige ydre vilkår meget alvorlig. Det er ikke bare det private forbrug, som hr. Erhard Jakobsen omtalte. Det er desværre også vores konkurrenceevne. Den er blevet alvorligt forringet. Vi kan også se, hvordan eksporten er gået i stå, hvordan produktiviteten ikke vokser, hvordan virksomhederne mister markedsandele, og – og det er jo meget kontant – industriens ordrebeholdninger er blevet halveret inden for det sidste år. Vi kan også se, hvordan arbejdsløsheden desværre igen er på vej til at stige. Det er denne virkelighed, jeg synes man bør forholde sig til, og hvor vi i Danmark kan gøre noget.

Men så til svaret på spørgsmålet, som blev stillet. Kunne man forestille sig et samarbejde mellem regeringen og Socialdemokratiet på det sociale område? Ja, hvis der kommer helt andre signaler fra regeringens side end dem, vi har set indtil nu, så tror jeg, at det kan lade sig gøre. Vi har stillet konkrete forslag i Folketinget: afskaffelse af karensdagen, regulering af dagpengene, fjernelse af det, der skal ske over for de langtidsarbejdsløse, osv.

Bortset fra til fjernelsen af karensdagen er der imidlertid, hr. Erhard Jakobsen, ikke afsat en krone til de arbejdsløse og til de langtidsarbejdsløse på finansloven. De får ingen regulering efter det, der er lagt op til, de har fået 2 pct. på 4 år.

Derfor er naturligvis spørgsmålet: ligger der i hr. Erhard Jakobsens udtalelser her i dag, at han og hans parti vil arbejde for, at der sker en regulering af de arbejdsløses, af efterlønsmodtagernes og af de langtidsarbejdsløses forhold? Hvis der ligger det i det, så kan vi naturligvis tale om tingene, det er klart.

(Kort bemærkning).

Ove Jensen (FP):

Hr. Erhard Jakobsen har lige stået og sagt, at der intet alternativ var til regeringen. Det har der måske ikke været, men firkløverregeringen har da i hvert fald med kartoffelkuren

gjort alt, hvad den kunne for, at der skal blive det.

Jeg er ret sikker på, at den tvivl, der har været om, hvilken af de to blokke, der vil få flertallet efter det næste valg, har firkløverregeringen med kartoffelkuren selv fjernet. Jeg tror, regeringen skal være opmærksom på, at man ikke kan forvente hverken at få øget tilslutningen eller beholde sin nuværende tilslutning med den kur, man her pålægger befolkningen. En begyndende afvikling af rentefradragsretten og alt, hvad der ellers er i pakken, er en meget farlig vej.

Jeg tror simpelt hen, at regeringen selv har afgjort det spørgsmål, har fjernet den tvivl, der har været om, hvad der vil ske efter næste folketingsvalg, og det tror jeg også hr. Erhard Jakobsen skal være opmærksom på. Hvis hr. Erhard Jakobsen var kommet med den bemærkning, før den pakke blev fremlagt, ville jeg have været enig med ham, men det er jeg absolut ikke i dag.

Så nævnte hr. Erhard Jakobsen en anden ting, som var direkte forkert. Han sagde, at det var det øgede forbrug, der var skyld i det stigende skattetryk. Ja men det er jo ikke rigtigt. Pensionister, som man nu tager – ja, der er blevet brugt udtrykket »tyveri« og alt muligt andet – ca. 18 mill. kr. fra i realrenteafgifter har ikke haft noget øget forbrug. De, der har fået stigende indkomstskatter, har heller ikke haft noget øget forbrug. Hvad med dem, der skal betale 25 pct. mere i selskabsskat? De har heller ikke haft noget øget forbrug.

Det var altså en helt forkert påstand, hr. Erhard Jakobsen kom med vedrørende det stigende skattetryk.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Der er ingen, der mistænker mig for ikke at kunne være i stue med fremskridtsmænd. Det har jeg måttet være adskillige gange, endda på min sofa: Men alligevel må jeg sige, at hr. Ove Jensen og andre fra Fremskridtspartiet skal vænne sig af med at sige, at jeg har sagt noget, der ikke er rigtigt, for det giver jeg mig altså ikke af med.

Det er rigtigt, som jeg sagde, at der en hel del mennesker – jeg citerede skatteministeren – der har købt biler og meget, meget andet, og de har bragt en masse penge ned i statens

[Erhard Jakobsen]

kasse, og derved er skattetrykket steget. Det er da de menneskers egen skyld. Det er jo dem, der har brugt pengene. Det var sådan, jeg sagde det, og det er da ganske reelt. Det er selvfølgelig rigtigt.

Ellers er hr. Ove Jensens evner som spåmand nok på højde med de spåmænds, jeg har mødt i de 33 år, jeg har færdedes inde i disse dejlige lokaler.

Hr. Svend Auken, jeg tror, vi skal gå videre med det her. Det er klart, at der ikke kan blive en forhandling på det grundlag, at man siger: nu har vi stillet noget op, og hvis I går ind på det, kan vi selvfølgelig få en forhandling.

Jeg mener, at ingen socialdemokrat – hvad det er, ved jeg jo også lidt om – kan afvise den tankegang, at hvis der ikke er midler – nu taler vi om 1988, vi taler ikke om finansloven 1987 i denne forbindelse, der er jo andre, der også lægger planer længere fremefter – hvis der ikke er mulighed for at give hverken til 800.000 af den slags eller til 200.000 af den slags generelt, så lad os prøve at finde frem, gentager jeg, til de 70.000–80.000, hvorom man efter undersøgelser, som jeg ved socialministeren har i gang, kan sige: her er nogle, som faktisk er utilladelig fattige.

Lad os afskaffe det, der virkelig er fattigdom her i landet. Kan vi ikke enes om andet, så kunne vi dog måske enes om at gøre det, inden vi går ud og lader vælgerne bedømme, hvem der i øvrigt er kønnest.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg ved, at hr. Erhard Jakobsen er oprigtig, når han siger, at han gerne ville have de sociale skævheder gjort mindre i vort samfund. Imidlertid er de desværre vokset og vokset meget kraftigt. De sociale kløfter er blevet uddybet i vort samfund, og de forskere, hr. Erhard Jakobsen talte om før, har også af samme grund opfundet det såkaldte nye fattigdomsbegreb. Der er mange mennesker, der har det usselt i det her land, jeg har nævnt nogle af grupperne. Men jeg vil gerne prøve viljen til at gøre noget for dem, der er helt nede i bunden af vort system.

Jeg tror, at hr. Erhard Jakobsen vil være enig med mig i, at de langtidsløse, de, der i mange år ikke har haft fast, varigt arbejde, som gerne vil arbejde, men ikke har

haft arbejde, med den lovgivning, der i dag eksisterer, er udsat for den trussel, at hvis de ikke selv kan fastholde tilknytningen til arbejdslivet, så skal de ned først på 70 pct., siden på 55 pct. af de meget lave dagpengesatser, vi har i dag. Jeg tror, hr. Erhard Jakobsen vil være den første herinde til at sige: man lever ingen luksustilværelse på arbejdsløshedsdagpenge. Man kan så prøve at forestille sig, hvad det vil sige at komme ned på 55 pct. af den meget store understøttelse, som andre skal leve af.

Lad os derfor prøve at starte dér og gennemføre det forslag, der lyder på, at de langtidsløse ikke skal presses ned på først 70 og siden hen 55 pct. Det koster ikke ret mange penge, hr. Erhard Jakobsen. Det er et spørgsmål om holdning. Det er et spørgsmål om vilje. Det er et spørgsmål om socialt sindelag.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Så længe hr. Svend Auken fortsætter med at nævne grupper og i og for sig ikke principper, så tror jeg, det vil gøre ringe indtryk. Det er jo ikke mig, der skal forhandles med, jeg sidder ikke ved det forhandlingsbord. Jeg tror nok, det gør ringe indtryk på de folk, man skal forhandle med. Går man derimod over til at sige: hvor er de personer, det drejer sig om, så tror jeg, der er mulighed for at komme igennem.

Hr. Svend Aukens almindelige udtalelse om, hvor sørgeligt det er gået under denne regering, har jeg måttet stå model til før. Når jeg tænker på den regering, der indførte noget, som nogle kaldte sultecirkulæret – jeg kaldte det tørstecirkulæret, for det fandt jeg var mere realistisk – når jeg tænker på, hvad Socialdemokratiets regering blev udskalet for i mit yndlingsprogram, P 4, i Danmarks Radio, fordi man ødelagde de sociale forhold her i landet, ork, så kan denne regering slet ikke stå mål med det.

Jeg tog mig ikke af det dengang, og jeg kan ikke tage mig af det nu, for det er nødvendighed, vi har handlet ud fra. Hver en nedskæring, denne regering har gennemført, er gjort, ikke fordi nogen havde lyst, men fordi man var nødt til det. Ellers havde vi ikke været dér, hvor vi er i dag, hvor der ikke er underskud på statens budget, og hvor

[Erhard Jakobsen]

man derfor realistisk kan drøfte sociale forbedringer.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Jeg lyttede med stor opmærksomhed til hr. Erhard Jakobsens første indlæg, hvor han strækker hånden frem og spørger, om Socialdemokratiet ikke kunne være med i sociale forbedringer. Jeg må sige, at det sidste indlæg, hr. Erhard Jakobsen kom med, tager nogle af illusionerne væk.

Vi behøver ikke at spørge Socialforskningsinstituttet, hvem der er de dårligst stillede grupper i det danske samfund. Vi har nogle sats, hr. Erhard Jakobsen, bl.a. 2.193 kr. om måneden efter 9 måneder på bistandshjælp. Hvis vi havde kunnet blive enige om det, hvis regeringen og de Radikale havde ønsket det, så var denne sats fjernet. Men det ønskede regeringen ikke. Det har man ikke villet. Man har villet bruge over 1 mia. kr. til advokater, arkitekter, landmænd og folk med indtægter over 100.000 kr., for at de kunne få nedsat arbejdstiden i alderen fra 60 til 67 år, mens en vis gruppe bliver katebold på arbejdsmarkedet. Det havde man råd til, men ikke til at hjælpe denne gruppe, hvilket højst koster 250 mill. kr.

Det forekommer helt ufatteligt, at hr. Erhard Jakobsen kan stille sig op her og sige, at her må vi da kunne samarbejde. Vi ved, hvor de er, vi har sagt det fra starten. Det er regeringen og Det Radikale Venstre, der har indført 9 måneders reglen. Det er også dem, der bør tage initiativ til at få den fjernet. Vi har i øvrigt stillet det forslag igen og igen, hver gang vi er mødtes her i folketingssalen.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Jeg synes, det er meget interessant at konstatere, at det er kommet så vidt, at endog en repræsentant for regeringspartierne, hr. Erhard Jakobsen, er nødsaget til på Folketingets talerstol at erkende, at vi har fattigdom i Danmark. Så vidt er det kommet, og så skal fattigdommen være dyb. Den skal være meget dyb, for at en repræsentant for et af de borgerlige partier må erkende det åbent og ærligt her på Folketingets talerstol.

Så stiller hr. Svend Auken et spørgsmål til hr. Erhard Jakobsen. Ja men det er helt præcist den og den gruppe, det drejer sig om. Vil hr. Erhard Jakobsen være med til at fjerne de nedsatte dagpenge? Vil hr. Erhard Jakobsen være med til at fjerne 9 måneders reglen inden for bistandshjælpen? Det er helt præcist. Hr. Erhard Jakobsen kan svare ja eller nej og dermed afgøre, om det var rent hykleri, når hr. Erhard Jakobsen talte for de fattige. Det skylder hr. Erhard Jakobsen at sige rent ud. Vil han være med til at gennemføre de to ting, så var der måske noget i det. Ellers var det hykleri.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Hr. Erhard Jakobsen siger, at det var for at få statens finanser i balance, man var nødt til at gennemføre også sociale nedskæringer. Der er foretaget ganske mange beregninger, der viser, at det er et meget beskedent bidrag, de sociale nedskæringer har ydet til skabelsen af ligevægt på statens finanser. I forhold til realrenteafgiften, i forhold til det stigende forbrug og dermed også de stigende forbrugsafgifter, i forhold til nedskæringerne over for kommunerne er det et meget lille beløb. Men lad det hvile, det er der jo tal for.

Så siger hr. Erhard Jakobsen, at det jo ikke er, fordi det er onde mennesker, der sidder i den nuværende regering, at der er blevet skåret ned. Det tror jeg heller ikke der er nogen der har hævdet. Men jeg tror godt, man har lov til at sige, at der findes et andet syn end det, hr. Erhard Jakobsen og jeg har, på mennesker, der er i sociale vanskeligheder, i hvert fald hos nogle af regeringsmedlemmerne.

Jeg vil godt citere, hvad statsministeren sagde i et stort interview i Weekendavisen for godt halvandet år siden, hvor statsministeren blev spurgt, hvorfor man ikke havde reguleret arbejdsløshedsdagpengene i alle de år.

Statsministeren sagde, at det ikke var for at spare penge, det var for at fremme motivationen på arbejdsmarkedet. Det var for at fremme arbejdslysten hos de ledige, at man holdt dagpengene i ro. Statsministereen ryster på hovedet. Det står der. Jeg skal finde det ordret til statsministeren. (*Statsministeren:*

[Svend Auken]

Det var forkert citeret!) Det er ikke forkert citeret. (Statsministeren: Det er et falsum!) Det er ikke et falsum. Det er et korrekt citat. Jeg skal gerne tage det frem, men nu var jeg jo ikke klar over, at det kom ind i debatten. Men jeg skal gerne tage det frem. Det er et korrekt citat.

Så vil jeg gerne over for hr. Erhard Jakobsen gentage mit spørgsmål fra før: hvis det er rigtigt, at man ikke lever nogen luksustilværelse, når man er på almindelige dagpenge, hvordan kan man så klare sin tilværelse på 55 pct. af dagpengene? Det er ganske få tusinde mennesker, vi taler om, det er jo ikke hele befolkningen. Vil hr. Erhard Jakobsen være med til at løse problemet for denne gruppe?

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg tror ikke, hr. Albrechtsen kan beskyldte mig for, at jeg ikke udtaler mig klart, i hvert fald så klart, som jeg er i stand til at se sagen på grundlag af de oplysninger, jeg har. Det står mig temmelig klart, at når man spørger en socialdemokratisk politiker, så nævner han 3-4 principielle krav og nogle grupper og nogle grupper. Jeg vender stadig væk tilbage og siger: det kan da godt være, at næsten hele denne gruppe omfatter de personer, jeg talte om, men det er jo det, man må se nærmere på.

Mit regnestykke, og det er ikke noget, vi har forelagt regeringen eller andre steder, men jeg er sikker på, at alle vil kunne følge med i det, er følgende: hvis man siger, at under denne regering har man ved bestræbelser, som ikke var behagelige for nogen af os, barberet nogle ting ned med måske 25 eller 30 mia. kr., og man har nået det, man ville, nemlig at få balance – all right, vi vil gerne have lidt overbalance, for vi skylder penge væk – så kan det næppe forskrække nogen i de fire partier, om man i 1988 eller på et andet tidspunkt sagde: nu bruger vi 1 mia. kr., eller nu bruger vi 1,5 mia. kr. på et eller andet, samspilsproblemer, meget, meget fattige osv.

Det er dér, jeg tror der ligger en mulighed for at diskutere sig frem til noget, og dér var det altså, jeg sagde, at jeg skulle tage meget fejl, om ikke mange i fagbevægelsen, hvis der skal være trepartsforhandlinger, ville interes-

se sig vældigt for, at man kunne komme til at gøre noget for dem her i landet, der virkelig er fattige.

For jeg må minde hr. Svend Auken om, at fattigdom i den forstand, han definerer det, sandelig ikke er opstået under denne regering. Nøjagtig de samme beskyldninger om fattige og fattigdom blev rejst under den forrige regering. Det er ikke noget nyt. Socialdemokraterne nåede aldrig at finde frem til de enkelte, der sad rundt omkring og var rigtig fattige. Mange af dem, der blev hjulpet, var dem, der råbte højest, men de, der slet ikke råbte, fik ingenting.

Man kan ikke her hjælpe gruppevis, og det er derfor, jeg venter mig meget af, hvad socialministerens undersøgelser på dette område viser, fordi den fattigdom, jeg taler om, gælder ikke enhver, der siger, han er fattig. Enhver, der har mindre end naboen, føler jo, at han er fattig, og det har ikke noget med fattigdom at gøre.

(Kort bemærkning).

Arne Bjerregaard (KRF):

Jeg er glad for hr. Erhard Jakobsens udstrakte hånd til Socialdemokratiet, og den vil jeg da gerne tilslutte mig. Jeg føler også, det vil være væsentligt med et godt samarbejde med Socialdemokratiet.

Når nu hr. Svend Auken fremfører, at de, der er på laveste sats, har det svært, så er jeg fuldstændig enig. Men så må jeg også sige til hr. Svend Auken, at i det tilfælde, hvor ægtefællen har en indtægt på 300.000 kr., har vedkommende det ikke svært.

Lad mig så spørge Socialdemokratiet direkte: vil man så være med til at forlade principperne og virkelig hjælpe de svageste, nemlig dér, hvor man kun har de 55 pct. som hele husstandsindkomsten, bare den ene indkomst? Vil man være med til at hjælpe dem først og forlade sine principper?

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Vi er jo interesseret i, hr. Erhard Jakobsen, hvor meget hold der er i sådan et tilbud. Man kan ikke andet end undre sig, når vi bliver præsenteret for sociale nedskæringer, som oppositionen, der jo ikke har adgang til hele det store administrative apparat, kan

[Erik B. Smith]

lægge beregninger frem om, der viser, at det er åbenbart urimeligt.

Da denne regering tiltrådte og lavede 9 måneders reglen, advarede resten af Folketinget, altså bortset fra de Radikale, hele oppositionen advarede mod disse nedskæringer, sagde, de var åbenbart urimelige. Man troede os ikke. Der gik ganske kort tid, så kom der beregninger ind fra amtsankenævnene til masser af medlemmer af Folketinget. Fra Storstrøms amt viste man mig et eksempel, hvor en enlig mor med 2 børn havde 10 kr. om dagen pr. person at leve for, helt i overensstemmelse med regeringens lov. Der gik næsten et år, inden man tog sig sammen og lavede det om.

Så undrer man sig, når hr. Erhard Jakobsen siger, at det da godt kan være, vi har skåret nogle steder for meget osv., men så må vi jo se på det. Det er underligt, når man har hele det apparat, at man ikke ved den slags ting på forhånd, og at det er oppositionen, der skal sige det, og at man rent faktisk ikke tror på oppositionen. Så er der vel ikke noget at sige til, at vi stiller os ganske skeptiske over for, at man nu, efter at Socialforskningsinstituttet er blevet sat på sagen, er parat til at kigge på det.

Vi stemmer for enhver social forbedring overhovedet, men vi er skeptiske med hensyn til, om vi kan nå op på bare et anstændigt niveau, som det var, før regeringen tiltrådte.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Så får hr. Erhard Jakobsen ordet for en kort bemærkning, og vi går tilbage til talerækken.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg ønsker kun ordet for at sige, at det er jo det, jeg har gentaget. Der er intet nyt i det, som hr. Erik B. Smith nu sagde. Alle disse bebrejdelser, alle disse eksempler på folk, der har det elendigt rundt omkring i landet, de har altid været kørt frem under enhver regering, også under den socialdemokratiske; da var det bare SF og VS, der kørte det frem.

Det, der er det nye, er, mener jeg, den tanke, vi lægger frem her: lad os prøve at se på mennesker, på individer, i stedet for at se på nogle grupper. Så kan det være, at vi kan

komme den fattigdom til livs, som Socialdemokratiet aldrig kom til livs.

Steffensen (KRF):

Kristeligt Folkeparti takker statsministeren for åbningstalen. Efter vor opfattelse var åbningstalen særdeles konstruktiv og målrettet på en række områder.

Naturligvis måtte statsministerens tale være præget af de elementer, der er i de indgreb, statsministeren samtidig forelagde Folketinget. Det er en glædelig kendsgerning, at et af de smukkeste resultater af regeringens politik er, at der er kommet mange flere i arbejde, 110.000 bare i det sidste år, hvoraf langt de fleste er blevet beskæftiget i den private sektor. Jeg synes jo nok, at oppositionen i dag burde tillægge den kendsgerning større vægt midt i al kritikken.

Vel, arbejdsløsheden er stadig for høj, men den indenlandske låneoptagning er nu ophørt, og langt flere virksomme hænder medvirker nu i dag til at rette op på økonomien og erhvervslivet, og det lover godt for fremtiden.

Det er en stor, men vigtig opgave, regeringen har påtaget sig, at vende udviklingen i Danmark, hvor det i årtier har kunnet betale sig for den enkelte borger at prioritere gældsstiftelse fremfor opsparing for at få mest muligt til sig selv, til en udvikling, hvor det ikke kan betale sig at stifte gæld, men i stedet at spare op. Fordelen ved gældsstiftelse for den enkelte er jo på andres bekostning. Alene ud fra den betragtning er det rigtigt at få udviklingen vendt, men samfundsøkonomisk er gældsstiftelse uholdbart og skadeligt.

Jeg tror, at der i befolkningen er stor forståelse for regeringens bestræbelser. Betalingsbalanceproblemet skal jo også løses, og det kunne regeringen gøre, hvis den ville ofre beskæftigelsen, men det vil regeringen ikke, og Kristeligt Folkeparti er absolut enig i den prioritering. Det er en rigtig prioritering, for den store arbejdsløshed fører jo til menneskelige katastrofer og tragedier, og det lammer en sund og fornuftig samfundsudvikling.

Derfor prioriterer Kristeligt Folkeparti beskæftigelsen så højt. Vi vil ikke være med til at føre landet tilbage til de håbløse tider med stigende arbejdsløshed, stigende gældssætning og stagnation i erhvervslivet, og vi mener derfor, at elementerne i regeringens

[Steffensen]

indgreb er rigtige. Vi vil begrænse forbrugslånene, vi vil fremme opsparingen, vi vil udvide de eksportfremmende foranstaltninger, og vi vil løse flaskehalsproblemerne ved at sætte yderligere på forskning, uddannelse og efteruddannelse. For det paradoksale er jo, at mens vi stadig har arbejdsløshed, så er der samtidig en lang række erhverv, der mangler arbejdskraft.

Men politik må ikke udelukkende blive et spørgsmål om økonomi. Det er først og fremmest et spørgsmål om holdninger og efter Kristeligt Folkepartis opfattelse er det længe siden, vi har hørt en statsminister i sin åbningstale betone det, som det kom til udtryk i den åbningstale, vi her debatterer. Hvornår har vi sidst hørt en statsminister i en åbningstale i Folketinget meddele, at regeringen i uddannelsesspørgsmål, i kulturpolitiske spørgsmål, i de overordnede målsætninger vil lægge følgende til grund: kundskaber, kvalitet, værdier og kulturel forankring? Kristeligt Folkeparti takker statsministeren for disse klare tilkendegivelser, for holdning er en vigtig forudsætning for politiske beslutninger.

Det gælder også på miljøområdet. Kristeligt Folkeparti er meget tilfreds med, at regeringen tilkendegiver, at Danmark fortsat skal være et foregangsland i miljøbeskyttelse, og at vi skal forstærke indsatsen for at bevare og genoprette den danske natur. Vi har ingen ret til at ødelægge livsgrundlaget for vore efterkommere. Tværtimod har vi en klar forpligtelse til at forvalte naturens rigdomme sådan, at vore efterkommere også kan glæde sig over den danske naturs mangfoldighed i et rent og sundt miljø.

Som formand for Folketingets miljø- og planlægningsudvalg må jeg sige, at det undrer mig at høre, hvad hr. Svend Auken i dag har sagt. Når man ser på, hvad der er sket på miljøområdet i de år, regeringen har siddet, henholdsvis med udspil fra regeringen og fra oppositionen, så er tingene, når det gælder de virkelig store miljøproblemer, gennemført i stor enighed i denne sal, tidligere end man overhovedet kunne forestille sig, og så kan man undre sig over, at hr. Svend Auken har sagt, som han har. Man skulle næsten tro, at han ikke har konfereret med Socialdemokratiets miljøpolitiske ordfører, nemlig fru Ritt Bjerregaard.

Hvad familiepolitikken angår, sagde statsministeren, at regeringen ønsker at lukke op for en åben debat om børns vilkår i vort moderne samfund, herunder ikke mindst forholdene for enlige forsørgere og andre vanskeligt stillede børnefamilier. Gennem skattereforment forbedrer vi børnefamiliernes vilkår. Det er en god begyndelse, men vi skal videre. Det er meget væsentligt at få en åben debat om familiepolitik for at få afklaret, hvordan vi kan komme videre med at give børnefamilierne sådanne rammer, at det værn af tryghed, som ethvert barn har behov for, kan blive styrket yderligere.

Når vi styrker familien, styrker vi også samfundet, og her vil Kristeligt Folkeparti særlig pege på deltidsproblemet. Mulighederne for at få deltidsarbejde skal øges. Vi håber, at arbejdsmarkedets parter kan tage det med i deres overenskomstforhandlinger, sådan at det ikke bliver nødvendigt for Folketinget at gribe ind. Af familiepolitiske grunde har det stor betydning at få skabt flere deltidsjob, så familiernes samlede arbejdstid kan blive bedre fordelt.

Vi bør også skabe lighed mellem samboende par og ægtepar, når det drejer sig om formuebeskatningen. Det er sådan i dag, at ægtefæller ved beregning af formueskatten kun har ét skattefrit bundfradrag, medens samboende par har et hver, altså det dobbelte beløb. Det bør efter vores opfattelse være således, at vi skattemæssigt får lighed mellem samboende og ægtepar.

Den sociale balance er også udtryk for en holdning, og man kan nok være forundret over de ord, der er faldet i dag i debatten om den sociale situation. Kristeligt Folkeparti er særdeles tilfreds med statsministerens klare tilkendegivelser, og for ikke at blive misforstået vil jeg citere fra statsministerens tale følgende:

»Vi vil gennemføre initiativer for at hjælpe de svageste grupper i samfundet og for at skabe mere kvalitet og større tryghed.«

Det er en medmenneskelig forpligtelse for os alle at medvirke til, at det stadig kan hævedes med rette i Danmark, at »få har for meget og færre for lidt«.

Den holdningsændring, der er på vej i vort samfund, hvad angår folkeskolen, er efter Kristeligt Folkepartis opfattelse meget positiv. Vi trænger til en ny formålsparagraf,

[Steffensen]

og vi deler helt statsministerens bemærkninger herom.

Det siger sig selv, at når man lovmæssigt tager det kristne grundlag for skolens virksomhed væk, så opstår der et tomrum, et vakuum, både for lærere og elever. I dette tomrum bliver sindet så forarmet, at man modstandsløst lader komme, hvad der vil. Man kan ikke drive skole eller leve livet på neutralitet. Hvert slægtled må vedstå værdier og holdninger, som man vil bygge sin kultur og sin undervisningsvirksomhed på. Det er et klart sundhedstegn, at der nu sendes signaler til politikerne om, at det er ikke holdningsløshed, man ønsker af den danske folkeskole.

Selv om der ikke kan generaliseres, så kommer man ikke uden om, at faget kristendomsundervisning i mange folkeskoler i Danmark får en helt uanstændig behandling. Man glemmer, at faget er et kundskabsmeddelende fag som alle andre fag og derfor har krav på samme respekt og samme forpligtelse. Alt for mange steder i folkeskolen er kristendomsundervisningen blevet et udfyldningsfag, som man jonglerer med efter for godt befindende for at få en timeplan til at gå op.

Jeg vil faktisk gerne spørge undervisningsministeren, om han har gjort sig nogen tanker i retning af at styrke kristendomsundervisningen i folkeskolen. Jeg tænker også på det omsiggribende pjækkeri i forbindelse med fritagelsesparagraffen, som vi har hørt om.

Kristeligt Folkeparti er meget tilfreds med statsministerens bemærkninger om overskudsdeling. De var ikke bare interessante, men de var rigtige. Efter vores opfattelse må målrettede lovgivningsinitiativer skabe en bred vifte af OD-ordninger, som den enkelte virksomhed så kan vælge imellem. Jeg forstod også, at det var det, statsministeren bebudede ville ske. Derved får vi spredt ejendomsretten, og lønmodtagerne bliver mere interesserede i deres egen virksomhed. Tilmed er overskudsdeling en nødvendig forudsætning for den fortsatte stramme indkomspolitik. Vi håber derfor, at den almindelige frihedsopfattelse i samfundet får stadig bedre forhold inden for visse organisationer.

Det er et sygdomstegn i vort samfund, at kriminalitet og vold har fået så stor udbredelse. Det er godt, at regeringen er opmærksom på problemet og i åbningstalen lover en

øget indsats, og det er helt nødvendigt. Men det er også meget vigtigt at mærke sig statsministerens udtalelse om, at det forebyggende arbejde er vigtigt. Vi mener i Kristeligt Folkeparti, at vi bør lave en kriminalpolitisk reform, hvor det forebyggende arbejde forstærkes meget betydeligt. Samarbejdet mellem de kommunale sociale forvaltninger, skole og politi må styrkes for at forhindre, at eleverne indleder en kriminel løbebane.

Statistikkerne viser jo desværre også, at misbrug af alkohol meget ofte er indblandet og derfor en medvirkende årsag til såvel kriminalitet, vold som hærværk. Vi bliver derfor nødt til at prioritere oplysningsvirksomhed på det område særdeles højt, først og fremmest af medmenneskelige grunde, men sandelig også for samfundets skyld.

Den lov om forbud mod anonyme vidner, som et flertal i denne sal vedtog uden om regeringen, bør snarest laves om. De negative resultater, der er fulgt i lovens kølvand, gør, at den almindelige samfundsborger sætter spørgsmålstegn ved retssikkerhedsprincippet i vort samfund, og efter vor opfattelse kan man desværre gøre det med rette, og dette er både farligt og uholdbart for fremtiden.

Det nordiske samarbejde har Kristeligt Folkeparti altid prioriteret højt. Vi skal som partner i dette samarbejde ikke bare være brobyggere for Norden til det øvrige Europa, men vi skal fortsat styrke mulighederne for, at de nordiske lande i fællesskab løser store problemer sammen, sådan som det er sket f.eks. på en række miljøområder i de sidste år.

Med åbenhed skal vi møde fremtidens store og små udfordringer, og der er mange af dem. Der er nævnt mange også i statsministerens tale, og mange flere ved vi jo vil komme til.

Oplysning og fremskridt har altid været noget, mennesket har stræbt imod, og det er både rigtigt og godt. Men hvis vi i alle vore bestræbelser på at forbedre samfundet for hinanden sætter udviklingen af de menneskelige muligheder som det egentlige mål og tror, at det i sig selv giver tryghed og harmoni, så tager vi skæbnsvangert fejl. Så er vi som byggere af babelstårne, der styrter sammen, fordi de kun har værdier, der hører Jorden til.

Alt det skabte er mennesket betroet. Intet er vort eget. Vi er sat til at være forvaltere

[Steffensen]

her af vort fædrelands værdier og ressourcer, og ikke mange steder på kloden har man så gode forhold, som vi har i vort land.

Men biskoppen sagde jo forleden dagovre i Slotskirken, at den åbne himmel over menneskelivet giver det håb. Det skal vi benytte os af, sådan som vort folk har gjort det i mere end tusinde år.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Jeg læste i dagspressen i går, at Kristeligt Folkeparti i forbindelse med energifgifterne havde fået et tilsagn om sociale kompensationer på 200–300 mill. kr. til pensionister, bistandshjælpsmodtagere og enlige forsørgere. Jeg vil derfor gerne spørge hr. Steffensen, om det forlydende er rigtigt. Jeg vil bede ham komme herop og bekræfte. Jeg håber naturligvis inderligt, at det er korrekt, og vil næsten på forhånd sige tak til hr. Steffensen, hvis det forholder sig sådan.

(Kort bemærkning).

Steffensen (KRF):

Jeg bekræfter over for hr. Erik B. Smith, at man i regeringen har været enig om, at det problem skulle løses. Aftalen var, at det skulle løses sammen med ressortministeren, her socialministeren, og det er det, der er ved at ske.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Jeg vil gerne sige mange tak til hr. Steffensen for hans svar. Jeg går ud fra – jeg er sikker på – at hr. Steffensen kender finansministerens papir af 7. oktober 1986, omdelt til Folketinget, hvor der på s. 5 står:

»Da prisen på råolie og dollarkursen fortsat ligger på et lavere niveau end forudsat ved påskepakken, og da kulprisen i danske kroner også er faldet, reguleres energifgifterne, så prisfaldet på energiprodukter neutraliseres.«

Det skal formentlig sammenholdes med den holdning, som regeringspartierne havde ved sidste energifgiftspakke, hvor socialministeren på et spørgsmål – det er bilag nr. 209 under almindelig del i socialudvalget, og det er et svar på spm. nr. 3 – svarer:

»Det er regeringens opfattelse, at de forelåede energifgifter ikke medfører stigende udgifter til opvarmning, når de faldende energipriser tages i betragtning.«

Jeg går ud fra, at den omstændighed, at det nu er lykkedes for Kristeligt Folkeparti at få sociale kompensationer på 200–300 mill. kr., er udtryk for, at regeringen anerkender, at der rent faktisk var tale om ganske betydelige merudgifter som følge af sidste energipakke, og at der vil blive tale om det samme igen. Jeg vil være meget taknemlig, hvis hr. Steffensen kunne løfte sløret for den argumentation, der tilsyneladende med succes er blevet anvendt af Kristeligt Folkeparti, men som vi jo ikke har været i stand til at trænge igennem med over for regeringspartierne. Hvad er forklaringen på, at man denne gang finder, at der nu skal gives sociale kompensationer?

Pia Kjærsgaard (FP):

Statsministeren sagde i sin åbningstale, at vi er et af verdens rigeste lande, og alligevel forbruger vi mere, end vi tjener.

Det er rigtigt, hvad statsministeren siger om forbruget, men statsministeren glemmer fuldstændig, at det, han og hans ministre er sat til at administrere, er offentlige udgifter og altså offentligt forbrug. Disse offentlige udgifter er kendetegnet ved et gigantisk overforbrug, som denne regering har ansvaret for. Al snak om tidligere regerings fejlslag-økonomiske politik holder ikke stik.

I 4 år har man kørt med voksende underskud på vores betalingsbalance, et underskud, der er fremkommet ved det offentlige overforbrug, og som skiftende regeringer har skyld i; et underskud, der i år runder de 32 mia. kr. er det dårligste resultat, vi har set i de sidste 10 år. I stedet for at lege Lord Nelson, der satte kikkerten for det blinde øje, bør statsministeren få øjnene op for katastrofeunderskuddet, som kun holder os en tållængde fra den økonomiske katastrofe, som regeringens socialdemokratiske venner imødeså for få år tilbage.

Om godt 2 måneder træder skattereformen i kraft. En reform, der er et sammenstrik af, hvad regeringen og vennerne i Socialdemokratiet har opnået af visdom på skatteområdet. Typisk en reform, der fra starten betyder flere offentligt ansatte og mere bureaukrati.

[Pia Kjærsgaard]

Det er kort og godt den rene elendighed, skatteyderne skal se frem til.

Flere offentligt ansatte papirjonglører er ensbetydende med forøgede skatter, og det i et land, hvor vi har verdens højeste skatte-tryk frembragt af en borgerlig regering. Det skulle ikke bare være nemmere at være dansker, som statsministeren har postuleret; det skulle også blive en lettere skattereformtekst, vi skulle prøve at leve med, og det holdt heller ikke stik.

Slår man op i dagbladene, vil man kunne opleve, at der er skrevet flere bøger om den nye reform. Ikke små hæfter, men bøger på flere hundrede sider, der skal forsøge at indføre skatteyderne i vor tids borgerlige skattereformtanker, der skal gøre det hele så nemt, så nemt.

Den nye afgiftspakke fra den borgerlige regering er et opsamlingsheat fra denne regering, der har ladet sommeren gå uden nye indgreb. Det er altså et efterslæb, der skal rettes op på, og på god socialistisk vis lader man den skattetyngede befolkning holde for. Det er direkte ynkeligt at se denne regering føre socialdemokratisk politik og SF-politik i stedet for at rette skytset mod egne handlinger.

Afgifterne på lån rammer de økonomisk dårligst stillede. De, der tjener nok, kan betale deres forbrug kontant. De kan også betale deres olieregning med de påløbne nye afgiftsforhøjelser uden at skulle låne. De behøver altså ikke begrænse deres forbrug. Den arbejder eller lønmodtager, for hvem det kniber at betale for olie, må låne i banken for ikke at skulle fryse. Dette lån skal betales med en ekstraafgift og altså en ekstra straf for ikke at tjene så meget, som denne regerings tilhængere forudsættes at gøre. Det er kort og godt et asocialt indgreb, som igen præsenteres for skatteyderne.

Af en eller anden årsag har regeringen kaldt sine nye afgifter for »kartoffelkuren«. Hvad er det for noget pjat? Det er oktoberpakken, vi står foran, og hvem ved, måske når underskudsregeringen også en nytårspakke.

Fremskridtspartiet tager afstand fra den måde, regeringen fører økonomisk politik på, en utiltalende måde, der tilmed bryder med liberale, konservative principper. Det er selvfølgelig noget, Fremskridtspartiet kan være ligeglad med, men alligevel. Vi tænker på de

mange tusinde borgere, der endnu en gang skal rammes helt forkert af en asocial lovgivning. Jeg tænker selvfølgelig på afgifterne på forbrugslån, der uden diskussion er en ny bureaukratisk belastning.

Hver gang det offentlige lægger beslag på et eller andet, formindskes Danmarks produktionsfaktorer. Jeg forstod af statsministerens udtalelser i TV-Aktuelt den 7. oktober, at han fandt, at direktør Basse fra Magasin var tovlig, hvis han ville lave en lille bank i sit firma og dermed undgå de ekstra 4 pct. i stempelpenge, som regeringen nu ønsker ind-drevet. Spørgsmålet er, om direktør Basse nu er så tovlig, som statsministeren siger. Lad os vente og se. Jeg vil godt lægge min indsats på direktør Basse, der befinder sig i det »pulveriserende« erhvervsliv.

Regeringen vil også have folk til at spare op. Godt nok! Så hopper de naive på den vogn og sparer op af deres overskud, hvis der overhovedet er noget som helst til rest, efter at skatter og afgifter er betalt. Men vi befinder os stadig væk på teoriens område og ikke i virkelighedens verden og siger, der er noget at spare op af. Hvilken garanti kan denne regering så give den naive del af befolkningen for, at der ikke igen vil ske indgreb i denne opsparing? Realrenteafgiften var jo en af denne regerings største svindelnumre, som indledte 4 års skatteplyndring, hvis lige ikke er set hos andre regeringer, ikke engang hos den afskrækkende VKR-regering, der havde den tidligere rekord.

Nej, opsparing baseret på regeringens løfter foretager man kun, hvis man vil være til grin for sin egen opsparing. Mon ikke der er mange pensionister, der til sin tid bliver dybt skuffede, når de ser, hvad denne regering har gjort ved deres pensionsopsparing? Nej, opsparing har regeringen allerede gjort til en dårlig forretning.

Selv om det ikke er sagt i åbningstalen direkte, vil jeg gerne alligevel sige, at noget tyder på, at regeringen vil tvinge pensionsordninger igennem på et senere tidspunkt, hvis det ikke sker frivilligt nu. Det er der noget der tyder uhyggelig meget på.

Jeg sad og læste i et nummer af den seneste udgave af Arbejdslederen, hvor man kredser lidt om åbningstaler. Da vi netop har hørt statsministeren holde sin, vil jeg gerne her citere fra Arbejdslederen, nr. 10, fra

[Pia Kjærsgaard]

1986, hvor man citerer en åbningstale. Der står:

»Målet for regeringens økonomiske politik har været at videreføre væksten i produktion og beskæftigelse, samtidig med at bedre ligevægt bliver opnået såvel i den indre som i den ydre økonomi. For at nå dette mål har regeringen flere gange grebet regulerende ind, dels ved afgiftsforhøjelser, som dog viste sig utilstrækkelige til at afsvække det indre efterspørgselspres. Dernæst ved en regulering af kreditgivningen, som blev iværksat i forståelse mellem regeringen og Nationalbanken.«

Ja, det kunne godt være, hr. Anker Jørgensens eller den nuværende statsministers åbningstale, men vi skal faktisk tilbage til 1966, og citatet er altså af daværende statsminister Jens Otto Krag. Intet har tilsyneladende forandret sig i de 20 år, der er gået. Men på det tidspunkt havde den nuværende statsminister også været medlem af dette ting i 2 år, så han må have hørt godt efter, hvordan en åbningstale holdes, når man fører socialdemokratisk politik.

I denne afgiftspakke, oktoberpakken, ser det ud til, at bilisterne ikke rammes med forøgede benzinudgifter. Til gengæld bliver det så de færreste beskåret at købe en bil at køre i. Regeringens afgiftspakke indeholder nemlig et groft indgreb, der også vil ramme bilbranchen. Det er de regler, man foreslår om stor udbetaling, kort afdragsperiode og dyre renter, hvis man vil undgå transport med de offentlige, tilsvinede transportmidler.

Det er ordninger, der vil ramme urimeligt i de familier, hvor en bil er en nødvendighed, eller hvor en opsparring er en by i Rusland, takket være vort rekordstore skattetryk. Det er altså heller ikke i denne omgang vi kan konstatere at bilisterne nyder nogen fordel af at give støtte til regeringen eller nogle af de små partier i regeringen. En stemme på de partier er i hvert fald garanti for, at man får det modsatte af, hvad partiet lover. Men det er selvfølgelig også en måde at føre politik på.

Regeringen taler om nye eksportfremmende foranstaltninger og tilskud og sætter således en bremse for den konkurrencemæssige, sunde udvikling, der skal give vor eksport en saltvandsindsprøjtning.

Fremskridtspartiet har gennem årene påpeget det nødvendige i at afskaffe tilskud og

fokusere på det offentlige overforbrug af papirjoglører i stedet for. Glædeligvis følges denne fornuftige politik op af Grosserer-Societetet, der den 26. august 1986 i Jyllands-Posten bakker kraftigt op om skattelettelse.

Jeg vil igen tillade mig at citere økonomen Torben Nielsen, hovedbestyrelsesmedlem i Venstre, der i går var i TV-Avisen og sagde det samme, at kartoffelkuren ikke nytter det mindste, og at vi skal have besparelser på det offentlige overforbrug og skattelettelse. Jeg fatter ikke, at det er et parti som Venstre, som vil gå med i denne kur, når medlemmer af dette parti kan stå offentligt frem og sige, at det ikke nytter noget som helst; at økonomer kan sige, at det ikke nytter noget som helst; og alligevel går man så med til dette her – den samme kur, der er benyttet igennem de sidste 20 år. Det er simpelt hen forfærdende.

Det er rart, når ens synspunkter vinder frem, og vi skal da ikke beklage, at det er erhvervsfolk, der lytter.

Vi står foran overenskomstforhandlinger, og det bliver interessant at se, hvordan regeringens fornyede holdninger til snævrere rammer bliver modtaget. Sidste gang måtte lønmodtagerne ikke stige mere end 2 pct., hvilket et lovindgreb understregede. Alligevel er denne grænse overskredet væsentligt. Man kan frygte, hvad resultatet af frie forhandlinger bliver denne gang, og hvad regeringen vil gøre, når overenskomsterne er sluttet.

Vi må desværre indse, at organisationerne nu mener, at der skal ske kraftige forhøjelser. Ikke mindst blandt overfloden af offentlig ansatte er der fremsat lønkrav, der ikke lover godt. Det er jo et faktum, at der ikke er plads til yderligere opskruninger af lønnen, medmindre det sker i form af skattelettelse.

Skattelettelse giver arbejdsglæden tilbage og straffer ikke den, der yder en ekstra arbejdsindsats. Det er logik, at den arbejdende del af befolkningen ikke har den store interesse i at yde en ekstra indsats, så længe den er til grin for sine egne penge ved, at det meste af den udbetalte løn går i den bundløse statskasse i stedet for i arbejdernes lommer. Det er ting, Fremskridtspartiet også i fremtiden vil arbejde på at ændre, og vi håber naturligvis, at det før eller siden lykkes at få regeringen til at lytte til denne fornuftspolitik.

[Pia Kjærsgaard]

Vi starter så et nyt folketingsår, hvor vi herinde skal have fornøjelsen af vores 3-dages uge, vores 37 pct. lønforhøjelse, vores forhøjede fritillæg, den udvidede taxaordning, og hvad der ellers følger med af goder. Det er ting, Fremskridtspatiet naturligvis har stemt imod, men som jo er vedtaget af bl.a. regeringspartierne og de socialdemokratiske venner. I vores alt for lange sommerferie har regeringens økonomiske formåen stadig ikke vist sig; en ny eklatant fiasko har vist sig i handelstallene, der gang på gang har bekræftet, at 1987 bliver et nyt underskudsår.

Vi lever i et land med verdens højeste skattetryk, og hvor de såkaldte ansvarlige ministre gang på gang siger, at det bliver bedre til næste år. Til gengæld er vi blevet fri for at høre statsministerens udtalelser om, at det går ufattelig godt, og at regeringen er et alternativ til Socialdemokratiet. De gamle travere, som regeringen så gerne forsøger sig med, om, at rentebyrden, der er en tung del af vores underskudspost, skyldes den tidligere regerings synder, holder altså ikke stik.

Skal vi så ikke prøve én gang til at få den fuser manet i jorden? Den tidligere socialdemokratiske regering var en mindretalsregering, og den gennemførte økonomisk politik bl.a. ved hjælp af de Konservative, Venstre, Centrum-Demokraterne og de Kristelige. Fortidens synder skyldes altså bl.a. også de fire partier, der kalder sig et alternativ til de socialdemokratiske venner. Det er hykleri, intet mindre end hykleri.

Vi, der forgæves har spejdet efter et alternativ til fortidens politiske synder med stigende skatter og afgifter, har kun fundet – ja, hvad har vi egentlig fundet? Jo, vi har fundet nye skatter og afgifter i en grad, som selv den berygtede VKR-fejltagelse ikke kunne overgå. Og nye indgreb er forkyndt af denne alternative regerings formand, der har en speciel måde at bringe optimisme til landet på. Den nye vandgrødskur er således et af de sidste indgreb, denne alternative regering kan komme med i år. Der er ingen grund til at tro, at året vil gå, uden at regeringen også skal forære en nytårspakke til de vælgere, der er så begejstrede for det borgerlige alternativ, som altså desværre er udeblevet.

Skulle man tro statsministeren, så er der her i Danmark kun ét virkeligt problem tilbage, nemlig den ulyksalige betalingsbalance. Den kan man så til gengæld ikke rigtig gøre noget ved, men for dog at opbygge troen på, at der gøres noget, blander man en gang kartoffelsuppe og laver en hel del stort set virkningsløst kludder, som ingen får gavn af, og som mange vil blive ramt af.

Den borgerlige regering er ved at køre fuldstændig fast, og det er i sig selv meget glædeligt, men det er selvfølgelig ikke nok. Det er også nødvendigt, at vi hurtigt får opstillet et klart alternativ til den borgerlige politik.

Der spildes i disse debatter megen tid på at diskutere, hvem der har haft ansvaret for gælden til udlandet. Statsministeren hævder naturligvis, at problemet består i renter og renters rente på den gæld, der er optaget, før han kom til i 1982, og ikke overraskende påpeger hr. Svend Auken, hvad der jo også er rigtigt nok, at det årlige underskud over for udlandet siden 1982 er vokset støt og roligt. Er det ikke en lidt overflødig debat? Sagen er, at den socialdemokratiske politik, som den så ud i 1982, den dueede ikke mere. Den borgerlige politik duer heller ikke. Det er simpelt hen en helt anden politisk linje, et arbejderflertals politik, der skal til.

Dette alternativ skal først og fremmest bygge på en øjeblikkelig social genopretning, øjeblikkelig fjernelse af reglerne om nedsatte dagpenge, øjeblikkelig forhøjelse af satserne for dagpenge og bistandshjælp, og det skal så finansieres gennem øget selskabsbeskatning, afvikling af rentefradrag og lejeværdibeskatning og meget gerne øgede afgifter på unødvendige, ressourceforbrugende og valutakrævende luksusvarer. Derfor f.eks en forhøjet registreringsafgift på biler over 120.000 kr.

Betingelsen for, at dette alternativ kan blive klart og troværdigt, er, at Socialdemokratiet, SF og VS sammen får gennemdiskuteret disse forslag, og at de tre partier dernæst opgiver enhver tanke om samarbejde med de borgerlige om disse ting.

Det vil jeg vende lidt tilbage til. Først et par kommentarer til denne her kartoffelkur. Statsministeren er godt selv klar over, at kartoffelkuren ikke i sig selv rigtig løser nogen problemer. Derfor understreger han gang på gang, at en meget vigtig del af det hele er det

Albrechtsen (VS):

[Albrechtsen]

psykologiske. Det er den psykologiske virkning, nemlig at vi skal lære at spare op i stedet for at låne til forbrug. Det beklagelige er bare, at de, der virkelig har noget, de kunne spare op, ikke bliver ramt af dette her, mens de, der i forvejen har for lidt, bliver ramt. Det er dyrt at være fattig, og med dette indgreb bliver det endnu dyrere. Men når det gælder de velstillede, som i disse år har udvidet deres forbrug så meget, hvordan i alverden tror statsministeren, at han kan lokke dem til pludselig at spare så meget op? Dette her er ganske enkelt et skalkeskjul for endnu en gang at lade de velbjærgede gå fri.

Regeringens indgreb over for forbrugsåen er omhyggeligt indrettet sådan, at man undgår at ramme dem, der virkelig har de store lånemuligheder, mens først og fremmest lønmodtagere i lejeboliger og måske også beboere i andelsboliger rammes. Det er lige nøjagtig de mennesker, der er blevet ramt af alle de tidligere indgreb, som denne regering har fået igennem. Det er de mennesker, der netop ikke har haft forbrugsfremgang, men tværtimod reallønstilbagegang. F.eks. viste beregninger fra Økonomiministeriets lovmodel, som blev offentliggjort i januar, at en typisk LO-familie i lejebolig siden 1979 har mistet 25 pct., en fjerdedel, af sin disponible realindkomst. Med søvngængeragtig sikkerhed rammer regeringens pisk lige nøjagtig den gruppe igen. De har ikke haft nogen mulighed for at optage erhvervsåen eller boligåen, de bliver ramt af afgiften fuldt ud, mens f.eks. de selvstændige eller boligejere med formue for en meget stor dels vedkommende går fri. De grupper, der går fri, er lige nøjagtig dem, der i 1980'erne har haft den enorme indkomstfremgang. F.eks. havde de selvstændige jo en realindkomstfremgang fra 1980 til 1985 på omkring 50 pct., når man regner kapitalafkastet med.

Hertil kommer så, at det er nettorenteudgiften, man vil lægge afgift på. Hvis man er så heldig at have noget formue eller nogle aktier f.eks., der giver aktieudbytte, så kan man optage nye forbrugsåen uden at betale afgift af lånet.

Formuefordelingen her i Danmark er jo så utrolig skæv. Den ene halvdel ejer ikke noget eller har negativ skattepligtig formue, mens 1/3 af befolkningen ejer næsten det hele, og det er klart, at den formueejende tredjedel af befolkningen stort set ikke kommer til at be-

tale denne afgift. Hvorfor skulle de det, sådan som den er indrettet?

Ellers er det især kommunerne og byggeriet, regeringen denne gang har kastet sig over. Nu var det endelig ved at gå en lille smule bedre med byggeriet, så skal det nu spoleres. Masser af bygningsarbejdere skal igen kastes ud i arbejdsløshed, for de borgerlige og arbejdsgiverne bryder sig i virkeligheden ikke om fuld beskæftigelse. Uha, overophedning kaldes dette skrækkelige fænomen, der kan få den kolde sved til at komme frem på enhver arbejdsgiverpande. Det er jo ganske enkelt en pine og en plage at være arbejdsgiver, når der er arbejde til alle. Nej, så er det bedre med arbejdsløshed, så kan man få presset lønnen ned igen. Det her viser noget om, hvor kynisk den borgerlige politik i virkeligheden er. Når det kommer til stykket, ønsker man faktisk slet ikke fuld beskæftigelse.

Det er jo også et faktum, at det er ved at vende med arbejdsløsheden. Den faldt fra 1985 til 1986, men nu ser det meget ud til, at den vil stige kraftigt igen, og det var jo heller ikke den, statsministeren nævnedes som det virkelige problem, tværtimod. I åbningstalen blev hele spørgsmålet om arbejdsløsheden nærmest bagatelliseret. Håndværksrådet har beregnet virkningen af indgrebet til at koste 10.000 arbejdspladser i byggeriet, og det kommer på et tidspunkt, hvor aktiviteten i byggeriet allerede er på vej nedad. I den rapport, som Det Økonomiske Sekretariat kom med i går, forudses et fald i de samlede nyinvesteringer i boligbyggeriet på 15 pct. fra 1986 til 1987 og et yderligere tilsvarende fald fra 1987 til 1988. Endnu en gang skal byggesektoren misbruges som konjunkturregulator. Lærer danske regeringer aldrig at holde op med at behandle byggesektoren på den måde?

Man har besluttet, at folk, der skal bygge et nyt hus, skal rammes af en helt urimelig omlægning af realkreditlåenene. I stedet for at have det princip, at huslejen skulle være lav i begyndelsen, hvor familierne har udgifter til børn, og så bliver højere, efterhånden som de bliver lidt ældre og har bedre råd, sådan som indeksobligationerne virker, vil man nu have, at folk, der etablerer sig i egen bolig, virkelig skal spise vandgrød de første år. Det ville måske efter VS' opfattelse slet ikke gøre så meget, hvis man samtidig havde foreslået en kraftig forøgelse af det almenyttige byggeri

[Albrechtsen]

og ungdomsboligbyggeriet. Så kunne de unge og de, der skal finde en bolig, jo flytte ind i en god lejebolig. Så ville man måske ikke sige så meget til, at den nye ejerbolig bliver dyrere.

VS går ikke ind for tilskud til ejerboligbyggeri. Derfor har vi også foreslået en rentefradragsafvikling, der selvfølgelig også omfatter boliglånene, men det tør regeringen jo ikke, og på denne måde lades en del af befolkningen simpelt hen boligmæssigt i stikken i de kommende år. Når ejerboligbyggeriet går ned, uden at det almenyttige byggeri går op, vokser boligkøen; bolignøden vil brede sig. Som enhver ved, er der ventelister, uacceptabelt store ventelister, ved det almenyttige byggeri allerede i dag, og de vil vokse. Men måske mener regeringen, at den allerbedste måde at få folk til at spare op på er at henvise folk til at blive BZere? I hvert fald bliver der rigeligt brug for både slumstormere og BZ-bevægelse, hvis regeringens politik bliver gennemført.

Det kunne også tænkes, at der var et flertal i Folketinget, som så anderledes på boligpolitikken end regeringen. VS fremsætter en af de allernærmeste dage forslag om øget almenyttigt byggeri og ikke mindst en akut forøgelse af ungdomsboligbyggeriet. Jeg håber, der vil være flertal især for en omgående indsats i København, og at dette flertal vil bygge på, at boligproblemerne i København ikke skal løses ved hjælp af politi, men bl.a. ved at staten går ind og f.eks. sikrer, at der oprettes ungdomsboliger i de tomme ejendomme, og at de unge, der ønsker det, får stillet ejendomme til rådighed på deres egne betingelser.

Det er også en del af regeringens udspil, at de nødvendige kommunale anlægsarbejder igen skal forsømmes. Dårlig nok er kommunerne blevet færdige med deres budgetter, før regeringen kommer og trækker tæppet væk under disse budgetter ved at lave byggestop og kræve nedskæring i anlægsrammen. Atter en gang får det kommunale selvstyre et hak i tuden. Der er ikke meget tilbage af det. Kommunerne havde lavet en fælleserklæring sammen med staten om budgetrammerne. Meningen var, at kommunerne skulle skabe ro og tryk omkring budgetterne i det kommende par år. Det skulle jo sikres bl.a. på den måde, at der ikke igen kom panikindgreb efter lukketid. Og hvad sker der så? Der

kommer lige nøjagtig sådan et indgreb, lige efter at kommunerne har færdiggjort deres budgetter.

I stedet burde kommunerne, ikke mindst sygehuskommunerne, have ordentlige rammer for deres arbejde. Statsministeren hævder – hvad der faktisk er en frækhed over for de overbelastede sygehuse – at ventelisterne kan nedbringes inden for de bestående rammer. Men ude i det virkelige liv er sygehuspersonalet ved at segne under et stort arbejdspress, og mens arbejdstilsynet må konstatere, at personalet på et af Københavns store sygehuse kan blive syge af arbejdsbelastning, så siger statsministeren altså, at problemerne skal løses inden for de bestående rammer. Enhver, der har det mindste kendskab til forholdene, ved, at vi risikerer, at et af verdens bedste sygehusvæsenes nedslides og forringes, så det vil tage et årti at rette det op, hvis ikke der snart tilføres flere midler.

Så kommer regeringen igen med energifgiftsforhøjelser. Vi så, hvordan det virkede sidste gang. Man kom og sagde: dette her skal blot neutralisere prisfaldet. Og hvad skete der så? Så gav det kæmpestore huslejestigninger, f.eks. på omkring 200 kr. om måneden for lejerne i Århusområdet.

Statsministeren vil vel i dag erkende, at det, han sagde dengang, og det, finansministeren sagde dengang om, at man blot skulle neutralisere prisfaldet, ingenting havde på sig. Det er vel også derfor, at man nu er ved at aftale nogle sociale kompensationer.

Men så vil jeg godt spørge: kommer de sociale kompensationer til at omfatte en almindelig lavtlønnet lejer? Sådan har jeg ikke forstået det indtil nu, men det spørgsmål vil jeg godt have besvaret. Det kommer ikke til at omfatte en almindelig lavtlønnet lejer, siger statsministeren nu til mig, og det betyder, at vi får nøjagtig den samme virkning af de energifgiftsforhøjelser, som vi så sidste gang. Man siger, det skal neutralisere prisfaldet. Lejerne får det at mærke som en huslejestigning.

Jeg startede med at sige, at det vigtigste i virkeligheden er debatten om alternativet, det nødvendige alternativ til den borgerlige politik. Det er helt nødvendigt, at Socialdemokratiet, SF og VS fremlægger dette alternativ, og det er ikke nok, at de hver især bare henviser til deres eget program. Socialdemokratiet har sit, SF har sit; VS nåede på sin kon-

[Albrechtsen]

gres i weekenden også frem til sit. Man kan ikke bare sige, at vi skal have vores eget program hver især. Vi må prøve at arbejde dem sammen og finde et fælles udgangspunkt for alternativet.

I den forbindelse må jeg klart sige, at jeg tror ikke så meget på den idé, som hr. Svend Auken var inde på under afslutningsdebatten i foråret, nemlig et arbejderflertal, der samarbejder hen over midten. Det er klart og tydeligt for mig i hvert fald, at der må skilles på midten: højre side for sig og venstre side for sig. Vi vil da absolut gerne snakke sammen med de Radikale om miljø, nedrustning og retssikkerhed. Det vil vi også gøre under et arbejderflertal, men et arbejderflertal kan nu engang ikke, når det gælder finanslov og den økonomiske politik, bygge på nogen af de partier, der i dag støtter den borgerlige regerings politik. Så ville det ikke blive et ordentligt og troværdigt alternativ.

Derfor synes jeg også, det er klart, at det selvfølgelig ikke duer med store økonomiske forlig hen over midten. Nu er der jo sket det gode, at det ligger fast, at der kan pilles ved rentefradraget, uden at det skaber problemer i forhold til skatteforliget, og dermed er vejen åbnet for, at SF, Socialdemokratiet og VS efter det kommende valg kan gennemføre en samlet rentefradragsreform, der afskaffer rentefradrag på nye lån øjeblikkelig, og som på en rimelig måde afvikler fradraget for eksisterende lån. Samtidig foreslår vi så lejeværdibeskatningen afskaffet, og dette skal ses i sammenhæng med vores forslag om forøget almennyttigt byggeri og ungdomsboligbyggeri.

Endvidere har vi peget på, at selskabsbeskatningen skal øges. Det kan også gøres efter et valg, hvor de tre partier får flertal.

Inden for erhvervs- og formuebeskatningen tror jeg der er gode ting i den pakke, SF er ved at fremsætte. VS vil også om kort tid fremsætte forslag om kraftigt øget selskabsbeskatning. Det burde vi nemt kunne blive enige om, og den sociale genopretning må være et helt afgørende første skridt. Socialdemokratiet har allerede fremsat nogle forslag herom. Dem vil vi gerne være med til at gennemføre så hurtigt som overhovedet muligt som et første skridt efter et valg, hvor arbejderflertallet kommer til. Hvis Socialdemokratiet vil det, så tegner der sig et klart politisk

alternativ her i folketingssalen til kartoffelsuppen.

På den baggrund skal jeg sige, at VS umiddelbart kan stemme for den dagsorden, som Socialdemokratiet har fremsat. Den er god i sit indhold. Den er dog noget begrænset, vil jeg nok sige, i sin rækkevidde. Bl.a. mangler den jo udtrykkelig at nævne den sociale genopretning som den første og vigtigste opgave. Men det, der står i den, er godt, og derfor kan vi naturligvis umiddelbart stemme for den.

Desuden har SF fremsat et dagsordensforslag. Om det vil jeg sige, at vi synes, at sigtet er rigtigt. Men forslaget er noget upræcist. Spørgsmålet er, hvem der helt præcist skal betale og hvordan. For at få en mere præcis ordlyd og for at få den sociale genopretning med ind i en dagsorden skal jeg derfor på VS' vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget pålægger regeringen omgående at stille forslag om

- en kraftig forøgelse af selskabs- og formuebeskatningen samt en rentefradragsreform,
- en øjeblikkelig social genopretning,
- at fjerne strafafgiften på kommunernes merudgifter, således at skattechok og sociale nedskæringer undgås.

Samtidig pålægger Folketinget regeringen at ophæve bygge- og anlægsstopet for stat, amter og kommuner. Derved undgår man at blokere for samfundsnyttige investeringer i energi, arbejdsmiljø, sygehuse, plejehjem og daginstitutioner.

Herefter går Tinget over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 3).

Vi mener, at vi med dette dagsordensforslag har fået den sociale genopretning med ind som det, der er det vigtigste at få gjort noget ved her og nu. Vi har samtidig fået de gode ting ind i den, som Socialdemokratiet har i sin dagsorden. Vi har samtidig fået præciseret, hvad der er retningen, og hvad der er det fornuftige i at komme med en dagsorden som den, SF er kommet med.

Første næstformand (Knud Østergaard):

[Første næstformand]

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår nu i forhandlingen.

Af hensyn til Tingets medlemmer vil jeg gerne allerede nu meddele, at jeg – når vi er nået igennem rækken af privatister, og der er foreløbig 12 i alt – har til hensigt at afbryde mødet. Det sker vel sandsynligvis mellem kl. 18 og kl. 18.30, og det er tanken at holde en pause af en times varighed.

Steenholdt (Grønl.):

Igen i år havde vi i Grønland den glæde at få besøg af folketingsdelegationer og medlemmer af regeringen.

Udvalget vedrørende Grønlandslove rejste i Diskobugten og havde kontakt med den grønlandske befolkning, politikere og administrative myndigheder i kommuner og i landsstyret. Finansministeren og finansudvalget gjorde det samme.

Det er almindeligt kendt i Grønland og i Danmark, at sådanne delegationsrejser gerne bliver krydret med festlige sammenkomster, hvor delegationsdeltagerne under hyggelige former møder den grønlandske befolkning og de folkevalgte repræsentanter. Netop derfor er der såvel i Grønland som i Danmark tilbøjelighed til at fremsætte kritiske bemærkninger om disse delegationsrejser. Ved en overfladisk betragtning kunne man også let få den opfattelse, at rejserne er rene fornøjelsesrejser på skatteborgernes regning.

Jeg vil gerne slå fast, at vi er glade for disse Grønlandsbesøg. Vi folkevalgte føler os som en slags bindeled mellem de danske deltagere og den grønlandske befolkning, og med vores kendskab til deres arbejdsmetoder og arbejdsrytme er vi ikke i tvivl om, at der suges indtryk, og at der samles viden og facts, som kommer Grønland og den grønlandske befolkning til gode hen ad vejen.

Den inspiration, som skabes under disse rejser, udløser gerne en realistisk holdning til de mange problemer i den grønlandske hverdag, som søges løst ad lovgivningens vej. Vi glæder os til at se folketingsdelegationer næste sommer.

Blandt de alvorligste problemer, som nogle af Tingets medlemmer har stiftet bekendtskab med, er boligsituationen i Grønland. Der kan vist ikke være mange divergerende meninger om dette spørgsmål. Mangelen på

boliger har akkumuleret sig i den grad umiddelbart før boligsektorens overgang til hjemmestyrets ansvarsområde, at der må gøres noget ekstraordinært.

Jeg er bekendt med, at samtlige partier i Tinget har modtaget en henvendelse fra den landsstyremand, som for fremtiden får ansvaret for boligsituationen i Grønland. Henvendelsen er ledsaget af detaljerede oplysninger om problemets omfang og alvor, så jeg skal ikke trætte medlemmerne med enkeltheder. Jeg skal blot her sammenfattende give udtryk for, at det er mit håb, at alle, der har modtaget henvendelsen, har gjort sig den ulejlighed at gennemlæse materialet, har forstået problemets omfang og alvor og vil være villige til at tage medansvar, så meget mere som boligsektoren i Grønland fra nytåret 1987 formelt overtages af hjemmestyret som særligt anliggende.

Muligheden for at erhverve sig en rimelig god bolig er en menneskeret. Løsningen af dette alvorlige problem i Grønland må ikke være afhængig af, hvem der formelt har ansvaret, og den må ikke forsinkes af formelle forhandlinger mellem de danske og de grønlandske myndigheder. Der kræves en resolut handling her og nu.

Et andet problem, som jeg gerne vil fremføre, er det grønlandske sundhedsvæsens personalesituation, især mangelen på sygeplejersker som følge af den verserende lønkonflikt. Sundhedsvæsenet i Grønland er og vil fortsat være et fællesanliggende mellem Grønland og Danmark, det vil sige, at det er den danske regering og Folketinget, der har den endelige afgørelse i sagen. Der opholder sig til stadighed et større antal grønlandske patienter på Rigshospitalet og andre sygehuse her i Danmark, sendt herved til behandling for sygdomme, som vanskeligt kan behandles i Grønland. Det er næppe realistisk at tro, at denne gruppe patienter vil formindskes i de kommende år. Men den verserende konflikt, som har medført lukning af afdelinger på Dronning Ingrid's Hospital i Godthåb, har til følge, at det ifølge sagkyndiges skøn må forventes, at ca. 40 grønlandske patienter ud over den førnævnte gruppe, som kræver særlig specialbehandling, sendes til Danmark om måneden. Det er en bekostelig affære for den danske stat.

Jeg må således appellere til de stridende parter om snarest muligt at løse problemet,

[Steenholdt]

for det er de syge, det går ud over; det er i forvejen ikke sjovt at være syg og skulle til behandling under fremmede forhold. Sundhedsvæsenet i Grønland har nok af problemer i forvejen; at øge problemerne ved en stædig arbejdskamp er meningsløst. Ja, det burde i øvrigt såvel i Grønland som i Danmark være forbudt ved lov at føre arbejdskampe, der rammer de syge.

I tilknytning hertil vil jeg gerne nævne den aktivitet, der for tiden er indledt, 18 år efter at en amerikansk flyvemaskine med 4 brintbomber om bord styrtede ned ved Thule Basen. Det forekommer mig ufatteligt, at der skulle gå 18 år, før de relevante autoriteter begynder at interessere sig for konsekvenserne for de 40-50 personer, som under hjælpeaktionen formentlig blev udsat for en sygelig strålingsfare. Det er ufatteligt, at oplysningerne fra dengang og i dag kan være så forskellige.

Jeg håber meget, at udenrigsministeren, indenrigsministeren og ikke mindst Grønlandsministeren vil gøre deres yderste for, at sagen kan blive undersøgt så grundigt som muligt og så hurtigt som muligt.

Denne sag fører mine tanker videre til en uforglemmelig oplevelse fra i sommer. Jeg var i august måned med til den første session i Island i Vestnordens Parlamentariske Råd bestående af politikere fra Island, Færøerne og Grønland. Det var en opfyldelse af mine gamle drømme om politisk samarbejde mellem disse lande. Ikke sådan, at dette samarbejde skulle tage duften af samarbejdet mellem Grønland og Danmark, men være et supplement til dette samarbejde. Deltagerne i denne første session var ganske enige om – og det håber jeg er blevet klart opfattet af partierne her i Tinget – at man ikke ønsker tilstedeværelse af fartøjer med atomvåben om bord i deres territorier, hverken i krigstid eller fredstid. Dette er en appel fra de færøske og de grønlandske politikeres side til den danske regering og Folketinget om forståelse for denne fælles holdning i Vestnordens Parlamentariske Råd.

I øvrigt er det mit håb, at dette råd vil kunne udfolde et godt politisk samarbejde, og at man i fællesskab kan være en inspirationskilde for Nordisk Råd.

Jeg forudser, at jeg også i denne folketingssamling kommer til at ulejliges såvel Grønlandsministeren som andre ministre

med spørgsmål, der har relevans for det grønlandske samfund.

Et af de spørgsmål, som jeg allerede har stillet Grønlandsministeren, er anvendelse af isoleringsmaterialet asbest i Grønland. Anvendelse af dette sundhedsfarlige stof er i Danmark blevet væsentlig begrænset efter den voldsomme debat, der foregik herne. Hvad med Grønland? Så vidt jeg har forstået, anvendes asbest fortsat som isoleringsmateriale i såvel offentlige som private bygninger og fartøjer i Grønland. Jeg henstiller til Grønlandsministeren, at han snarest tager spørgsmålet op med det grønlandske hjemmestyre for at finde frem til en løsning, inden hjemmestyret overtager boligområdet. Jeg agter i den forbindelse at følge problemet op.

Jeg er tilfreds med, at der er udsigt til, at den danske regering og det grønlandske hjemmestyre vil holde møde om den meget diskuterede sag fordelingsprincippet for gevinsterne fra de mineralske råstoffer i Grønland, men Grønlandsministeren må give mig en forklaring på Kryolitselskabet Øresund A/S' efter min mening mærkelige opførsel. Vi har jo haft flere diskussioner om dette selskab især før og efter salget af dets aktier. Jeg troede ellers, at deres 130 års virksomhed i Grønland var lige ved at være slut, men pludselig meddelte de, at de ville køre endnu en længere tid. Kan selskabets henvendelse betragtes som en ny ansøgning om koncession og dermed behandles under den nye minelov i Grønland?

Et andet spørgsmål, som jeg agter at følge op, er restancerne i det grønlandske samfund; restancerne såvel til stat som kommuner er fortsat uacceptabelt store, og jeg konstaterer med glæde, at de grønlandske myndigheder: kommunalbestyrelserne og ikke mindst pantefogederne, har opmærksomheden henvendt på disse restancer og gør et effektivt arbejde for at formindske dem. Det må stå klart for enhver, at man skal betale sine forpligtelser: husleje, lys og varme, boliglån, erhvervslån osv. Der har været en for lang periode, hvor myndighederne har været for eftergivende over for folks restancer, med det resultat at restancebeløbene er blevet uacceptabelt store.

Når det er sagt, må jeg dog tilføje, at der findes folk i Grønland, ikke mindst blandt fangere og fiskere, som er kommet til at på-

[Steenholdt]

drage sig så store gældsforpligtelser, at de ikke har en jordisk chance for at komme ud af det. Disse mennesker bærer ikke altid det fulde ansvar for deres gældsforpligtelser. Det meget følsomme fiskerierhverv har påført en del fiskere så store tab, at de er blevet gældbundne for resten af livet.

For et par år siden vedtog man i Danmark en gældssaneringslov, som har medvirket til, at nogle mennesker er blevet befriet for håbløse gældsforpligtelser, helt eller delvis, og har fået chance for at leve en nogenlunde normal tilværelse befriet for bekymringer resten af livet. Denne lov gælder ikke for Grønland, men behovet for gældssanering er der. Jeg agter at tage problemet op i den kommende tid.

Preben Lange (S):

Det grønlandske hjemmestyre er i år blevet syv år gammelt. Det lyder ikke af meget, og dog er det for os, som har taget aktivt del i denne udvikling, som om tiden før 1979 ligger meget langt bagude i kølvandet. Det er en levende og frodig tid, vi står i, en tid, hvor vi skridt for skridt ganske langsomt ser vore ideer lykkes, vore visioner blive til virkelighed.

Det er ingen nyhed, at vi i Grønland lever tæt op ad den yderste grænse for, hvor mennesker overhovedet kan leve.

I gamle dage kunne en enkelt vinters misfangst bringe mennesker ud i sultedøden. Det sker ikke mere, men en dårlig torskeårgang eller to kan i vore dage bringe ganske alvorlige forstyrrelser i økonomien, og det sker. Bloktilskuddet fra den danske stat til hjemmestyrets produktions- og eksportafdeling er på 105 mill. kr. Dette beløb er fastsat inden for rammerne af en lov, der går ud på, at såfremt produktions- og eksportafdelingens underskud på grund af udefra kommende objektive faktorer bliver væsentligt større end dette beløb, skal sagen genforhandles.

Nu forholder det sig sådan, at 1985-regnskabet udviser et underskud på 159 mill. kr., altså ca. 50 mill. kr. mere end forudset. Det skyldes for tiden svigtende torskeårgange; altså en udefra kommende objektiv faktor. I lyset heraf ser vi nu i Grønland frem til, at hjemmestyret vil kunne gå i forhandlinger med regeringen om en justering af bloktilskuddet, så det kan bringes til at svare til det

reelle behov. At det nødvendige beløb i denne forbindelse må tilvejebringes uden for Grønlandsrammen, siger sig selv, og det er vi da også vis på er regeringens holdning.

Medens vi nu er ved det, er der også grund til at rose regeringen for dens forhandlingsvilje vedrørende indtægtsfordelingsprincippet i forbindelse med råstofudvindingen i Grønland. Det er ingen hemmelighed, at vi i vort parti altid har været utilfredse med hjemmestyrelovens bestemmelser i så henseende. Det kan ikke være meningen, at den danske stat skal høste 100 pct. af de eventuelle overskuds første to milliarder kroner ved mineral- og olieudvindingen i Grønland og vi, der bor i landet, 0 pct. Der må tilfalde begge parter noget fra begyndelsen. De mineraler, der kan være på tale, ligger jo trods alt i Grønland, og det er også svært at se, hvorfor Danmark skulle anlægge en mere uliberal holdning i en sådan sag end f.eks. Canada, hvor forbundsregeringen har indgået ganske rimelige aftaler med de mindrebedmedlede og i øvrigt subsidierede provinser og områder, hvor der måtte finde mineral- og olieudvinding sted. Dette har den danske regering forstået, og den har tilbudt det grønlandske hjemmestyre en ny forhandling om sagen, og jeg synes, det er godt.

Finansudvalget og finansministeren har været i Grønland i sommer. I den forbindelse er der blevet talt meget om hjemmestyrets overtagelse af boligsektoren – et område, hvor Grønlandsministeriet har svigtet fælt med hensyn til det løbende vedligeholdelsesbehov, og hvor overtagelsen derfor vil komme til at koste det grønlandske samfund urimeligt mange penge, samt om den kommende overtagelse af GTO, lånefinansiering af de grønlandske energiprojekter og om behovet for at ændre lovgivningen om realkreditinstitutternes virksomhed i Grønland.

Hvad det sidste angår, er det nu engang sådan, at erhvervsstrukturen i Grønland tilsiger et andet regelsæt for disse forhold end i Danmark. Dette er vist endnu ikke helt blevet forstået i regeringen, men vi er da glade for, at finansministeren har haft mulighed for at se på disse forhold, og vi ser frem til boligministerens besøg om nogle få uger, ligesom vi værdsætter finansministerens tilsagn om at lade dansk ekspertise træde til og hjælpe os, når vi nu for første gang i vores korte historie i forbindelse med energiprojek-

[Preben Lange]

tet i Diskobugten skal til at bevæge os ud på det internationale lånemarked. På dette felt – international låntagning – er der jo virkelig ekspertise at hente i Danmark. Den kommer vi nu også til at nyde godt af, og det er da helt fint.

I år har vi for første gang i Grønland oplevet det danske realkreditsystem, og det har givetvis fået stor betydning i forbindelse med vores ønsker om at afskaffe den store bolig-nød, men samtidig giver det problemer, som også er velkendte i Danmark, med hensyn til lån til forbrug. Det er vi meget opmærksom på og skal i den allernærmeste tid sammen med boligministeren drøfte, hvordan realkreditvæsenet bør indrettes i Grønland.

Jeg vil gerne fra denne talerstol tilføje, at det har været meget glædeligt at konstatere det gode samarbejde, der i denne sag har været mellem hjemmestyret og boligministeren.

Vi forudser ikke større vanskeligheder ved at gå ind i international låntagning. Grønlands kreditværdighed er god nok – vi skylder ingen penge væk – og hjemmestyrets politik på dette område er ganske enkel: det gælder om at lægge an til landing på balance på driften, samtidig med at vi selvfølgelig gerne vil optage lån til overskudsgivende erhvervsinvesteringer.

Nu er det sådan, at vi i Grønland hele tiden får skudt i skoene, at det jo er nemt nok sagt, når vi i realiteten fungerer på en årlig overførsel fra Danmark på et par milliarder kroner. Jeg vil gerne benytte denne lejlighed til at protestere mod denne overfladiske og usaglige myte. Som det for nylig er blevet påvist af en fremtrædende autoritet i nationaløkonomi, og som jeg selv i øvrigt ofte har sagt fra denne talerstol, er billedet betydelig mere kompliceret end som så. Der sker også en del åbenlyse og mange skjulte overførsler af værdier den modsatte vej, og det er ikke fair at drage politiske konklusioner af de danske bloktilskud til Grønland uden at se dem i relation til den samlede grønlandske økonomi, så man får belyst samspillet mellem grønlandsk og dansk økonomi. Dette er en vigtig opgave, der ligger og venter på at blive løst. At Grønland er på finansloven, ved enhver, men Grønlands betydning for rigets samlede økonomi er først nu ved at blive belyst og er aldrig blevet gennemregnet. Lad os dog få det gjort.

Alt i alt er det nu efterhånden blevet sådan i Grønland, at vi ikke længere nødvendigvis tror på alt, hvad der bliver sagt fra dansk side. F.eks. hører man her til lands ustandselig den politiske påstand, at man ikke både kan blæse og have mel i munden. Den tror vi ikke på – vi, der bor på de nordatlantiske øer. Man kan nemlig godt både blæse og have mel i munden med en vis træning, men det er svært.

Ministeren for Grønland (Tom Høyem):

På onsdag skal vi have første behandling af fire Grønlandslove, og de vil dreje sig dels om hele boligsektoren, dels om bloktilskuddet og dels om overførelsen af GTO, og derfor skal jeg ikke nu forlænge debatten ved en egentlig Grønlandsdebat.

Jeg vil dog gerne svare på to spørgsmål, der blev stillet direkte af hr. Steenholdt. Det ene drejede sig om sundhedssektoren, det, at vi i øjeblikket er nødt til at overføre en del grønlandske patienter til Rigshospitalet. Hr. Steenholdt brugte det udtryk, at der var en konflikt med Dansk Sygeplejeråd. Det er der ikke. Vi har alligevel en stor mangel på sygeplejersker, og vi mangler 40 sygeplejersker i Grønland ud af 170 stillinger i alt, og deraf mangler vi de 25 på Dronning Ingrid's Hospital. Det gør, at vi i en periode, som jeg håber bliver meget kort, er nødt til at overføre nogle patienter til Rigshospitalet. Vi gør os umage for, at den periode skal blive meget kort.

Det andet spørgsmål, der direkte blev rejst, drejede sig om Kryolitselskabet. Der har været forskellige forlydender også i pressen om Kryolitselskabet. Situationen er den, at man igennem lang tid har kasseret kryolit, som ikke havde tilstrækkelig lødighed. Man har hele tiden haft en plan om, at denne kryolit med en lav lødighed nu kunne bruges og derfor skulle udsendes fra Ivigtut. Det viser sig, at der er mere, end man oprindeligt havde troet; derfor er der altså en længere udskibningsperiode.

Men samtidig har man fundet ud af ved nogle borer, at der muligvis findes mere ny kryolit at bore. Man ved det først for alvor i foråret 1987, men jeg har bedt om allerede her i oktober måned at få et møde med bestyrelsesformanden for Kryolitselskabet, for at vi kan drøfte de problemer. I øvrigt

[Ministeren for Grønland]

glæder jeg mig til en god Grønlandsdebat på onsdag.

Breckmann (Fær.):

Først nogle bemærkninger om den ret store udvikling på Færøerne det sidste par uger i tillæg til statsministerens korte, men dog udsigtsrige redegørelse for regeringens fastholdelse af et kommende bloktilskud.

Et indgreb fra landsstyrets side med fragt- og importafgiftshøjelser og 50 pct.s olieprisstigning for to uger siden betyder, at det bliver årlig 12.000 kr. dyrere i gennemsnit at holde hus på Færøerne. I modsætning til Danmark fik den færøske befolkning ingen fornuftig forklaring på, hvorfor landsstyret syntes, indgrebene var nødvendige. Generalstrejke én dag bidrog til at gøre dette såkaldte arbejderlandsstyres 2-årige eksistens mere strejkefyldt end hele det forudgående kvarte sekel tilsammen.

Indgrebene betyder ca. 200 mill. kr. mere i landskassen, så sammen med en merindtægt på andre 200 mill. kr., der stammer fra skat og told ud over de budgetterede beløb, får dette landsstyre i alt ca. 400 mill. kr., og det svarer efter danske forhold til 40 mia kr. i merindtægt at rutte med i tillæg til finansloven for 1987.

Et sådant beløb svarer egentlig til ca. 60 pct. af statsstøtten. Det udgør måske en opsamling af en reserve, som er opstået på grund af denne regerings tilbageholdenhed med offentlige udgifter også til den færøske offentlige sektor. En socialistisk regering på Færøerne kan dog ikke dy sig for at samle disse penge sammen, hvis man ved, at de er til i samfundet. Socialisme er jo bl.a. misundelse sat i politisk system.

Et olieprisfald på 60 pct. på ét år, gode fiskepriser, et fald i renteniveau, i dollar og norsk kronekurs gjorde pludselig fiskernes og arbejdernes kår mere rummelige samt bragte nødvendigheden af landskassens fiskeriprisstøtte drastisk ned. Velfærden og optimismen havde sine årsager i Vestens økonomiske fremgang, der startede i USA og bredte sig derfra som et resultat af Ronald Reagans regerings genrejsning af tilliden til den demokratiske kapitalisme i Vesten.

Landsstyrets indsats blev så i misundelsens tegn ganske vist politisk heldig for os i oppositionen, men økonomisk ulykkelig for den

færøske borger, et indgreb, der giver kollektiverne hundredvis af millioner, og det vil sige 10-tals milliarder efter danske forhold, til at gøre socialistisk skade med i stedet for at lade pengene blive borgernes eje.

Folkeflokkens gik i Lagtinget imod afgiftslovene og fremsatte modforslag om frivillig langtidsopsparring med tilsvarende skattefradrag med bl.a. den begrundelse, at udlandsgældens tilbagebetaling beror på omsætning og indtjening hos de virksomheder og rederier, der har optaget størstedelen af lånene til investeringer, men nu berøves den nødvendige indtægt til at tilbagebetale deres og derved det færøske samfunds gæld til udlandet.

Folkeflokkens modstand mod de færøske indgreb forpligter mig som partiets repræsentant her i Folketinget til at afholde mig fra deltagelse i afstemningen om denne kartoffelfemos – »kartoffelkur« – som også er sædvanligt, når jeg afholder mig fra at stemme i særdanske spørgsmål. Jeg tillader mig derfor at henstille til de brodne kar i regeringens rækker, der har bedst lyst til at trække læsset på jævnt terræn, men som hopper op på vognen for at få et free ride op ad skrænten, på Folkeflokkens bekostning og store ubehageligheder, at de ikke svigter regeringen i den kommende afstemning.

Den socialistiske opposition her i salen behøver ikke at parallelisere imellem denne for mig i bedste fald uforståelige og i værste fald for jer tvivlsomme betalingsbalancekur og den sidste påskepakke, fordi den var trods alt en tilfældig omstændighed ved den gruopvækkende kendsgerning, at regeringen måtte hales tilbage fra svælget og ind på afgrundens rand, lige før landet, ja, endda hele riget, blev kastet for de røde ulve.

Der har været talt meget om en økonomisk genopretningspolitik. Jeg synes selv, at vi også udenrigspolitisk trænger til en genopretning fra 1970'erne, men man tør dog med et vist forbehold sige, at Danmarks stilling i NATO ikke er svækket af letsindige dagsordener siden statsministerens sidste redegørelse i samme omfang som forudgående år.

Men den største bevågenhed er dog altid påkrævet, især nu, hvor USA desværre synes mere opsat på en våbenaftale med Sovjet end nogen sinde før i Reagans regeringstid. Den faste holdning, der virkelig tvang russerne i defensiven først i 1980'erne og tilbage til alvorlige forhandlinger midt i 1980'erne, sy-

[Breckmann]

nes nu desværre afløst af den samme vestlige trang til indrømmelser, der prægede de deprimerende 1970'ere. Alle vi frisindede må håbe på, at topmødet mellem USA og Sovjet ikke fører til nogen aftale, hvis den svækker Vestens evne til at forsvare sin økonomiske og politiske frihed, som uløseligt hænger sammen.

Jeg hører, at statsministeren skal besøge Moskva, og jeg håber, at han har in mente, at det russiske ord »mir« ikke betyder fred i vor betydning af ordet med en tovejsafspænding og nedrustning, men at det betyder en fredelig sameksistens, der beror på den ene parts – selvfølgelig vores – underkastelse og eftergivende handlingslammelse over for Sovjets våbenmæssige overlegenhed og deraf følgende afpresning af Vesteuropa.

Måske benytter statsministeren lejligheden til at fortælle Sjevvardnase, at hvis Kreml så gerne ønsker en løsning på Afghanistan-spørgsmålet, som han så underdrivende kalder dette forfærdelige folkemord, er den mest oplagte løsning, at de lede karle trækker alle Sovjets 150.000 tropper ud af Afghanistan og overlader landet til sig selv.

Da statsministeren i sin tale nævnte en stigende konkurrence fra Stillehavslændene, så kom jeg til at tænke på det på en måde selvmodsigende i, at den handelstrategiske virksomhed går i stik modsat retning af en udenrigspolitik, hvor man står på hovedet for at bejle til et potentielt stort handelsmarked på det kinesiske fastland, mens man kvier sig ved at anerkende det andet Kina, nemlig republikken på Taiwan, hvis frie handel med Danmark giver 50 gange så store import- og eksportresultater pr. indbygger som det mørkerøde fastland, hvor for resten 45 mill. mennesker er blevet dræbt af de politiske magthavere siden vores diplomatiske anerkendelse af deres terrorregime for 35 år siden, uden at vi mig bevidst har protesteret imod denne ca. 5 pct.s reduktion af den kinesiske befolkning.

Danmarks udenrigspolitik over for Afrika bærer stadig væk præg af en stor ulands-hjælp til de lande, som bruger pengene for det meste til militær og socialistisk undertrykkelse af deres egne sultne og analfabetiske befolkninger. Danmarks mest markante indsats på dette ulykkelige kontinent har dog været det sidste år at gå i brechen for de vestlige lande, hvis politikere gør sig skyldig

i en slags racisme ved at stille meget strengere krav om reformer til hvide end til sorte magthavere på dette kontinent.

Nu forsøger man over hele den vestlige verden at frelse Sydafrika ved at ødelægge dets økonomi. Dette eneste land i Afrika, som har givet sin befolkning en højere levestandard i dag end for 25 år siden, og det eneste, som har klaret at sikre sin sorte befolkning større politisk frihed end for bare 10 år siden, indtil presset udefra på Sydafrikas økonomi og samfundsordning desværre nu blev helt utålelig uacceptabelt for regeringen og for de sorte.

Lige siden 1968-generationen satte sit præg på Danmarks udenrigspolitik – især de venstreorienterede partiers verdenssyn – har den haft svært ved at blive taget alvorligt af omverdenen. Som sagt håber jeg på en udenrigspolitisk genopretning, om ikke i denne regering på grund af det svære ved at få et samarbejde tværs over centrum, så i hvert fald i den kommende regerings tid. For nok er man et lille land, men det er ikke ensbetydende med, at man må være for poppet og fashionabel. Island bliver på grund af sin stilfærdige, sin beskedne standhaftighed og dog pålidelighed i sikkerhedsspørgsmål nu hædret og respekteret af verdens stærkeste magter og deres ledere som sæde for et topmøde. Dog vil jeg ikke på nogen som helst måde sammenligne de to stormagter – heldigvis.

Israel, som jeg har nævnt her fra talerstolen før, er også et levende eksempel i vor verdensdel på et højt respekteret og af sine og derved også ideologisk vore modstandere et frygtet lille land. Her er nemlig også respekten omvendt proportional med størrelsen.

Må jeg tillade mig at rette en henstilling til udenrigsministeren om, at Danmark den 16. oktober i år sender en hilsen til Jerusalem, da man mindes Ben Gurions 100 års fødselsdag. Dernede har man nemlig brug for al tænkelig støtte.

Lad mig slutte med at complimentere regeringen for dens meget smukke resultater i den økonomiske genopretning, og disse resultater er trods alt mit alibi for i meget beskedent omfang at have kunnet være medvirkende til regeringens lange regeringsperiode, i håb om at den kommende lovpakke ikke vil vanskeliggøre et vælgertillidsvotum, men

[Breckmann]

at kartoffelkuren sikrer en yderligere opslutning med en forlængelse af regeringsperioden i foreløbig 4 år efter et kommende valg.

Lilli Gyldenkilde (SF):

En statsministers tale er jo ikke mindst vigtig for det, der ikke står i den, og sådan er det såmænd også i år.

En af de største udfordringer, vi overhovedet står over for, synes jeg er den alt for store kvindearbejdsløshed. Det er et problem, der stort set ikke omtales i åbningstalen – der er én sætning herom. Alle prognoser viser, at der i 1990'erne vil være tale om, at 75 pct. af alle arbejdsløse er kvinder, og når der ikke siges noget om det, må det være, fordi regeringen overhovedet ingen forslag har til at tage den udfordring op, og resultatet af det er så igen, at man stort set accepterer, at det er kvinderne, der skal betale byrden af arbejdsløsheden, ikke alene af arbejdsløsheden som sådan, men også af de forringede vilkår, der er en realitet for de arbejdsløse, efter at regeringen Schlüter er kommet til.

Hvis vi dykker lidt længere ned i denne problematik, vil vi også se, at det i stort tal er kvinder, der udgør den gruppe, der hedder de langtidsledige, og at det samtidig er mennesker, som vi sætter på en fattighjælpssats, når vi ikke tilbyder dem bedre vilkår end det, vi gør i dag.

Det vil vi selvfølgelig ikke acceptere i SF. Kvinders ret til arbejde på lige fod med mænd skal ikke anfægtes, og derfor må der gøres en særindsats for at få rettet op på disse skævheder. Det er nødvendigt, at der sættes massivt ind for at få unge kvinder til at vælge uddannelse og arbejde, der ikke pr. automatik fører til arbejdsløshed, og det betyder, at vi er nødt til at tænke os godt om og få lavet nogle kvoteringsregler på uddannelserne. Det er i øvrigt noget af det, SF har sagt i årevis.

Der tales også i dag om, at vi har flaskehalsproblemer, og det er jo paradoksalt, når vi også har så mange arbejdsløse. Dér vil jeg gerne nævne et eksempel, som egentlig er helt grotesk, sagt også i forbindelse med kvindearbejdsløsheden. Det er grotesk, synes jeg, at der ikke for længst er sat ind på at uddanne f.eks. sygeplejersker. SF har fra 1977 gentagne gange stillet forslag om, at vi skulle uddanne nogle flere sygeplejersker, fordi vi

havde brug for dem. Det lykkedes os i samarbejde med Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre i marts 1982 at få lavet det, vi kalder tusindpladsaftalen, og de uddannede kommer nu ud fra uddannelsesstederne, men allerede nu kan vi se, at der mangler sygeplejersker. Det er sløseri, at der ikke allerede er lavet nye aftaler med amterne om disse uddannelser, og det er grotesk, at regeringen fører en sådan politik, at amterne ikke selv kan uddanne den arbejdskraft, som vi har brug for. De har simpelt hen ikke penge til det, og de får i øvrigt også bøder, hvis de gør noget ekstraordinært.

Det er ikke alene i den offentlige sektor, man kan finde eksempler på, at der vil blive råbt på arbejdskraft fremover, men det er også i den private sektor. Vi ved alle sammen, at vi får arbejdstidsnedsættelse. Det er et spørgsmål om, i hvilket tempo vi får det, men ingen er i tvivl om, at vi får det. Allerede den time, vi starter med, har vist problemerne.

Det er helt grotesk, når vi ser, at ungdomsårgangene også er mindre, end de har været tidligere. Arbejdstiden bliver sat ned. Hvor skal vi skaffe den veluddannede arbejdskraft fra, hvis vi ikke indser, at vi har masser af mennesker gående på arbejdsløshedsunderstøttelse, som ville kunne være til gavn ikke alene for sig selv og få et bedre liv, men også for samfundet som sådant, hvis de fik en uddannelse.

Jeg ved godt, at denne regering har åbnet lidt mere for uddannelse af arbejdsløse, end vi har set tidligere. Det er også piskende nødvendigt, og det er meget nødvendigt, at vi går videre i vores diskussioner om dette her. Jeg ved godt, det er svært for en SF'er overhovedet at påvirke, sådan som tingene ser ud, men jeg må indtrængende bede ikke mindst de Radikale om at lytte til, at vi ikke kan køre videre med den store kvindearbejdsløshed, med paradoksproblemerne, med flaskehalsproblemerne og samtidig se på, at vi har en stor arbejdsstyrke gående, som ingen uddannelse har eller i bedste fald en meget kort uddannelse, som de stort set ikke kan bruge til noget.

Jeg synes, det var på sin plads, at man i det hele taget åbnede meget bredere for, at arbejdsløse kunne få lov til at uddanne sig, mens de gik arbejdsløse. Principielt burde alle arbejdsløse kunne få uddannelsesmulig-

[Lilli Gyldenkilde]

hed, når de går arbejdsløse, men det kommer vi jo ikke igennem med.

Til gengæld vil jeg nævne, at der her i Folketinget er vedtaget en lov for langtidsledige, som vel ud fra de bedste intentioner i hvert fald med hensyn til at give uddannelsesmulighed siger, at arbejdsløse kan få lov at tage uddannelse i 1½ år og, hvis det går godt, i op til 2 år. Nu har vi set problemerne med den lov, og så må tiden være inde til, at man tager alvorligt fat og spørger: hvad er der i vejen med den lov? Hvorfor bliver den ikke brugt?

Jeg ved godt, det er populært fra de borgerliges side – i hvert fald fra nogle borgerlige politikeres side – at sige til os andre: jamen, det var jer, der råbte så højt om, at den lov ikke duede til noget, så nu er der ikke nogen, der tør bruge den. Derfor er det blevet selvopfyldende. Jeg må for mit vedkommende sige det, jeg blev ved med at sige dengang, nemlig: er der uddannelsespladser nok, synes jeg, det var i orden med den side af det; det, jeg var uenig i og stadig væk er uenig i, er selvfølgelig, at man graduerer dagpengene, sætter folk på fattighjælp, når de har gjort sig den ulejlighed at prøve at få den uddannelse, vi har så hårdt brug for, og som de selv har hårdt brug for.

Vi må se alvorligt på denne lov, og jeg håber på lidt åbenhed om ikke andet så ved at prøve at appellere til de Radikale. Den lov må laves om. Det er sådan, at blandt dem med 7 års skolegang – og de er mange i den gruppe, vi taler om – er 62 pct. langtidsledige. Selv om tallet for langtidsledige er faldende som helhed, er 62 pct. af dem folk med 7-8 års skolegang og ikke andet. De kan naturligvis ikke gå ind direkte på en uddannelsesinstitution og få en uddannelse på 2 år. De er nødt til først at lære at lære, lære at sidde på en skolebænk igen. For manges vedkommende er det måske 10 år siden, de er gået ud af en 7.-8. klasse. De må have tid til at lære op. Vi burde sige til dem, som ikke har brugt vores uddannelsessystem ret meget: I skal have mulighed for at lære op på 2 år – det kalder vi i arbejdsløshedslovens forstand for en død periode. Så får I oveni en uddannelsesydelse, og den kan I få i op til 3 år. Så ville der være ræson i at få lavet uddannelser for de langtidsledige, hvis vi kunne gøre det sådan. Det kunne så blive helt fint, hvis vi kunne skaffe en praktikperiode bagefter på 9

måneder, selvfølgelig til en overenskomst-mæssig løn. I SF er vi parat til at se på, om det bliver nødvendigt med et tilskud til de arbejdsgivere, der vil deltage og give den overenskomstmæssige løn, for vi vil have hjulpet ikke mindst de langtidsledige til et job. Samfundet har brug for dem. Derfor er det mig meget, meget magtpåliggende at få sagt det nu, hvor der er en del flere til stede i folketingssalen, end der plejer at være, når vi drøfter disse ting. Det kunne jo være, at argumentet bare en gang imellem kunne spille en rolle her i folketingssalen.

Jeg synes ikke, vi kan leve med den lov. Gradueringen af dagpengene er en straf for folk, som vil tage en uddannelse for at blive bedre kvalificeret til et arbejde. Det er ikke den måde, man skal hjælpe folk i gang på. Tværtimod skal man give dem forbedrede muligheder bagefter, og det er det, jeg synes vi bør tage en alvorlig snak om hvordan vi skal gøre. Vil man ikke lytte til mig, fordi jeg er Sfer – og der er mange, der lukker ørerne, når det er fra den forkerte side, tingene siges, det ved vi godt – så lyt dog til SiD og Kvindeligt Arbejderforbund. Læs deres nye ting om uddannelse for de uddannelsesløse og prøv at se, om man ikke kunne få nogle gode ideer, for de, der har lavet det, ved noget om, hvor skoen trykker på disse mennesker, som ingen uddannelse har.

Ahlmann-Ohlsen (KF):

Hr. Svend Auken kom med nogle lettere fiffige bemærkninger om regeringens høje prioritering af miljøproblemer vedrørende sund kost, mindre affald og rent drikkevand. For at sige det ligeud tror jeg ikke, hr. Svend Auken havde turdet sige det om disse miljøproblemer, han sagde, hvis fru Ritt Bjerregaard havde været til stede i dag. Sagen er nemlig den, at der er påvist en nøje sammenhæng imellem stigningen af hjerte- og karsygdomme og kræftsygdomme og sammensætningen af kosten. Derfor er og bliver indsatser på kostområdet meget væsentlig.

At hr. Svend Auken vurderer, at nedbringelse af affaldsmængden i Danmark måske er noget naturligt, kan vel kun hænge sammen med, at hr. Svend Auken ikke helt kender de vanskeligheder, som bl.a. hans egne partifæller har i amter og kommuner med at

[Ahlmann-Ohlsen]

nedbringe affaldsmængderne på vore lossepladser, især i hovedstadsområdet.

Det er et faktum, at vi i Danmark i dag totalt producerer mere end 1.000 kg affald pr. dansker pr. år. At løse dette problem er naturligvis ikke noget selvfølgeligt. Det kræver en virkelig indsats, som regeringen rigtigt peger på, en indsats i fællesskab mellem Folketingets partier, amterne og kommunerne.

Hr. Svend Auken giver endelig et hib til statsministerens melding om, at vi skærper indsatsen for bevarelse af rent drikkevand. Det rene drikkevand er vores livsgrundlag, og det er naturligvis ikke noget selvfølgeligt. Vi har vanskeligheder med nitratforureningen, og så sent som i dag har problemet været behandlet i Jyllands-Posten. Enhver ved, at for meget nitrat i drikkevandet kan være farligt især for spædbørn. Regeringens prioritering af disse temaer er vi i den konservative folketingsgruppe mægtig godt tilfredse med.

I øvrigt har jeg bemærket at hr. Svend Auken i dagens løb har prøvet at skabe det indtryk, at socialdemokraterne er mere miljøbevidste end de borgerlige partier. Hr. Svend Auken spurgte oven i købet hr. Niels Helveg Petersen, om det var med regeringen, der skal føres miljøpolitik. Hvis nu hr. Svend Auken havde stillet spørgsmålet til sig selv, kunne hr. Svend Auken have svaret ja. Hvorfor det? Jo, for hr. Svend Auken har sammen med sine kolleger i Socialdemokratiet lavet det ene miljøpolitiske forlig efter det andet med regeringspartierne siden seneste folketingsvalg. Vi har haft et fælles bredt forlig om nedbringelse af svovlforureningen i Folketinget. Vi har fået et bredt forlig om nedbringelse af landbrugets forurening. Vi har fået forliget om spillereglerne for den fremtidige behandling af genteknologi. Vi har fået forliget om revision af genanvendelsesloven. Vi har forlig om nedbringelse af dioxinforureningen samt det meget fine forlig om revision af hele vores nye miljølov i maj i år, hvor vi strammede loven væsentligt op, så den igen blev verdens bedste miljølov. Den tidligere lov var også lavet i fællesskab mellem Socialdemokratiet og Det Konservative Folkeparti.

Disse realiteter viser, at der glædeligvis er en helt anden enighed om dansk naturbeskyttelse og dansk miljøpolitik, end man må-

ske kunne få indtryk af ved at lytte til hr. Svend Aukens tale i dag.

(Kort bemærkning).

Tove Lindbo Larsen (S):

Jeg forstod på hr. Ahlmann-Ohlsen, at regeringen var meget optaget af at beskæftige sig med forskning ikke mindst på området sund kost. I den forbindelse vil jeg gerne spørge hr. Ahlmann-Ohlsen eller måske undervisningsministeren om, da det jo er hans område, hvorfor man har mishandlet hele dette forskningsområde på ernæringsiden. Det er mere end 2 år siden, vi her i Folketinget vedtog et forslag om gennemførelse af en ernæringspolitik. Man var ikke mindst fra regeringspartierne side optaget af at få igangsat forskning. Men hvad er der sket i løbet af de to år? Så utrolig lidt, at man næsten kan sige, at det er urimeligt, at man vedtager et forslag uden at røre en finger for at leve op til det.

Jeg må spørge, om hr. Ahlmann-Ohlsen mener det alvorligt, når han siger, at man skal sætte ind på forskningsområdet. Vil hr. Ahlmann-Ohlsen ikke svare, må jeg spørge ministeren. Er det alvor? Hvorfor sker der ingenting? Det er ikke en rimelig måde at behandle et forslag på, der er vedtaget her i Folketinget.

(Kort bemærkning).

Løvig Simonsen (S):

Det var nogle interessante bemærkninger, hr. Ahlmann-Ohlsen kom med heroppefra om det miljømæssige. Jeg er da glad for, at hr. Ahlmann-Ohlsen giver udtryk for disse tanker, men det var altså ikke det, der stod i statsministerens åbningstale, vil jeg gerne gøre opmærksom på. Når hr. Ahlmann-Ohlsen taler så meget om forlig mellem regeringen og Socialdemokratiet, må jeg selvfølgelig sige, at sådan forholder det sig ikke. Når det f.eks. gælder nedbringelse af luftforurening, var det et forslag fra Socialdemokratiet – som blev støttet af SF og Det Radikale Venstre – der nød fremme ved, at regeringspartierne tilsluttede sig en yderligere nedbringelse end den, man selv havde foreslået. Sådan ser det ud, og det er jeg sikker på at hr. Ahlmann-Ohlsen også godt kan huske.

[Løvig Simonsen]

Når vi taler om at stramme miljøbeskyttelsesloven, så forholder det sig da også sådan, at vi havde nogle forslag, som regeringspartierne tilsluttede sig. Det er ikke, fordi vi skal stå og tage patent på at have en øget miljøbevidsthed – det ved vi godt andre partier også har – men man skal ikke fra denne talerstol sige, at det er forlig, der er lavet med regeringen.

Jeg forstår udmærket godt, at hr. Ahlmann-Ohlsen er meget bekymret for nitratforureningen af vores grundvand, især deres farlighed over for spædbørn, ikke mindst i betragtning af, at vi kan ønske til lykke med den nyfødte søn.

(Kort bemærkning).

Ahlmann-Ohlsen (KF):

Jeg vil gerne sige til hr. Løvig Simonsen, at det var en datter. Også her tog hr. Løvig Simonsen fejl. Det er naturligt, når man sidder i et udvalg og drøfter oplæg, der kommer fra den borgerlige regering, igennem, at der gives og tages forskellige steder. Det ændrer ikke ved det faktum, at også Det Konservative Folkeparti og de øvrige regeringspartier ved alle de før nævnte forlig trykkede grønt på knappen.

Endelig vil jeg sige til fru Tove Lindbo Larsen, at vi i den konservative folketingsgruppe er meget optaget af det samme problem, som fru Tove Lindbo Larsen er, idet vi for få dage siden har rettet en yderligere henvendelse til regeringen om, hvor langt de forskellige handlingsplaner og redegørelser for dette problem er. Så vi er også i denne sag på linje.

Helle Degn (S):

Kvindearbejdsløsheden synes jeg vi skal vende lidt tilbage til. Jeg synes, det er en uacceptabel trussel for velfærdssamfundet. Folketinget burde beskæftige sig noget mere seriøst med denne opgave, se at få den løst. Ikke mindst regeringen burde det, men regeringens bud til kvinderne på arbejdsmarkedet er nærmest det modsatte. Den negligerer den arbejdslededsprocent, som kvinderne allerede nu tegner sig for. Med den arbejdslededsnedsættelsespolitik, som denne regering præsenterer kvinderne for, må man sige, at vi nu vil se endnu flere kvinder i rækkerne af ledige.

Men vi vil følge nøje med. Socialdemokratiet vil i hvert fald i denne folketingssamling søge at stille nogle forslag, som kan modvirke regeringens negative politik.

Regeringens arbejdstidspolitik udmøntes netop i disse dage over for folk, specielt dem, der er beskæftiget i den statslige sektor. Det, vi ser, synes jeg faktisk er at gøre nar af folk. De fuldtidsansatte får en times arbejdsnedsættelse i de sidste tre måneder, før overenskomsterne skal fornys uden personalemæssig kompensation. Konsekvensen bliver mere arbejde uden en egentlig bedring i arbejdsvilkårene. De deltidsansatte får ingen lønkompensation på trods af, at vi i lovteksten kan se, at der er tale om en lønkompensation på 2,56 pct. Hvordan kan det så gå til, at folk ikke får den lønkompensation? Ser man efter i det cirkulære, finansministeren har udsendt den 26. maj, står der: »Mod den ansattes ønske kan arbejdstiden kun nedsættes, hvis ændringen er »sagligt begrundet«.

Jeg ved ikke, om finansministeren har tid til at være her, eller om han overværer debatten pr. distance.

Men jeg vil gerne stille finansministeren det spørgsmål: hvad er en saglig begrundelse? Det synes jeg han skylder mange lønmodtagere på deltid en besvarelse af.

Jeg synes, jeg vil nævne konsekvenserne af dette her. Det har vi set udmøntet i den måde, det offentlige som arbejdsgiver har tacklet sagen på Rigshospitalet på. For personalet her gennemfører man en arbejdstidsnedsættelse sådan, at den lønkompensation, som man egentlig var berettiget til, omgås ved, at arbejdsgiveren nedsætter arbejdstiden med 1 time, således at merlønudgiften undgås. Men resultatet for den enkelte bliver bare, at samme arbejdsindsats nu skal ydes på kortere tid, eller på dansk: mere arbejde uden betaling. Eller endnu værre: man kan blive stillet over for valget: kompensation eller fyring.

Dette ser vi jo også konsekvenserne af generelt på hele sygehusområdet. Regeringen siger meget demagogisk til befolkningen: vi har fået flere ansatte, men man nævner ikke i samme omgang patienttilgangen. Konklusionen for de enkelte, der er ansat i sygehusvæsenet, er mere arbejde. Regeringen har ikke indregnet dækning ved sygdom og fravær og efteruddannelse i den lønstigning, som man har dekretet. Resultatet er også her for den enkelte mere arbejde. Regeringen

[Helle Degn]

har heller ikke sørget for f.eks. i sygehussektoren at få bygget nogle plejehjem; tværtimod gør regeringen, hvad den kan for at stoppe udbygningen. Resultatet er mere arbejde for den enkelte medarbejder i denne sektor og ringere omsorg for os, der skal være på hospitalerne, dvs. dårligere patientbehandling og mere arbejde uden en egentlig kompensation for det.

Oveni skal vi så nu lægge konsekvenserne af arbejdstidsnedsættelsen uden kompensati-on. Resultatet er alt i alt i den offentlige sektor mere arbejde for dem, som er ansat, og dårligere service for os, der som borgere skal betjene os af den offentlige sektor.

Denne arbejdstidspolitik rammer hårdt i den offentlige sektor, og den rammer specielt kvinderne af to grunde: for det første fordi de lige præcis i stor udstrækning befinder sig i den offentlige sektor, og for det andet fordi de typisk er deltidsansat. Regeringen mener åbenbart, at kvindernes situation på arbejdsmarkedet allerede er alt for fordelagtig, så det må der sættes en stopper for. At opfordre kvinderne til at gå på deltid har også været regeringspartiernes bud til kvinderne. Her får vi endnu en gang dokumentation for, hvor svagt lige præcist de deltidsansatte står på arbejdsmarkedet. Derfor skal vi lade være med at anbefale kvinderne at gå på deltid, for så bliver de endnu ringere stillet.

Så har nogle stykker af os bemærket, tror jeg, at socialministeren i sommerens løb var ude med nogle heftige bemærkninger om sit bud på en arbejdstidsnedsættelse. Jeg synes, det var interessante tanker, og jeg vil gerne spørge socialministeren, om hun synes, konsekvenserne og udmøntningen af den arbejdstidspolitik, hun er med til nu at tage et ansvar for, er noget, der gavner kvinderne, specielt den enlige forsørger, som typisk er en kvinde, som er allerdårligst stillet. Det kunne være rart at høre socialministerens svar på det spørgsmål.

Erik B. Smith (S):

Hr. Helge Adam Møller holdt efter hr. Svend Aukens indlæg en stor tale heroppe, som gik på devisen, at blev tiden skruet 4 år tilbage, ville vi opleve en social deroute, som vi ikke havde set nogen sinde tidligere, og som skulle understrege det hykleriske, når Socialdemokratiet talte om social genopret-

ning. Hr. Helge Adam Møller nævnedede en række konkrete eksempler; således skulle man f.eks. tage 20.000 kr. fra den laveste invalidepensionist, man skulle fjerne 12 uger fra barselsorloven, man havde ikke delpension, og man havde nogle langt dårligere betalingsregler for daginstitutionerne. Lad mig tage det sidste først.

Ros til regeringen, for det er fint nok, det har vi også sagt, og vi stemte for forslaget, men alt det andet kan regeringen og regeringspartierne ærlig talt meget dårligt rose sig af. Hvorfor ikke? Ja, sagen er jo den, at hvis vi tager førtidspensionsreglerne, stemte Det Konservative Folkeparti sammen med de andre regeringspartier og sammen med SF og VS for, at laveste invalidepension skulle ophæves, og at man i stedet for skulle have mellemste invalidepension. Det stemte man for, da man var i opposition, men da man fik regeringsmagten, havde man ikke meget lyst til at leve op til den forpligtelse, som unægtelig var blevet noget dyrere end de 20.000 kr., som blev forbedringen. Hvad skete der? Ja, Socialdemokratiet kom med et førtidspensionsforslag, som fik tilslutning også fra regeringspartierne, og som betød, at man i fællesskab udarbejdede en ny reform. Der er ikke meget at prale af i denne sag, og der er i alt fald intet at bebrejde Socialdemokratiet, tværtimod. Vi burde måske ikke engang have reddet regeringen ud af den kattepine eller den uansvarlige afstemning, man foretog som oppositionsparti.

Barselsorloven, hvad med den? Ja, enhver i dette hus og også udenfor ved jo, at det har været en radikal mærkesag, og vi ved også, at når de radikale bestemmer, at nu vil de have det, så får de det, for de tæller hele venstre side af folketingsalen med. Så må de konservative og andre regeringspartier finde en grimasse, der kan passe, og så kan man selvfølgelig lige så godt stå heroppe og prale af det, men det er lidt naivt at tro, at vi hopper på den.

Sådan kunne jeg blive ved.

Jeg kunne såmænd også godt tage hr. Helge Adam Møllers 210.000 nye arbejdspladser. Hvor har man for øvrigt det tal fra? Et interessant tal. Regeringen har jo sparet statistikken væk. Hvis vi ser på ATP-oplysningerne, kommer vi i alt fald ikke til 210.000.

Ser vi på de oplysninger, vi har fra Anker Jørgensen-regeringsperioden, så er vi oppe

[Erik B. Smith]

på et tal for Anker Jørgensens regeringsperiode på 258.000 nye arbejdspladser. Det er ikke noget, vi synes der er synderlig grund til at prale med i en periode, hvor samfundet er under voldsom omstilling. Det, der er det afgørende, er naturligvis, hvor mange ledige der er, og der er unægtelig mange ledige, og så under denne regering, alt, alt for mange ledige.

Hvordan kan det nu være, at befolkningen – og det viser meningsmålingerne jo også – faktisk har den opfattelse, at denne regering har skåret urimeligt, og at der ingen social garanti er, før Socialdemokratiet kan komme tilbage og genoprette, når man kan fremstille tingene, som hr. Helge Adam Møller gjorde det? Jeg har såmænd også hørt andre fremstille dem på samme måde. Det er, fordi der er ting, man ganske enkelt ikke ønsker at tale om.

Karensdagen. Karensdagen, som Det Radikale Venstre på sit landsmøde besluttede skulle ophæves, hvilket dog ikke forhindrede dem i at stemme imod dens ophævelse, kommer væk nu; den var unægtelig så skæv, at man indså, at det kunne man faktisk ikke være bekendt at gå ud til vælgerne ved et folketingsvalg med en vedtagelse om.

Bistandsloven. Hvem er det, der kommer på bistandshjælp? Ja, det er de allerdårligst stillede grupper i vores samfund, folk, der aldrig når ud på arbejdsmarkedet, enlige kvinder uden uddannelse med et eller to børn at forsørge. Det er typisk bistandsklienter. Hvad har man gjort med dem? Ja, man lavede jo en 9 måneders regel, hvor man sådan sagde i en sidebemærkning: de trænger til et lille puf i den rigtige retning, så de tager sig sammen og går ud og søger sig et arbejde, og så længe de ikke kan finde ud af det, skal de ned på en hjælp, hvor man fratager dem enhver anstændighed. Jeg har noteret mig, at det har man ingen tanker om at lave om på.

Mulighederne for at yde hjælp til enkelt-udgifter i henhold til bistandsloven er blevet forringet voldsomt under denne regering. Underholdsbeløbet var hidtil fastsat som en procentdel af folkepensionen. Da folkepensionen fortsat blev dyrtidsreguleret, fordi de radikale ikke ville være med til at suspendere denne regulering, pillede man underholdsbeløbet ud og suspendede dér dyrtidsreguleringen, sådan at det blev utrolig meget dårli-

gere. Har man gjort noget ved det? Nej. Agter man at gøre noget ved det? Nej.

Sygedagpengene. Man indførte en maksimumsregel, højst 2 års sygedagpenge. Man fastlåste maksimum, og man fjernede dyrtidsreguleringen. 2 års reglen betyder – da vi jo desværre ser igen og igen, hvordan forvaltningen ikke er i stand til at afslutte disse sager – at folk på sygedagpenge ryger ned på bistandshjælp med den økonomiske katastrofe til følge, som bistandshjælpen i dag altid er ensbetydende med.

Arbejdsløshedsdagpengene på samme vis, efterlønnen forringet til ukendelighed. Og så kunne man måske for egen regning tilføje, når man nu er valgt i Storstrøms Amt, at ungdomsgarantien gik samme vej.

Hvad er så regeringens nyeste udspil? Ja, det er jo bygge- og anlægsstop for plejehjem, daginstitutioner osv. Man siger: vi vil gerne have nedbragt ventetiderne på hospitalerne. Hvem er det, der ligger på hospitalerne? Ja, der ligger desværre alt for mange ældre, som venter på en plejehjemsplads, men der indføres altså byggestop, og så kan de jo få lov til at vente endnu meget lang tid.

Jeg er klar over, at man taler næsten for døve ører, men der er ikke noget at sige til, at over 70 pct. af befolkningen faktisk har den opfattelse, at der er sket uacceptable forringelser på det sociale område, og at garantien for en forbedring ikke kommer fra regeringspartierne.

J. K. Hansen (S):

Der er ikke anvendt voldsomt mange linjer i åbningstalen på en meget vigtig ting i vort samfund, nemlig vore børns uddannelse. Jeg har bemærket, at statsministeren i den del af åbningstalen, der drejer sig om de overordnede mål for uddannelses- og kulturpolitikken, opererer med begreber, som efter regeringens opfattelse skal stå i forgrunden: kundskaber, kvalitet, værdier og kulturel forankring, og siger herefter, at også en formulering af en ny formålsparagraf for folkeskolen kan komme på tale. Kundskaber, kvalitet, værdier. Det ville være rart, om vi allerede her i dag under åbningsdebatten kunne få defineret disse begreber lidt nærmere enten af statsministeren eller af undervisningsministeren.

[J. K. Hansen]

I Socialdemokratiet er vi bestemt ikke imod nytænkning på folkeskoleområdet. Tværtimod mener vi, at der er behov for det på en række områder, men vi kunne godt frygte, at den nytænkning, man her lægger op til, er den samme, som firkløverpartierne kom med i oktober 1984, hvor man i et fælles oplæg til de nødvendige justeringer i folkeskolen startede med at sige, at skolens opgave først og fremmest er at give eleverne grundlæggende kundskaber og færdigheder, og at sådan kunne formålsparagraffen til 1990ernes skolelov måske komme til at lyde. Hvis det er den vej, man vil, må jeg desværre kalde det for en blanding af liberal ønsketænkning og en konserverende tankegang, som ikke vil give fremgang, men tværtimod nok skrue tiden tilbage.

I Socialdemokratiet mener vi ikke, at det lige netop er formålsparagraffen i folkeskolen, der trænger til fornyelse eller ændring. Vi mener faktisk, at dens indhold er af en sådan art, at den giver rigelig plads til nytænkning, men vi stiller naturligvis en række krav til fremtidens skole. Vi stiller bl.a. de krav, at eleverne skal have indsigt i et vidensområde, at eleverne skal udvikle normer for at anvende denne viden, at eleverne accepterer et ansvar for, hvordan, hvornår og til hvad man vil bruge denne viden, og disse krav er faktisk indeholdt i folkeskolelovens formålsparagraf. Kravet er så, at skolen bruger disse vidensområder i en sammenhængende og meningsfuld uddannelsesproces og ikke kun til mekanisk paratviden i dansk, regning og historie. Vi mener, at vor nuværende folkeskole indeholder elementer til at følge udviklingen op, til nytænkning på en række områder. Vi ved også, at der er en lang række initiativer i gang ude i vore kommuner, i Gladsaxe, i Skagen, i Værløse og en lang række andre steder ude i landet, og vores opgave må så være fra lovgivningsmagtens og fra centraladministrationens side, at sørge for, at der overalt i vore folkeskoler bliver givet muligheder for nye initiativer, for nye forsøg, uden at de bliver bremset af straffeforanstaltninger og sparebestræbelser.

Vi har i Socialdemokratiet altid følt det særdeles værdifuldt, at folkeskolens udvikling bygges på initiativer og erfaringer fra folkeskolens daglige liv, altså fra arbejdet med eleverne og fuld kontakt med forældrene; derved opnår vi også, at beslutningerne

træffes af de direkte implicerede, men det kræver til gengæld, at vi fra statens side, og fra lovgivningsmagtens side bakker de initiativer op, som kommer udefra, og ikke hele tiden begrænser ressourcerne.

Må jeg så til slut minde statsministeren og undervisningsministeren om, at vi har et folkeskoleforlig, et forlig mellem 5 partier. Jeg ved godt, at statsministerens parti ikke er med her, men jeg går ud fra, at når statsministeren går i regering med et andet forligsparti, vedgår man det, der hedder arv og gæld. Vi har altså et sådant forlig om folkeskolen mellem 5 partier, og det ville være rart, om man en gang imellem, hr. undervisningsminister, tog forligspartierne med på råd, inden man gik ud med budskaber som ændringer af folkeskolelovens formålsparagraf.

Vi har i dag anmeldt en forespørgsel til undervisningsministeren om folkeskolen, så det sikres nu, at vi får en debat på dette vigtige område, men jeg vil gerne allerede i dag have et bud på, hvad man lægger i begreberne: kundskaber, kvalitet og værdier, og hvad grunden egentlig er til, at man vil ændre folkeskolelovens formålsparagraf. Jeg vil også gerne have at vide, om statsministeren og undervisningsministeren er enige på dette område, om det er i enighed, man fremsætter disse ting.

Jeg kunne så tilføje, at jeg vil da også gerne spørge den radikale boligpolitiske ordfører, hr. Ole Vig Jensen, om han mener, at folkeskolelovens formålsparagraf skal ændres.

Ole Henriksen (SF):

Af gode grunde kan man heller ikke knytte ret mange bemærkninger til statsministerens åbningstale, når det gælder OD. Vi får bekræftet, at det er en frivillig ordning, vi kan vente at regeringen fremsætter forslag om her til december måned, men indholdet af den kan altså ikke røbes på nuværende tidspunkt. Jeg synes, at det måske var lidt mere interessant, om vi også fik bekræftet her i dag, at de radikale fortsat vil vedkende sig den række af principper, som de 3 partier, Socialdemokratiet, SF og de radikale, udarbejdede i en fællesudtalelse den 19. juni 1986 om indførelse af obligatorisk over-skudsdeling, medejendomsret og medbestem-

[Ole Henriksen]

melse. SF vedkender sig denne fællesudtalelse og de principper, som ligger i den. Vi vedkender os også det, der står i fællesudtalelsen om, at disse principper snarest bør gennemføres ved lovgivning på området, og det er jo så det, vi skulle prøve at se, om vi kunne få noget ud af.

Vi siger også i en mindretalsudtalelse fra SFs side i samme beretning, at en reform om obligatorisk overskudsdeling kun kan være en mindre bestanddel af en større reform, som indeholder såvel økonomisk som ledelsesmæssigt demokrati. Det skal jo forstås sådan, at vi selvfølgelig i kraft af den konstruktion, vi har omkring virksomhedsdemokrati, ikke har noget imod, at man diskuterer videre mellem de 3 partier for at få en overskudsdeling indpasset i ordningen, ellers kunne det jo være lige meget med en udtalelse af den karakter. Det er klart, at vi ønsker selvfølgelig at gå videre i SF end lige netop til overskudsdeling, men på det konkrete område mener jeg under alle omstændigheder at der må konkrete forhandlinger til mellem de 3 partier, hvis vi skal prøve at udmønte de gode principper, der ligger her. Vi har jo flertal i salen i dag, og hvis vi skal forhindre, at regeringen laver sin frivillige OD-ordning til december eller til januar, er det et spørgsmål om at udmønte principperne. Vi er jo enige om, at der skal være en fælles forvaltning af lønmodtagerkapitalen af de ansatte i virksomheden, vi er enige om, at ordningen skal være obligatorisk, vi er enige om, at ordningen skal give reel medbestemmelsesret til de ansatte, og vi er enige om, at den offentlige sektor skal med i ordningen.

Der, hvor der så kunne være et hængeparti mellem de 3 partier eller først og fremmest mellem de radikale på den ene side og Socialdemokratiet og SF på den anden side, er, når det drejer sig om, hvorvidt en virksomhedsfond skal opbygges med kollektiv eller individuel ejendomsret indbygget. Det kan selvfølgelig i sig selv være et punkt, som kan sprænge, men det behøver ikke at være et punkt, som vi ikke kan diskutere os frem til om der skulle være muligheder i. F.eks. kunne det være interessant at se, om ikke der var en åbning i noget af det, som jeg nu i dagspressen har set refereret fra LO-mødet, jeg tror, det var sidste weekend, og hvor hr. Estrup kommer med nogle nye tanker, som nærmer sig SFs, og som også kan medvirke

til forhandlinger, og det er med hensyn til spørgsmålet om, at der ikke må ske nogen kapitaludtynding i en virksomhed. Jeg forstår det sådan, at hvis der er en fællesfond i en virksomhed og nogle forlader denne virksomhed, så er det ikke meningen, at den fondsdannelse, som de ansatte, der bliver tilbage, har, skal svækkes, og hvis det er rigtigt forstået, er vi kommet det skridt videre – mener jeg at have opfattet. Det kan godt være, jeg tager fejl, men jeg tror, at den eneste rigtige måde at få afklaret disse ting på, må være, at de 3 partier mødes og tager en diskussion, og jeg vil da godt høre både Socialdemokratiet og de radikale, om de vil modtage en invitation fra SFs side til en sådan drøftelse. Det ville i hvert fald være interessant nu, og jeg mener, at vi har de 2-3 måneder at løbe på for at forhindre, at arbejdsministeren får sit forslag om frivillig OD igennem. Han mener nemlig – det hørte jeg i går i radioen – at han skal komme den obligatoriske ordning i forkøbet, og her mener jeg at de tre partier har en opgave i at få diskussionen i gang på et mere konkret plan.

Ivar Nørgaard (S):

At fejle er menneskeligt, også for en statsminister, men at fremture i fejlen er skændigt, også for en statsminister.

Torsdag den 2. oktober tog regeringen et meget drastisk skridt: den indførte et bygge- og anlægsstop for stat, amter og kommuner, angiveligt fordi byggesektoren var overophedet.

Den 7. oktober, i tirsdags, kl. 12 holdt statsministeren sin åbningstale, og i den understregede han, at han havde gennemført dette drastiske skridt, fordi der var overophedning i bygge- og anlægssektoren, og at han håbede, at han kunne ophæve dette skridt, når han havde fået forhandlet med kommuner og amter om et andet byggeprogram. Men samme dag udkom Det Økonomiske Sekretariats økonomiske oversigt. Der står på forsiden, at redaktionen af kapitel 1 – og det er det, der er blevet offentliggjort – er afsluttet den 7. oktober. Vi modtog det altså om eftermiddagen, så statsministeren kan selvfølgelig – måske med rette – hævde, at han var i god tro, da han kl. 12.00 sagde, at begrundelsen for anlægsstoppet var en overophedning af byggeriet. Statsministeren hav-

[Ivar Nørgaard]

de jo travlt den dag, så det kan være, at han ikke havde mulighed for at se på redaktionens slutning, selv om hans økonomiminister selvfølgelig havde forelagt ham det eller burde have forelagt ham det, før det blev offentliggjort.

Af den økonomiske oversigt fremgår det med al tydelighed, at man venter, at der i resten af året sker en afdæmpning af den kraftige vækst i byggeriet, og man siger ordret:

»For det private boligbyggeri har påbegyndelsen allerede været vigende i årets første halvdel i sammenligning med det høje niveau i slutningen af 1985. Det ventes, at der også i resten af 1986 bliver tale om en vis reduktion af påbegyndelserne af privat boligbyggeri...«.

Og senere siges det endnu tydeligere i det samme kapitel:

»Som anført har påbegyndelserne af nyt boligbyggeri imidlertid allerede gennem 1986 vist en vigende tendens, og efter alt at dømme toppede aktiviteten ved boligbyggeri i sommermånederne. Årsagerne til opbremsningen kan tænkeligtvis være den fremtidige begrænsning af rentefradragsretten i kraft af skattereformen og temmelig sikkert den siden foråret skete opgang i renteniveauet.«.

Nu har statsministeren altså økonomiministerens egne eksperter udsagn om, at det var på et falsk, et forkert, et fejlagtigt grundlag, regeringen gennemførte stoppet for anlægsvirksomhed. Der er ikke mere tale om ophedning og overophedning i boligbyggeriet og ej heller i byggeriet som sådant.

Det fremgår endvidere af, at man i samme kapitel slutter med at påpege, at der for 1987 kan forventes en stigning i arbejdsløsheden på mellem 15.000 og 20.000, hovedsagelig som følge af en afdæmpning i byggeriet. Jeg mener derfor, at statsministeren nu ikke bør fremture. Nu har han muligheden for at erkende, at det var et fejlagtigt grundlag, der førte til dette drastiske skridt, så nu kan statsministeren roligt stemme for Socialdemokratiets dagsorden, som jo går ind for, at man nu ophæver dette på fejlagtigt grundlag tagne skridt.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Når jeg beder om ordet på nuværende tidspunkt, er det i og for sig kun for at svare på en meget direkte henvendelse fra hr. Ole Henriksen til mig vedrørende SFs holdning i OD-spørgsmålet.

Jeg synes, det var en interessant tale, hr. Ole Henriksen holdt, og jeg kan bekræfte det, som hr. Ole Henriksen også ved: at vi er altid villige til at snakke både med Socialdemokratiet og med SF om det videre forløb, om mulighederne for at komme nærmere en OD-løsning.

Jeg kan også bekræfte, at den udlægning, hr. Ole Henriksen kom med af, hvordan det radikale forslag skulle forstås, var rigtig, men sådan har den faktisk været, lige siden forslaget kom for dagens lys; der er ikke sket nogen ændringer på det punkt.

Det, som jeg synes var interessant, var den bevægelse, som jeg nu forstår der er hos SF med hensyn til at ville snakke med Det Radikale Venstre, for sidste gang jeg havde lejlighed til at diskutere dette spørgsmål med SFs formand, var der en anden tone. Da mente man fra SFs side ikke, at der kunne laves nogen løsning med Det Radikale Venstre. Jeg havde understreget, at jeg ikke troede, at den holdning deltes af hele SFs gruppe, og det er jeg glad for nu at have fået bekræftet.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne sige i anledning af det, som min partifælle hr. Ivar Nørgaard sagde, at jeg tror ikke, svaret er så vanskeligt at finde. Svaret på, hvorfor man har lavet dette bygge- og anlægsstop, er, så vidt jeg kan se, ganske enkelt, at regeringen ønsker en begrundelse, uanset hvor tyndbenet den er, for at rende fra sin aftale med kommuner og amtskommuner om anlægsinvesteringerne i 1987. Det er det, man vil. Man vil have en anden aftale, man vil have en yderligere nedskæring, og hvis ikke det skulle være rigtigt, var det rart med et dementi herfra. Men jeg kan godt sige til folketingsalen, at det kommer ikke, for det er sandheden.

Camre (S):

Jeg vil gerne med udgangspunkt i statsministerens åbningsstale bede statsministeren om at give os en lidt nærmere forklaring på de tal for antallet af nye job, som var indeholdt

[Camre]

i talen. Statsministeren siger allerede på side 1 og 2, at der siden foråret 1983 er skabt 210.000 nye job, og derefter går statsministeren over til at redegøre for, hvordan udviklingen har været dels i beskæftigelsen, dels i ledigheden.

Statsministeren siger på side 2, at den sæsonudjævnede ledighed i april 1983 var på 280.000 mennesker, svarende til 10,5 pct. af arbejdsstyrken, og at i august i år er ledigheden kommet ned på 214.000 mennesker, lig med 7,8 pct. af arbejdsstyrken, altså et fald på 66.000 i antallet af ledige.

Men hvis man nu regner ud på baggrund af de tal, statsministeren har givet, hvor stor arbejdsstyrken er, vil man se, at den ud fra statsministerens tal i april 1983 var på 2.666.600 mennesker, mens den nu efter statsministerens tal er på 2.743.600 mennesker, og det vil, når man trækker de ledige ud af arbejdsstyrken, vise, at der er skabt et øget antal job på – med afrunding – 143.000. Men statsministeren siger, at det er 210.000, og det vil vi faktisk meget gerne have en redegørelse for, fordi hele denne statistik jo ikke eksisterer mere, og fordi det er yderst besynderligt, hvordan statsministeren regner sig frem til dette tal.

Jeg tror, man kan give statsministeren en hjælp på vejen.

Der er 66.000 ledige, som er kommet i arbejde, og de har fået 66.000 af de 143.000 nye job; resten er blevet besat med nogle nyttilkomne. Men det, statsministeren gør, er, at han siger, at hver gang der er en mand, der er gået fra at være ledig til at være i beskæftigelse, er der skabt 2 job; det vil altså sige, at der er tale om dobbeltregning.

Nu kan jeg se, statsministeren ryster på hovedet, men så må jeg i hvert fald konstatere, at det også uden lommeregner er muligt at finde ud af, at så må andre af de i åbningstalen indeholdte tal være forkerte. Begge dele kan ikke være rigtige. En af delene er forkert. Hvis statsministeren mener, at det er tallet 210.000, der er rigtigt, så er de andre tal for antallet af ledige i procent af arbejdsstyrken forkerte. Det er muligt, at vi ikke her fra denne talerstol kan få så nøjagtige tal, men så er der jo mange lejligheder også efter denne dag til at få dokumentation for dette, for vi er naturligvis vitalt interesserede i at vide, hvordan disse tal kommer til veje.

Da jeg nu er heroppe, skylder jeg fru Grethe Fenger Møller et svar på en række spørgsmål om Socialdemokratiets vurdering af Budgetdepartementets beregninger over SFs økonomiske politik.

Jeg vil i den anledning sige, at det, som er det interessante, ikke er, at der foreligger regnefejl, for det kan man ikke påvise at der gør. Det, der er det interessante, er, at der i SFs beregninger er gjort nogle forudsætninger, som er i strid med den måde, som det danske økonomiske system reagerer på. Og jeg vil gerne sige til fru Grethe Fenger Møller, at der ingen som helst uenighed er, hverken mellem hr. Svend Auken og mig eller mellem andre i den socialdemokratiske gruppe og mig, om denne vurdering.

Poulsgaard (FP):

Om søhelten Herluf Trolle blev der sagt, at han engang sagde:

»Hvi gik jeg klædt i fløjl og mår
og bar de gyldne kæder?

Fordi, når Danmark står på spil,
jeg glad skal sætte livet til,
og det er netop det, jeg vil,
kan det forundre eder?«

Der er nogle, der bærer gyldne kæder, der er nogle, der har forgyldt sig selv ud over alle grænser de sidste par år med lønstigning, frirejser, ministerbiler og andet. Men hvad er det for en regering, vi har? Hvad siger den menige mand? Hør, hvad en dyrlæge Toftegaard i Hadsten i dag skriver i Jyllands-Posten: »Selv om man forstår de partier, som følte sig kyst til at vedtage liberaliseringen – hvem ville sige nej til det store, humane og ædle formål at hjælpe mennesker i nød? – fritager det dem ikke for ansvar.«

Nej, det fritager ikke for ansvar. Man vil så gerne være åh så human, åh så liberal, åh så godgørende for andres penge. Man er jo ved at pantsætte Danmark, man er ved at overgive Danmark til fremmede nationer, og det kan vi ikke være bekendt herinde. Der var en enkelt, en mand nede i Seem, der hedder Søren Krarup; han turde tale Roma midt imod. Men hvad fik han? Han fik et ulvehyl, og det også fra det borgerlige Danmark, som burde have været den præst dybt, dybt taknemlig, for I er jo ved at sælge Danmarks frihed. Den frihed, som Herluf Trolle var parat til at sætte livet på spil for, er man

[Poulsgaard]

parat til at sælge i humanismens hellige navn. Hvor humane skal vi være? Kan vi simpelt hen blive ved med at have åbne grænser? Jeg tror det ikke.

Jeg var med i en debat i radioen her for nylig efter Radioavisen. Der var en flygtning, der sagde til mig: »Hvor dum har man lov til at være?« Det kan da godt ske, at den flygtning syntes, at jeg var dum, det er der også andre end ham, der gør, men jeg er trods alt valgt til det danske Folketing. Hvis jeg kom hjem til mine værter og sagde: I er dumme, så smed værterne mig ud. Det er i hvert fald ikke klog politik. Og Søren Krarup har jo fuldstændig ret. Der er jo ikke én kunstner i dette land, ikke én af dem, der optræder, og som lever af AOF eller af tilskud fra amter, kommuner, stat og andre, der tør optræde ved noget som helst arrangement til fordel for Søren Krarup – det kunne der måske være nogle, der havde lyst til – for så kan de ikke få arbejde, så rammer man folk på brødet. Det er en liberal regering, der lægger navn til den slags ting. Jeg synes, man skulle tænke sig en lille smule om. Statsministeren og andre smiler jo og ser altid venlige ud i fjernsynet, og det er da også en fornøjelse af se statsministeren på fjernsynsskærmen, den kompliment vil jeg gerne give ham, men somme tider burde statsministeren nu også vise, at han er statsminister. Det er ikke nok bare at bære de gyldne kæder, som Herluf Trolle omtaler.

Jeg skrev den 6. september til statsministeren: hvad vil man gøre ved Ryesgade, ved disse såkaldte BZere, der laver rav i gaden? Ikke en pind, sagde statsministeren. Statsministeren lændede sig bare tilbage i stolen, så kunne politiet stå der med smerten og bøvlet. Vi kunne have sat stormtropperne ind og så en spuleslange, så kunne vi hurtigt have fået klaret det.

Der er nogle borgerlige vælgere, der begynder at føle sig lidt frustrerede over, at denne regering overhovedet ikke viser nogen som helst handlekraft, men bare læner sig tilbage.

I et spørgsmål til socialministeren spørger jeg: hvad agter regeringen at gøre ved det store sygefravær? Det er jo kolossalt, så syge folk bliver i dette land, selv om vi har sådan en dyr sundhedspolitik. Sygeplejersker bliver syge, flyveledere bliver syge, maskinister bliver syge. Vil man i det mindste ikke undersø-

ge grunden til den store sygdom? Nej, siger ministeren, det vil man ikke. Man læner sig igen tilbage i stolen, hæver den store hyre og gør ikke en disse. Men man tager nogle mennesker som gidsler. Det er simpelt hen rystende.

Derfor har min partifælle fru Pia Kjærsgaard så evig ret. Schlüterregeringen er ikke i gang med at lave den samme fadæse, som hr. Bernhard Baunsgaard gjorde, nej, det er meget, meget værre. Efter åbningstalen var der en af de røde herinde, der sagde: vi kunne ikke have holdt den tale bedre selv, og så ved jeg snart ikke, så kan man jo vælge imellem pest og kolera. Men de, der simpelt hen havde ønsket, at den borgerlige regering havde ført en borgerlig politik, har fået en dyb, dyb skuffelse.

Kulturministeren er overhovedet ikke bedre, og jeg vil da gerne sige, at statsministeren nok begik en genistreg, dengang han udnævnte hr. H. P. Clausen til kulturminister. Det var nok en af de store genistreger, for med alt det, de konservative medlemmer har sagt i tidens løb, var der simpelt hen ingen af dem, der kunne blive kulturminister. Man har jo angrebet musik på biblioteket – fuldstændig med rette – og hvad siger kulturministeren så? Han siger: nu skal vi også have gratis video på biblioteket. Ikke engang Socialdemokratiet kunne have gjort det bedre. Hr. Svend Auken nikker. Det er simpelt hen en genistreg at tage en udefra til det.

Og hvad gør man også? Jeg har set en annonce, hvori en radioforhandler annoncerer med, at nu kan man købe en antenne, der kan tage satellitprogrammer ned. Det er altså lovligt nok at annoncere med det, men det er ulovligt at tage de programmer ned. Trafikministeren, hvad gør han? Han nægter simpelt hen den danske befolkning at modtage disse kulturtilbud, der kommer udefra. Er der nogen, der ikke kan forstå, at det borgerlige Danmark er ved at blive dybt, dybt frustreret? Jeg forstår det godt. Men der er altså et alternativ, og alternativet er Fremskridtspartiet. Lad så de røde drømme skønne ministerdrømme. Jeg vil håbe, at denne regering i den sidste tid, den har tilbage, virkelig vil mande sig op, for hvis ikke den mander sig op, er der nogle, der får et slemt chok, den dag valget kommer.

Tinning (VS):

[Tinning]

Det er en ganske urimelig kritik, hr. Poulsgaard retter mod landets statsminister. Det er jo ikke rigtigt, at statsministeren ikke foretager sig noget i flygtningespørgsmålet. Statsministeren har været ude at fortælle det danske folk, at nu skal vi være på vagt, for nu er der en folkevandring på vej ind over vore grænser, og dette indlæg skal handle om flygtningespørgsmålet.

Statsministeren sagde i sin tale:

»Tiden kalder på åbenhed. Vi skal være internationale, udnytte tilbudene udefra og lære mere sprog, men samtidig skal vi passe bedre på vore egne fælles erfaringer som folk.«

En herlig formulering, kan jeg forstå at også undervisningsministeren synes.

Der kommer da også kort derefter et afsnit om uddannelsespolitik, et afsnit om kulturpolitik, en særlig bemærkning om det udmærkede arbejde, der foregår inden for breddeidrætten. Men står der noget om flygtninge i det afsnit, det afsnit, som handler om åbenhed, om det at være international, om, at det, at vi åbner vore grænser og forsøger at leve sammen også med fremmede folk i sameksistens, styrker danskheden, styrker det internationale samarbejde på én og samme tid? Nej, det gør der ikke. Hvor står der så noget om flygtninge? Da vi hørte statsministeren, skulle vi først en tur rundt om den grove, helt tilfældige, meningsløse vold og det omfattende hærværk, og dér kommer statsministeren så – ikke i forbindelse med åbenhed, men i forbindelse med vold og hærværk – ind på flygtningespørgsmålet, og det er desværre ikke nogen tilfældighed.

Hr. Poulsgaard har jo vanen tro ikke fattet sagen meget dybere end et par centimeter og bilder sig ind, at bare fordi statsministeren siger, at vi godt vil bevare vores rimelige politik på flygtningeområdet, og fordi justitsministeren siger: vi gør skam ikke noget galt, så tror hr. Poulsgaard på det, og det er en fejl.

Sagen er jo, at det forslag fra regeringen, som vi skal diskutere i morgen, lige præcis handler om det modsatte af den åbenhed, statsministeren taler om. Det er et forslag, der handler om at lukke grænserne. Jeg blev lidt overrasket, fordi justitsministeren – og det er jo i virkeligheden ham, der er sat til at gøre det beskidte arbejde for statsministeren i denne sag, eller også har han påtaget sig det selv, det ved jeg såmænd ikke – påpeger,

at der i dag ikke er nogen reel mulighed for afvisning ved grænsen. Så skal han prøve at finde et eksempel på, hvornår vi ikke kan stille noget op, og så siger han som eksempel: jo, det er, når der står en svensker ved grænsen og søger asyl. Selv når der står en svensker ved grænsen og søger asyl, kan vi ikke stille noget op. Jeg mener, at enten justits- eller statsministeren allerede i dag må fortælle os, hvor stort et problem vi har i Danmark med svenskere, der søger asyl.

Derudover går regeringens lovforslag jo ud på, at hvis man befinder sig i et land i tryghed, kan man ikke komme ind i Danmark. Det betyder, at hvis en asylansøger befinder sig i Vesttyskland og forsøger at komme ind, vil det i almindelighed ikke være muligt. Men, får vi så at vide, hvis det er en iraner, det drejer sig om, en iraner, der rejser til Danmark direkte fra sit hjemland, er det noget andet. Det er fuldstændigt korrekt. Der er bare et eneste men ved den historie, og det er, at det er komplet hamrende umuligt at rejse direkte fra Iran til Danmark. Selvfølgelig går der flyvemaskiner fra Teheran, men de går tilfældigvis til Wien i Østrig og til Frankfurt i Vesttyskland. Der er ingen direkte forbindelse, og derfor kan både justitsministeren og statsministeren fortælle den danske befolkning, at iranere, der rejser direkte til Danmark, får lov til at komme ind. Ja, det tror da Søren, for det er simpelt hen ikke muligt.

Så siger man, at flygtninge, som har pas eller visum, selvfølgelig vil få mulighed for at komme ind. Men hvad forestiller man sig? Forestiller man sig, at folk i Iran, i Libanon, på Sri Lanka skal gå ind på en dansk ambassade og søge visum? Det er jo klart, at hvis man som politisk forfulgt i f.eks. Iran overhovedet finder på at gå ind på den danske ambassade, så har man påkaldt sig opmærksomhed, så har man givet et signal til myndighederne om, at man er ude på noget. Selvfølgelig kan man ikke som politisk forfulgt gå ind på den danske ambassade og søge visum.

Der er ingen tvivl om, at der er nogle reelle problemer i dansk flygtningepolitik, men der er heller ingen tvivl om, at der ikke er nogen som helst grund til panik, og det, som vi herinde må gøre op med os selv, og det, som hver eneste dansker rundt omkring må gøre op med sig selv, er to helt enkle, men

[Tinning]

ikke desto mindre meget fundamentale spørgsmål, som regeringen indtil nu ikke har bekymret sig om.

Det ene er: når vi har et flygtningeproblem over hele verden, hvad er så vi danskers andel af dette problem, hvor meget af det bør vi påtage os? Det er sagt, at vi ikke kan løse verdens flygtningeproblem. Selvfølgelig kan vi ikke det, men hvad er vores andel?

Og det andet spørgsmål, når vi har fundet ud af, hvor stor vores andel er, er selvfølgelig, om vi er parate til at tage vores del af problemet på os, om vi er parate til at give vores bidrag til løsningen. Statsministeren sagde ganske rigtigt i sin åbningstale, at Danmark er et af verdens rigeste lande, og derfor påhviler der os selvfølgelig også særlige forpligtelser med hensyn til flygtningeproblemet.

Der lever 15-23 millioner mennesker på denne Jord som flygtninge; det er selvfølgelig meget vanskeligt at gøre op. Vi mener ikke, at det er verdens befolkning, der så ligeligt kan forsøge at tage sig af flygtningeproblemet; det må selvfølgelig være sådan, at den rige del af verden tager broderparten, og Danmark hører som sagt til den rige del af verden.

I VS mener vi – et slag på tasken – at det ville være meget rimeligt, hvis vi påtog os at lukke ca. 10.000 asylansøgere ind om året. De vil formentlig ikke få asyl alle sammen, det vil 6.000-8.000 af dem. Vi mener, det vil være rimeligt deromkring – det er ikke afgørende, om det er lidt mere eller lidt mindre, men deromkring – og det, regeringen må fortælle os, det, statsministeren må fortælle os, for han taler faktisk om flygtningestrømmen i sin tale, er, hvor stor en andel af det globale flygtningeproblem det er Danmarks ansvar at tage på sig.

Jeg ved ikke, om statsministeren har gjort sig nogen overvejelse over det. Jeg ved, at for nogle få år siden var det et problem, når man sagde 250 eller 500. Så blev der ændret ved det, nu er det nogle få tusinde, men har statsministeren overhovedet gjort sig nogen overvejelse over, hvor stor en del af verdens flygtningeproblem vi bør tage på os? Det vil jeg godt have at vide.

Hvis vi siger, sådan som VS gør det, at det er noget i størrelsesordenen 10.000 om året, er det stadig rigtigt, som andre har været inde på det i dag, at der er nogle praktiske

problemer. Der er også nogle politiske problemer. Det største politiske problem er som sædvanlig statsministeren og justitsministeren og regeringen, som vedholdende fortæller den danske befolkning, at dette kan vi ikke klare, dette er vi ikke klædt på til, nu kan vi ikke give dem en rimelig modtagelse, nu må vi hellere foretage nogle foranstaltninger. Og det er klart, at selv om der i den danske befolkning er masser af vilje til at tage imod, til at tage kontakt med flygtninge, til at drage flygtninge ind i lokalsamfundet, til at være med til at støtte moralsk og psykisk, og hvad der ellers er brug for, så har det selvfølgelig betydning, hvad både statsministeren og justitsministeren i dette land siger. Det er det største problem.

Det næststørste problem er, at der selvfølgelig er nogle problemer med, at man i et lokalsamfund frygter for, at man bare får fyldt på med flygtninge, bl.a. fordi, hvad vi snakkede om tidligere på dagen, sådan nogle kommuner som f.eks. Gentofte kommune mener, at de har løst deres del af opgaven ved at tage 22 flygtninge. Det er klart, at der er nogle problemer, men de kan løses.

Det, der bør ske i første omgang, er, at vi siger: det kan ikke nytte, at vi har en pukkel af ansøgninger. Folk er henvist til at leve i flygtningelejrene under håbløse forhold måned efter måned i uvished og under psykisk pres. Der er oven i købet borgerlige politikere, som så får lidt skyts, for der er faktisk nogle, som går hen og bliver flygtninge, fordi det, når de har været bare ½ år i Danmark, er fuldstændig umuligt at vende tilbage. Derfor er hovedopgaven i første omgang at fjerne puklen af ansøgninger. Det kan gøres meget enkelt ved, at vi siger: folk, der har ventet i mere end 3 måneder, får et ja, medmindre det er en helt håbløs ansøgning, det, der hedder en »åbenbart grundløs.« Så enkelt kan det gøres, og så kan vi i Danmark i øvrigt indstille os på, at vi ikke skal panikke over 2.000, 3.000, 5.000, 7.000. Vi skal derimod sige: vores andel er 10.000. Det indstiller vi os på, og det gør vi permanent, så vi hvert år er i stand til at optage 6.000-8.000 flygtninge i det danske samfund. Der er masser af plads, hvis vi vil, og hvis vi vil fordele dem ordentligt. Det er det, regeringen i første omgang må give os en klar melding om. Er 6.000-8.000, altså 10.000 om året, der bliver til 6.000-8.000, for meget efter regeringens

[Tinning]

mening? Er det statsministerens mening, at 1.000 om året er passende, eller har man overhovedet gjort sig nogen tanker? Vi er nødt til at blive nogenlunde enige om, hvor vi lægger os, alt imens vi laver arbejdet for at fjerne årsagerne, alt imens vi fører forhandlingerne i det internationale samfund. Men på hvilket niveau lægger vi os? Det må statsministeren give os en klar melding om, og så må vi i øvrigt sørge for, at det er vi permanent indstillet på, så vi er fri for at panikke og fri for at skulle læse i avisen hver eneste weekend: tipper det her nu over eller ej? Vi er da så rigt et land, som statsministeren var inde på det, at vi har rigeligt råd, hvis vi ville andet end snakke.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 19.45.

Mødet udsat kl. 18.40

Mødet genoptaget kl. 19.45

Forhandlingen genoptoges.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Fru Lilli Gyldenkilde og fru Helle Degn var inde på det store problem, der hedder kvindernes arbejdsløshed, og jeg kan bekræfte, at det er et stort problem, fordi kvinderne i dag har 60 procent af den samlede arbejdsløshed. Det er et alvorligt problem, og derfor vil jeg da godt sikre mig, at man i fortrykket kan se, at det var udtryk for ironi, håber jeg da, når fru Helle Degn sagde, at regeringen har det syn, at kvindernes situation på arbejdsmarkedet er alt for fordelagtig. Jeg føler mig overbevist om, at det var ironi, for fru Helle Degn ved jo godt, at regeringen betragter den alt, alt for store kvindearbejdsløshed som en meget alvorlig sag. Det er også grunden til, at vi beskæftiger os meget med den.

Jeg vil da gerne minde om, hvordan et meget bredt flertal i Folketinget før sommerferien, baseret på et beslutningsforslag fra SF, sluttede op om, at der skulle ansættes yderligere ligestillingskonsulenter i arbejdsformidlingssystemet. Jeg vil også godt minde om, at selv om beslutningsforslaget pålagde regeringen at gøre dette med virkning fra

1987, så har vi ud af flaskehalsmidlerne fremrykket disse ansættelser af ligestillingskonsulenter, fordi vi har en fælles interesse i at arbejde med at dreje hele arbejdsformidlingsindsatsen over mod at hjælpe de alt for mange ledige kvinder. Den interesse er fælles.

Vi har også ud af flaskehalsmidlerne bevilget ret så meget til arbejdsmarkedsuddannelserne, og i forbindelse med dem har vi startet en lang række aktiviteter, der er specielt rettet mod at hjælpe kvinderne ind på arbejdsmarkedet. En række forsøgsprojekter er igangsat, og jeg kan love, at hver eneste gang der kommer ansøgninger om forsøgsprojekter, der specielt drejer sig om at hjælpe kvinderne ind på arbejdsmarkedet, ser vi meget positivt på dem.

Jeg vil også godt benytte lejligheden til at nævne de seneste resultater af den lov om uddannelsesyndelse og iværksætterydelse, som blev vedtaget i Folketinget i forsommeren 1985.

Det er sådan, at 5.670 personer har tilsluttet sig denne ordning, og det bemærkelsesværdige er, at det betyder, at der fra udgangen af første kvartal til udgangen af august måned er sket en stigning på 77 pct. i tilgangen. Det er faktisk det, vi i regeringen hele tiden har sagt, nemlig at når man lærer loven at kende, når man forstår, at man kan udnytte denne lov til at få uddannelse finansieret ved hjælp af dagpenge, så er der mange, der tager imod den, og de tager imod den nu her i forbindelse med, at uddannelserne er startet.

Jeg kan fortælle, at alene i juli og august måned har 2.100 personer taget imod tilbudet om enten uddannelsesyndelse eller iværksætterydelse. Jeg kan yderligere fortælle, at det er kvinderne, der tegner sig for den største tilgang. I forbindelse med uddannelsesyndelsen er det 68 pct. kvinder, der melder sig, og kun 32 pct. mænd.

Det vil altså sige, at oppositionen plus den del af fagbevægelsen, som har været meget skeptisk over for denne lov, bør tage deres synspunkt op til fornyet konstruktiv og åben overvejelse, for nu viser det sig altså, at loven har søgning, og de kvinder, som oppositionen også hævder den gerne vil hjælpe, er altså dem, der søger ind: 68 pct. til uddannelsesyndelsen; og på iværksætterydelsen, altså dem, der starter egen virksomhed, er der

[Arbejdsministeren]

også et flertal af kvinder, 53 pct. Det er nyt og epokegørende, at kvinder i den grad starter virksomhed i Danmark. Loven om iværksættertydelse har været et godt bidrag i den retning.

Jeg vil også gerne nævne, at vi inden for rammerne af arbejdsformidlingssystemet arbejder med en lang række forsøgsprojekter til gavn for kvinderne. Vi har en række projekter rundt omkring i landet med en særlig vejledningsindsats. Vi har givet bevillinger til en databus, vi har givet bevillinger til Datastuen i Århus, og sådan kunne jeg blive ved. eksempel på eksempel på, at vi giver ekstraordinære bevillinger med henblik på at afhjælpe den alt for store kvindearbejdsløshed.

Jeg vil da også godt nævne, at jeg har givet en dispensation fra ligestillingsloven med henblik på, at man i Århus Kommune kunne forsøge i forbindelse med annoncering efter chefer at udforme annoncerne sådan, at de særligt tiltrak kvinder, og såfremt der var ligeværdige ansøgere, at man så valgte kvinden, altså en form for meget positiv behandling, uden at mændene bliver helt udelukket.

Jeg har forstået, at resultatet desværre har været, at der kun er én kvinde og utrolig mange mænd, der har søgt det første job, der blev slået op. Men vi har altså vist vilje og åbenhed til at forsøge, til at eksperimenterer med mulighederne for, at kvinder også kunne avancere til chefstillinger og kunne have bedre chancer for det end mændene, fordi vi gerne vil have, at der er nogle, man kan identificere sig med.

Jeg kan også henvise til det, statsministeren for nylig offentliggjorde vedrørende kvinder i diverse råd, hvor vi inden for et år har udvidet det fra 11 til 32 pct. kvinder, tror jeg det var.

Regeringen arbejder altså aktivt med at bringe kvinderne ind som en helt naturlig og acceptabel del af de ansatte på arbejdsmarkedet på lige fod med mændene.

Jeg vil i den sammenhæng også gerne nævne barselorloven, der giver mulighed for, at familien kan tilrettelægge sin deltagelse på arbejdsmarkedet væsentligt bedre.

Jeg vil udtrykke min beklagelse over, at alt, alt for få mænd udnytter den pragtfulde mulighed, de nu har fået for, at de kan bidrage til, at det lille barn får en sund og tryk start på tilværelsen. Det skulle mændene gøre for deres egen skyld og for børnenes

skyld. men sandelig også af hensyn til muligheden for ligestilling på arbejdsmarkedet, sådan at det er lige sandsynligt for arbejdsgiveren, at manden og kvinden, når hun er i den fødedygtige alder, kan have brug for en barselorlov.

Det leder mig frem til det spørgsmål, som fru Helle Degn var inde på: kvinders mulighed for at have deltidsbeskæftigelse. Jeg synes, det er beklageligt, at Socialdemokratiet og fagbevægelsen er stivnet i en gammeldags kamp imod deltidsbeskæftigelse. Jeg synes, man skulle åbne for fleksible arbejdstider, således at det blev naturligt ikke bare for kvinderne, men også for mændene med en afkortning af deres arbejdstid, f.eks. i forbindelse med de perioder, hvor familien har små børn.

Arbejdstid er som bekendt et spørgsmål, vi overlader til arbejdsmarkedets parter at forhandle, og derfor er det ikke noget, vi har tænkt os at tage lovgivningsinitiativer om, men vi vil gerne opfordre til, at man bløder op omkring arbejdstidsbegrebet, så både kvinder og mænd kan have fleksibel arbejdstid. Men så længe parterne på arbejdsmarkedet ikke åbner for den mulighed, synes jeg, vi skal levne de eksisterende chancer for deltidsbeskæftigelse al mulig retfærdighed, således at familierne i hvert fald har den mulighed for at tilrettelægge deres egen tilværelse.

Jeg har nævnt nogle ting, hvor vi allerede har gjort en indsats, men jeg vil godt sige, at vi arbejder med mange flere initiativer. Som bekendt kom man i slutdokumentet fra FNs kvindekongress i Nairobi med en opfordring om, at de enkelte lande lavede en handlingsplan for kvindernes ligestilling på arbejdsmarkedet specielt i de pågældende samfund. Man erkendte, at forholdene var meget forskellige i de forskellige områder i de forskellige lande, men selv til os, der er længere fremme end de fleste lande, lød opfordringen, at vi skulle gøre en særlig indsats.

Den opfordring tager vi meget alvorligt i regeringen, og vi arbejder med en lang række bidrag til den handlingsplan, som senere på sæsonen vil blive præsenteret for Folketinget, og hvor vi vil komme med en lang række konkrete initiativer til gavn for kvindernes ligestilling på arbejdsmarkedet.

Jeg vil godt sige, at det ikke er nok, at vi i Folketinget vil. Det er ikke nok, at regerin-

[Arbejdsministeren]

gen vil. Dette er i høj grad et spørgsmål om holdning. Det er et spørgsmål om holdning ude på arbejdsmarkedet. Det er et spørgsmål om holdning hos kvinderne. De skal vælge uddannelse og efteruddannelse og omskoling inden for områder, hvor der er beskæftigelsesmuligheder. De skal vælge områder, hvor der er vækst. De må opgave nogle af de traditionelle kvindeuddannelser og kaste sig ind i de traditionelle mandeuddannelser og få uddannelser inden for de områder.

Når kvinderne har vist det mod, så må arbejdsgiverne også vise det mod, at de tør ansætte kvinder i job, der tidligere var typiske mandejob, og når arbejdsgiverne er blevet overbevist om det, så må de nuværende mandlige arbejdere i den typiske produktionsafdeling, hvor man, fordi det engang var tungt arbejde, fordi man engang skulle løfte, pr. tradition ansatte mænd, erkende, at det, de gør i dag, er at stå og trykke på knapper og betjene apparatur. Det er arbejde, som kvinder akkurat lige så godt kunne gøre, og derfor må mændene tage imod kvinderne som ligeværdige kollegaer.

Den sidste hurdle er ikke den mindste, kan jeg godt love for fra selvsyn på et antal arbejdspladser, som jeg har besøgt her i sommer, og hvor jeg har haft lejlighed til at diskutere lige præcis dette spørgsmål.

Regeringen er altså indstillet på at tage initiativer. Regeringen er indstillet på at gøre en indsats for at afhjælpe den alt for store kvindearbejdsløshed, men vi kan ikke gøre det alene.

Jeg vil godt fremhæve i forbindelse med udviklingen i 1986, at noget af debatten i dag har lydt, som om man næsten ikke havde nogen statistik vedrørende arbejdsløsheden. Det er ikke tilfældet. Der er masser af statistik vedrørende arbejdsløsheden. Der er bl.a. den, vi får fra Danmarks Statistik, fra KRAM-Registeret. Den fortæller os, at den sæsonkorrigerede arbejdsløshed i 1986 har været på ca. 215.000, og at den har ligget rimelig konstant med små bevægelser igennem året.

Under de tal er der to modgående bevægelser. Der er en bevægelse i retning af et svagt fald for kvinderne og en svag stigning for mændene. Gabet mellem kvinders og mænds andel af ledigheden er blevet indsnævret her i 1986. Størrelsesmæssigt var det sådan, at i februar var der 46.000 flere ar-

bejdsløse kvinder end mænd. I august var det nede på godt 37.000. Der er altså sket en indsnævring på ca. 9.000, og det tror jeg kan tolkes som det første tegn på, at den udvikling, vi har set igennem en årrække, at det i højere og højere grad var kvinderne, der blev arbejdsløse, måske nu er ved at vende.

Vi er måske nu ved at se de første positive resultater af den bevidste holdningsmæssige indsats, som er kommet til udtryk her i Folketinget, og som er kommet til udtryk ved, at flere arbejdsgiverforeninger har ført kampagner for, at kvinder skulle gå ind i mandefag. Den holdningspåvirkning er nu begyndt at virke i retning af en udfladning af forskellene. Der er stadig væk for stor forskel, det er stadig væk urimeligt, at kvinderne bærer 60 pct. af arbejdsløsheden relativt set. Derfor tager jeg ikke denne ændrede tendens som udtryk for, at vi skal svække vores indsats, men jeg tager den som et tegn på, at det, at vi gør en indsats, faktisk virker.

Jeg kan sige, at uanset om fru Helle Degn var ironisk eller ej, regner jeg med, at vi meget bredt i Folketinget kan skaffe flertal, i det omfang det er en indsats, som vi her i Folketinget skal gøre, og så regner jeg med, at vi i fællesskab kan påvirke arbejdsmarkedets parter til, at det i virkeligheden er dem, der har hovedansvaret for, at kvinderne får deres andel af beskæftigelsesfremgangen.

(Kort bemærkning).

Helle Degn (S):

Jeg takker for arbejdsministerens meget udførlige redegørelse. Det er lidt usædvanligt, at regeringen ved disse lejligheder giver sig til at besvare de spørgsmål, vi fra oppositionen stiller, så det er selvfølgelig en særlig anledning til at udtrykke dyb taknemlighed.

Jeg synes også, det var bemærkelsesværdigt, at arbejdsministeren sagde, at man opfattede kvindernes arbejdsløshed som en meget alvorlig situation. Men under det hele lå, at konsekvenserne af den alvorlige mine vil være, at man i øvrigt ikke vil gøre noget ved det – andet end at udtale nogle pæne hensigtserklæringer.

Hvad er det, vi ser er konsekvenserne af regeringens politik? Det kan den almindelige kvinde konstatere. De tal, statistikker, lønudvikling osv., som vi ser, fortæller os, at vi er ofre for forringelse på forringelse. Vi får ef-

[Helle Døgn]

terhånden et nyt proletariat, som består af den kvindelige del af den danske befolkning. Det mener vi er uacceptabelt, og derfor må der en intensiv indsats til for at vende den udvikling.

Jeg giver ikke fem flade øre for arbejdsministerens forsøg på hokusfokus med tallene. Arbejdsministeren var meget begejstret over, at der f.eks. nu var ca. 5.670, som havde taget imod dette uddannelses tilbud. Jamen kæreste ven, det tal skal jo ses i relation til, at der er mere end 100.000 kvinder, der har behov for en hjælpende hånd, og så er arbejdsministeren meget begejstret over dette lille tal. Jeg er i øvrigt enig i det, fru Lilli Gyldenkilde fremhævede i sit indlæg før pausen.

Med hensyn til iværksætterydelsen giver jeg heller ikke fem flade øre for de tal, arbejdsministeren her fremhævede. Jeg synes, det er meget godt at sige 73 pct. – men ud af hvor mange mennesker? Kan vi ikke få antallet af personer? Så vil det nemlig vise sig, det vil afsløre sig, at det er ganske få personer, vi taler om her.

Den optimisme, arbejdsministeren giver udtryk for, fordi der er et formindsket gab mellem kvinders og mænds arbejdsløshed, deler jeg desværre ikke, og det gør jeg af mange grunde ikke, bl.a. den talmæssige begrundelse, at kvindernes tilgang på arbejdsmarkedet i de kommende år skal der en særlig indsats, en ekstraordinær indsats, til for at opsuge, og den har vi ikke set regeringens bud på. Det vil jeg meget gerne se på kvindernes vegne.

Formanden:

Jeg gør opmærksom på, at korte bemærkninger er på to minutter.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal også takke arbejdsministeren, fordi jeg kan forstå, at det er ganske meget, der er sat i gang. Det meste af det, der er sat i gang, ved jeg også hvem det er der har fået sat i gang; det er oppositionen herinde. Havde det ikke været, fordi vi andre havde stillet forslag om, at vi skulle have flere ligestillingskonsulenter, så tvivler jeg på, at vi havde fået dem. Det er da en meget god stil, og det skal arbejdsministeren da ikke have utak

for, at når han har et flertal imod sig, så kan han lige så godt gå med og bagefter bruste sig af, at han rent faktisk har gjort noget på området.

Det samme kan man egentlig sige om barselorlovsforslaget. Der har længe været et flertal, og vi vidste, at Det Radikale Venstre også var med på ideerne. Og hvad viser der sig så? Ja, igen er der et flertal imod regeringen, og så vælger man at gå med i stedet for at gå imod, selvfølgelig, det var man temmelig pisket til. Men at man bagefter smykker sig med det og siger, at det faktisk er vores skyld, altså regeringens, at det går så godt på det her område, synes jeg er lige – ja, hjemme i Østjylland ville vi sige: det er lige skrap nok, det her.

Jeg skal prøve at være så venlig, som jeg kan, og sige, at jeg synes, det er udmærket, at der er sat nogle ting i gang, og at jeg vil støtte ministeren i, at vi fortsætter med de tiltag, ministeren her har været inde på, for det trækker i hvert fald i den rigtige retning, men der skal noget økonomi på.

Vi har fået et dokument i arbejdsmarkedsudvalget, hvor vi har spurgt, hvad der egentlig sker af bevægelser på arbejdsministerens område for det kommende år på finansloven, og vi kan ikke se nogen steder, at der står særlig meget om, hvad man agter at gøre ved det her kæmpeproblem, for det er et kæmpeproblem.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Det bliver forhåbentlig kun en kort bemærkning. Der var noget, arbejdsministeren glemte at svare på, og det vil jeg gerne lige minde arbejdsministeren om. Det bliver overordentlig interessant at få det svar.

Sagen er jo – arbejdsministeren havde mange smukke bemærkninger om deltidsbeskæftigelse – at der er mange deltidsbeskæftigede kvinder. De har valgt at sætte arbejdstiden ned, fordi de ønsker at passe deres børn. Det er hovedudgangspunktet.

Her i dette Folketing vedtog vi – jeg ved ikke hvor mange – at nedsætte arbejdstiden med én time som led i regeringens overenskomstindgreb, en i og for sig god familiepolitisk beslutning. Når man nedsætter arbejdstiden med én time, må man jo have lov til at gå ud fra, at det gælder alle. Har man en 40

[Erik B. Smith]

timers arbejdsuge, får man altså nedsat sin arbejdstid til 39 timer. Er man ansat på time-løn, får man ikke, hvis man kun har få timer, nedsat sin arbejdstid, men man får noget mere i timeløn.

Men er man ansat på 30 timer – jeg håber meget, at bl.a. de radikale hører efter – så får man ikke nedsat sin arbejdstid med 2 minutter. Jamen får man mere i løn? Nej, man får ingenting. Det synes jeg er interessant, og jeg synes, at arbejdsministeren skylder os en forklaring på, hvordan det kan være. Ja, der er en lille krølle i cirkulæret: hvis der er ganske særlige grunde, så kan man måske få lov for enkelte, men det gælder ikke, hvis man har 40 timer, så gælder det alle. Får man time-løn, så får alle en lønforhøjelse, men 30 timer er 30 timer til samme løn.

Hvad er forklaringen på det, hr. arbejdsminister? Jeg tror, det vil interessere ganske mange.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Arbejdsministeren bebrejdede fagbevægelsen og Socialdemokratiet, at de var stivnet i en afstandtagen fra deltid. Arbejdsministeren ønskede mere fleksibel arbejdstid og mere deltid. Må jeg pointere skarpt over for arbejdsministeren, at kvindebevægelsen, bl.a. den københavnske rødstrømpebevægelse – der ikke er domineret af Socialdemokratiet – er 100 pct. enig med Socialdemokratiet og VS og fagbevægelsen for den sags skyld i, at udbredelsen af deltid hæmmer de fælles bestræbelser for at få nedsat arbejdstiden for os alle sammen, og de ved, at udbredelsen af deltid fastholder kvinder i nogle gængse kønsrollemønstre. Det er de gået imod, så der er ingen, der arbejder for at ligestille kvinderne, der ønsker udbredelse af deltid, tværtimod.

Arbejdsministeren snakker om mandefagene og siger, at vi skal have flere kvinder ind i dem. Jeg mener også, at kvinders erhvervsvalg skal spredes, men det er kun et lille bitte, bitte hjørne af hele strategien. Arbejdsministeren ved alt for godt, at kvindernes arbejdsledelsesprocent i mandefagene er mere end dobbelt så stor som mændenes, så kvinderne får ikke arbejde ved at komme ind i mandefagene. Det er en ganske utilstrækkelig løsning.

Dansk Magisterforening har lige udgivet et debatoplæg, hvori man viser, at heller ikke uddannelse i sig selv er tilstrækkelig. Også inden for Dansk Magisterforenings område er flere kvinder arbejdsløse, har kvinderne arbejde, der ikke er fast, osv.

Det er en meget, meget større vifte af ting, der skal til, og nogle bestemmelser, der gør, at kvinderne får fortrinsret. De, der er svagest, skal ikke behandles lige, de skal have fortrin.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Ganske kort til arbejdsministeren: det er ikke arbejdsløshedsstatistikken, der er blevet sparet væk. Den er der heldigvis stadig væk. Det er beskæftigelsesstatistikken. Vi er i den ejendommelige situation i Danmark, at man ved nøjagtigt, hvor mange drægtige søer der findes i Frederiksborg Amt, men man aner ikke, hvor mange beskæftigede der er i Frederiksborg Amt. Der udgives en stor og tyk landbrugsstatistik, der fortæller i de mindste og mest afsindige enkeltheder næsten om forholdene på hvert eneste brug, men hvor mange mennesker der arbejder i dette land, ved ingen.

Derfor skønner vi alle sammen ud fra ATP-tal osv., og det er faktisk det, der er pointen i det. Derfor får man disse inflationsprægede skøn, som statsministeren og hans ministerkolleger fører frem, om, hvor meget beskæftigelsen er steget, og ingen kan jo modsige dem, for der er ingen mennesker, der aner det. Vi kan sige, at det lyder usandsynligt, men ingen kan modbevise det, for ingen ved det.

Jeg havde i øvrigt håbet, at arbejdsministeren havde sagt noget om de meget store problemer, der er rundt omkring i landet med stærkt stigende arbejdsløshed i de egne, der rammes af virksomhedslukninger. Jeg nævnte før, at regeringen intet havde foretaget sig i forhold til Nakskovs og Lollands problemer. Det samme er desværre tilfældet i forhold til Ålborg osv., men det forstod jeg at der ikke var tid til i arbejdsministerens i øvrigt meget ordrige svar.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Jeg vil gerne give fru Helle Degn ret i, at når man ser på lønudviklingen, er der en

[Arbejdsministeren]

tendens til større forskel mellem kvindeløn og mandeløn. Nu er det jo ikke noget, vi fastsætter pr. diktat her i Folketinget. Det er noget, der sker ude på arbejdsmarkedet. Det hænger sammen med, at kvinderne i vid udstrækning ikke har sørget for at få den uddannelsesmæssige baggrund, ikke har sørget for at vælge de fag, hvor der er det store efterspørgselspres efter arbejdskraft.

Jeg er sikker på, at mange kvinder ved at gå ind i f.eks. jern- og metalindustrien, hvor man stort set i hele landet har flaskehalsproblemer, altså har mangel på arbejdskraft i et eksportorienteret erhverv, vil have meget stor mulighed for at sikre sig en løn, der er væsentlig højere end den gennemsnitsløn, kvinder på arbejdsmarkedet får i dag. Det er en anden grund til, at jeg anbefaler, at man vælger fag, hvor der er efterspørgsel efter arbejdskraft.

Jeg vil da godt give fru Elisabeth Bruun Olesen ret i, at uddannelse i sig selv ikke er nok, men uddannelse plus holdningspåvirkning plus det, at vi vænner os til at have kvinder på arbejdsmarkedet på lige fod med mænd, er det, der skal til for, at vi kan vende udviklingen.

Fru Helle Degn efterlyste de konkrete tal for tilgangen til uddannelsesydelse, iværksætterydelse. Jeg har nævnt, at det totalt set er 5.670 personer, men det er måske mere interessant at se på tallene for juli og august måned, for da var tilgangen 2.100, som fordeler sig med små 1.900 på uddannelsesydelse og godt 200 på iværksætterydelse. Det er de konkrete tal, og i løbet af to måneder er det faktisk ret mange af de langtidsledige at hjælpe.

Når fru Helle Degn siger, at 100.000 kvinder har brug for en hjælpende hånd, er det misbrug af statistikken, for når vi taler om antallet af personer, som har været arbejdsløse i mere end 9 måneder, er det af både mænd og kvinder i alt 75.000. Resten, op til de 215.000, er nogle, der har arbejdet på deltid, nogle, der har beskæftigelse i nogle uger og så bliver arbejdsløse. Det er altså et gennemsnitstal, hvor den reelle langtidsarbejdsløshed, det antal, der har været arbejdsløse i mere end 9 måneder, er 75.000.

Når vi så fordeler det på mænd og kvinder, og når vi ved hjælp af uddannelsesydelser og iværksættertydelser inden for to måneder hjælper over 2.000 personer, som har

haft denne lange ledighed, bliver det en meget stor procentdel. Vi har håb om, at den bliver endnu større. Vi har håb om, at fagbevægelsen og oppositionen bakker op bag, at de arbejdsløse anvender denne lov. Vi afsætter gerne endnu flere midler på statsbudgettet til, at man får uddannelse samtidig med, at man får dagpenge, men de konkrete tal viser altså, at der er sket noget.

Til fru Helle Degn vil jeg også sige, at jeg nødig vil tages til indtægt for stor optimisme, for, at problemet er løst. Det var ikke det, jeg gav udtryk for. Det, jeg gav udtryk for, var, at der tilsyneladende her i 1986 er sket en vending i tendensen. I stedet for, at kvindernes andel af arbejdsløsheden er steget og steget og steget, er den altså faldet en lille smule i år. Det synes jeg er positivt.

Så siger fru Lilli Gyldenkilde, at det er lånte fjer. Jeg vil da gerne medgive fru Lilli Gyldenkilde, at forslaget om flere ligestillingskonsulenter kom fra SF. Jeg vil også gerne medgive fru Lilli Gyldenkilde, at jeg var meget påvirket af, at LO og Dansk Arbejdsgiverforening og FTF og Akademikerne Centralorganisation mente, at alle sammen skal gøre en indsats for at øge ligestillingen, for at øge kvindernes beskæftigelse, men de mente også, at det gjorde vi måske bedre ved at dreje arbejdsformidlingssystemets indsats.

Da jeg gerne lytter til, hvad arbejdsmarkedets parter siger til mig, er det rigtigt, at jeg i en periode overvejede, om det ikke ville være mere hensigtsmæssigt. Men da jeg så fandt ud af, at det ville resten af Folketinget ikke være enig med mig i, syntes jeg, at sagen, det at gøre noget ekstra for kvindernes ligestilling på arbejdsmarkedet, var så vigtig, at det var bedre at være med i en samlet løsning.

Jeg er da også glad for, at det har ført til en fleksibel holdning hos forslagsstillerne, sådan at den ligestillingskonsulent, som oprindeligt ifølge forslaget skulle have været ansat på Bornholm, hvor de ikke har brug for ligestillingskonsulenten, er blevet flyttet til København, hvor vi i øvrigt har ansat nogle ekstra ud over det, vi har fået pålagt, fordi der er behov for en større indsats.

Det sidste kan fru Lilli Gyldenkilde i hvert fald ikke tage æren for. Hun kan heller ikke tage æren for, at det er blevet fremrykket i forhold til beslutningsforslaget.

[Arbejdsministeren]

Jeg synes, vi skulle lade være med at snakke om det med de lånte fjer og erkende, at når vi undtagelsesvis er enige om, at der er behov for en indsats, hvorfor skal vi så lave politisk polemik omkring det? Hvorfor kan vi ikke bare stå sammen om at løse de opgaver og slås dér, hvor vi er uenige, og så løse det i fællesskab, når vi er enige? Det tror jeg ville klæde Folketinget, det tror jeg ville klæde hele folkestyret, og derfor vil jeg bidrage til, at vi kan gøre det. Det er rigtigt, at når fru Lilli Gyldenkilde læser finansloven, så kan hun ikke specielt se noget om kvindeindsatsen. Det er, fordi det er en del af det, der er budgetteret ind på Arbejdsministeriets budget. Det står under arbejdsformidlingssystemet, det står under arbejdsmarkedsuddannelserne, det står under dem, der får uddannelsesydelser, det står under dem, der får iværksættertydelser.

Men det er ikke sådan, at vi på forhånd har sat kvoter på. At tænke sig, hvis vi havde sat en kvota, der hed 60 pct. kvinder, og der var en søgning på 70 pct. Skulle vi så sige nej til de sidste 10 pct.? Er det så ikke bedre, at vi har en generel bevilling, sådan at vi kan bruge den til den indsats, som vi gerne vil have? Det synes jeg faktisk det er.

Vi skal passe på, når vi snakker om kvindernes ligestilling på arbejdsmarkedet, at vi ikke gør det til et så diskriminerende problem, at det bliver noget helt unaturligt. Det, vi arbejder for, er jo, at kvinder og mænd skal være ligeværdige på arbejdsmarkedet.

Hr. Erik B. Smith kan åbenbart ikke huske overenskomstforlængelsesloven. Den siger meget klart, at de eneste, der skal have arbejdstiden sat ned, er dem, der har mere end 40 timer, og de skal have den sat ned med 1 time eller, hvis de har mellem 39 og 40 timer, ned til 39 timer. For så vidt angår, hvordan det forvaltes for deltidsansatte, om de skal have nedsat arbejdstid, er det et individuelt forhandlingsspørgsmål. Om de skal have lønkomensation, er i henhold til loven, der jo er en forlængelse af en tidligere overenskomst, et almindeligt fagligt spørgsmål, som kan afgøres, hvis nogen ønsker det, ved at indbringe sagen for faglig voldgift.

Det vil sige, at her har regeringen ikke gjort noget som helst, som arbejdsmarkedets parter ikke selv tidligere har skrevet på papiret at de ønskede at gøre. Vi har altså overladt den afgørelse til det system, der er mel-

lem arbejdsmarkedets parter, når de forhandler overenskomster, og det er blevet videreført. Der har været en enkelt faglig voldgiftssag, det var oven i købet sådan, at HK vandt den, og jeg vil anmode hr. Erik B. Smith om at søge faglig assistance hos det indsupplerede medlem i Socialdemokratiet, der kan belære om konsekvenserne af det fagretlige system, vi har.

Til fru Elisabeth Bruun Olesen vil jeg sige, at det såmænd ikke undrer mig, at den københavnske rødstrømpebevægelse også er modstander af deltid. Nogle af de bevægelser er utrolig gammeldags og har behov for en modernisering.

De faktiske tal viser, at så længe vi har så ufleksibelt et system på arbejdsmarkedet, som vi har i dag, hvor der ikke er mulighed for, at både mænd og kvinder i en periode fleksibelt kan gå ned i arbejdstid og derfor kan lave en individuel aftale med deres virksomhed, så vælger mange familier – det vil typisk sige mange kvinder – i den periode at gå på deltid. Jeg synes ikke, at vi i en eller anden sags navn skal fratage de mange mennesker, de mange familier, de mange kvinder den mulighed for at vælge en løsning, som de føler passer til dem og deres familie.

Til hr. Svend Auken, der er bekymret vedrørende beskæftigelsesstatistikken, kan jeg sige, at han da bare kan lytte til statsministerens tal. Det er klart, at de skøn, statsministeren afleverer i sin åbningstale, er baseret på grundige overvejelser, og derfor vil jeg bare anbefale hr. Svend Auken at tage dem for pålydende.

Med hensyn til det med den stærkt stigende arbejdsløshed i udsatte regioner, f.eks. Vestlolland i forbindelse med skibsværftslukningen, er det ikke korrekt, når hr. Svend Auken siger, at der ikke skete noget. Det er lidt polemisk at tale om en to timers tur med to ministre. Det var nu en hel dag, der var baseret på kontakter inden for tiden, og der har derudover været en lang række kontakter efter det tidspunkt.

Konkret inden for mit eget område kan jeg nævne, at det har betydet, at vi midlertidigt har udvidet bemanningen på Arbejdsformidlingen i Naksving. Det har betydet, at vi har bevilget ekstraordinære midler til arbejdsmarkedsuddannelserne i Lollandsområdet ud af flaskehalsbevillingerne. Vi har sagt, at hvis der kommer flere fornuftige forslag

[Arbejdsministeren]

om efteruddannelse inden for arbejdsmarkedsuddannelserne, så vil vi se positivt på også at bevilge det. Vi er for øjeblikket i forhandling med amtet om inden for rammerne af frikommuneloven at lave et forsøgsprojekt med at fremrykke iværksætteruddannelsen.

Vi har altså igangsat en lang række aktiviteter bare inden for mit område med henblik på at følge det særlig store problem op, som findes i Nakskovområdet. Jeg ved, at industriministeren har igangsat en lang række tilsvarende aktiviteter. Derfor er det kedelig polemik, når hr. Svend Auken hævder, at der ikke kom noget ud af besøget. Det gjorde der rent faktisk, og jeg er glad for den korrespondance, jeg i den sammenhæng har med en lang række praktiske socialdemokratiske borgmestre, der gerne vil være med til at løse problemerne i samarbejde med os.

Formanden:

Jeg minder om, at vi er ved ministersvar, og jeg skal give Folketinget den oplysning, at der er yderligere to ministre, der har bedt om at give svar, og derefter vil anden runde gå i gang. Men inden vi kommer så langt, er der yderligere fire, der har bedt om korte bemærkninger. Først fru Lilli Gyldenkilde.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det, jeg skal prøve at tage fat i, er igen de langtidsløse.

Jeg ved godt, at der nu er nogle, der er gået i gang med en uddannelse, er på uddannelsesydelse, for det er de nødt til, det er jo deres eneste mulighed for overhovedet at blive i systemet, og mange flere skal jo også gøre det. Hvad skal de ellers gøre? Så er det enten hjem eller ud i den kolde sne, eller hvad ved jeg.

Jeg har det som arbejdsministeren: jeg synes ikke, vi skal diskutere det, vi ikke er uenige om. Lad os lade være med det.

Jeg synes, det handler om at få uddannet disse mennesker i det omfang, de vil, selvfølgelig, det skal være et tilbud. Man er bedre stillet, hvad enten nogle siger noget andet eller ej, synes jeg, med en uddannelse, end man er, når man står uden uddannelse, og det er just det, der er problemet. Denne gruppe har 7-8 års skolegang, det er det almindelige i denne gruppe, og så skal de have

denne uddannelsesydelse, som de kan få i halvandet, maksimalt to år. Der kan de nå op på at få rettet op på deres skolegang, der ligger nogle år tilbage, lære at sidde og læse og være teoretisk arbejdende i en periode, og først efter det skal de i gang med en rigtig uddannelse; det andet giver ikke andet end forbedrede muligheder for at uddanne sig videre.

Det er her, jeg mener vi bør sætte ind og give disse mennesker, der er i dette uddannelsesunderskud, den mulighed for langtidsledige og sige: I får lov til at læse op 7., 8. og 9. klasse i en død periode i dagpengeforstand, og så får I en mulighed for at tage en 3-årig uddannelse bagefter.

Jeg synes, man bør tage de tanker alvorligt, som også andre gør sig på det her område; ellers vil det vare, jeg ved ikke hvor mange år, før vi kommer videre, og denne gruppe vil bare blive mere og mere udsat.

(Kort bemærkning).

Helle Degn (S):

Jeg skal takke arbejdsministeren og sige, at jeg synes, han er en modig mand, som blandt regeringens ministre tør vove debatten. Endnu en gang må vi glæde os over her i Folketinget, at regeringen viser åbenhed og vil deltage i en debat.

Jeg synes på den anden side, det er lidt sørgeligt, at vi har en minister, der vil ihåbende gerne, men ikke har så meget at gøre godt med. Han siger ligefrem selv til os, at han meget beklager, at det slet ikke kan ses på finansloven. Sådan har oppositionen det også. Vi har også lidt svært ved at finde den velvilje omsat i kroner og øre på finansloven. Det er det, vi efterlyser.

Så siger arbejdsministeren til kvinderne: I kan jo bare se at få uddannet jer; I har et uddannelsesmæssigt efterslæb. Jamen der er ikke noget, kvinderne hellere vil. De søger på livet løs ind i jern- og metalindustrien. Hvis arbejdsministeren bare vil erindre sig de seneste uddannelsesstatistikker: de søger, de går ind, de uddanner sig. Jeg ved ikke, om vi skal gennemgå uddannelsesstatistikker. Der er gennemsnitlig flere kvinder, der forsøger at uddanne sig, end der er mænd, der forsøger at uddanne sig. Endnu et godt point til kvinderne.

[Helle Degn]

Problemet er bare, at vi knokler, men at det, der er tilovers til os, er deltids- og løsarbejde. Det er situationen på arbejdsmarkedet, og det er vi ikke tilfredse med. Kvinderne kan bare ikke få de penge, der skal til for at skaffe dem en ny kompetence på arbejdsmarkedet. De har ikke brug for højskoletilbud; de er gode nok, men det er ikke det, kvinderne har behov for nu. Vi har brug for at erhverve os en ny kompetence på arbejdsmarkedet, så vi her og nu kan tjene den løn, vi har brug for og skal leve af og forsørge os af.

Så forsøger arbejdsministeren sig igen med sit talhokuspokus om dem, som har taget imod den ekstraordinære uddannelsesyndelse. Jeg vil lige bemærke, at tallene, ministeren refererer her, de 5.670, refererer sig til juli og august måned, lige præcis dér, hvor uddannelserne starter. Lad os så se, om der kommer en ny tilgang; det tror jeg desværre ikke.

Problemerne er overladt til kvinderne selv. Regeringen tror jeg desværre ikke kvinderne skal sætte deres lid til. Den rækker i hvert tilfælde ikke en hjælpende hånd.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Arbejdsministeren smuttede som en ål uden om spørgsmålet om kvinder i mandefag, om det skulle være strategien med hensyn til at afhjælpe kvindearbejdsløsheden. Jeg vil påpege, at i dag er der godt og vel 1 pct. kvinder inden for de fag, så hvis det skulle afhjælpe kvindearbejdsløsheden, er det altså en meget langsommelig proces, med sneglefart, og det er vi ikke tilfredse med. Der skal mere til, selv om kvinderne også skal ind i mandefag.

Jeg kunne godt tænke mig at vide, hvorfor Jernets charme-kampagne over for de unge kvinder ikke også henvender sig til de kvinder, der er voksne, de voksne ufaglærte kvinder over 40 eller omkring 40 års alderen, som måske har arbejdet inden for sådanne områder, at de godt kunne bruges inden for dette område. Dem ønsker man ikke at have. Der er vel heller ikke så mange af dem, der har lyst til at blive smede i den alder, men alligevel, man gør ikke engang anstrengelsen, man vil kun have de unge.

For at få de ældre ufaglærte kvinder ind, skal der en langt mere målrettet indsats til,

der koordinerer indsatsen inden for de faglige efteruddannelser med mere almene fag. Det er der forsøgsuddannelser inden for i dag, som arbejdsministeren har været inde på det, men problemet er, at de mennesker, der laver dem, skal rende fra Herodes til Pilatus. Det kan man ikke bare lave; man skal søge Undervisningsministeriet, man skal søge Arbejdsministeriet. Det er klart, at man skal have en konkret forsøgsordning, der går over nogle år, med mulighed for evaluering bagefter, så man kan finde ud af en form for uddannelse, der er tilpasset kvindernes erfaringer. Det vil vi stille forslag om at man kommer frem til, om ganske kort tid.

Så vil jeg påpege, at vedrørende normal-lønsområdet og den overenskomstlovgivning, der kom, står der – vi har 4 eller 5 svar i arbejdsmarkedsudvalget om det – at deltidsansatte ikke skal ned i tid, de skal op i løn. Og det er ikke noget med, at det skal igennem en faglig voldgift. Sådan er det.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Arbejdsministeren gik ud fra, at jeg ikke kendte den faglige voldgiftsafgørelse. Det gjorde jeg for så vidt. Det var egentlig også derfor, jeg rejste spørgsmålet. Problemet er desværre, at finansministeren har udsendt et cirkulære, hvoraf det fremgår, at deltidsbeskæftigede ansat f.eks. på 30 timer, ansat f.eks. på $\frac{3}{4}$ af normal arbejdstid, heller ikke skal have de 2,56 pct. i lønforhøjelse. Det kan jeg forstå af arbejdsministerens svar at de skal, og det er jeg enig med arbejdsministeren i.

Vil arbejdsministeren så komme herop og bekræfte, at han vil tage initiativ til, at det cirkulære, som er udsendt til statens institutioner, bliver præciseret på en sådan måde, at de deltidsbeskæftigede i alt fald får disse 2,56 pct. i lønforhøjelse?

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Hr. Erik B. Smith ved udmærket, at arbejdsministeren ikke som sådan beskæftiger sig med det offentlige arbejdsmarked, men med det private arbejdsmarked. På det private arbejdsmarked er det korrekt, som fru Elisabeth Bruun Olesen sagde, at på normal-lønsområdet blev det forstået sådan, at der skulle gives en lønforhøjelse på 2,56 pct. Det

[Arbejdsministeren]

blev betvivlet på minimallønsområdet, det blev indbragt for faglig voldgift, og det blev afgjort, at dér skulle der også gives 2,56 pct.

Jeg vil ikke blande mig i forholdene på det offentlige arbejdsmarked, for det er ikke mit bord.

Fru Lilli Gyldenkilde talte med god grund, synes jeg, om de kvinder, der kun har 7-8 års skolegang, og som ofte er kommet ind på arbejdsmarkedet i en sen alder. Jeg vil godt minde om, at en af modellerne jo er, at de får et arbejdstilbud, når de har været langtidsledige. Jeg vil også godt minde om, at det heldigvis er sådan, at ca. halvdelen af dem, der har fået et første arbejdstilbud, kommer i beskæftigelse i forlængelse af det. Det er min fornemmelse – men jeg kan ikke dokumentere det endnu – at den procentsats er stigende som et led i den forøgede beskæftigelse, men det ved vi om nogle få måneder, når vi har statistikken for første halvår.

At de, der så er tilbage, har nogle problemer, er grunden til, at vi har igangsat en stor undersøgelse af, hvordan loven om uddannelsesydelse og iværksætterydelse virker. Det blev jo aftalt mellem Det Radikale Venstre og regeringen, at loven, baseret på en sådan undersøgelse, skal tages op til revision i denne folketingssamling, så i det øjeblik vi har undersøgelsens resultater, vil vi se meget fordomsfrit på, hvordan loven har virket, og hvordan den i givet fald skal forbedres.

Jeg vil godt pege på, specielt for den gruppe af kvinder, fru Lilli Gyldenkilde talte om, at der har været en alt for lille tilgang til de kurser, som er oprettet specielt for disse kvinder, de 26 ugers LAMU-kurser. Jeg tror ikke på, at vi får alle disse kvinder til at gå ind i 2, 3 eller 4 års uddannelse, hvis de for 20, 25, 30 år siden forlod folkeskolen og ikke har siddet på en skolebænk siden. Det er måske de kortvarige kurser, der skal anvendes, og vi begynder at få gode erfaringer, hvis disse kurser bliver tilrettelagt sammen med den lokale fagbevægelse, sammen med det lokale erhvervsliv. Hvis skolebænken bliver kombineret med praktik, så begynder vi at have et antal eksempler på, at de pågældende kvinder efterfølgende bliver ansat i de virksomheder, hvor de var ude i praktik. Det er godt for dem, men det er sandelig også godt for motiveringen af de andre kvinder, der er i den samme situation og derfor kan se, at det kan betale sig at tage dette halve

års uddannelse, fordi det kan føre til beskæftigelse.

Så må jeg sige til fru Helle Degn, at nu synes jeg ikke ironien rækker længere, for jeg beklagede på ingen måde, at det ikke kunne ses på finansloven. Jeg prøvede på at forklare, at det er med på finansloven, men uden at det er anført som særlige kvindebevillinger. Det er med som en del af bevillingen til AF-systemet. Det er med som en del af bevillingen til arbejdsmarkedsuddannelserne. Det er med som en del af bevillingen til uddannelsesydelser. Der er ingen beklagelser. Jeg er tilfreds med min andel af finansloven. Jeg har ingen problemer med den, og jeg mener, vi kan gøre en stor indsats for at løse det problem, vi taler om her i dag.

Jeg skal uden at lægge op til en ny debat sige, når nu fru Helle Degn slår ud med armene og hævder, at regeringen og ministeren ikke kom med nogen konkrete ting, at den af os, der har nævnt konkrete løsninger, faktisk er mig. Fru Helle Degn har sagt en masse, men er ikke kommet med et eneste forslag, der kunne anvendes konkret til at forbedre kvindernes beskæftigelse. Fru Helle Degn havde de mange ord uden konkrete løsninger.

Så spørger fru Elisabeth Bruun Olesen: er det at få kvinder ind i mandefag strategien? Jamen der er ikke nogen enkelt strategi. Det er én af løsningsmetoderne. Der skal mange, mange, mange forskellige ting til, og det får vi masser af lejlighed til at diskutere, når handlingsplanen kommer.

Nu er det ikke mig, der er ansvarlig for Jernets kampagne. Det er Jernet selv, og Jernet har selvfølgelig lov til at henvende sig til den gruppe, det gerne vil. Men jeg deler bekymringen for gruppen af kvinder på 40-50 år, som ikke har den store arbejdsmarkeds erfaring. Derfor kan jeg sige som min afsluttende bemærkning, at i forbindelse med handlingsplanen overvejer vi en informationskampagne om indsatsen, og jeg kan garantere, at hvis vi laver en sådan informationskampagne, kommer den gruppe af kvinder med i kampagnen.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Den skal også blive meget kort, for jeg synes, vi skal fortsætte denne debat i arbejds-

[Elisabeth Bruun Olesen]

markedsudvalget. Jeg vil bare sige til arbejdsministeren, at når man går på et LAMU-kursus, tæller det faktisk som arbejdsløshed i forhold til arbejdsløshedslovgivningen. Det forlænger ikke ens periode. Det er nok derfor, man ikke går på det kursus. Hvis man gik på specialarbejderkursus, blev ens periode forlænget.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

I anledning af den times debat, der lige har været, vil jeg gerne bekræfte, at pigernes andel af pladserne i en lang række typiske mandeuddannelser er steget meget kraftigt, forbløffende kraftigt, mere, end man kunne håbe. Lad os glæde os over det.

Jeg vil i øvrigt sige et par ord om skolen og uddannelserne, som jo har fyldt usædvanlig meget både i åbningstalen og i ordførernes bemærkninger her i dag.

Hr. Svend Auken citerede ordene fra åbningstalen om, at vi vil satse på kundskaber, kvalitet, kultur og værdier. Han kritiserede, at der ikke var noget om, hvordan vi ville gøre det.

Nu tror jeg aldrig nogen sinde en statsminister har sagt mere om disse ting, end det skete i tirsdags. Hvis han havde sagt mere, havde man kritiseret ham for, at åbningstalen var blevet for lang og for detaljeret. Til gengæld har jeg sendt alle Folketingets medlemmer, inklusive hr. Svend Auken, et særnummer af bladet Uddannelse, hvor jeg over 40-50 sider meget grundigt redegør for de initiativer, der vil blive taget, også når det gælder de stikord, statsministeren nævnte. Der står om de forskellige lovinitiativer, vi vil tage, om de frie skolers overgang til bloktilskud, som er et godt bevis på, at moderniseringen ikke er gået i stå, men kører på fuld kraft, om teknikerlov, om gymnasie- og erhvervsuddannelsesreform, om forskning osv. Og så står der en masse om det arbejde med skolens indhold, som nu vil blive sat i gang, og som skal forberede en eventuel ændring af folkeskolelovens formålsparagraf samt om en læreruddannelsesreform.

Hr. J. K. Hansen var bange for, at regeringen nu vil ændre folkeskolelovens formålsparagraf, sådan at den kun lægger vægt på det, han kaldte mekanisk paratviden i dansk, regning og historie. Han citerede en tidligere skitse, regeringspartierne lagde frem i 1984,

men han citerede kun halvdelen, og derfor vil jeg godt have lov til at citere det hele, nemlig de tre linjer, som står i oplægget:

»Skolens opgave er først og fremmest at give eleverne grundlæggende kundskaber og færdigheder, at gøre dem fortrolige med den kulturelle sammenhæng, de er sat ind i, og at give dem lyst til at skabe.«

Den sidste halvdel kom ikke med i hr. J. K. Hansens citat, og den var meget central, for det er den halvdel, der mangler i den nuværende lovs formålsparagraf, og det er derfor, vi efter regeringens mening nu bør forberede en ændring af eller i hvert fald en tilføjelse til denne formålsparagraf.

Vores budskab er, at nu skal skolen opruste kulturelt og kundskabsmæssigt, sådan at børnene kan klare sig både åndeligt og materielt i fremtidens bombardement af ligegyldig information og billig underholdning, og i den forbindelse skal de i skolen møde vore fælles erfaringer som folk, som er nedfældet i bøger, billeder, sange og kristendom.

Jeg indbyder Folketingets partier til en debat om dette og er glad for, at der bliver en forespørgselsdebat inden så længe. Jeg glæder mig til at give et oplæg til den debat.

Hr. Steffensen spurgte med god grund til kristendomsundervisningen. På denne foranledning vil jeg gerne sige meget klart for det første, at fritagelsesparagraffen i folkeskoleloven er til for åndsfrihedens skyld og ikke for pjækkefrihedens skyld. Den bliver brugt til pjækkeri. Det må vi skride ind imod, og det er vi i gang med, det kan jeg forsikre.

For det andet kan jeg oplyse, at vi vil igangsætte et arbejde med en ny læseplan, fordi dette fag på linje med en række andre kulturbærende fag kan have brug for at få øget selvrespekt og øget satsning på den faglige fordybelse. Disse fag har en selvstændig værdi, som det er meget vigtigt at lægge vægt på. Det er ikke kun kommunikationsfag og fag, hvor man skal læse bestemte emner. Nej, det er fag, som giver dybde i tilværelsen for børnene senere hen.

For det tredje vil jeg gerne give tilsagn om, at jeg vil gøre alt, hvad jeg kan, for at ændre den uholdbare tilstand, at faget kristendomskundskab ligesom en række andre små fag bruges til at udfylde skemaer med. Det vil sige, at når nogle lærere mangler et par timer hist og her, så bruger man disse små fag til at fylde hullerne ud med. Vi må

[Undervisningsministeren]

sikre, at det bliver hensynet til børnene, til lærerne og til fagene, som kommer til at dominere, ikke hensynet til skemalægningen. Derfor må vi have fjernet det gældende cirkulære om over- og undertimer, for det er det, der skaber en del af miseren.

Til slut vil jeg love fru Tove Lindbo Larsen, at vi vil sætte gang i ernæringsforskningen. Vi har lavet en handlingsplan. Jeg synes, den er god. Fru Tove Lindbo Larsen synes, det går lidt for langsomt. Jeg vil minde om, at forskning skal man aldrig sætte i gang for hurtigt, for så bliver den ikke tilstrækkelig god.

(Kort bemærkning).

Tove Lindbo Larsen (S):

Jeg ved ikke rigtig, om jeg forstod undervisningsministeren rigtigt. Hvis jeg kunne høre, hvad det var, undervisningsministeren sagde, var det ikke spor anderledes end det svar, jeg har fået tidligere her i Folketinget på nogle spørgsmål. Dengang blev det lovet, at nu skulle man gå i gang, og der blev lavet en plan med et antal forskere, som var nøjagtig halvdelen af, hvad det udvalg, der havde siddet og arbejdet med det, ønskede sig.

Der var også en diskussion om den, skal vi sige arealmæssige placering på Landbohøjskolen, som er en realitet. Det kan ikke nytte noget at blive ved med at diskutere det. Men jeg vil da gerne helt konkret spørge undervisningsministeren: er der et areal til rådighed nu på Landbohøjskolen? Jeg har indtryk af, at man ikke kunne finde de kvadratmeter, der skal til, for at de kan få et sted at være.

(Kort bemærkning).

J. K. Hansen (S):

Der var selvfølgelig ikke tale om citatfusk, når jeg ikke tog det hele med i det, jeg sagde i mit første indlæg, men det ændrer nu ikke min holdning til og min mening om den sag.

Jeg har forstået, at sommerens debat om folkeskolen kontra den private skole og BTs hetz om den dumme skole har fået statsministeren til at tage nogle linjer med om folkeskolen i sin åbningstale. Jeg ville ikke være så ufin i mit første indlæg at sige, at statsministeren har skrevet af efter undervisningsministerens temanummer, Uddannelse, nr. 7 86, men det kan jeg forstå, at det har statsmini-

steren. Så er det ligesom, det må man jo diskutere regeringspartierne imellem, hvem der har ret, og hvem der ikke har ret.

Det, der bekymrede mig, var, at statsministeren i sin åbningstale i de sidste to linier om dette spørgsmål skrev: »Også formulering af en ny formålsparagraf for folkeskolen kommer på tale.« Statsministeren skrev ikke: kan komme på tale, men at den kommer på tale.

Jeg har også læst undervisningsministerens temanummer, nr. 7, hvor man taler om værdierne, og hvor man siger, at målsætningsløshedens tid er forbi. Jeg vil godt bede undervisningsministeren om at læse folkeskolelovens opgaveparagraf, som den jo hedder, grundigt igennem, både stykke 1 og stykke 2, hvor man jo taler om den enkelte elevs alsidige udvikling, og hvor man taler om, at den enkelte elev skal øge sin lyst til at lære, udfolde sin fantasi og opøve sin evne til selvstændig vurdering og stillingtagen. I kommentarerne i Henrik Helstedts bog om folkeskoleloven af 26. juni 1975 siger man: udviklingen af disse egenskaber kan ikke blot opfattes som selvstændige mål for elevernes alsidige udvikling, men også som forudsætninger for, at tilegnelse af kundskaber, færdigheder osv. kan lykkes.

Jeg glæder mig til debatten med undervisningsministeren, når vi får den.

Statsministeren (Poul Schlüter):

I løbet af i dag er det for alvor gået op for mig, at det er de korte bemærkninger, som gør debatten så lang. Sådan er der jo mange paradokser, og det har da været spændende og interessant at følge igennem de mange timer, og der er bestemt sagt mange kloge ting i dagens løb.

Jeg vil i øvrigt gerne takke grønlandske og færøske medlemmer, som har haft ordet. Det er en god tradition, at grønlandske og færøske medlemmer af Tinget tager ordet under åbningsdebatten og giver os andre et indtryk af, hvilke problemer der er særlig brændende på Færøerne og i Grønland, og det er også naturligt og velset, at de giver os gode råd, som kan spille en rolle i regeringens og Folketingets arbejde.

En række medlemmer af Tinget har ud over ordførernes kreds haft ordet, og jeg vil gerne så kort, som det er mig muligt, svare

[Statsministeren]

på nogle af de betragtninger, disse medlemmer har ført frem.

Fru Lilli Gyldenkilde rejste et spørgsmål om kvindearbejdsløsheden. Jeg synes, det var rigtigt af os, at vi i åbningstalen udtrykkeligt påpegede, at kvindearbejdsløsheden er et problem, fordi den er så høj. Nu har der jo været en lille frodig debat om dette tema for et øjeblik siden, og derfor skal jeg ikke nu gå dybere ind i det. Men begge, både fru Lilli Gyldenkilde og fru Helle Degn, beskæftigede sig i øvrigt med sygeplejerskernes vilkår og med hospitalssektoren. Det skal jeg heller ikke sige så meget om nu.

Jeg tror, Folketinget kommer til at beskæftige sig indgående med planlægningen af vor indsats i hele sundhedssektoren i de kommende år, for der er meget, som ikke går så godt, som det burde, også taget i betragtning, at vi trods alt har et forholdsvis stort budget til rådighed. Hvis vi ser på budgettet, har det jo udviklet sig positivt i de sidste mange år. I 1982 var vores samlede sygehusbudgetter på 18,6 mia. kr., i 1986 er de på 23,8 mia. kr. Fra 1982 til 1986 har den reelle vækst i de samlede sundhedsudgifter været på 2,4 pct., men tager vi specielt sygehusene, så er sygehusudgifterne i faste priser vokset med 4,1 pct.

Med andre ord, det er ikke rigtigt at tale om nedskæringer i ressourcerne i de seneste år, men vi kan alle føle, at vi gerne vil løse opgaverne i sygehussektoren endnu bedre, og vi ved, der er problemer, også omkring det personel, vi har til rådighed. Ikke fordi antallet af ansatte er faldet, for det er jo ingenlunde tilfældet. Hvis vi tager antallet af sygeplejersker, så var det godt 16.000 i 1980. I 1986 er det vokset til knap 21.000. Tager vi alene udviklingen fra 1982 til 1986, så er antallet af sygeplejersker steget med knap 10 pct. Det har medført, hvis vi tager det samlede personaletal, at der pr. seng i 1982 var ansat 2,2 medarbejdere, i 1986 2,5. Jeg nævner det blot, fordi det skal med i billedet i denne tid, hvor vi alle er så optaget af sygehusenes problemer.

Heroverfor kommer så, at antallet af senge dage pr. patient er faldet, og at patienterne højst tænkeligt er blevet sværere patienttilfælde at behandle; det ved vi er den modgående tendens. Men jeg synes, det bør nævnes også her fra Folketingets talerstol, at såvel personaletallet som budgetterne ikke er redu-

ceret, tværtimod sat betragteligt i vejret både under den forrige regering og under den nuværende.

Hr. Ivar Nørgaard beskæftigede sig med bygge- og anlægsstoppet. Må jeg sige om det, at meget tyder på, at kommunernes bygge- og anlægsbudgetter – og det er især primærkommunerne, jeg tænker på – er nået højere end de rammer, der blev aftalt i foråret. Hverken set fra regeringens eller kommunernes synsvinkel er det godt, hvis bygge- og anlægsaktiviteten bliver større, end vi tilrettede og forventede i foråret, for det vil indebære en tendens til høje priser. Derfor er det klogt og rigtigt, at kommunerne, som vi også aftalte i foråret, nu møder regeringen, for at vi sammen kan studere de samlede budgetter.

De tal om 1986-byggeriets omfang, som hr. Ivar Nørgaard nævnte, kendte regeringen naturligvis, da stoppet blev udstedt, og jeg vil da gerne for klarheds skyld sige, at regeringen håber, at dette bygge- og anlægsstop, som jo også gælder staten, kun skal vare ganske få dage.

Hr. Camre beskæftigede sig med opgørelsen over nye job. Det kan godt være, at det er svært at finde et aldeles entydigt tal, men uanset hvilken form for statistik man anvender, får vi jo den rigtige tendens frem, hvis det er samme statistik for i fjor og i forfjor, vi lægger til grund, og sådan er det jo.

Jeg vil da gerne oplyse, at tallet for antal nye job og dertil svarende antal mennesker, som nu har fået et stykke arbejde – det er som nævnt opgjort som ca. 110.000 – bygger på følgende:

Den samlede beskæftigelsesudvikling, siden regeringen tiltrådte i efteråret 1982 og frem til andet kvartal 1986, kan vi få belyst ud fra det, der kaldes ATP-beskæftigelsen, og så anvender man som en opregningsfaktor 1,15. Da ændringen i ATP-beskæftigelsen fra fjerde kvartal 1982 til andet kvartal 1986 var på 182.200 personer, bliver den samlede beskæftigelsesændring, når man anvender opregningsfaktoren 1,15, derfor ca. 210.000 personer. Det kan være, det er lidt flere, det kan være, det er lidt færre, men det viser i hvert fald en meget klar grundtendens, der er positiv, nemlig at der er skabt et meget betydeligt antal nye job i løbet af de sidste 3-4 år.

Hr. Tinning beskæftigede sig med åbningstalens bebudelse af et regeringsforslag om

[Statsministeren]

ændringer i udlændingeloven. Nu synes jeg ikke, det er rigtigt at føre en lang debat om dette betydningsfulde tema i aften, fordi Folketinget jo i morgen får lejlighed til at bruge timer på denne sag. Men hr. Tinning spørger mig, hvor mange flygtninge regeringen da vil anse det for rigtigt at modtage, og så må jeg jo svare, at her kan regeringen vel ikke give et eksakt tal. Flygtningetilstrømningen vil af mange forskellige grunde være af forskelligt omfang fra år til år.

Men jeg kan svare på en anden måde. Regeringen vil også med det lovforslag, som i morgen kommer til behandling, respektere FN's flygtningekonvention, men i øvrigt er det vor opfattelse, at vi ikke kan acceptere en fortsættelse af de sidste måneders meget store flygtningetilstrømning. Vi tror også, at flygtningene i de fleste tilfælde er bedst tjent med at blive i samme region, altså i nabolandsområdet. Her er man fortrolig med kultur, med sprog, med levevis, og det giver i de fleste tilfælde et betydelig større håb om, at flygtningene, når forholdene i deres gamle hjemlande normaliseres igen, kan vende tilbage. Det stiller så også et krav om, at de flygtningefaciliteter, som er til rådighed i regionerne og nabolandene, er så gode, at flygtningene er tjent med at opholde sig i dem.

Regeringen har den opfattelse, at vi må gennemføre en lovændring nu, som betyder, at tilstrømningen af flygtninge til Danmark bliver væsentlig mindre, end den har været i de sidste måneder.

Nu er jeg så kommet til hr. Svend Aukens ordførertale, og jeg kan altså nu kl. ca. 21 svare på, hvad hr. Svend Auken sagde i formiddags mellem kl. 10.10 og 10.30.

Nu ville det jo være skammeligt, hvis jeg sagde, at nu er der gået så lang tid, at jeg ikke kan huske, hvad hr. Svend Auken sagde. I virkeligheden ville det nok være den nådigste behandling.

Hr. Svend Auken var meget kritisk over for regeringens åbningstale. Jeg synes oprigtigt talt, at vi trods alt evnede på vore 40 minutter at sige temmelig meget, i al fald hvis man sammenligner med, hvor lidt hr. Svend Auken i virkeligheden bebudede i sine 20 minutter, og jeg synes, hr. Svend Aukens tale i dag var helt usædvanlig polemisk. Man kan næsten sige, at han slog sin egen rekord, og det vil sige ikke så lidt.

Hr. Svend Auken mente, at åbningstalen var indholdsløs. Det er vel det nærmeste, man kan komme en kompliment fra den side. Jeg tror, offentligheden såvel som de fleste af Tingets medlemmer vil have noteret sig, at åbningstalen i år bebudede en lang, lang række regeringsinitiativer, flere end i fjor, flere end i forfjor, og det hænger sammen med, at de værste akutte økonomiske problemer nu har fundet en rigtig god løsning.

Nu er øjeblikket inde, hvor vi føler, at vi bør invitere Folketinget til mere end før at arbejde med omlægninger, forandringer, moderniseringer, om man vil, overalt hvor det offentlige skal tilrettelægge formen for tilværelsen i vort land. Det bliver et folketingsår præget af de mange redegørelser og de mange lovforslag, som skaber nydannelser, som vil fremkomme fra ministrenes side.

Jeg kunne selvfølgelig godt spørge: jamen hvad vil så Socialdemokratiet? Man er så kritisk over for regeringens tale, hvad vil man selv? Jeg synes, det var meget magert, det, der fandtes i hr. Svend Aukens tale, ud over den mere eller mindre elegante polemik. Jeg fristes til at sige i dag, at det virker, som om oppositionen er kørt træt helt af sig selv, og det er jo for tidligt, fordi der formentlig er et år endnu inden næste folketingsvalg.

Jeg ved godt, det måske ikke er så venligt at minde om, at man lovede i den første socialdemokratiske ordførertale, som blev holdt efter regeringsskiftet, at nu ville Danmark i hvert fald få en bedre opposition. Da var vi jo mange, som sagde til os selv: det lyder dejligt, for det er altid godt med en god opposition, og når nu den gamle skal være regering, så – ikke sandt? (*Munterhed*). Men det løfte synes jeg oprigtigt talt endnu ikke man har nået at indfri.

Hr. Svend Auken havde en vurdering af arbejdsløsheden, som jeg studsede over, for hr. Svend Auken sagde, at arbejdsløsheden i disse måneder stiger med 2.000 i gennemsnit pr. måned. Nu er hr. Svend Auken jo vant til den bevægelse, men jeg forstår ikke, hvor hr. Svend Auken kan have sin information fra, for i den seneste oplysning, som er til rådighed om arbejdsløsheden, nemlig tallene fra august 1986 – og det er et papir, som er dateret 1. oktober 1986 – hedder det, at det gennemsnitlige antal registrerede ledige for august 1986 er opgjort til i alt 197.700, eller 7,2

[Statsministeren]

pct. af arbejdsstyrken. Så siger man, at korri-
geret for sæson m.v. har ledigheden vist et
fald på 2.900 personer, altså i forhold til må-
neden før. Det mener jeg altså betyder, at
arbejdsløsheden er gået ned. Men har jeg
misforstået det? Jeg skal måske sige, at ne-
derst på papiret står der: eventuelle henven-
delser: Thorkild Hune, tlf. 01-29 82 22, lokal
2367! Jeg læser altså notatet således, at når
der står »ledigheden har vist et fald på
2.900,« så må det da vist betyde, at arbejds-
løsheden er gået ned igen. Så jeg mener, vi
kan glæde os over, at tendensen til faldende
arbejdsløshed og stigende beskæftigelse nu
har været meget langvarig.

Hr. Svend Auken gjorde ellers i sit indlæg
meget ud af at demonstrere, at gælden til
udlandet under denne regering er blevet for-
doblet. Det er også rigtigt, udlandsgælden er
næsten blevet fordoblet. Og så harcelerede
hr. Svend Auken meget over – det er han jo
en mester i – at jeg havde sagt, at stigningen
i gælden og de betalingsbalancevanskelighe-
der, vi har, alene hidrørte fra den gæld, vi
overtog efter den tidligere regering. Men det
forfærdelige ved det er jo, at det er rigtigt, og
nu vil jeg prøve at skære det ud i krydsfiner,
og jeg håber, det så også kan være for sidste
gang. Jeg skal nok sige det langsomt – nu
kommer det jo på tryk i Folketingstidende
senere – for det er mange tal, og de hænger
sammen.

Vi må begynde ved årsskiftet 1982-83. Da
havde vi en nettogæld til udlandet på 160
mia. kr. I 1983, året efter, blev denne gæld
på grund af ændret dollarkurs opskrevet med
21 mia. kr. – skriv nu ned! Samtidig skulle
der i det år betales renter af gælden med 19
mia. kr. De 160 mia. kr., vi begynder med,
bliver altså i løbet af 1983 skrevet op med i
alt 40 mia. kr. Men i 1983 steg gælden til
udlandet alligevel »kun« med 33 mia. kr.
Hvordan kan det være? Jo, det har sin for-
klaring i, at vi faktisk det år betalte 7 mia.
kr. af de 40 mia. kr., fordi vi købte mindre i
udlandet i 1983, end vi solgte til udlandet.

Men når vi så ser på, hvad der sker i 1984,
så har vi her renter af den gamle gæld – og
de er i 1984 24 mia. kr. – og der sker en
gældsopskrivning på 14 mia. kr., i alt 38 mia.
kr.; dem skal vi så lægge oven i de mange
mia. kr. fra året før, og så er vi oppe på 225
mia. kr.

Hvis jeg nu for at gøre det kort tager hele
perioden fra udgangen af 1982 til udgangen
af 1985, så ser regnestykket således ud: i hele
denne periode har vi betalt renter på gælden
til udlandet med 69 mia. kr., og gælden er
opskrevet med 25 mia. kr. Det viser så, at
der har været en samlet belastning på 94
mia. kr., som er beklagelig, men skidt nu
med det; vi skal nok anstrenge os for at
komme ud af det, som er en direkte konse-
kvens af den gæld, vi overtog i 1982.

Gælden er i denne periode steget med 83
mia. kr. Den samlede belastning, sagde jeg,
var på 94 mia. kr. Med andre ord har vi dog
trods alt betalt 11 mia. kr. af de samlede ren-
tebetalinger og gældsopskrivninger, fordi vi i
de 3 år har solgt for 11 mia. kr. mere, end vi
købte i udlandet; sådan ser det nemlig ud
med handelstallene.

Så var hr. Svend Auken også inde på nog-
le betragtninger om skattetrykket, og hr.
Svend Auken sagde – og det er sandt – at det
er i rekordstørrelse. Det er rigtigt, og det er
selvfølgelig regeringens største ærgrelse, for
det er så bittert, at det er faldet i vores lod at
udskrive større skatter, end den forrige gjorde,
men det har jo sin forklaring. Det har sin
forklaring i, at vi betaler 9 pct. af bruttonati-
onalproduktet i renter på statens gæld.

Sandheden er den, at hvis man i hr. Svend
Aukens regerings tid hvert år havde betalt
årets udgifter inklusive renter kontant, så
ville hr. Svend Auken have haft et socialde-
mokratisk skattetryk i 1982 på 48 pct. Så
havde der heller ikke været nogen gæld og
nogen rentebyrde for os andre at overtage.
Og hvis vi trækker de renter, vi har måttet
betale, fra i statens årsopgørelse, så ville
skattetrykket i dag være på under 40 pct.
Men sådan er det desværre ikke. Det er, for-
di vi fortsat har gamle regninger at betale.

Men jeg synes, det er interessant, og det
hænger godt sammen med, at i kraft af de
store besparelser, som er gennemført – og det
har sandelig ikke altid været muntert eller
nemt at få dem klaret – i kraft af disse store
besparelser – og det her har ikke noget med
skatter at gøre – er de offentlige udgifters
andel af bruttonationalproduktet faldet be-
tragteligt. Den var 62 pct. i 1983, og i 1986 er
den dog faldet til 57 pct. Det er nok så ene-
stående i disse år, hvis vi sammenligner med
andre lande, at præstere at få de samlede
offentlige udgifter til at falde så meget som

[Statsministeren]

fra 62 pct. til 57 pct. over nogle få år. Vi forventer, at det til næste år bliver 56 pct., og så skal vi nok fortsætte et lille stykke til, men så skal vi også nok standse det rigtige sted, for vi ønsker ikke at slå den danske offentlige sektor i stykker; tværtimod. Vi ønsker en god, velfungerende offentlig sektor, og vi ønsker ikke mindst en god social standard.

Sådan hænger det sammen, og det synes jeg er meget, meget væsentligt.

Hr. Anker Jørgensen havde nogle betragtninger i sit indlæg om den store stigning i betalingsbalanceunderskuddet og i statsgælden. Men dér vil jeg da minde om, at det trods alt er en glæde, at stigningen i statens gæld til udlandet har været for nedadgående. For tager vi nemlig den årlige vækst i Danmarks gæld til udlandet, så møder vi et rekordtal i 1982, for da var stigningen på 35,9 mia. kr. I 1985 steg statens gæld til udlandet med 18 mia. kr., og i 1986 bliver det formentlig ca. 20 mia. kr. Langt lavere tal, og det svarer til, at hvor statens gæld til udlandet i 1982 voksede med 7,7 pct., bliver det i 1985 2,9 pct., og noget tilsvarende i 1986. Det går altså slet ikke så galt med udviklingen i den samlede statsgæld til udlandet.

Hr. Anker Jørgensen var jo flittig i sommer. Jeg hæftede mig navnlig ved en enkelt af hans mange udtalelser. Det var den, hvor hr. Anker Jørgensen i et interview blev spurgt: hvad vil Socialdemokratiet gøre, hvis Socialdemokratiet skal overtage regeringsansvaret? Og så var det, at hr. Anker Jørgensen, og sikkert meget ærligt og oprigtigt, svarede: jo, vi vil fortsætte, hvor vi slap i 1982. Det ville jo ikke være så godt, og jeg må sige, at hvis det bliver med SF som styrmand på båden, så kan jeg forestille mig, at der hurtigt igen vil være udsigt til store milliardunderskud på statsregnskabet.

Uanset om man vælger SFs program eller Socialdemokratiets program som udgangspunkt, så er der jo meget, disse to partier i de to programmer er enige om, og det er aldeles uundgåeligt, at hvis de blot i mindste måde skal leve op til deres programmer, så vil vi opleve stigende offentlige udgifter og underskud, og så vil vi også opleve stigende arbejdsløshed igen.

Det er sandt nok, at vi har alt for store betalingsbalanceunderskud i år og i fjor, og man kan sige, at det nok er verdenshistoriens største danske underskud. Ja, det er det i og

for sig, hvis vi måler underskuddet i kroner og øre. Men så er det jo, man skal huske, at 1985 og 1986 også er de hidtil højeste årstal i vor tidsregning. Hvis vi sætter underskuddet i forhold til BNP – og det er jo det, det drejer sig om, værdien af den samlede produktion – så er underskuddet i 1985 på 4,5 pct., og det er ikke Danmarksrekord – men det er alt for højt, og vi er utilpasse ved det – for i 1979 var det nemlig på 4,6 pct., og i 1976 var det på 5,2 pct. Men der er altså bare en forskel, og det er den, at dengang, i 1970erne, stammede den største del af underskuddet fra samhandelen med udlandet. I 1985 skyldes næsten hele underskuddet, at vi betaler renter og rentes rente.

Det var også det, vi prøvede at give udtryk for i vores åbningstale i sætningen om, at det danske samfund i dag er bedre rustet til at komme væk fra utilfredsstillende betalingsbalanceunderskud, fordi vi i dag har et helt andet produktionsapparat til vores rådighed.

Hr. Gert Petersen havde en helt afgørende grundbetragtning om, at vi i Danmark – sådan sagde han minsandten – er ofre for et udueligt privatkapitalistisk erhvervslivs elendige præstationer. Det er klart, sådan kan man se på det, hvis man er socialist og lukker øjnene for kendsgerningerne.

Jeg ved ikke, hvad det er for nogle steder i verden, hvor man ikke har sådan et privatkapitalistisk erhvervslivs elendige præstationer, hvor hr. Gert Petersen synes det går bedre set med den almindelige befolknings øjne. Det kan i hvert fald ikke være i de østeuropæiske kommunistregimer.

Så ved jeg godt, at hr. Gert Petersen vil sige: jamen det er heller ikke dem, der er hans ideal. Nej, man hvad så? Hvad er der så at henvise til? Det kan godt være, at det privatkapitalistiske erhvervsliv somme tider skaber nogle problemer, men så har vi jo en lovgivning, som regulerer og sætter skranker. Men jeg tror nu alligevel, næsten alle danskere mener, at det skyldes vores økonomiske systems fortræffeligheder, at vi i Danmark har været i stand til at fordoble og igen fordoble vores levestandard fra 1945 og frem til i dag.

Så har hr. Gert Petersen foreslået en dagsorden, og jeg må indrømme, at den skaber nogle vanskeligheder for regeringen, og det er virkelig sandt. Det er, fordi det hedder i dagsordenen, at kartoffelkuren skal betales af

[Statsministeren]

den bedst stillede fjerdedel af befolkningen. Så er det jo, at vi må spørge os selv, om det er rigtigst af os at stemme for dagsordenen.

Hvad mener jeg nu med det? Ja, jeg mener følgende: hvis vi prøver at vurdere, hvem der kommer til at betale det, der jo er vigtigst i kartoffelkuren, nemlig renteaftgiften, så kan vi se af selvangivelsesundersøgelserne, at den lille del af befolkningen, som har bruttoindkomster på over 200.000 kr. – ja, undskyld jeg er lidt upræcis, i skemaet hedder det »over 200.001 kr.« – disse forholdsvis få, nemlig 19 pct. af husstandene, kommer til at betale 52 pct. af forbrugsrenteaftgiften. De 19 pct. betaler de 52 pct. Hvis vi tager de laveste indkomster, indkomsterne under 100.000 kr., ser det ud til, at de kommer til at betale 11 pct., og der er jo mange mennesker og mange husstande i den gruppe. Det er det, der giver mig tvivlen i mit saglige sind, for siden hr. Gert Petersen så gerne vil udtrykke, at kartoffelkuren bør betales af den bedst stillede del af befolkningen, og jeg kan dokumentere, at sådan er det også, så burde vi jo nok stemme for hr. Gert Petersens dagsorden. (*Gert Petersen: Hørt!*) Ja, nu tænker hr. Gert Petersen hurtigere, end han magter, for SF ville vel aldrig overleve den kalamitet, at vi havde stemt for deres dagsorden.

Men nu har jeg forklaret min tankegang, så jeg håber, den kan forstås. Det er vores opfattelse, at det først og fremmest er de velstillede husstande, som har de store forbrugs-lån, og derfor er det også dem, som kommer til at skæppe mest.

Må jeg sige til hr. Niels Helveg Petersen, at jeg takker for den forstående holdning. Det Radikale Venstres folketingsgruppe har i forhold til kartoffelkurens lovforslag. Hr. Niels Helveg Petersen satte fokus især på to problemkredse, som han ønskede nærmere undersøgt under udvalgsbehandlingen, og det synes jeg var forståeligt og fornuftigt.

Det ene problem er spørgsmålet, som mange har beskæftiget sig med i disse dage: bør afgiften også ramme det, vi kalder gamle lån? Det går jeg ud fra at skatteudvalget nu grundigt vil bearbejde, og at man vil få argumenterne frem til overvejelse.

Personlig er jeg ikke i tvivl. Hensigten med renteaftgiften er jo at animere til større opsparing og til afvikling af gæld, altså også gammel gæld, og det vil regeringens forslag bidrage til, og så er for resten denne ordning

let at administrere både for folk og myndigheder og for pengeinstitutterne i modsætning til den såkaldte nylånsmodel. Det at nedbringe gammel gæld er jo også en form for opsparing, som vil være samfundsgavnlig, og jo hurtigere man nedbringer gammel gæld, jo bedre for den samlede danske private opsparing. Nylånsmodellen vil være meget, meget uadministrerbar, og den vil i sin opbygning have indbygget en lang række uretfærdigheder.

Hvis alle, der i dag har lån eller kassekredit, kan slippe år efter år efter år, så er det uretfærdigt i forhold til mennesker, der ikke havde sikret sig en sådan trækningsadgang. Hvis det er afgørende, om man pr. 1. oktober eller nogle få dage efter har sikret sig en sådan kassekredit, i modsætning til folk, der får brug for en til næste år, så er det altså uretfærdigt.

Dertil kommer, at nogle mennesker, som måtte have haft en høj renteudgift i 1986, altså bliver stillet betydelig bedre end mennesker, der af en eller anden grund har lave renteudgifter i 1986. De førstnævnte kan fortsætte med at have høje renteudgifter i en årrække uden at skulle svare renteaftgiften.

Derfor må jeg sige, at det er regeringens opfattelse, at det forslag, vi har fremsat, er det mindst komplicerede og det mindst uretfærdige. Og regeringen vil ikke anbefale, at gamle lån skal gå fri.

Hr. Niels Helveg Petersen rejste et andet problem, som jeg udmærket forstår der bør arbejdes sagligt med. Det er spørgsmålet om lån i forhold til andelsboliger. Nu er andelsboligerne på mange måder stillet på en særlig måde i vores lovgivning. Jeg tænker f.eks. på, at køberen, når vi taler om de nyopførte andelsboliger, alene betaler afdrag på lån op til 80 pct. af ejendommens værdi. Der er jo tale om, at staten yder rentebidrag, og det forholder sig jo også således, at i andelsboligen betaler man ikke skat af lejeværdi, som man gør i ejerboligen eller i de andre former for ejerbolig, om man vil.

Men jeg vil ikke afvise, at her kan være problemer, og jeg kan sige, at regeringen allerede arbejder med det, og vi håber, vi kan finde et løsningsforslag, som virker så retfærdigt som overhovedet tænkeligt i forhold til de grupper af mennesker. Det, vi har i tankerne, er jo især, at de kan have finansieret forbedringer – f.eks. nyt køkken eller nyt

[Statsministeren]

badeværelse – ved optagelse af løst lån, som ikke på sædvanlig måde indgår i et ejendomsregnskab og i den forbindelse er afgiftsfrit. Jeg synes, det er rigtigt at sætte fokus på det problem.

Ellers vil jeg takke ordførerne for mange råd og da også megen kritik.

Jeg kan ikke lade være med at slutte med at fortælle, at kirkeministeren, som jo også har en glørværdig fortid som højt skattet medarbejder på tidsskriftet Blæksprutten, forleden erindrede mig om et lille digt af Halfdan Rasmussen, og må jeg slutte med det. Her siger han:

»Min skrivemaskine har mistet

en skråstreg i ø.

Den skriver bestandig en so,
når jeg mener en sø.

Og skriver jeg: bonden har bøfler,
da står der: har bofler.

Så nu har jeg endelig fundet
et rim på kartofler!«

Formanden:

Vi nærmer os anden omgang, men først er der nogle få korte bemærkninger. Først til hr. Jes Lunde.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg har et enkelt spørgsmål til statsministeren. Vi fik jo en meget grundig statistisk belæring her i salen nu, og vi fik også at vide, hvor vi kunne ringe hen, men det er jo nemmere at spørge statsministeren, nu han er her.

I 1983 havde vi et underskud på betalingsbalancen på ca. 12 mia. kr. I 1985 havde vi et underskud på ca. 28 mia. kr. Det er en stigning i underskuddet på betalingsbalancen på 16 mia. kr. Skyldes det stigning i renter, kunne man spørge. Nej, det gør det ikke. Renterne er faktisk ikke steget 16 mia. kr. årlig i den samme periode. Så må det skyldes noget andet. Skyldes det dårlige konjunkturer? Nej, det gør det ikke, for konjunkturerne har været gode, og oliepriserne er faldet osv., så det kan heller ikke være det.

Hvad er der så tilbage af forklaringer? Ja, det må jo være regeringens økonomiske politik. Det må være den, der er årsag til, at underskuddet på betalingsbalancen er steget. Og sådan er det faktisk.

(Kort bemærkning).

Anker Jørgensen (S):

Jeg synes, at også statsministeren udviklede alle sine talenter på det polemiske område, så jeg er lige ved at sige, at den form for polemik, den var – nå ja, lige så god som den, som vores ordfører har anvendt i dag.

Jeg mener, det er rimeligt at sige, at regeringen rent faktisk med åbningstalen er kørt træet, men lad det nu ligge. Jeg vil tage nogle af de ting, der kom frem her i anden omgang.

Det er rigtigt, som statsministeren siger, at jeg er blevet citeret i en overskrift for at sige: »Vi vil fortsætte, hvor vi slap.« Men i artiklen og i interviewet står der også, at vi igen vil have reduceret det formidable beløb, som denne regering har skabt i udlandsgæld, som altså er på omkring 250 mia. kr., til det, det var, i hvert fald. Det var altså ca. 135–145 mia. kr., alt efter hvilken tid på året vi tog tallet.

Dernæst sagde jeg også i dette interview, at vi selvfølgelig ville føre indkomstpolitik, men en forhandlet indkomstpolitik, ikke løndiktatpolitik, og det var det, I ville. Det har vist sig at være uretfærdigt, overhovedet også urealistisk.

En anden ting, jeg sagde ved den lejlighed, var, at vi lagde op til – og det var det, vi ville fortsætte med – at der var en begrænset udgiftsstigning i den offentlige sektor, men nej til de sociale nedskæringer, som befolkningsgrupper i dag vander sig under, og som denne regering har gennemført. Det var det, vi ville fortsætte.

Og så ville vi, hr. statsminister, indføre en realrentebeskatning, den realrentebeskatning, som er en aldeles afgørende årsag til, at man har fået en bedre finanslov, og som i 1987 vil give statsministeren eller finansministeren og hans kasse 17,5 mia. kr. Det var det, vi ville fortsætte, hr. statsminister, og det var det, I som opposition absolut ikke ville. Jeg mener, det er vigtigt, at man får den rette sammenhæng med det, der måtte stå i en overskrift, hr. statsminister.

Må jeg lige sige om det med udlandsgælden: jeg synes, det er en utrolig behændighed, statsministeren lægger for dagen, når statsministeren bortforklarer en stigning fra 135 mia. til 253 mia. kr. i udlandsgælden. Jeg lagde mærke til, at behændigheden f.eks. og-

[Anker Jørgensen]

så bestod i, at statsministeren ikke sagde noget om 1985 eller om 1986, hvor vi jo stort set kender tallene, og i disse 2 år er det helt markant, at det ikke er renterne, der er årsag til stigningen, men underskuddet på betalingsbalancen og på handelsbalancen. På handelsbalancen, bemærk det, og derfor fortav statsministeren det. Det er en af de smarte metoder, man selvfølgelig kan anvende, men så skal det også afsløres, at statsministeren ikke sagde noget om det.

Og så må det vel igen være tilladt at sige: betalingsbalanceunderskuddet, der er steget fra 11-12 mia. kr. over 17 og 18 til 28 mia. kr. og vil blive 30-32, ja, 32 mia. kr. i år, efter regeringens egne økonomers beregning! Men det bortforklarer statsministeren utrolig behændigt. Jeg gør opmærksom på - nu citerer vi jo overskrifter - at Berlingske Tidende i dag har en overskrift, der lyder: »Værste betalingsbalanceunderskud i 10 år«. Hr. statsminister, dette er en overskrift, der er fuldstændig sandfærdig.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Hr. Henning Rasmussen for en lidt kortere bemærkning.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne starte med at føje til det, som hr. Anker Jørgensen nævnte om realrentebeskatningen, at en af grundene til, at regeringen har et overskud på 800 mill. kr. på sit finanslovforslag, er, at man til næste år henter 2,3 mia. kr. i strafafgifter fra kommunerne. Dermed har regeringen hovedansvaret for, at skattetrykket i kommunerne til næste år stiger med godt 1 pct. Så de forudsigelser, finansministeren gjorde, da finanslovforslaget blev fremsat i august måned, om, at skattetrykket i kommunerne ville være uforandret og det samlede skattetryk ville falde, holder altså ikke. Det kommer til at sætte ny rekord i 1987.

Det andet, jeg gerne vil sige, er, at vi ikke fik noget svar på spørgsmålet: hvad er hensigten med byggestoppet for det kommunale område? Statsministeren lod, som om meningen var, at man bare skulle have kommunerne til at overholde aftalen, men hvis det var det, der var meningen, ville statsministeren ganske afgjort have sagt det. Vi ved derfor

nu, at hensigten er, som vi sagde tidligere på dagen, at man vil bruge den såkaldte overophedning af byggesektoren til at forsøge på at skræmme kommunerne til at skære yderligere ned i forhold til det aftalte. Man bruger det som påskud til at løbe fra sin aftale. Det er jo et faktum efter statsministerens svar.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Jensen (V):

Den højtærede statsminister tog et lille hul på debatten i morgen vedrørende nogle af de pakkeforslag, der foreligger. Jeg følte, at statsministeren var lidt vranten over for tanker om, at man kunne prøve på at ændre noget i lovforslagene vedrørende spørgsmålet om tilbagevirkende kraft.

Må jeg som gammel parlamentariker bede om, at regeringen som repræsentant for den udøvende magt virkelig lytter til, hvad der er af røster i befolkningen og i den lovgivende magt. Prøv alligevel at finde ud af, om man ikke kan klare det sådan, at det ikke er med den tilbagevirkende kraft for de gamle lån.

Jeg har godt set et notat fra Finansministeriet. Jeg må sige, at det ikke gør indtryk på mig, som har været skatterådsformand i 10 år. Jeg ved, at det er til at administrere, hvis man tager det hensyn. Jeg beder statsministeren om at vejlede sine ministerkolleger om, at der her skal tages hensyn til, hvad lovgivningsmagten måtte ønske.

(Kort bemærkning).

Maisted (V):

Det gælder hr. Anker Jørgensens bemærkninger om belastning af betalingsbalanceforholdet.

Der er én ting, hr. Anker Jørgensen åbenbart ikke har forstået eller ikke vil forstå. Det var, at der i den socialdemokratiske regerings tid var en investering i kapitalapparatet på omkring 6 mia. kr. I denne regerings tid er investeringerne ca. 15 mia. kr. pr. år, dvs. en betydelig belastning af betalingsbalancen. Men der er en forskydning på afkastet af dette kapitalapparat, som først slår igennem 3, 4, 5 år efter, at man har foretaget investeringerne.

Derfor er hr. Anker Jørgensens betragtninger fuldstændig irrelevante, for det kan først bedømmes, når der er gået 2, 3 eller 4 år,

[Maisted]

hvad denne investering i kapitalapparatet vil give af afkast til det danske samfund og dermed forbedre betalingsbalancen.

Og så kommer yderligere belastningen af renter, rentes rente, og renter af renter og rentes rente, som Socialdemokratiet havde skabt. Det, hr. Anker Jørgensen siger, er fuldstændig ved siden af, og det må skyldes, at han simpelt hen ikke forstår en ganske almindelig betragtning af investering i kapitalapparat og dets afkastforløb.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Vi går så over til anden omgang.

Svend Auken (S):

Statsministeren undrede sig over, at jeg havde været utilfreds med hans åbningstale, at jeg havde bebrejdet den, at den var indholdsløs. Han kunne også have citeret mig videre og sagt, at den var perspektivløs, at den ikke annoncerede en gennemtænkt holdning og stillingtagen til samtidens store problemer og fremtidens udfordringer.

Jeg synes, at det, vi har hørt her fra landets statsministers side i en halv times veloplagt talleg, bedre end alle mine argumenter viser rigtigheden i dette udsagn.

Statsministeren vil ikke forholde sig til de alvorlige problemer, der er i det danske samfund i dag. Han vil ikke angive løsninger på fremtidens problemer. Han har ikke noget svar på den svigtende opsparring i vores samfund, bortset fra nogle små opsparingsfremmende ordninger, hvor folk kan flytte penge fra den ene konto til den anden. Han har ikke noget svar på den alvorlige forringelse, der er sket af virksomhedernes konkurrenceevne, som betyder, at danske virksomheder mister markedsandele, som betyder, at eksporten er gået i stå, som betyder, at vi til næste år ikke får nogen nævneværdig forbedring af vores betalingsbalance. Han har heller ikke noget svar på, hvad der skal gøres ved den stigning i arbejdsløsheden, som hans eget økonomiske sekretariat har opgjort til ca. 20.000 på årsbasis til næste år.

Jeg er ked af, at jeg ikke havde tallet for august vedrørende arbejdsløshedsudviklingen, men jeg vil gerne sige til statsministeren, at mine tal, baseret på hvad der er sket sommeren igennem, er korrekte; der har været en stigning i arbejdsløsheden fra maj til juni

og fra juni til juli, men et lille fald igen i august.

Dette kan imidlertid ikke skjule, hvad også arbejdsministeren var inde på, at tallet i arbejdsløsheden er stagneret, og at regeringen selv i dag forudser tendensen til at være til stigende arbejdsløshed. Min frygt er, at vi, når vi diskuterer disse ting, hvis ikke politikken bliver lagt om til næste år, vil have en arbejdsløshed på nøjagtig det samme niveau, som den var i 1982.

Jeg synes, det er ærgerligt også for den politiske debats skyld, at statsministeren ikke forholder sig til de store internationale og nationale problemer. Det ville give en bedre diskussion af holdninger og perspektiver, hvor også forskellen på en konservativ og en socialdemokratisk opfattelse kunne blive trukket klarere frem. Jeg prøvede selv i mit eget indlæg på ni områder at angive, hvad det var, vi ville, og alt sammen fremtidsrettet. Men statsministeren vil kun lege tallege om, hvad der er sket i de seneste år.

Jeg har før sagt, at hvis jeg havde en virkelig dårlig sag, så ville jeg prøve at se, om jeg kunne ansætte statsministeren som min sagfører, men jeg må sige, at jeg ville aldrig bruge statsministeren til at udføre krydsfinerarbejde hjemme hos mig, for magen til kompliceret, uoverskuelig, udokumenteret talopstilling har jeg ikke set.

Statsministeren prøver at tale sig væk fra det enkle forhold, at ved udgangen af 1981, altså ved indgangen til 1982, hvor der skete et skift på regeringsbænkene, var landets gæld til udlandet 123 mia. kr. Det var altså den gæld, vi havde opbygget i hele perioden – som jeg plejer at sige det – fra Erik Menveds tid og op til vor tid, 123 mia. kr. Men i perioden fra 1982 og frem til i dag er denne gæld vokset til knap 250 mia. kr. Men lad det hvile.

Det, der er det helt afgørende, er de problemer, vores økonomi i dag er konfronteret med, og de udsigter, der er, og her er det for billigt – undskyld jeg siger det – at blive ved at sige, at hvis man bare havde ført en anden politik i 1970erne og i 1960erne og i 1950erne, alle de år, hvor statsministeren ikke var statsminister, så ville problemerne være væk i dag. Det passer jo ikke. Folk ved jo godt, hvad der eksempelvis er sket med opsparringen i de seneste år, altså forringelsen af opsparringskvoten. Folk ved jo godt, hvad

[Svend Auken]

der er sket med hensyn til konkurrenceevnen og de andre spørgsmål.

Folk ved også, hvordan de miljøproblemer, vi står over for herhjemme, de menneskelige problemer, de sociale problemer, som vi i øvrigt har brugt megen tid til at diskutere her i dag, tager sig ud, og de gider ikke mere høre disse lange, komplicerede udregninger, hvor man beskyder hinanden med tal, som ingen alligevel kan overskue. De vil høre et svar på, hvad landets statsminister og landets regering og landets borgerlige flertal vil gøre ved de store økonomiske og menneskelige problemer. Men de har stadig ikke fået noget svar.

Jo, på et enkelt område er der sket et fremskridt, og det fremhævede jeg også i dag, og det er med hensyn til spørgsmålet om erhvervspolitikken. Når det drejer sig om erhvervspolitikken, er det andre toner, vi hører fra regeringen i dag, end tidligere.

Nu har man erkendt, at der er behov for en styrket forskningsmæssig og teknologisk indsats. Nu har man erkendt, at der er brug for en selektiv, målrettet erhvervs politik til fremme af eksporten for danske virksomheder. Desværre har man ikke sat penge af, i hvert fald ikke nævneværdige beløb, til at give indhold til disse smukke ord, og selv om der er sket dette glædelige omsving, er der derfor ingen grund til at tro, at vi får den vækst i eksporten, som det økonomiske sekretariat har forudset for næste år.

Jeg vil gerne slutte mit svar til statsministeren med at sige, at jeg ikke tror, der var noget, der kunne være bedre for den politiske debat, end at vi fik en borgerlig regering, der ville være sig sine egne holdninger bevidst, sine egne perspektiver bevidst, sine egne reformer bevidst, men som også ville sige sandheden til den danske befolkning om, hvor dårligt det står til, og hvor store problemer vi skal overvinde, i stedet for altid at rose sig selv og rose sig selv og rose sig selv og prøve at benægte kendsgerningerne så længe som overhovedet muligt, og når de til sidst ikke længere kan benægtes, så at give sine forgængere skylden.

Det ville være meget mere fair, hvis vi fik en debat på dette grundlag, og statsministeren kunne jo bruge sin intelligens og sine talegaver til at tale om fremtiden, om de egentlige problemer, i stedet for denne Juridisk Diskussionsklubs argumentationsform,

som kan være meget festlig, men som der ikke er meget perspektiv i.

Jeg skal endnu en gang appellere til Folketinget om at vedtage den af Socialdemokratiet foreslåede dagsorden, som vil forhindre eller i hvert fald give mulighed for at forhindre skattechoket ude i kommunerne og nedskæringerne ude i kommunerne, og som vil ophæve det bygge- og anlægsstop, som bremser for vigtige samfundsnyttige investeringer i amter og kommuner og desværre jo altså også gør det i staten.

Jeg skal om SFs dagsorden sige, at den kan vi stemme for. Om VS' dagsorden kan jeg sige, at dér kan vi stemme for halvdelen og ikke stemme for den anden halvdel, og derfor vil vi undlade at stemme. Den del af VS' dagsorden, vi naturligvis ikke kan stemme for, er den, der betyder, at Socialdemokratiet skulle bryde skatteforliget. Dér vil jeg gerne sige: hvis det forlig bliver brudt – hvad jeg absolut ikke håber vil ske – så er det i hvert fald ikke Socialdemokratiet, der vil bryde det.

Gert Petersen (SF):

Må jeg have lov til at sige indledningsvis, at jeg synes, statsministeren er en vittig mand, som Jeppe på Bjerget sagde om sig selv, og at statsministeren kunne have gjort karriere som tryllekunstner. Tryllekunst er jo en anden form for illusionskunst, det er illusionsnumre, man laver.

Når jeg hørte statsministeren jonglere rundt med milliarderne – betalingsbalancunderskud, udlandsgælden, renterne, der var steget – så lagde vi de milliarder til de milliarder, og så optrådte der pludselig et begreb, der hed mange milliarder, som så blev lagt til igen, så var det svært at følge med, men jeg tror nok, det alligevel lykkedes for mig. Til gengæld var der ikke meget nyt i det, der blev sagt, og det sagde ikke meget om, hvad man skal gøre ved situationen. Det sagde ikke meget om, hvilket ansvar regeringen har. Det sagde en hel masse ting, som ikke kom sagen ret meget ved, og det var jo egentlig også meningen.

Jeg står her med et af de sidste numre af Børsens Nyhedsmagasin, som vel ikke sådan er et supervenstresocialistisk organ til analyse af samfundets problemer. Det er nummeret dateret 29. august–5. september 1986, og her

[Gert Petersen]

er der en lille artikel om Danmarks kreditværdighed og betalingsbalanceunderskud, udlandsgæld osv. Det oplyses, at den danske stats kreditværdighed fik et knæk i januar 1983, da det amerikanske analysefirma Standard and Poors nedgraderede Danmark til en lavere kategori af kreditværdighed. Aha, siger statsministeren, den store illusionskunstner, jamen det skyldtes jo den forrige regering. Det var kun et halvt år efter, at vi var kommet til. Men nu er der altså gået 4 år, hr. statsminister, og hvad siger så Standard and Poors om situationen i dag? Jeg citerer fra Børsens Nyhedsmagasin Phillip Bates, som er en af deres specialister i dansk økonomi. Han siger, at der ikke er udsigt til, at den danske kreditværdighed bliver større. »Underskuddet på den danske betalingsbalance og udlandsgælden vokser, og det giver anledning til bekymring«, siger han til Børsens Nyhedsmagasin.

Analysefirmaets politik er at undlade at offentliggøre ændringer i kreditklassificeringen af et land, men han understreger, at Danmarks voksende udlandsgæld er en stærk hindring for at give kongeriget AAA-stemplet igen.

Jeg ved ikke, om statsministeren har prøvet at holde det dér foredrag med de mange milliarder, der blev lagt sammen og trukket fra og lagt sammen igen, for Mr. Bates. Det kunne være, det gjorde indtryk på ham, så vi fik vores kreditværdighed igen. Eller rettere sagt, jeg tror ikke, det ville gøre indtryk på Mr. Bates. Jeg tror, Mr. Bates ville bede statsministeren om at komme med helt andre oplysninger, helt andre forudsigelser, helt andre analyser end det, som man har præsenteret for Folketinget her. Men bevar mig vel, Folketinget skal også kun bevilge penge. Mr. Bates skal vi jo låne hos, og det er, som det ligger med den udlandsgæld, vi har, åbenbart nok så nødvendigt.

Hvorfor har vi så den udlandsgæld? Det prøvede statsministeren jo også at tale sig fra. Det var noget med renter og den forrige regerings ansvar osv. osv. Nu går jeg igen til Børsens Nyhedsmagasin, som jeg stadig væk ikke tror er blevet bestukket af kommunister eller russere eller andre onde mennesker, men jeg tror, de skriver ud fra en ærlig kapitalistisk overbevisning, om jeg så må sige. I det samme nummer læser jeg:

»Det er bemærkelsesværdigt, at de fleste kommentarer til juliunderskuddet – det er på handelstallene – »har beskæftiget sig med privatforbruget. Det er faktisk ikke længere forbruget, der er »synderen«. Når underskuddet blev rekordstort, skyldes det en kollaps for industrieksporten.«

Kollaps for industrieksporten. Jamen industrieksporten skulle jo vokse med alle de investeringer, der er gjort, som i forvejen har belastet betalingsbalancen. Med alle disse glimrende investeringer – oven i købet er der også kommet flere i beskæftigelse, som statsministeren jo er meget optaget af – skulle man forvente, at industrieksporten voksede. Men den ikke alene ikke vokser, den er kollaberet, skriver dette velorienterede nyhedsmagasin.

Så er det vel ikke så underligt, at en anden én, der jo altså kun har Børsens Nyhedsmagasin og lignende organer for erhvervslivet at orientere sig ud fra – jeg har ikke statsministerens særlige forbindelser – taler om et udeligt privatkapitalistisk erhvervsliv. Det er ikke det ord, der anvendes i Børsens Nyhedsmagasin, men de er lige ved at gøre det. De har i hvert fald en meget stærk kritik af den måde, erhvervslivet har forvaltet sine pund på, og som socialist er det vel ikke mærkeligt, at jeg tager den kritik til mig, og måske også uddrager mere af den, end man ville gøre i Børsens Nyhedsmagasin.

Men statsministeren, hvad sagde han om de ord, jeg havde haft at sige om et udeligt privatkapitalistisk erhvervsliv? Ja, sagde han, sådan kan man tale, hvis man vil ignorere kendsgerningerne. Jamen statsminister, kendsgerningen er, at denne industrieksport er gået i stå trods de enorme chancer, som erhvervslivet har fået dels gennem regeringens politik – regeringen har forgyldt erhvervslivet – dels igennem forbedrede udenlandske konjunkturer.

Det er jo i virkeligheden også det, regeringen til en vis grad tager konsekvensen af ved nu at gå over til at føre en mere handlingsrettet og styrende erhvervspolitik. Det skal jeg ikke kritisere regeringen for. Det er snarere for sent, at man gør det, men jeg tror heller ikke, at denne regering kan gøre det i tilstrækkeligt omfang.

Men når man overhovedet tager fat på det, så er det da i en erkendelse, som bare ikke må udtales offentligt, af, at det danske

[Gert Petersen]

erhvervsliv har været en fiasko som faktor i den politik, regeringen har lagt op til.

Så siger statsministeren – og det er jo altid smart, når jeg taler om denne fiasko fra erhvervslivets side: ja, hvis hr. Gert Petersen vil ignorere fakta. Ligesom Børsens Nyhedsmagasin. Og så kommer den også: men vi skal måske have det ligesom i Østeuropa? Nej, vi skal aldeles ikke have det som i Østeuropa. Jeg talte om at styre markedskræfterne, ikke om at afskaffe dem. Men modsætningen til det østeuropæiske system er det, som statsministeren står for med markedskræfternes totale, frie udfoldelse, og hvad det fører til, har vi nu set i 3 år. Man må finde en fornuftig mellemvej, hvor vi stadig har markedskræfter, men hvor de styres af samfundet.

Så var der til sidst dette med, at regeringen havde overvejet at stemme for vores dagsorden. Jamen hr. statsminister, det var, hvad vi tænkte på. Vi tænkte: vi kan nok få regeringen til at stemme for den; måske skulle vi skrive »den bedst stillede tredjedel« for at få regeringen til at stemme for den, men vi valgte altså »den bedst stillede fjerdedel«, og så lykkedes det alligevel ikke, og det forstår jeg da så godt.

For når statsministeren siger, at renteskatten skal betales af 19 pct. af befolkningen – det er dem, der tjener over 200.000 kr., og det er altså denne femtedel, der skal betale halvdelen af renteskatten – ja, så er der altså stadig væk en halvdel tilbage. Der er stadig væk 48 procent tilbage. Statsministeren sagde, at 19 procent skal betale 52 procent af renteskatten; så er der stadig væk 48 procent tilbage. Det er vel ikke forskellen mellem den femtedel og så en fjerdedel af befolkningen, der skal betale disse 48 pct. Det er det simpelt hen ikke, alene af den grund, at statsministeren oplyste, at 11 pct. skal betales af mennesker med under 100.000 kr. i bruttoindtægt. Dertil kommer alt det øvrige. Hvem er det, som bruger kontokortordninger, som må bruge afbetalingsordninger, som er tvunget til at bruge afbetalingsordninger og kontokortordninger, hvis de vil have nogle af de varer, som man reklamerer med, og som de får stukket i næsen rundt omkring? Hvem er det, som er nødt til at bruge sådan nogle ordninger? Hvem er det på Vesterbro, Nørrebro osv. her i København, som bruger kontokort? Det er sandelig ikke den bedst stillede

fjerdedel af befolkningen. Derfor forstår jeg udmærket godt, at regeringen ikke vil stemme for dagsordenen. Jeg beklager, at man ikke vil, for det ville have ført til, at vi kunne have fået en nyforhandling om hele indgrebskomplekset. Men jeg må jo tage det til efterretning.

Hvad angår de øvrige dagsordener, stemmer vi naturligvis for Socialdemokratiets. Det, vi ønskede med vores egen, var at præcisere en hovedretning for, hvem der må bære byrderne ved sådanne indgreb. Vi stemmer også for VS-dagsordenen, idet jeg vil sige, at det, man skriver i VS-dagsordenen om indgreb ved hjælp af forøgelse af selskabs- og formuebeskatning osv., for os også er et meget vigtigt instrument ved realiseringen af det mål, den byrdefordeling, som vi formulerer i vores egen dagsorden.

(Kort bemærkning).

Arentoft (KF):

Det er både i formiddags og nu her med de sidste tre indlæg gået helt klart igennem, at oppositionen er sur over, at det økonomisk er gået så godt på langt de fleste felter undtagen betalingsbalancen, og den bliver man så til gengæld ved med at hænge sig i.

Hr. Anker Jørgensen sagde, at de større og større negative handelstal, betalingsbalancen osv. er noget, man er nødt til at pege på, og det er da sådan set rigtigt. Men hr. Svend Auken sagde, at statsministeren ingen forklaring har på disse større og større negative tal, og han spørger, hvad statsministeren og landets borgerlige flertal vil gøre for at forbedre betalingsbalancen og handelstallene.

Jeg vil gerne vende spørgsmålet om. Nu kan jeg ikke se, om hr. Svend Auken er i sagen, men jeg mener, det er ret væsentligt, at vi får et helt klart svar fra hr. Svend Auken på, hvad socialdemokraterne, såfremt de havde regeringsmagten, ville gøre ved handelstallene og betalingsbalancen. Ville man indføre et importforbud, eller ville man tvinge erhvervslivet til at eksportere mere? Jeg mener, det er meget vigtigt, vi får et svar på det. Der er noget, der hedder negativ kritik, det vil sige, at man bare siger: det og det er noget skidt, og der er noget, der hedder positiv kritik, det vil sige, at man siger: jeg synes ikke, det og det er godt, men i stedet for vil jeg foreslå noget betydeligt bedre. Jeg mener,

[Arentoft]

det vil være væsentligt at høre, hvad socialdemokraterne ville gøre ved disse to ting.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jamen det, jeg har prøvet at sige, når jeg har været heroppe under debatten, er jo faktisk, at den borgerlige regering gør nøjagtig det samme, som det, Socialdemokratiet ville have gjort. Det er sørgeligt, at det ikke engang er gået op for regeringens egne medlemmer endnu. Det er jo desværre en kendsgerning, at underskuddet på handelsbalancen, skattetryk og udlandsgæld aldrig nogen sinde har været større, ikke engang under en socialdemokratisk regering. Jeg kan ikke forstå, at de borgerlige ikke kan forstå, at Socialdemokratiet aldrig nogen sinde ville have fået så meget igennem, hvis de selv havde været i regering, som er gennemført under denne borgerlige regering. Det er jo faktisk sådan, at landets gæld er fordoblet på 3 år. Det var noget, hr. Anker Jørgensen skulle bruge 7 år til, men under den borgerlige regering har det altså kun taget 3 år; jeg synes, det er pinligt.

Når nu medlemmer af de borgerlige regeringspartier, hovedsagelig fra venstre, i pressen og heroppe fra talerstolen appellerer til deres egne partier om at lade være med at vedtage love med tilbagevirkende kraft, vil jeg minde om den gode regel, at hvis der er noget, man er imod, stemmer man imod. Man står ikke bare og kommer med ordflo, hverken til pressen, til radioen eller heroppe fra talerstolen, hvis man virkelig er imod – hvad jeg godt kan forstå man er – at der skal vedtages love med tilbagevirkende kraft, nej, man tager konsekvensen af det og stemmer efter sin overbevisning, som man har skrevet under på man vil gøre. Det er simpelt hen det eneste rigtige i stedet for at stå og hælde vand ud af ørerne.

Niels Helveg Petersen (RV):

Det kan måske lyde lidt skolemesteragtigt, men jeg må egentlig sige, at jeg synes, debatten i dag har været en af de mest usammenhængende og vel også en af de mest usaglige af den type debatter, jeg har overværet, og det siger ikke så lidt. Det kan også godt være, at Folketinget skal begynde at overveje, om debatformen er brugbar, når der efter

hver enkelt ordførers indlæg bliver en lang udveksling af korte bemærkninger fra øst og vest, som slår hele hovedlinien i diskussionen i stykker, og om ikke det var bedre, at korte bemærkninger blev udvekslet i anden omgang, eventuelt efter at man havde hørt ministersvarene. Men sådan er det altså ikke, og det, der er sket i dag, har i hvert fald givet mig en mistanke om, at selve debatformen her ikke er den rigtige.

Til det usaglige hører hr. Gert Petersens omgang med sine nye guruer, Børsens Nyhedsmagasin og Budgetdepartementet. Hr. Gert Petersen har fundet to ting, han kan bruge, en artikel i Børsens Nyhedsmagasin, som i øvrigt uge efter uge er fuld af kritik af SF, men der er fundet et par linjer, som han kan bruge, og de citeres så løsrevet. I øvrigt er hr. Gert Petersen glad for Budgetdepartementets beregninger – i hvert fald den ene halvdel af beregningerne – på SFs økonomiske program. Det er der altså ikke så meget virkelig substans i.

Hr. Svend Auken har jo ret, når han kritiserer, at debatten ikke drejer sig om fremtiden, men hr. Svend Auken lægger ud med at kritisere f.eks. betalingsbalanceunderskuddet, og det kan der være meget god mening i. Men når der så svares på det, siger hr. Svend Auken: jamen alle de forklaringer gider folk slet ikke høre på. Hr. Svend Auken er, så vidt jeg kan skønne det, og som jeg har sagt det før, meget imod to ting: han er meget imod underskuddet på betalingsbalancen, og han er meget imod at gøre noget ved det.

For hvilken politik er det, Socialdemokratiet anbefaler? Det er jo ikke offentlige besparelser. Det er ikke indkomstpolitik. Det er heller ikke ændring af valutakurspolitikken – det er da i hvert fald blevet tilbagevist på det sidste – og det er altså, kan man forstå, heller ikke indgreb over for lånefinansieret forbrug. I hvert fald har jeg ikke hørt hr. Svend Auken sige noget pænt om selve den bestræbelse, der ligger bag forslaget om at bremse det lånefinansierede forbrug. Hvis jeg ikke har hørt rigtigt, ville det glæde mig meget.

Jeg skal herefter kun gøre opmærksom på, at Det Radikale Venstre ikke kan stemme for nogen af de foreslåede dagsordener, og det vil selvfølgelig overraske alle. Der er flere grunde til, at vi ikke kan stemme for SFs. For det første mener vi, det er vigtigt at slå fast, at det er fænomenet det lånefinansiere-

[Niels Helveg Petersen]

de forbrug, vi i særlig grad skal være ude efter, ganske uanset om det lånefinansierede forbrug finder sted blandt den bedst stillede fjerdedel eller blandt, skal vi sige dem, der ligger mellem halvdel og tre fjerdedele.

Men når vi ikke kan stemme for dagsordensforslaget, er det nu hovedsagelig af en anden grund: hvad er den bedst stillede fjerdedel af befolkningen? Hvordan forstår hr. Gert Petersen selv det begreb? Er det beregnet på basis af menneskers bruttoindkomst? I så fald er det efter de statistikker, jeg har kunnet få fingre i, sådan, at den bedst stillede fjerdedel af befolkningen er mennesker med en bruttoindkomst over 160.000 kr. Jeg ved ikke, om det er et særligt hævnstøgt imod Metal, hr. Gert Petersen her indleder, på grund af Metals kritik af SF, men hvad er det? Er det bruttoindkomsten, eller er det den skattepligtige indkomst? Hvad er den bedst stillede fjerdedel? Hvordan definerer man det selv? Hvis vi skal vedtage noget, som skal være en retningslinje for den økonomiske politik, er vi nødt til at vide lidt om, hvad begrebet indeholder.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg må sige, at hr. Niels Helveg Petersen virkelig bidrager til at hæve debatten op til helt usete højder af saglighed. Jeg fremfører et par citater fra Børsens Nyhedsmagasin. Hvis jeg selv havde sagt det uden at have påberåbt mig Børsens Nyhedsmagasin, var det såmænd ikke blevet kommenteret, men nu kan jeg altså henholde mig til Børsens Nyhedsmagasin. Hvad siger hr. Niels Helveg Petersen til de citater om Danmarks kreditværdighed og om en kollaps for vores industrieksport? Han siger: hr. Gert Petersen har fundet noget i Børsens Nyhedsmagasin, han kan bruge – færdig. Ja men er det forkert, når det hævdes, at eksporten er kollaberet? Det synes jeg er nok så vigtigt. Hr. Niels Helveg Petersen har måske en tættere forbindelse til industrien, end jeg har, og kan komme med yderligere oplysninger. Jeg er nødt til at henholde mig til Børsens Nyhedsmagasin.

Hvad angår den bedst stillede fjerdedel af befolkningen, har jeg aldrig lagt skjul på, at der er tale om bruttoindkomst. Jeg kan ikke forstå, at det nu skal være et problem, men

det er det måske for hr. Niels Helveg Petersen, som foretrækker og har været med til her i Folketinget den ene gang efter den anden at stemme for, at der lægges meget store byrder på den dårligst stillede halvdel af befolkningen.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Hvis man skal have ordentlig oplysning om, hvad der skete for dansk eksport i 1985 og den forløbne del af 1986, vil jeg henvise til de aldeles udmærkede ræsonnementer over industrieksport og eksportudviklingen, som er indeholdt i den økonomiske oversigt, som Folketinget just har fået. Den er af ganske anderledes saglig art og belyser nogle af de reelle vanskeligheder, som vores landbrugseksport møder, som vi har mødt på vore indtægter på fragter og andet, og godtgør dermed, hvorfor den samlede danske eksport i løbet af de sidste 12 måneder har haft ekstraordinære vanskeligheder. Der er saglige oplysninger at hente, meget bedre end løsrevne og lidt poppede overskrifter, man kan finde hist og pist.

Hvad angår det sidste spørgsmål, om bruttoindkomster, forstår jeg det sådan set meget dårligt. Har SF ikke i tidens løb været blandt de første, der sagde, at bruttoindkomst i hvert fald ikke kunne lægges til grund for en skelnen mellem, hvem der var velstillet, og hvem der var dårligt stillet? Hvorledes forholder det sig f.eks. med de selvstændige erhvervsdrivende? Er det også her bruttoindkomsten, der skal lægges til grund, eller hvad er hr. Gert Petersens og SFs opfattelse af det? Men det er da et interessant problem, hvem der er de bedst stillede udmålt på bruttoindkomst, som jeg synes udvalget skal dykke noget mere ned i. I hvert fald vil det være sådan efter hr. Gert Petersens sidste oplysning, at virkelig mange mennesker med almindelige mellemindkomster, faglærte arbejdere, funktionærer og tjenestemænd, altså er blandt dem med over de 160.000 kr. i bruttoindkomst, og det synes jeg da er meget rart at få at vide.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

[Svend Auken]

Jeg vil bare svare hr. Niels Helveg Petersen. Hr. Niels Helveg Petersen siger, at Socialdemokratiet ganske vist ikke kan lide underskud, men heller ikke kan lide at gøre noget ved underskuddet på betalingsbalancen. Jamen det er ikke nogen fair fremstilling. Faktisk har vi af et oppositionsparti at være på helt overraskende detaljeret måde konsekvent anvist de veje, vi mener skal anvendes for at bringe betalingsbalanceunderskuddet ned. En af de veje er indgrebet over for det lånefinansierede forbrug, som vi har efterlyst i et par år. Det indgreb, vi nu har fået, indfrier imidlertid ikke løfterne. Det er et rigtig dårligt indgreb. Selv hr. Niels Helveg Petersen, som jo ellers er regeringens mest loyale forsvarer, har ikke kunnet finde meget positivt at sige om dets udformning, kun om dets hensigt.

Hr. Niels Helveg Petersen spørger, hvad vi egentlig ville gøre med hensyn til betalingsbalancen ud over dette med det lånefinansierede forbrug, som vi kan diskutere udformningen af. Jeg skal kun kort resumere, at det, vi for alvor mener der er behov for, er en varig forbedring af opsparingskvoten i samfundet og en varig forbedring af erhvervenes konkurrenceevne – de to forhold, som er blevet afgørende forringet i de seneste år. På begge områder har vi lagt konkrete forslag frem, og dem vil vi selvfølgelig blive ved med at arbejde for.

Men hr. Niels Helveg Petersen glemmer at fortælle Folketinget og offentligheden, at statsministeren og hr. Niels Helveg Petersen i alle de måneder fra foråret 1984, hvor vi første gang rejste debatten om den truende udvikling på betalingsbalancen, måned for måned har fortalt offentligheden, at vi bare skulle vente en måned, at vi bare skulle vente et kvartal, så skulle det nok blive bedre herhjemme. Hver gang har vi fået at vide, at underskuddet skyldtes de store investeringer, og at de store investeringer ville give sig udslag i en stærkt stigende eksport. Jamen hvad er der sket? De mange investeringer har ikke omsat sig i en stærkt stigende eksport; tværtimod er både industri- og landbrugseksporten gået i stå, og industriens ordrebeholdninger er i dag tømte. Jamen så lad os dog diskutere, hvad vi skal gøre for at få nogle ordrer ind, og hvad vi skal gøre for at styrke konkurrenceevnen, og hvad vi skal gøre for at få dansk erhvervsliv op igen, i stedet for

som statsministeren og hr. Niels Helveg Petersen at lade, som om der ikke er et problem, for der er et problem, og det er desværre stort, og det er voksende.

Albrechtsen (VS):

Hr. Niels Helveg Petersen mente, at debatten i dag har været usaglig. Det har den muligvis været, men den har i hvert fald vist én ting, og det er, at afstanden mellem det politiske højre og det politiske venstre her i Folketinget er blevet væsentlig større, og der er – det kan klart konstateres – kun alternativet mellem højrepartiernes sammenhold omkring den borgerlige regering på den ene side og arbejderflertallet på den anden side. Det har debatten klart understreget, og det er godt. Det er også godt, at afstanden mellem højre og venstre er blevet større, for det er den modsætning mellem det politiske højre og det politiske venstre, som kan være den eneste drivkraft til virkelig forandring og forbedring af forholdene i dette land. I den forstand har det været en god debat, fordi den altså har været med til at skærpe denne modsætning mellem højre og venstre, som er det egentlige fundament for forbedringer.

I øvrigt kan jeg huske en debat, hvor udenrigsministeren kraftigt hånede os, fordi han syntes, vi teoretiserede for meget. Han vendte tilbage til mindelser om de glade studenterdage, da man sad omkring punchebolle og rigtig teoretiserede. Jeg har aldrig i mine dage hørt så megen teoretisering og punchebollesnak som statsministerens tale: snesevis af tal i en lind strøm efter hinanden, ren teori og snak om historiske forhold, som ingen i dag kan gøre noget ved.

Det, der er problemet, er, at regeringen er kørt fast i problemerne, og det kommer man altså ikke uden om ved at fortsætte denne ørkesløse diskussion om, hvem der har skabt disse problemer engang tilbage i tiden. Nu står man med dem, og det eneste alternativ, der er, er arbejderflertallet.

Dernæst vil jeg gerne sige tak til hr. Svend Auken for bemærkningerne om VS-dagsordenen. Jeg hæftede mig meget ved, at hr. Svend Auken sagde, at der var et problem i forbindelse med skatteforliget, og jeg mener, hr. Svend Auken sagde, at det ikke skulle være Socialdemokratiet, der begyndte med at bryde skatteforliget. Jamen det er jo sådan, at

[Albrechtsen]

regeringen på rentefradragsområdet allerede har brudt skatteforliget. Det er hævet over enhver tvivl. Det, regeringen har fremlagt, er et brud på skatteforliget lige netop på det område, som er nævnt i VS-dagsordenen, nemlig rentefradraget.

Derfor er efter min opfattelse vejen umiddelbart banet for, at VS, SF og Socialdemokratiet kan gå i gang med i fællesskab at udarbejde en ordentlig rentefradragsreform til forskel fra det kludder, regeringen har fremlagt. Jeg hæftede mig meget ved, at det ikke var indholdet i VS-dagsordenen, men netop spørgsmålet om denne fortolkning af skatteforliget, som var årsag til, at Socialdemokratiet i denne omgang vil undlade at stemme. Det synes jeg var et meget positivt signal.

Endvidere vil jeg gerne sige tak til hr. Gert Petersen, der tilkendegav, at han ville stemme for VS' dagsorden. Jeg kan samtidig tilkendegive, at VS vil stemme for SFs dagsorden. Vi har nemlig ikke det problem, som det viser sig at de borgerlige har med den dagsorden, for hr. Gert Petersen understregede så klart i sit indlæg, at nogle af de instrumenter, VS har peget på i sin dagsorden, netop er instrumenter til at sikre, at det er den bedst stillede tredjedel af befolkningen, som kommer til at betale for indgrebet, og det, vi bad om at få præciseret fra SFs side, var netop, hvem der skal betale og hvordan. Det spørgsmål er vi kommet meget nærmere i løbet af debatten, og derfor stemmer vi naturligvis for SFs dagsorden. Fortsætter det på den måde, synes jeg nok, det ser lyst ud for samarbejdet mellem de tre partier.

Til slut en bemærkning om statsministerens syn på sygehusproblemerne, som jeg var inde på i mit første indlæg. Jeg hæftede mig meget ved, at statsministeren nu her til sidst virkelig tog sygehusproblemerne alvorligt, medens statsministeren i sin åbningstale helt bagatelliserede problemerne og endog påstod, at man kunne løse ventelisteproblemerne inden for de eksisterende rammer. Men så må jeg slutte med at sige, at det kan være, det er med statsministerens bemærkning på sygehusområdet, ligesom det var med hr. Erhard Jakobsens bemærkning om fattigdommen, at man måske nok har erkendt, at der er fattigdom, måske nok har erkendt, at der er vældige problemer på sygehusene, men ikke er rede til at gøre noget ved det.

Tinning (VS):

Det er flygtningene nok en gang. Jeg vil gerne sige statsministeren tak for svaret. Jeg forstod, at statsministeren ikke ville gå i detaljer med spørgsmålet. Det synes jeg der er mange gode grunde til. En af dem er selve lovforslaget. Justitsministeren har jo problemer med de mange svenskere, der står ved grænsen og søger asyl. Jeg kan godt forstå, at statsministeren ikke vil kommentere det.

Justitsministeren har også en beroligende bemærkning om, at hvis man tager direkte fra Teheran til København, kan man blive i landet. Jeg forstår også godt, at statsministeren ikke vil kommentere det, al den stund flyverne fra Teheran enten går til Wien i Østrig eller Frankfurt i Vesttyskland og der altså slet ikke er nogen til Danmark. Derfor er det klart, at statsministeren ikke vil gå i detaljer; det synes jeg er i orden. Det er jo trods alt også en statsministers hovedopgave at beskæftige sig med hovedlinjerne og ikke forfalde til småpillerier.

Men nu kan det jo være, at statsministeren slet ikke kommer i morgen under diskussionen af udlændingeloven, fordi statsministeren skal sidde og lege med sin regnestok eller noget andet, og jeg vil derfor bede statsministeren komme med et par svar nu.

Statsministeren siger i sin åbningstale meget rigtigt: regeringen mener ikke, vi har mulighed for at sørge for modtagelsen af så mange flygtninge på en forsvarlig måde. Det er statsministerens problem. Hvad gør man i en sådan situation? Man kan gøre to ting. Den ene er at sige: vi kan ikke modtage så mange, derfor er vi nødt til at lukke grænsen; det er i praksis det, regeringens lovforslag handler om.

Den anden mulighed er, at statsministeren kunne sige: jeg stiller mig i spidsen, jeg går forrest. Jeg siger til den danske befolkning: jeg - min regering og regeringspartierne medlemmer - vi mener selvfølgelig, at Danmark er så rigt et land, at vi skal påtage os løsningen af den del af det verdensomspændende flygtningeproblem, som vi med rimelighed kan betegne som vores andel. Statsministeren kunne på den måde sætte sig i spidsen for en folkebevægelse, og han ville opdage en grobund, en opbakning bag sig, som han ikke har mødt magen til længe. Det kunne statsministeren gøre.

[Tinning]

Så vil statsministeren selvfølgelig spørge: hvad er nu Danmarks andel – statsministeren var også inde på det og sagde: jeg kan jo ikke give noget præcist tal. Det forstår jeg godt, og det synes jeg er meget rimeligt, men jeg sagde med et slag på tasken, at vi f.eks. kunne sige, at vi i Danmark tager imod 10.000 om året.

Statsministeren har ikke leget talmagi med flygtningespørgsmålet i dag, og det vil jeg også takke for. Den, vi hørte for bare nogle få uger siden om, at der nu er så mange tusinde, og ganger vi det lidt og lægger nogle familiesammenføringer til, når vi helt op på 25.000. Dybt usagligt, i den grad uhyggeligt. Det har statsministeren sparet os for, og det skal han have tak for. Måske er han blevet lidt klogere af det. Men hvis vi så siger f.eks. 10.000, hvad ville statsministeren sige til det? Statsministeren sagde nemlig bare, at tilstrømningen til Danmark bør være væsentlig mindre end de seneste måneder.

Statsministeren siger også: i de fleste tilfælde er flygtningene bedst tjent med at blive i den region, hvor de kommer fra, for så kan det være nemmere for dem at vende tilbage.

I VS har vi det ikke sådan, at vi mener, alle flygtninge for enhver pris skal slæbes til Danmark og lukkes ind her, overhovedet ikke. Jeg synes, at det er et fornuftigt synspunkt, at de i den udstrækning, der er mulighed for det, skal blive i nærheden af deres eget land, men statsministeren ved godt, at det, vi taler om, er mennesker fra fattige lande, der flygter til andre fattige lande. Statsministeren ved godt, at flygtningene, hvis der skal kød på det synspunkt, at flygtningene er bedst tjent med at blive i nærheden af deres eget land, selvfølgelig skal have noget økonomisk støtte herfra. Derfor er det, jeg vil bede statsministeren svare på i al sin rørende enkelhed følgende:

Hvis vi sagde: vi er et rigt land, vi vedkender os vores andel af det verdensomspændende flygtningeproblem, vi forbereder os på permanent at tage imod 10.000 asylansøgere om året – måske kommer nogle af dem ikke ind, men i stedet for giver vi dem nogle penge, så de kan leve i nærheden af deres hjemland, og det er også i orden for vores skyld – så må statsministeren kunne sige, om det er den størrelsesorden, statsministeren synes er rimelig, eller om statsministeren taler om 5.000, 3.000 eller 2.000. Jeg ved det ikke, og

det er i virkeligheden et helt afgørende spørgsmål, hvis vi skal diskutere flygtningepolitik og ikke skal forsøge at klare os enten ved at lukke grænsen, som forslaget fra regeringen stort set handler om, eller bare at klare os med statsministerens ord.

Altså, statsminister, enten må vi ses i morgen ved 10-tiden, eller også må vi nu have at vide, hvad Danmarks rimelige andel af det verdensomspændende flygtningeproblem efter statsministerens mening er.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 1 af Svend Auken (S) (se foran) forkastedes, idet 73 (S, SF og VS) stemte for, 85 (KF, V, RV, CD, KRF og FP) imod.

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 2 af Gert Petersen (SF) (se foran) forkastedes, idet 72 (S, SF og VS) stemte for, 85 (KF, V, RV, CD, KRF og FP) imod.

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 3 af Albrechtsen (VS) (se foran) forkastedes, idet 22 (SF og VS) stemte for, 85 (KF, V, RV, CD, KRF og FP) imod; 50 (S) stemte hverken for eller imod.

Hermed sluttede åbningsdebatten.

Meddelelser fra formanden:

Første næstformand (Knud Østergaard):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlemmer af Folketinget Thoft (SF), Jes Lunde (SF), Rahbæk Møller (SF) og Ebba Strange (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om begrænsning af adgangen til tinglysning af pantestikkerhed i fast ejendom til bekæmpelse af overforbrug.

(Lovforslag nr. L 38).

Forslag til lov om formuestigningsafgift til begrænsning af overforbruget hos personer med stor formuestigning.

(Lovforslag nr. L 39).

[Første næstformand]

Forslag til lov om ændring af afskrivningsloven. (Valutabesparende afskrivningsbegrænsning for dyre biler).

(Lovforslag nr. L 40).

Forslag til lov om ændring af ligningsloven. (Formuenedslagsregler for erhvervsaktiver fjernes, og indbo gøres formueskattepligtigt til begrænsning af overforbruget).

(Lovforslag nr. L 41).

Forslag til lov om ændring af lov om en særlig stempelafgift ved overdragelse af offentlige værdipapirer. (Stempelafgift af handel med aktier og obligationer til nedbringelse af spekulanter overforbrug).

(Lovforslag nr. L 42).

Forslag til lov om valutabesparende særskat på personer med særlig høj bruttoindkomst.

(Lovforslag nr. L 43).

Forslag til folketingsbeslutning om valutabesparelse ved undladelse af dyre våbenindkøb.

(Beslutningsforslag nr. B 8).

Medlemmer af Folketinget Ingerlise Koefoed (SF), Grethe Larsen (SF), Stillinger (SF) og Ebba Strange (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om udvidet støtte til kulturformidlende aktiviteter.

(Beslutningsforslag nr. B 7).

Fra statsministeren har jeg modtaget følgende skrivelse:

»Statsministeriet,
København, den 8. oktober 1986.

Ved kongelig resolution af 3. oktober 1986 er det bestemt, at loven om boligsparekontrakter overføres fra Finansministeriet til Boligministeriet fra 1. oktober 1986 at regne.

Folketinget bedes underrettet herom.

Sign. Poul Schlüter

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Udenrigsudvalget (8/10 86):

Udtræder: Thoft (SF)

Nyt stedf.: Albrechtsen (VS)

Retsudvalget (8/10 86):

Udtræder: Karen Thurøe Hansen (KF)

Nyt medl.: Collet (KF)

Erhvervsudvalget (8/10 86):

Udtræder: Arne Lund (KF)

Nyt stedf.: Collet (KF)

Skatte- og afgiftsudvalget (8/10 86):

Udtræder: Stetter (KF)

Nyt medl.: Agnete Laustsen (KF)

Udtræder: Arne Lund (KF)

Nyt stedf.: Annelise Gotfredsen (KF)

Retsudvalget (9/10 86):

Udtræder: Bernhard Baunsgaard (RV)

Nyt medl.: Niels Helveg Petersen (RV)

Skatte- og afgiftsudvalget (9/10 86):

Udtræder: Bernhard Baunsgaard (RV)

Nyt medl.: Lone Dybkjær (RV)

Politisk-økonomisk udvalg (9/10 86):

Udtræder: Niels Helveg Petersen (RV)

Nyt medl.: Estrup (RV)

Udtræder: Estrup (RV)

Nyt stedf.: Niels Helveg Petersen (RV)

Erhvervsudvalget (9/10 86):

Udtræder: Birthe Hansen (SF)

Nyt stedf.: Grethe Larsen (SF)

Kommunaludvalget (9/10 86):

Udtræder: Birthe Hansen (SF)

Nyt stedf.: Grethe Larsen (SF)

Kulturudvalget (9/10 86):

Udtræder: Birthe Hansen (SF)

Nyt medl.: Grethe Larsen (SF)

Landbrugs- og fiskeriudvalget (9/10 86):

Udtræder: Birthe Hansen (SF)

Nyt stedf.: Grethe Larsen (SF)

Socialudvalget (9/10 86):

Udtræder: Birthe Hansen (SF)

Nyt medl.: Grethe Larsen (SF)

Erhvervsudvalget (9/10 86):

Udtræder: Inger Stilling Pedersen (KRF)

Nyt medl.: Kofod-Svendsen (KRF)

Retsudvalget (9/10 86):

Udtræder: Inger Stilling Pedersen (KRF)

Nyt medl.: Kofod-Svendsen (KRF)

[Første næstformand]**Forsvarsudvalget (9/10 86):**

Udtræder: Inger Stilling Pedersen (KRF)
 Nyt medl.: Kristian R. Kristensen (KRF)

Indfødsretsudvalget (9/10 86):

Udtræder: Inger Stilling Pedersen (KRF)
 Nyt medl.: Kristian R. Kristensen (KRF)

Kulturudvalget (9/10 86):

Udtræder: Inger Stilling Pedersen (KRF)
 Nyt medl.: Kristian R. Kristensen (KRF)

Udvalget om offentlige arbejder (9/10 86):

Udtræder: Inger Stilling Pedersen (KRF)
 Nyt medl.: Kristian R. Kristensen (KRF)

§ 71-tilsynet (9/10 86):

Udtræder: Inger Stilling Pedersen (KRF)
 Nyt medl.: Kristian R. Kristensen (KRF)

Valutaudvalget (9/10 86):

Udtræder: Inger Stilling Pedersen (KRF)
 Nyt medl.: Kristian R. Kristensen (KRF)

Udvalget ang. det civile beredskab (9/10 86):

Udtræder: Inger Stilling Pedersen (KRF)
 Nyt medl.: Kristian R. Kristensen (KRF)

Nordisk Råds danske deleg. (9/10 86):

Udtræder: Inger Stilling Pedersen (KRF)
 Ny stedf.: Kristian R. Kristensen (KRF)

Det udenrigspolitiske nævn (9/10 86):

Udtræder: Inger Stilling Pedersen (KRF)
 Ny stedf.: Kristian R. Kristensen (KRF)

Valutaudvalget (9/10 86):

Udtræder: Arne Melchior (CD)
 Nyt medl.: Addi Andersen (CD)

Erhvervsudvalget (9/10 86):

Udtræder: Arne Melchior (CD)
 Nyt medl.: Addi Andersen (CD)

Forsvarsudvalget (9/10 86):

Udtræder: Arne Melchior (CD)
 Nyt medl.: Addi Andersen (CD)

Landbrugsudvalget (9/10 86):

Udtræder: Arne Melchior (CD)
 Ny stedf.: Addi Andersen (CD)

Miljø- og planlægningsudvalget (9/10 86):

Udtræder: Arne Melchior (CD)
 Ny stedf.: Addi Andersen (CD)

Skriftlig fremsættelse af forslag:**Thoft (SF):**

Socialistisk Folkeparti har hermed fornøjelsen over for Folketinget at kunne fremlægge vort bud på »bøftatarkuren« som alternativ til regeringens såkaldte kartoffelkur. Vi har kaldt den bøftatarkuren, fordi den vil ramme de befolkningsgrupper, som har bedst råd, i modsætning til regeringens pakke, der som vanligt rammer socialt meget skævt.

SFs kur består af følgende lovforslag og beslutningsforslag:

Forslag til lov om begrænsning af adgangen til tinglysning af pantesikkerhed i fast ejendom til bekæmpelse af overforbrug.

(Lovforslag nr. L 38).

Forslag til lov om formuestigningsafgift til begrænsning af overforbruget hos personer med stor formuestigning.

(Lovforslag nr. L 39).

Forslag til lov om ændring af afskrivningsloven. (Valutabesparende afskrivningsbegrænsning for dyre biler).

(Lovforslag nr. L 40).

Forslag til lov om ændring af ligningsloven. (Formuenedslagsregler for erhvervsaktiver fjernes, og indbo gøres formueskattepligtigt til begrænsning af overforbruget).

(Lovforslag nr. L 41).

Forslag til lov om ændring af lov om en særlig stempelafgift ved overdragelse af offentlige værdipapirer. (Stempelafgift af handel med aktier og obligationer til nedbringelse af spekulanter overforbrug).

(Lovforslag nr. L 42).

Forslag til lov om en valutabesparende særskat på personer med særlig høj bruttoindkomst.

(Lovforslag nr. L 43).

Forslag til folketingsbeslutning om valutabesparelse ved undladelse af dyre våbenindkøb.

(Beslutningsforslag nr. B 8).

SFs forslag har mindst samme virkning på betalingsbalancen som regeringens forslag,